

DORU NASTASĂ

**UNITATEA CREȘTINĂ
ȘI PROTESTANTISMUL**

**ARGUMENTUL TEOLOGIC AL
UNITĂȚII ÎN IDENTITATE**

DORU NASTASĂ

UNITATEA CREȘTINĂ ȘI PROTESTANTISMUL

ARGUMENTUL TEOLOGIC AL
UNITĂȚII ÎN IDENTITATE

„Un domn, O credință, Un botez”

Colecția *Duhul Adevărului* - 24

Făgăraș - 2022

© Doru Nastasă

<https://www.unitateaortodoxa.ro>

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NASTASĂ, DORU

**Unitatea creștină și protestantismul : argumentul teologic al
unității în identitate** / Doru Nastasă. - Făgăraș : Editura Agaton,
2022

Conține bibliografie

ISBN 978-606-8933-70-2

2

CUPRINS

Cuvânt înainte	9
I. Problema Unității Creștine	11
1. Analiza problemei unității în protestantism	11
II. Protestantismul, din perspectiva Unității Bisericii.....	29
1. Cunoașterea. Autoritatea Scripturii. Sola Scriptura	30
<i>Interpretarea</i> Scripturii.	31
Biserica, subiectul interpretării,.....	31
și Scriptura, obiectul interpretării.....	31
<i>Natura</i> informației Scripturii.....	43
<i>Autoritatea</i> Scripturii. Nivel de corectitudine și nivel de completitudine	54
Cunoașterea, proces în timp de asumare informațională.....	61
<i>Tradiția. Unitatea și identitatea</i> între Tradiție și Scriptură. <i>Tradiția Protestantă</i>	65
<i>Cunoașterea antitetica</i> protestantă.....	76
<i>Sola Scriptura</i> sau reducerea Duhului la tăcere în istorie	87
2. Identitate și legitimare retorică	93
3. Protestantismul nu are o identitate teologică	108
4. Sinodalitatea, dogma și anatema, parte a identității Bisericii	112
5. Absolutismul existențial al Sola-urilor	118
6. Ființa Bisericii în Protestantism.....	120
7. Structura organizațională a Bisericii	127
8. Importanța Tainelor	156

Împărțășirea	157
Botezul	167
9. Mântuirea protestantă prin <i>gând-convingere</i>	179
Introducere	179
<i>Iubirea, unitatea și legea iubirii-asemănării</i> , fundamentele discuției despre mântuire	181
Mântuirea în participare.....	184
Mântuirea ca stare existențială	191
De unde pornim în discuția despre mântuire? De la păcat sau de la persoană-iubire? De la cădere sau de la îndumnezeire?	196
Ce sunt Pildele? Cum este judecata omului?.....	202
Conceptul protestant de <i>absolvire-justificare</i>	218
Catolicismul și protestantismul <i>schimbă sensul și criteriul legii</i> , de la o lege a iubirii-asemănării, a persoanei, la un sistem tranzacțional, impersonal	228
Cele două credințe protestante, <i>credința aresponsabilă</i> (<i>convingerea</i>) și <i>credința biblică</i> . Silogismul „credinței” protestante	244
Alterarea în protestantism a noțiunilor biblice <i>lege, credință,</i> <i>responsabilitate, mântuire</i> . Terminoteologia	250
Mântuirea protestantă ca <i>simplă convingere</i> . Protestantismul nu este o credință, este o <i>simplă invocare a lui Dumnezeu</i>	258
Corespondentul juridic al mântuirii protestante ca <i>simplă</i> <i>asumare declarativă</i> , incompatibil cu conceptul biblic de <i>lege</i> „ <i>Crede și te vei mântui</i> ”, este un îndemn la nădejde, nu este o definire a mântuirii. Nu este într-un context axiologic eclesiologic	264
10. Cinstirea Maicii Domnului.....	270
11. Cinstirea icoanelor.....	302
12. Contribuția în comunitate. Zeciuiala.....	310

13. Criteriul <i>opționalității</i> Scripturii. <i>Suficientul și ne-necesarul</i> Scripturii în protestantism.....	320
14. <i>AntiScriptura Protestantă</i>	324
15. Teza teologică protestantă, antiteză a actului istoric teologic de cinstire a divinității.....	349
16. Protestantismul, antiteză creștină.....	359
III. Unitatea Creștină.....	369
1. Unitatea Creștină în Identitatea Unică, în Ortodoxie.....	369
2. Următorii pași teologici în Ortodoxie cu privire la dialogul cu protestanții.....	371
IV. Ecumenismul ortodox nu a început încă în mod autentic.....	375
1. Starea teologică actuală a Ecumenismului.....	375
2. Necesitatea unei teze a unității creștine, susținută în Biserică.....	381
3. Fundația discuției despre unitatea creștină.....	383
4. <i>Ecumenismul intern</i> și evoluția internă a Ortodoxiei.....	385
5. <i>Catedrala teologică a mântuirii neamurilor</i> . Un plan de proiect pentru <i>proiectul unității creștine</i>	397
6. Unitatea creștină, sau călătorul căzut de astăzi, din pilda samarineanului milostiv	403
7. Concluzii	406
Bibliografie	407

CUVÂNT ÎNAINTE

Volumul dorește să aducă o discuție despre protestantism și unitatea creștină, într-o analiză și construcție a unui argument ortodox asupra asumării unității de către protestantism în Ortodoxie. Ortodoxia trebuie să aducă pentru protestantism o analiză a acestuia raportat la unitate, în contextul discuției despre unitatea creștină. Pentru a discuta despre protestantism și unitate trebuie explicat ce este unitatea-întregul și, în acest context, trebuie poziționat protestantismul.

Lucrarea analizează câteva puncte principale care rup protestantismul de unitatea creștină, încercând să arate, într-o manieră nouă, importanța tratării corecte a acestora. Își propune să recapituleze punctele principale din discuția dintre Ortodoxie și protestantism, problematizând atât abordarea ortodoxă, cât și abordarea protestantă, urmărind să cuprindă precis unde este diferența între cele două abordări. Arată în special poziția de antiteză a protestantismului, venită din crearea unei antiScripturi în Scriptură. Sfântul Iustin Popovici arată acest concept de antiteză în „antibiserica” menționată anterior, concept fundamental pentru ce este protestantismul astăzi: o antibiserică, o antiteză creștină deplină. Iar Alexei Homiakov spune, în discuția despre protestantism, că este o „negare a altei lumi”.

Lucrările pentru unitatea creștină urmăresc direcțiile majore care să ofere un cadru general de discuție pentru subiect, adică o înțelegere a contextului discuției despre unitatea creștină, a poziției ecumenice, a necesităților teologice, a necesității de progres. Sunt o referință și un punct de pornire pentru discuția despre Ortodoxie, unitatea creștină și asumarea unității creștine în Ortodoxie. Oferă o direcție mult necesară Bisericii în această discuție despre unitatea creștină, ceea ce este cu mult mai important decât eventualele probleme.

Nu se mai poate amâna discuția autentică a Bisericii asupra unității creștine. Consider că lucrările ajută mult în a progresa în această discuție, cu toate limitările asumate ale acestora. Teologia și viziunea propusă în lucrări pentru unitatea creștină trebuie adusă în sobornicitatea Bisericii, pentru ca direcțiile propuse (nu eventualele erori) să fie discutate. Pentru că Biserica nu mai poate suporta amânare pe această temă a unității creștine, trebuie înaintat pe acest subiect și nu amânată discuția la nesfârșit.

Doru Nastasă

București, 2022

I. PROBLEMA UNITĂȚII CREȘTINE

1. ANALIZA PROBLEMEI UNITĂȚII ÎN PROTESTANTISM

Parcurgând lucrări ecumenice despre unitate, un lucru devine foarte vizibil: toate comunitățile creștine admit în mare că Biserica este comunitate, credință, identitate, comuniune, unitate, dar, în același timp, toate refuză unitatea între ele. Paradoxul este că toate sunt aparent la fel ca structură eclesiologică, dar toate sunt rupte între ele. Iar problema este în înțelegerea corectă a ce a izvo-rât unitatea. În Cincizecime și *legătura credinței cu Cincizecimea*. În înțelegerea a ce este *unitatea și identitatea*, conceptele fundamentale de la baza discuției despre credință și asumare.

O declarație care arată acest lucru: „Textul ecumenic afirmă că «misiunea creștină este lucrarea Trupului lui Hristos în istoria umanității – o continuitate a Cincizecimii».”¹. Această afirmație regăsită în protestantism, amintită în textul de mai sus, este foarte generică și nu arată împlinirea întregii axiologii în Cincizecime. Dar ruperea Cincizecimii de axiologie este problema majoră în protestantism. Cincizecimea este egală cu comunitatea, comuniunea, identitatea, unitatea, cu întemeierea unității în acestea. Cincizecimea este o dare în ființă a acestora, a unei unități în timp, a unei unități cincizecimice. Iar ce trebuie corectat și completat aici teologic este precizarea dimensiunilor corecte ale unității, astfel încât o teză ruptă de istorie și de unitate, precum cea protestantă, să le înțeleagă precis.

„Unitatea Bisericilor este aprofundată în raportul Secției I, în tema *Duhul Sfânt și catolicitatea Bisericii*. La Uppsala, discuțiile

¹ Pr. Prof. Gheorghe Petraru, *Teologie Fundamentală și Misionară. Ecumenism*, Editura Performantica, Iași, 2006, p. 324.

au avut un profund caracter eclesiologic. S-a arătat că diversitatea, adică prezența Bisericilor locale, nu distruge catolicitatea, ci este temelia ei dinamică.”² Or, diversitatea teologică apare din neasumarea, neînțelegerea diversității și înlocuirea ei cu unele opțiuni neevangelice, în care se recuperează greșit din Scriptură o „diversitate”, dar nu o axiologie. Această teologie a diversității arată incapacitatea de recuperare din Scriptură a coordonatelor majore ale unității.

Pe lângă izvorul unității trebuie să înțelegem coordonatele biblice ale unității. Unitatea nu este un concept abstract. Este o noțiune precisă în Biblie, într-un cadru de noțiuni fundamentale conexe, descoperite exact în acest mod. Pentru a putea discuta despre unitate și eclesiologie trebuie făcut înainte un excurs în ceea ce numim axiologia teologică eclesiologică. În axiologia eclesiologică găsim un cadru pentru cum este structurat în mod corect discursul despre eclesiologie, comuniune, Cincizecime și unitate.

Protestantismul privește la Scriptură, nereușind să asume coordonatele și reperele majore ale acesteia legate de diferite teologii. Și pornește teologic folosind diferite fire de pornire, care nu sunt în mod real puncte de start în argumentul teologic biblic autentic. Mai ales în teologia mântuirii și a harului se vede acest lucru, unde protestantismul, în loc să considere că Hristos nu a lăsat capete de informații prin care credincioșii să se rătăcească, caută virgule de la care să pornească și care să clarifice calea protestantă, una înfundată teologic din cauza firului greșit apucat pentru construcția teologică protestantă.

Ortodoxia pornește în discursul despre unitate în mărturisirea acesteia în propriu exercițiu creștin: „La întrunirea ecumenică de la Centrul ortodox al Patriarhiei de la Chambessy (19-24 iunie 1995) (...) mitropolitul Ioan de Pergam arată că Biserica este o «entitatea istorică, eshatologică, relațională și sacramentală». Cu alte

² Pr. Prof. Gheorghe Petraru, *Teologie Fundamentală...*, p. 311.

cuvinte, ființa Bisericii nu se va structura, nu poate fi plasată undeva, într-un orizont al așteptării, spre un viitor imprevizibil, ea urmând eventual a se realiza, împlini prin convergența spre unitate în diversitate a tuturor confesiunilor și grupurilor creștine existente, ci *Biserica există de la Cincizecime, ca instituție teandrică a mântuirii*, a sfințirii oamenilor și a vieții lor în Hristos Mântuitorul. De aceea, Ortodoxia se înțelege pe sine și se oferă ca *Biserica cea una* și această viziune va fi întotdeauna «criteriul călăuzitor pentru participarea ortodoxă în mișcarea ecumenică».³

Ortodoxia vede unitatea, întregul divinitate-umanitate ca fiind o unitate legată indisolubil de identitate (unitatea de credință, care este egală, și o identitate unică legată de Cincizecime). Unitatea și identitatea sunt legate în Ortodoxie, unitatea fiind legătura pe care o avem în toate dimensiunile, actele existențiale, iar identitatea fiind chipul lui Hristos, al Adevărului, forma lucrării pe care o avem prin Hristos: „Iisus Hristos este o Persoană divino-umană și numai în El se poate găsi adevărata unitate creștină, pentru că «temeiul unității și al reconcilierii creștine nu este o ideologie sau o filozofie, ci o persoană, și nu orice persoană, ci Persoana divino-umană, Persoana lui Iisus Hristos». Rolul Mișcării ecumenice nu este de a-i schimba identitatea lui Iisus Hristos, ci este acela de a regăsi încrederea în identitatea Fiului, care ne este prezentată în Revelația divină, cu toate că nu se abordează toate aspectele legate de Persoana Mântuitorului. Această identitate a Mântuitorului este mărturisită și transmisă generațiilor următoare, în chip neștirbit, de către Biserica Ortodoxă.”⁴ Legătura dintre unitate și identitate este continuu subliniată de Biserică. Unitatea este doar în unitatea de credință, adică în identitatea crescută din Cincizecime.

Nu ar trebui să ne apucăm să fabricăm creștinisme și unități după 2000 de ani. Dar asumăm unica unitate stabilă cincizecimică, după 2000 de ani. Înainte de a discuta despre fabricarea unui

³ Pr. Prof. Gheorghe Petraru, *Teologie Fundamentală...*, p. 327.

⁴ Pr. Prof. Gheorghe Petraru, *Teologie Fundamentală...*, pp. 368-369.

creștinism (pentru că, de fapt, dialogul ecumenic actual ajunge la producerea unui creștinism prin tot felul de acorduri), ar trebui văzut ce teologie se pretează ca o unitate cincizecimecică, stabilă, istorică, care a avut capacitatea istoric să se dovedească în toate dimensiunile. Este un nepotrivit teologic să fabrici unități după 2000 de ani sau să calculezi ecuația unității la sfârșitul veacurilor. Unitatea, dacă nu există în istorie, nu va putea fi produsă teologic, nefiind o lucrare omenească. Ori există în istorie, ori nu va putea omul să o găsească. Mai ales după 2000 de ani.

Nebuloasa definirii și căutării unității, în care se propun tot felul de ipoteze legat de ce ar fi, este clarificată teologic: noi lucrăm un act existențial, ca un întreg, între divinitate și umanitate, cuprins dogmatic, iar măsura lucrării acestuia este unitatea care ne arată ca un tot, ca un întreg istoric. Or, unitatea vine din stabilitatea dogmatică. Arată unitatea în timp. Arată puterea dogmei în lucrarea comunității. Unitatea este un efect al proprietății teologice de stabilitate, de a fi corectă, echilibrată. În adevăr.

Unitatea este un act de legătură cu divinitatea, în toate dimensiunile acestei legături. Cincizecimea este întemeierea unității în toate dimensiunile acesteia, comunitate, legătură (comuniune), credință (atributele și dimensiunile credinței), Apostoli (temelie a Bisericii ca și comunitate, în toate dimensiunile, depozitari ai credinței), prin Duhul Sfânt. Umanitatea trăiește începând cu Cincizecimea un act existențial, o legătură cu divinitatea, ca un întreg, în unitate. Comuniunea, unitatea și identitatea cuprind actul lucrat, lucrarea acestuia ca întreg, și chipul actului, modul în care acesta este lucrat. Comuniunea este *actul* de legătură, unitatea este *măsura* actului, un atribut, iar *identitatea* este *definire actului, un raport*, ca fiind o definire a noastră prin Dumnezeu.

Unitatea este una atât prin Cincizecime, care este izvorul și întemeierea unității, păstrată în comunitățile izvorâte apostolic. Unitatea este Cincizecime-centrică. Este o unitate care este vizibilă

în comunitățile istorice izvorâte din Cincizecime. Iar unitatea este purtată în istorie, este transmisă în istorie, în toate dimensiunile ei:

1. Unitatea *comunității* – care este păstrată de comunitățile, bisericile răsăritului.
2. Unitatea *credinței* – cum este păstrată prin Sinoade, Tradiție, în răsărit.
3. Unitatea *comuniunii* – în care sacrul și lucrarea comunității este aceeași în timp, alături de divinitate.
4. Întregul Bisericii, Unitatea, este vizibilă în timp, în istorie. În ceea ce numim Unitatea Răsăriteană, Biserica Ortodoxă.

Părintele Boris Bobrinskoy spune despre această „Cincizecime permanentă”: „Darul cincizecimic al Duhului Sfânt este consecutiv lucrării mântuitoare a lui Hristos: *Acum lucrarea lui Hristos s-a terminat și începe lucrarea Duhului Sfânt*, scria Sfântul Grigorie Teologul. *Iconomieii Fiului îi urmează aceea a Duhului Sfânt*, spunea Vladimir Lossky. (...) Momentul istoric al Pogorârii Duhului Sfânt, așa cum este atestat de către Evanghelistul Luca (Fapte, 2), nu este doar un eveniment punctual din istoria mântuirii, ci el reprezintă inaugurarea unei noi și permanente realități.”⁵

Înțelegem prin unitate asumarea axiologiei eclesiologice de către comunitate și divinitate. Adică lucrarea unui act existențial care are ca dimensiuni majore, principii existențiale, cele arătate în axiologie. Unitatea este o parte a axiologiei. Este o măsură a comuniunii și ne arată că toate trebuie făcute ca întreg, în legătură strânsă, într-o perihoreză a umanității, necesară acestei lucrări alături de divinitate. Unitatea exprimă perihoreza, întrepătrunderea, dar și continuitatea în actul existențial al umanității cu divinitatea. Unitatea este dimensiunea de continuitate și persistență, permanență a legăturii cu divinitatea, a umanității. Este și un criteriu de continuitate,

⁵ Pr. Prof. Dr. Boris Bobrinskoy, *Taina Bisericii*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004, p. 43.

arătat și dăruit de Dumnezeu. „Comunicarea-dialog presupune împărțirea reciprocă a persoanelor care se comunică.”⁶

Duhul este cel care întemeiază acest „Ca toți să fie una” între umanitate și divinitate și susține unitatea. Unitatea este continuitatea lucrării Duhului în umanitate, în comunitățile izvorâte istoric, apostolic și din Cincizecime. Unitatea este circumscrisă acestei experiențe istorice, izvorâte din istorie. Comunitățile istorice au crescut în timp și au evoluat în Părți ale Bisericii, în Părțile Răsăritului (Unite ca Biserica Ortodoxă) și Părțile Apusului (fiind sub monopolul Scaunului Romei, rupte în timp de Biserică).

Cincizecimea este izvorul unității, întregului. Apostolii nu sunt în sine doar Apostoli, ci sunt și Biserica, sunt temelia Bisericii, prima comunitate, prima Biserică. Sunt, la fel, identitatea Bisericii, sunt depozitarii identității Bisericii. Sunt primii în legătură, în comuniune cu Dumnezeu. Sunt primii în comuniunea activă, în sfințenie, în sacrul adus de divinitate. Și sunt cei în care unitatea între Dumnezeu și om este săvârșită și împlinită în istorie. Unitatea este una dumnezeiască, la care și omul devine participant, în istorie. Este legarea omului de Dumnezeu, prin Hristos. Este o unitate care primește chipul unității treimice, fiind susținută de chipul Treimii, de Adevăr. „Cincizecimea, cu toate darurile cele fără de moarte ale Dumnezeirii treimice și ale Însuși Duhului Sfânt, se mărginește la Sfinții Apostoli = la sfânta credință apostolească = la Sfânta Predanie apostolească = la sfânta ierarhie apostolească = la tot ce este apostolesc = la ceea ce este Dumnezeu-omenesc.”⁷

Ce susține unitatea în istorie sunt Adevărul, Duhul Adevărului și unitatea - legătura în toate a comunității. Cum înțelegem adevărul în istorie? Adevărul veșnic este imutabil. Are ceva neschimbabil în el. Adevărul transcendent este unic, este identic, este o identitate în același timp, este ceva care transcende existența. Dar noi cuprindem

⁶ Coord. Pr. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Vol. I, Editura Basilica, București, 2017, p. 95.

⁷ Sfântul Iustin Popovici, *Biserica Ortodoxă și Ecumenismul*.

imutabilitatea adevărului veșnic într-o structură care să ne aducă aceeași imutabilitate în timp. Care să ne facă și pe noi adevăr din Adevăr. Iar această structură este *structura dogmatică a Bisericii*.

Dogma este mecanismul prin care adevărul veșnic, în *imutabilitatea* sa, este cuprins în temporalul acestei lumi, într-o structură care are aceeași putere și imutabilitate veșnică. Biserica este adevăr din Adevăr, este parte din Duhul Adevărului, este o lipire de Adevăr și de Duhul Adevărului, prin ceva ce este Chipul Temporal al Adevărului, structura dogmatică a Bisericii, dogma Bisericii.

Dogma este o temelie a Bisericii, fiind o primire și obligație de purtare a chipului Adevărului, de a avea Biserica drept imutabilitate din Imutabilitate, drept adevăr din Adevăr, drept Trup al Adevărului. Trupul lui Hristos trebuie să fie purtător de adevăr, purtător într-o formă a imutabilității adevărului. Dogma este una dintre valorile existențiale ale Bisericii, Biserica neputând trăi și mărturisi adevărul în sine, neputându-se mărturisi drept adevăr din Adevăr fără dogmă, fără o structură dogmatică, fără imutabilitatea cuprinsă în timp.

Cum este adevărul cuprins, oglindit în Biserică? Prin ceva ce doar adevărul are: imutabilitatea. Fără o structură dogmatică, orice confesiune se dovedește cu mare ușurință ca necuprinzând adevărul, ca imposibil de a se mărturisi pe sine ca adevăr din Adevăr. Dogma este oglindirea adevărului în Biserică, cuprinsă în ceva ce poartă valoarea maximă a acestuia, imutabilitatea.

Unitatea există în istorie, este continuă și este păstrată în unul dintre creștinismele mari ale istoriei. În istorie se văd două creștinisme mari: cel Răsăritean, al Părților Bisericii din Răsărit, și cel Apusean, sub conducerea Scaunului Roman. Sunt două creștinisme radical diferite. Iar unitatea este cu mare ușurință regăsită (în primul rând printr-o logică pornind de la Cincizecime, istorie și comunitățile izvorâte istoric) în comunitatea grecească și comunitățile răsăritene unite cu această comunitate – în Ortodoxie. Argumentul unității în Ortodoxie vine din argumentul unității celor Șapte Sinoade

Ecumenice, izvorâte din unitatea Răsăriteană, mărturisind unitatea din unitate, asumarea și păstrarea unității izvorâte din Cincizecime.

Catolicismul este rupt de unitate. Poziția catolicismului față de unitate este arătată într-o altă lucrare. Catolicismul a ieșit rapid în istorie din unitate, din mecanismele autentice ale unității. Iar la un moment dat a părăsit definitiv unitatea relativă avută cu Răsăritul. Problema catolicismului este că a fost prea puțin în unitate. Iar argumentul acestui lucru este că identitatea autentică a Bisericii, identitatea unității, văzută în cele Șapte Sinoade Ecumenice, care sunt mărturie a Tradiției Unității Răsăritene, nu este și nu a fost diseminată prin unitate în Apus. Unitatea este și un mecanism de diseminare a identității în întreaga comunitate, în întreaga Biserică, este un mecanism de asumare și absorbție a identității în toată Biserica. Iar ieșirea din unitate a catolicismul a fost prin izolare teologică și prin adoptarea unor principii centrifuge, care au scos catolicismul din Biserică, dar și protestantismul din catolicism. Principiile centrifuge ale catolicismul sunt Sola-urile acestuia, Sola Roma, Sola Petru, Primatul, Sola Instituția Petrină.

Protestantismul este, în primul rând, o constatare internă în catolicism asupra stării lor de dezechilibru și de imposibilitate de a mărturisi corect creștinismul. Protestantismul nu a avut istoric o analiză corectă asupra cauzelor devierii catolice de la unitate-identitate, de la comuniunea autentică, de la mărturia autentică creștină și nu a venit cu o soluție teologică autentică, raportată la catolicism și unitate, pentru a vedea cum este catolicismul raportat la unitate, ci a venit doar cu o antiteză a catolicismului. Protestantismul nu este o construcție teologică prin sine, ci doar o antiteză a catolicismului și a creștinismului istoric.

Presupunerea, ipoteza pe care protestantismul a făcut-o istoric a fost că Roma este egală cu Biserica. Se vede în lucrările protestante exact această antiteză și acuzație continuă a catolicismului de abatere mare de la ce ar fi creștinismului. Dar a nega și a crea o antiteză folosind o teză greșită, catolică, nu te poate așeza într-o

poziție corectă teologic. Negarea tezei creștine greșite nu va aduce niciodată vreo soluție autentică. Protestantismul, în virtutea greșelilor catolice, încearcă să își extindă retorica împotriva catolicismului și împotriva Ortodoxiei, neobservând și ignorând că Ortodoxia este o cu totul altă abordare a creștinismului. Ortodoxia nu este catolicism, nu este o formă de catolicism, nu se aproprie de spiritul catolicismului, pentru a avea același discurs din partea protestanților. Ce a făcut protestantismul nu a fost o reformă, ci o distrugere a fondului creștin din catolicism.

Alterarea teologiei catolice, sesizată de protestantism în catolicism nu poate aduce în sine într-o antiteză, cum greșit a făcut protestantismul. Ci trebuie să se constituie într-o teză a recuperării unității și a recuperării teologice, nicidecum într-un protest. Dacă teologia catolică a putut genera un protest și o revoltă, înseamnă că este la un nivel de cădere, radical, unde greșelile sunt atât de mari, încât nu mai pot fi tolerate.

Protestantismul este măsura abaterii catolice de la unitate și a depărtării de creștinism. Este măsura vizibilă a problemelor creștinismului catolic. Dar nu este în sine corecția catolicismului. Nu poate și nu va fi niciodată *teologia* care să fi corectat catolicismul în istorie. Ce au sesizat protestanții nu se corectează prin antiteză, ci prin recuperarea abaterii de la unitate din catolicism. Protestanții au apucat-o pe o cale de antiteză, nu pe o cale de recuperare a creștinismului, pornind de la unitate. Ortodoxia, catolicismul și protestantismul sunt trei teze complet distincte, într-o succesiune de modificare a creștinismului: unitatea, alterarea și antiteza, într-un firesc de evoluție pornind din Cincizecime, din care izvorăște unitatea-întregul și apoi se desprind alterări, dar și antiteze.

Protestantismul este măsura alterării teologice catolice. Dar nu este corecția catolicismului. Cât de mare a fost căderea catolică în istorie pentru a se ajunge la un astfel de protest, în care credincioșii să spună că „nimic nu este bun în catolicism” și trebuie o „reformă”, trebuie anulat catolicismul? Protestantismul este o antiteză,

este un efort de anulare teologică a catolicismului. Ca să ajungi la poziția de anulare a unei teze istorice, teza respectivă trebuie să fi produs ceva incalificabil în istorie ca întreg. Catolicismul a ajuns în ochii propriilor credincioși într-o poziție ireconciliabilă cu creștinismul, a ajuns un anticreștinism, ceva ce nu se mai poate cuprinde în cuvintele „creștin” și „biserica”. Or, alterarea aceasta nu poate avea ca răspuns o anulare, ci ar trebui să aibă ca răspuns o recuperare a unității autentice existente în istorie. Protestantismul nu este doar o direcție creștină, este *roada catolicismului în istorie*.

Protestantismul este o căutare teologică care s-a definit prin antiteză și prin anularea unei teze. Nu s-a definit pe sine ca fiind recuperarea autentică a unității cincizecimice, ca fiind teologia care a înțeles alterările teologice catolice, calea corectă pentru a recupera alterarea,. Protestantismul a căzut într-o rupere de unitate și mai mare, anulând fondul corect al catolicismului și făcând o antiteză acestuia. În loc să se defînească pe sine raportat la fondul corect, dar alterat de catolicism, s-a definit ca o antiteză a fondului complet, integral al catolicismului. Aceasta l-a adus într-o cădere și mai mare. În loc să vadă în catolicism un fond teologic creștin și o alterare, protestanții au văzut doar o alterare și au anulat în mod greșit un fond întreg. Dar fondul creștin corect este găsit în Răsărit.

Anulând fondul, protestanții sunt într-o cădere cu mult mai mare decât cea catolică, devenind în istorie o antiteză a unui fond creștin și nu o alterare a fondului creștin, precum catolicii. Protestantismul este o antiteză a fondului creștin istoric. Este ceva de o gravitate care îi poziționează în hulă față de Dumnezeu, care în acel fond are în Răsărit o unitate în comuniune. Protestantismul a ajuns o antiteză a unui fond creștin, istoric, viu, în Duhul Sfânt. A ajuns să hulească Duhul, în timp, în istorie, să hulească lumina lui Dumnezeu, să hulească Biserica lui Dumnezeu, în timp. În loc să corecteze alterarea din catolicism, protestanții au combătut fondul creștin. „Pentru protestanți, în general, unitatea de credință înseamnă păstrarea identității confesionale cât mai aproape de originea, de

forma ei apostolică.”⁸, rupându-se astfel de orice fond istoric.

Un lucru care a izvorât din Cincizecime este o comunitate. Ce trebuie căutat pornind de la Cincizecime este comunitatea izvorâtă, care păstrează unitatea. Extinderea de către protestantism și asupra Ortodoxiei a aceleiași concluzii că este precum catolicismul, prin fondul comun, este greșită. Ortodoxia este altceva decât catolicismul. Protestantismul vede obtuz doar un ipotetic fond comun al Ortodoxiei cu catolicismul, neînțelegând ființa Ortodoxiei.

Protestantismul demonizează Ortodoxia ca având chipul și fondul catolicismului, extinzând greșit argumentul „fondului greșit catolic” și la Ortodoxie, printr-o extensie greșită a unui argument. În loc să raporteze Ortodoxia la catolicism, trebuia să raporteze catolicismul la Ortodoxie, pentru că, în acest caz, teza protestantă nu se mai poate susține. Ortodoxia nu are chipul alterat creștin al catolicismului. Doar catolicismul a alterat chipul creștinismului, părăsind unitatea până la o reacție de tip protestant. Protestantismul ar trebui să caute chipul curat al creștinismului, nu să demonizeze Ortodoxia prin catolicism, ci să vadă catolicismul prin prisma Ortodoxiei. Ortodoxia nu este catolicismul și nu are chipul catolicismului. Iar extinderea de retorică protestantă și asupra Ortodoxiei este în cel mai bun caz nepotrivită, Ortodoxia și catolicismul fiind cu totul alte creștinisme.

Poziția eclesiologică în care ajunge protestantismul este una în care creează comunități (adunări), creează istoric nenumărate pseudoidentități (autodeclarându-se în adevăr) și postulează că există comuniune și unitate în acestea, adică o unitate dinamică, în prezent, a unor comunități autodefinite ca fiind în comuniune. Dar uită de dimensiunea de unitate în timp, în istorie, de unitatea treimică, care este continuă, în timp. Uită că Duhul este cel care ține unitatea, uită că Duhul în timp a păstrat unitatea, a păstrat adevărul și a călăuzit către adevăr. Protestantismul ajunge în

⁸ Pr. Prof. Gheorghe Petraru, *Teologie Fundamentală...*, p. 208.

poziția în care afirmă, prin negarea teologiilor istorice, că Duhul nu a călăuzit în istorie și că nu există călăuzire de la Duhul Sfânt în istorie. Că Duhul nu a avut putere de unitate.

*Poziția protestantă despre Biserică și unitate este subliniată în teologia adventistă*⁹: În primele sale scrieri, Luther a susținut că prezența adevăratei biserici a lui Dumnezeu poate fi identificată prin trei mari caracteristici: predicarea Evangheliei, botezul și Cina Domnului. Acestea, scria el, „sunt semnele prin care existența bisericii în lume poate fi observată din exterior”. (...) Astfel, adevărata biserică există numai acolo unde Scriptura deține locul prioritar, *pentru că, din moment ce biserica își datorează nașterea Cuvântului și este hrănită, ajutată și întărită prin el, atunci e evident că nu poate fi fără Cuvânt.*¹⁰

La fel, Biserica este definită sumar, ca având un minim de identitate: „Biserica este comunitatea credincioșilor care-L mărturisesc pe Isus Hristos ca domn și mântuitor. (...) Biserica își derivă autoritatea de la Hristos, care este Cuvântul întrupat, și din Scriptură, care este Cuvântul scris.”¹¹

O altă definiție pentru biserică o găsim la Millard J. Erickson: „Din perspectiva acestui caracter atotcuprinzător noi putem încerca să definim teologic Biserica ca fiind întregul trup alcătuit din cei care prin moartea lui Cristos au fost împăcați în mod mântuitor cu Dumnezeu și au primit viață nouă. Ea cuprinde toate persoanele de acest gen, din ceruri sau de pe pământ. Deși este de natură universală, Biserica se manifestă prin grupuri locale de credincioși care

⁹ Pentru unitate, am văzut în principal o colecție de lucrări publicate de editorul Ángel Manuel Rodríguez și de un colectiv de profesori teologi adventiști, „Mesajul, misiunea și unitatea Bisericii”, alături de lucrarea profesorului Millard J. Erickson, *Teologie creștină*.

¹⁰ Ángel Manuel Rodríguez, *Mesajul, misiunea și unitatea Bisericii*, Editura Viață și Sănătate, Pantelimon, 2016, pp. 216-217.

¹¹ Ángel Manuel Rodríguez, *Mesajul, misiunea și unitatea...*, p. 257.

posedă aceleași calități ca și trupul lui Hristos luat în ansamblu.”¹²

Ce este protestantismul din punct de vedere al axiologiei eclesiologice? Este o anulare a axiologiei. Pentru că, anulând responsabilitatea (faptele) și propunând doar mântuirea prin har și convingere, se anulează întreaga axiologie. Unitatea și întregul, care împlinesc axiologia eclesiologică, sunt prea puțin discutate în protestantism, care este interesat de mântuire, de împlinirea unui scop, pentru care anulează totul din axiologie, declarându-l împlinit după ce a anulat tot ce trebuia împlinit pentru acesta.

Ce a adus protestantismul în creștinism? Un protest teologic. A renunțat la toate definițiile și noțiunile creștine. La Biserică, identitate, autoritatea dogmei, eclesiologie, lucrarea de iubire. Protestantismul nu este o teologie, este o anulare teologică a creștinismului istoric. Obiectivul primordial al protestantismului este acela de a construi un nou creștinism, dar anulându-l pe cel vechi, parte din scopul său. Își împlinește scopul prin anulare, prin antiteză, prin opoziție. Nu fundamentează o construcție teologică, ci anulează una istorică și construiește în opoziție. Anulează axiologia și lucrarea în axiologie, ca pas al anulării protestante. Protestantismul este în primul rând o deconstrucție teologică, și apoi o retorică teologică. Pentru că primul pas al acțiunii protestante este antiteza istorică.

Protestantismul aduce în primul rând o antiteză. Și apoi construiește în această antiteză. Protestantismul își construiește întâi teologia antitezei, distrugând tot ce era structural în teză, și apoi, folosind noile principii de lucru în antiteză, construiește o teologie în antiteză. Primul lucru pe care protestantismul îl spune, premisa și temelia sa este: „fondul tezei istorice creștine nu este valid”. Protestantismul nu este construit pe Biblie, ci pe antiteza unui fond istoric creștin, peste care se așază Biblia.

¹² Millard J. Erickson, *Teologie creștină*, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2020, pp. 890-891.

Antiteza se observă în toate dimensiunile. În teologie, prin distrugerea axiologiei. În distrugerea Scripturii. În distrugerea creștinismului istoric. Protestantismul este o distrugere adusă unui creștinism, protest care poartă numele creștinismului, având pecetea distrugerii. Protestantismul este o cale a distrugerii căii istorice creștine. Temelia protestantă este distrugerea căii istorice, peste care se fundamentează o retorică a unei noi căi, a posibilității infinite de mântuire, a mântuirii discreționare doar prin nimic. Prin amplă convingere și declarație a mântuirii. Protestanții așază pe o temelie a distrugerii o mântuire prin nimic.

Protestantismul este o antiteză teologică. Aceasta este principala trăsătură a protestantismului. Apoi este o retorică teologică. Aceasta este a doua afirmație dominantă legată de protestantism. O retorică construită peste o distrugere a tot ce a fost istoric. Protestantismul este căderea creștinismului, chiar prin numele lui Hristos, în spatele căruia s-au așezat toate cele care pot atrage, Scriptura, credibilitatea, dar s-a eliminat adevărul. Și s-a înlocuit cu hula. Cu antiteza.

Unde poate să vadă protestantismul că este o antiteză? În antiScriptură. Că a construit o antiScriptură, în opoziție cu Scriptura istorică. Și că a inversat adevărul, anulând relevanța informației teologice, ignorând informația teologică relevantă pe fiecare subiect, și astfel ignorând revelația. A fi o antiteză este egal cu a construi prin negație.

Pentru unitate, protestantismul declară: „Scriptura afirmă că unitatea bisericii nu este rezultatul ingeniozității sau inteligenței umane, ci manifestarea puterii creatoare a lui Dumnezeu prin Fiul Său și prin lucrarea Duhului. (...) În consecință, El a devenit centrul unificator al bisericii și al cosmosului. Taina unității bisericii își are rădăcinile în uniunea ei cu Domnul cel înviat, care este tocmai centrul existenței sale (Efeseni 5:32). Prin urmare, unitatea trebuie înțeleasă ca o existență spirituală și apoi ca o chestiune de

structură organizațională.(...)”¹³ O viziune a unității ca legătură cu divinitatea, hristocentrică, prin Duhul Sfânt. Problema acestei unități este că aduce doar un minim de identitate și nu arată cum este întemeiată unitatea în toate dimensiunile ei, când tocmai Dumnezeu arată întemeierea unității.

Millard J. Erickson discută problema unității, în tratatul de *Teologie creștină*. Enumeră mai multe concepții despre natura unității: *spirituală* (în Hristos, unitate într-o biserică invizibilă), *recunoaștere reciprocă și părtășie* (acord și comuniune sacramentală), *unitate conciliară* (folosind mecanisme de conlucrare între comunități) și *unitate organică* (o unitate strânsă, presupunând și renunțarea la identitățile abandonate, nefiind chiar conceptul ortodox de unitate)¹⁴. Dar există un tip de unitate care nu este identificat și comunicat, care nu este identic cu cele de mai sus: unitatea treimică, extinsă din Cincizecime. Acea unitate biblică, care unește Persoanele cu umanitatea. O unitate în adevăr și în împreună lucrare. Unitatea treimică este extinsă prin cunoaștere-adevăr-identitate și prin viața sacramentală. Adică o unitate în toate dimensiunile între divinitate și umanitate. O unitate în persoane, o unitate în viața sacramentală, o unitate în identitate-adevăr, o unitate în lucrarea continuă a comunității. Aceasta este o unitate cincizecimică, treimică, întemeiată în Treime. Despre această unitate vorbește Scriptura.

Cincizecimea este o întemeiere a unei Unități-Întreg. A înțelege cum este această unitate este un punct esențial în discuție, fiindcă neînțelegând ființa unității se ajunge la o eludare a caracterului și dimensiunilor unității. Unitatea cincizecimică este o unitate treimică, după modelul Sfintei Treimi. Este și o unitate-trup, în care umanitatea ajunge parte, ajunge Trup al lui Hristos.

¹³ Ángel Manuel Rodríguez, *Mesajul, misiunea și unitatea...*, pp. 270-271.

¹⁴ Millard J. Erickson, *Teologie creștină*, pp. 975-976.

Cincizecimea este momentul în care comunitatea umană devine parte din Trupul lui Hristos: „Astfel, Cincizecimea este începutul istoric al Bisericii (...). Duhul ne integrează în Trup ca „împreună-moștenitori” ai lui Hristos, ne face „fii în Fiul” și în Fiul ne face să Îl găsim pe Tatăl.”¹⁵ Dar este și o unitate-comunitate, o unitate-lucrare, o unitate-chip (identitate). O unitate care cuprinde toate dimensiunile actului despre care vorbim, a unei comunități umane și a Treimii, care sunt în toate dimensiunile actului împreună.

Unitatea treimică este referință și model pentru discuția despre unitate, în Ortodoxie: „Părinții răsăriteni, pornind de la structura relațiilor intratrinitare, au stabilit că fiecare din cele trei Persoane este unită cu celelalte nu numai prin firea comună, ci și prin proprietățile personale, fapt care justifică definirea Treimii ca *structură a iubirii supreme*. Iubirea intratrinitară nu rămâne doar o realitate transcendentă absolută, ci, prin Revelație, coboară și în creație, în același timp ca model și ca putere de viață.”¹⁶

Biserica este întruparea lui Hristos în fiecare dintre noi, prin botez. Este o unitate ca o întrupare. Cum este întruparea Mântuitorului Hristos, la fel este și nașterea Bisericii, ca o întrupare a Treimii în umanitate. Una, unică, pentru veșnicie: „În Biserică, înțelegem ca Revelație întrupată sau trup tainic al Mântuitorului Hristos, umanitatea căzută este reconfigurată după modelul umanității asumate de Mântuitorul Hristos, în care se împlinește (desăvârșește) Revelația.(...) Prin comuniunea credincioșilor cu Persoanele Sfintei Treimi, Biserica se constituie ca o comunitate de persoane care nu poate fi separată de Treime, în calitatea ei de comuniune iubitoare și responsabilă.”¹⁷

¹⁵ Paul Evdokimov, *Prezența Duhului Sfânt în Tradiția Ortodoxă*, Editura Anastasia, 1995, pp. 110-111.

¹⁶ Coord. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică...*, Vol. I, pp. 118-119.

¹⁷ Coord. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică...*, Vol. I, pp. 132-133.

Unde se rupe protestantismul de unitate? Și cum? Catolicismul a ieșit pas cu pas din unitate până la ruperea definitivă de aceasta. Iar catolicismul a rupt toate dimensiunile unității: s-a rupt ca și comunitate, s-a rupt ca și comuniune, s-a rupt ca identitate. Astfel a ieșit deplin din unitate-întreg. Din ruperea catolică de unitate nu poate ieși o unitate. Protestantismul nu poate pretinde că este în unitate, cât timp este izvorât din ruperea catolică de unitate. Protestantismul a preluat această rupere de unitate și a extins-o și mai mult. Protestantismul este rupt de unitate în toate dimensiunile, fiind o construcție deplin exterioară unității.

Căutând să aflu ce este Cincizecimea pentru protestantism, legat de unitate, am văzut unitatea explicată foarte general, nelegată de Cincizecime, fără a detalia ce este de fapt unitatea: „La Cincizecime, numeroasele popoare au fost făcute una prin Duhul.”¹⁸ A afirma doar generic o unitate, fără a explica precis că toată axiologia eclesiologică este asumată în Cincizecime și că Cincizecimea este momentul unic în istorie, în care o axiologie eclesiologică prinde viață, este complet greșit. De fapt, protestantismul rupe axiologia întregă de Cincizecime pentru a putea instanția alte unități și alte Cincizecimi în timp. Unitatea este legată de dimensiunile axiologiei și toate acele dimensiuni prind viață în Cincizecime. Cincizecimea este anulată în legătura cu axiologia și este păstrată doar ca un eveniment general, cu importanță istorică.

Protestantismul a preluat de la catolicism o rupere de unitate și în comunitate, în comuniune, dar și în identitate. Și a rupt definitiv aceste dimensiuni de Cincizecime. Dacă în catolicism s-a realizat o depărtare și rupere în timp de unitate, de comunitate-comuniune-identitate, protestantismul a izvorât direct în rupere de unitate. Adică protestantismul a pierdut încă din naștere legătura cu Cincizecimea în toate dimensiunile. De aceea, protestantismul neagă legătura cu Cincizecimea, nevoia de legătură cu

¹⁸ Ángel Manuel Rodríguez, *Mesajul, misiunea și unitatea...*, p. 340.

Cincizecimea, pentru că nu o poate împlini.

Unitatea trebuie văzută în legătura ei cu Cincizecimea, cu Întregul-Unitatea istorică. Protestantismul nu are nicio legătură cu comunitățile izvorâte din Cincizecime. Nu are nicio comuniune cu acestea. Nu are nimic din identitatea pe care o au acestea. Este rupt deplin de unitatea cincizecimică. Până la urmă trebuie să ajungem acolo unde este unitatea cincizecimică, întregul în timp, în istorie. Acolo unde comunitatea a păstrat în mod autentic unitatea cincizecimică. Unitatea este o extindere a Cincizecimii în istorie.

Ce are de făcut protestantismul pentru a recupera unitatea? Trebuie să reasume unitatea în teologia istorică purtătoare a unității, în comunitatea istorică izvorâtă din unitate, păstrătoare a unității, din Răsărit.

II. PROTESTANTISMUL, DIN PERSPECTIVA UNITĂȚII BISERICII

Protestantismul este o mișcare creștină cu o lucrare axată în jurul principiilor Sola Scriptura, Sola Fide, Sola Gratia. Este o abordare complet descentralizată a creștinismului. Fără unitate, fără comunitate, fără identitate, fiecare având libertatea de a asuma orice dorește, fără actualizare, trăind doar din Scriptură și nu recapitulând continuu Scriptura în Biserică. Un creștinism pe cont propriu, în care fiecare dorește să ajungă de unul singur la Dumnezeu, doar cu o învățătură inițială a asumării lui Dumnezeu, și în afara istoriei și timpului istoric al relației și comuniunii cu divinitatea. Este un creștinism minimalist, în care este nevoie de un minim, de numele lui Hristos, pentru a te declara creștin. Este un creștinism care nu se asumă pe sine. Un creștinism în care numele lui Hristos se presupune că înlocuiește și poate înlocui orice din identitate, care a înlocuit identitatea cu numele, lucrările cu declarația despre numele lui Hristos. Nefiind despre o identitate unică, protestantismul este despre nimic, este doar despre un nume. Este doar o propunere simplă asupra creștinismului, pornind de la Scriptură.

„Există cinci caracteristici teologice esențiale ale protestantismului care și-au pus pecetea și pe teoria și practica misionară protestantă:

- a) Justificarea prin credință;
- b) Corupția totală prin păcat a naturii umane;
- c) Dimensiunea subiectivă a mântuirii, spre deosebire de scolastică ce considera teologia mai mult ca o „scientia argumentativă”;
- d) Afirmarea rolului individului și a responsabilității personale a acestuia prin sacerdoțiul întregului popor al lui Dumnezeu;

- e) Rolul central al Scripturii în viața Bisericii, cu consecința imediată că predica, cuvântul este superior imaginii, că auzirea este mai importantă decât vederea, mergând până la a considera sacrament chiar cuvântul – „verbum visibile” – (Calvin), sacralizându-se Biblia însăși.”¹⁹

Pentru a discuta despre teologia protestantă este necesar să precizăm care sunt stâlpii acesteia și pentru fiecare să arătăm unitate istorică și ce zice Scriptura, pentru a avea o înțelegere corectă a creștinismului. Am încercat pe cât posibil să aduc o prezentare din protestantism și din neoprotestantism, pe fiecare subiect, numind generic *protestantism* confesiunile protestante și neoprotestante.

1. CUNOAȘTEREA. AUTORITATEA SCRIPTURII. SOLA SCRIPTURA

Teologia neoprotestantă pentecostală menționează: „Principiul *Sola Scriptura* (numai Scriptura) a acordat Bibliei *infailibilitatea și autoritatea revelației divine* cuprinse în ea, fără a mai permite altor învățături să se interpună între noi și Sfânta Scriptură.”²⁰

Și adaugă: „Odată ce Sfânta Scriptură s-a încheiat, nu se mai poate ridica la gradul de infailibilitate a Cuvântului lui Dumnezeu niciun fel de prorocie, *niciun fel de hotărâre bisericească* și niciun fel de autoritate... *Adevărul și credința adevărată* au fost date odată pentru totdeauna și, la ce a fost dat, niciun om, oricine ar fi el, ***nu are dreptul să adauge sau să schimbe ceva.***”²¹

Iar teologia protestantă reformată propune: „Noi credem și mărturisim că Scriptura lui Dumnezeu este ***suficientă pentru a***

¹⁹ Pr. Prof. Gheorghe Petraru, *Teologie Fundamentală...*, p. 207.

²⁰ Trandafir Șandru, *Dogmatica Bisericii lui Dumnezeu Apostolice Pentecostale*, Editura Metanoia, Oradea, 2017, p. 29.

²¹ Trandafir Șandru, *Dogmatica Bisericii...*, p. 28.

instrui și a desăvârși omul lui Dumnezeu, deci, prin aceasta, noi afirmăm și recunoaștem **autoritatea Ei** ca fiind de la Dumnezeu, și ca nefiind dependentă de oameni sau de îngeri. Prin urmare, noi afirmăm că cei ce pretind că nu Scriptura deține autoritatea, ci ceea ce este transmis de Biserică, spun blasfemii împotriva lui Dumnezeu.”²²

Sunt câteva dimensiuni pe care trebuie să le discutăm în acest context. Ce înseamnă cunoașterea, ce este Scriptura ca parte a cunoașterii, cum se asumă, cum se înțelege și interpretează Scriptura și ce este principiul protestant Sola Scriptura. Mai jos sunt câteva poziții protestante pe subiect.

INTERPRETAREA SCRIPTURII. BISERICA, SUBIECTUL INTERPRETĂRII, ȘI SCRIPTURA, OBIECTUL INTERPRETĂRII

Protestantismul folosește și perpetuează o confuzie în ceea ce privește natura informației Scripturii. Pentru aceasta trebuie să clarificăm următoarele legate de cele *3 niveluri ale textului Scripturii raportate la procesul și acțiunea de interpretare*:

1. ***Nivelul textului Scripturii*** este textul cum este prezentat în Scriptură - doar textul. Este un nivel de cuvinte și nu un nivel cu o semantică în el. Semantica și semantizarea sunt acte personale, individual asumate în următorul nivel al Scripturii.
2. ***Nivelul semantic al Scripturii*** este nivelul cu care noi lucrăm. Noi nu lucrăm direct cu nivelul textului (cuvinte) în forma lui primară, ci cu un nivel semantic. Este un nivel personal de asumare a informației, în care fiecare înțelege într-un fel cuvintele textului. Este o

²² Karl Barth, *Cunoașterea lui Dumnezeu*, Editura Herald, București, 2008, p. 43.

identitate asumată din Scriptură. (Protestantismul confirmă acest nivel semantic: „Aceste elemente ne spun că Scriptura este infailibilă numai dacă este corect interpretată.”²³)

3. ***Nivelul identității Scripturii – nivelul absolut*** este identitatea pe care Scriptura o cuprinde, ea fiind o expresie a unei identități, a unei asumări a existenței. Este nivelul de informație curat, dorit să fie exprimat și cuprins. Este o *identitate absolută* a Scripturii. (Protestantismul confirmă acest nivel: „Infailibilitatea Scripturii este legată de *intenția existentă în mintea autorului.*”²⁴)

Scriptura este un text. Cuvintele sunt un nivel primar prezent în text, iar informațiile sunt sensurile extrase și deduse personal de fiecare. Nimeni nu lucrează cu nivelul textului Scripturii în forma brută, fiind un text-cuvinte. Credincioșii lucrează numai cu nivelul semantic al Scripturii, făcând o translatăre din nivelul textului în nivelul semantic.

Toată dezbateră protestantă în Sola Scriptura este o confuzie și o acoperire a acestor trei niveluri, folosind un cumul de atribute presupus în text și o deresponsabilizare personală a credincioșilor, prin folosirea autorității nivelului de text în locul responsabilității personal din nivelul semantic. Fiecare nivel este un tip de informație cu anumite atribute, proprietăți, care trebuie analizate.

Unde trebuie să ajungem cu informația teologică asumată din Scriptură? La *nivelul identității*, care este forma intenționată, realitatea existențială cuprinsă în text, într-o formă primară pentru a putea fi recuperată de Biserică. Adică la deplinătatea informației teologice gândite și cuprinse ca model în Scriptură. Identitatea

²³ Bruce Milne, *Cunoaște Adevărul, Manual de doctrină creștină*, Editura Făclia, Oradea, 2006, p. 50.

²⁴ Bruce Milne, *Cunoaște Adevărul...*, p. 50.

completă este infailibilă.

Ce este Scriptura din punct de vedere informațional? Este un set inițial de informații în diferite direcții, complet ca premisă inițială pentru o asumare deplină prin exercițiul semantic asupra identității în Biserică. Este un set inițial de informație care permite recuperarea și ajungerea la identitate, cu ajutorul Duhului Sfânt, în comunitatea Bisericii. Prin cuprinderea realității existențiale într-un text (pentru că este o reducere în fapt a realității în cuvinte, într-o limitare a unui text) apar mai multe probleme. Prima este că textul oferă posibilități de semantică nenumărate, diferite de cel original. Prin această prezență a multitudinilor sensurilor, infailibilitatea absolută nu poate fi considerată la nivelul textului, acesta oferind o multitudine de sensuri ca potențial. Iar presupunerea că nivelul semantic autentic al identității este unul direct, imediat, natural, obținut ca prim sens este una falsă, dovada fiind adusă de protestanți în miile de niveluri semantice protestante.

Infailibilitatea ca potențial în asumare este o certitudine a textului, fiind cuprinsă în acesta. O altă certitudine este posibilitatea de explorare aleatorie a textului, confirmată de protestantism. Scriptura ca text are o infailibilitate potențială. Infailibilitatea de asumare corectă în nivelul semantic este instanțiată în acest nivel al semanticii și nu în nivelul textului, care păstrează ca potențial posibilități de interpretare multiple. Problema protestantismului în asumarea Sola Scriptura este că transferă în mod greșit proprietatea de infailibilitate între niveluri.

Infailibilitatea asumată poate fi întotdeauna doar în nivelul semantic, într-o comunitate, acesta fiind mecanismul gândit și arătat în Scriptură, în Biserică. De aceea, *Biserica este infailibilă în asumarea Scripturii, dar și autoritatea supremă*, prin potențialul concretizat și împlinit corect în Scriptură și Tradiție, în nivelul semantic, în comunitate.

Dogma ortodoxă punctează corect că Biserica este infailibilă în asumarea textului, exact în această argumentare, explicând

detaliat aceste aspecte. Din păcate, *protestantismul* nu vine cu o justificare și argumentare pertinentă pentru Sola Scriptura, ci doar postulează, *decretează infailibilitatea absolută în toată direcțiile*. Iar din această postulare rezultă un set de consecințe la nivelul cunoașterii, care este împiedicată în protestantism.

Unde este problema Sola Scriptura în protestantism referitor la cele trei niveluri? Protestantismul postulează, face o afirmație nefondată pe care o transformă în axiomă protestantă, aceea că nivelul semantic al Scripturii se autoextrage imediat din nivelul textului Scripturii, fără niciun efort (presupunând că Scriptura cuprinde o informație de o simplitate și complexitate reduse, în viziunea protestantă) și care permite această bidirecționalitate între cele două niveluri. Un alt postulat este acela că nivelul semantic al Scripturii este egal cu nivelul de identitate, întotdeauna acest nivel semantic dorind să fie în protestantism același lucru cu nivelul de identitate. Acesta este în sine ***principiul eronat Sola Scriptura, al unității și identității protestante implicite între cele trei niveluri.***

În protestantism apare o deviere în autointerpretarea Scripturii, în care Scriptura devine subiect al interpretării în locul omului: „*Infailibilitatea*. Aplicat la Scripturi, acest termen vorbește despre *calitatea Scripturii de a nu duce în rătăcire*. Această calitate atrage atenția asupra faptului că *toate afirmațiile Bibliei sunt adevărate și demne de toată încrederea* (...). Infailibilitatea ne spune că Scriptura nu duce în rătăcire deoarece este mărturia lui Dumnezeu despre Sine.”²⁵

Protestantismul, deși afirmă existența unor niveluri în textul Scripturii, schimbă calitatea subiect-obiect a Scripturii și o transformă în propriul subiect al interpretării. Protestantismul confirmă mai sus dimensiunea de corectitudine a textului Scripturii, dar în același timp aduce o confuzie, schimbând caracterul de obiect al Scripturii cu un caracter de subiect.

²⁵ Bruce Milne, *Cunoaște Adevărul...*, p. 49.

Prezența acestui nivel semantic al Scripturii este de o evidență și o mărturie chiar în Scriptură (pentru nivelul semantic avem în Scriptură de la Pavel *tâlcuirea*, iar Hristos menționează *călăuzirea* către deplinătate) și aduce câteva consecințe:

- Existența unui act personal, dar și a unei responsabilități personale în extragerea nivelului semantic.
- Nevoia personală de asumare într-o formă clară a acestui nivel semantic, informațional, curat, din nivelul de text.
- Nevoia existenței unor mecanisme comunitare pentru a ajunge la o convergență biblică, în călăuzire.

Apar clar pe lângă Scriptură un nivel consolidat semantic din aceasta și un mecanism uman de consolidare și asumare semantică. Nu există niciun motiv să putem merge pe această prezumție protestantă *Sola Scriptura* deoarece, în mod natural, fiecare om folosește distinct nivelul de text de nivelul semantic, neexistând această posibilitate în mod real de unitate perfectă. Complexitatea textului în multe direcții face imposibilă acceptarea acestei posibilități. Chiar protestantismul, prin prezentarea personală a mii de niveluri semantice, oferă un argument practic în care singuri își desființează propria propunere *Sola Scriptura*, prin imposibilitatea ca semantica Scripturii, în protestantism, să fie aceeași cu nivelul textului.

O altă problemă legată de imposibilitatea Scripturii de a avea egalitate între aceste niveluri stă în capacitatea receptorilor de a pondera și de alege corect informația, pentru a construi o argumentare corectă pe fiecare temă. Adică stă în capacitatea receptorului de a extrage corect pe fiecare temă nivelul semantic al Scripturii.

Protestantismul comite o eroare de argumentare, folosind autoritatea Scripturii pentru a acoperi incapacitatea utilizatorilor de procesare a informației de a utiliza corect informația biblică. Și transferă responsabilitatea de la interpretator la text, textul fiind complet

și infailibil, deci și procesul efectuat de cititor trebuind să fie similar. În fapt, aici este o eroare de argumentare evidentă, procesul de extragere a informației, care este în responsabilitatea personală, este considerat infailibil, complet, deplin, doar pentru că un text este sacru. Și protestantismul renunță la responsabilitatea personală a interpretării și aruncă totul în spatele autorității textului.

Scriptura nu este un text care să se interpreteze singur ușor, deoarece are mai multe niveluri informaționale foarte complexe. Protestantismul aduce mărturia deplină a invalidării propriei propuneri prin faptul că, după 500 de ani, nu reușește să înțeleagă Scriptura și să aibă o claritate internă protestantă asupra acesteia. După 500 de ani protestantismul nu a reușit să aibă o identitate din/cu Scriptura și are nenumărate variante de înțelegere.

La nivel de operare cu atributul de relevanță al informației (pe o temă) și cu sensurile sale, cu diferite informații, apare o complexitate adițională în care cititorul poate alege o relevanță diferită, texte diferite și sensuri diferite, pentru a construi teze teologice. Aceste trei puncte aduc o complexitate uriașă, în special în tratarea temelor fundamentale teologice, de importanță vitală, precum dogma Treimii, eclesiologia. Scriptura este un complex uriaș de informații care poate fi extrapolat greșit în fiecare temă. Complexitatea informațională și prezența acestor opțiuni complexe de denaturare a interpretării corecte fac imposibilă asimilarea Scripturii ca un text care să se explice complet singur.

Scriptura este informație revelată. Dar trebuie să vedem tipul de informație și cum ajungem corect la nivelul semantic. Caracterul revelat nu explică natura și tipul informației primite și extragerea acesteia. Nimeni nu poate afirma că *modelul samarinean* este o explicație deplină a modelului de participare contextuală. Este clar un model care trebuie explicat într-o teologie distinctă și asumat în viață. Iar asumarea teologică deplină a informației din modelul samarinean este în două direcții, atât la nivel de consolidare a temei, cât și a extragerii corecte a nivelului semantic.

Părintele Adrian Niculcea menționează într-o critică a metodei protestante că de fapt ce facem în hermeneutică e să selectăm elemente pentru înțelegere și că eliminarea Tradiției are impact în aceasta: „Sola Scriptura și istoricitatea evangheliilor. Înainte de a iniția analiza noastră este nevoie de o precizare a ideii de metodă: de ce analizăm hermeneutica și teologia sistematică protestantă prin prisma ideii de metodă? Metoda este, în esența ei, o alegere; este opțiunea pentru un criteriu în baza căruia urmează să fie selectate un set de elemente, de fapte, semnificative din perspectiva criteriului ales, din multitudinea de fapte supuse unei analize.”²⁶

Menționează apoi metoda gramaticalo-istorică a hermeneuticii și teologiei protestante²⁷, care arată o deficiență majoră de metodă, nefiind capabilă să susțină atributele majore ale unei erminii:

1. Operare corectă cu atributul de relevanță a informației pentru un context. Informația poate fi directă, explicită, indirectă, analogică, metaforică. Iar natura informației trebuie considerată corect pentru fiecare pasaj.
2. Erminia trebuie să fie făcută în unitate istorică, Biserica fiind o unitate transcendentă.

O metodă ermeneutică protestantă care nu poate produce informație și erminie care să aibă atributele corecte necesare unei informații provenite dintr-o erminie este o metodă greșită. De aceea metoda ortodoxă este sinodală, dogmatică, canonică, în unitate și identitate. În care comunitatea ajunge la o unitate informațională, folosind Scriptura, creând o Tradiție cu o informație în unitate și identitate cu informația Scripturii, ajunge să păstreze în fapt atributele informației revelate, de unicitate de adevăr, de

²⁶ Pr. Adrian Niculcea, *Principalele etape istorice ale hermeneuticii și teologiei protestante*, în Pr. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, Diac. Drd. Cristian Tufan, *Metode de cercetare în Teologia Dogmatică*, Editura Sigma, București, 2009, p. 265.

²⁷ Pr. Adrian Niculcea, *Principalele etape istorice ale hermeneuticii...*, p. 242.

identitate, de unitate în timp. Până la urmă orice erminie trebuie să fie una, un întreg cu Scriptura, unică, identică cu revelația la nivel de sens. Metoda trebuie să garanteze la nivel de metodă corectitudinea rezultatelor. Protestantismul nu are o metodă corectă hermeneutică.

Eliminarea Tradiției din protestantism de fapt a fost o eroare de eliminare a premiselor informaționale corecte pentru erminie. Nu s-a eliminat doar Tradiția, ci în fapt s-a eliminat din Scriptură relevanța tematică, revelația, s-au eliminat informațiile relevante pentru o erminie. Nu s-a renunțat la Tradiție, ci la sursa Tradiției, relevanța istorică a unei informații. Protestantismul a creat o antiScriptură spunând că renunță la Tradiție. Protestantismul de fapt nu neagă Ortodoxia și catolicismul, ci revelația. Negând catolicismul, protestantismul a ajuns să nege Scriptura și revelația însăși, fundația catolică. Negând revelația e negat Dumnezeu însuși.

Se spune în protestantism ca numai „sensul literal” este cel corect: „Modelele lui Luther sub aspectul revenirii studiului biblic la textul original al cărților Vechiului și Noului Testament au fost (...). Nicolaus îndemna în mod constant pe cititorii săi să consulte limbile originale și se plângea că sensului mistic *i se îngăduie să sufoce pe cel literal*. Numai sensul literal, insista el, trebuie folosit pentru a demonstra o doctrină. Această viziune interpretativă generală a influențat în așa măsură pe Luther și în general Reforma (...) «Duhul Sfânt, declara Luther, este unul dintre cei mai simpli scriitori din cer sau de pe pământ, prin urmare, cuvintele lui nu pot avea decât un singur sens lămurit, pe care îl vom numi înțelesul scriptural sau literal.» Calvin, sub influența acelui-ași spirit al Renașterii, declara și el că «(...) Prima misiune a unui interpret este să-l lase pe autor să spună ce vrea să spună, nu să-i atribuie ceea ce crede

el că ar trebui să spună autorul.»²⁸

De fapt ce înseamnă asta? Sensul literal dorește să spună și să surprindă atributul de *noțiune primară, directă*, necontextuală. *Sensul literal* este egal cu sensul primar, absolut, al noțiunii. Pe scurt, de fiecare dată când este citit un text, informația extrasă din acesta este utilizând sensul primar al cuvintelor, fără nici o nuanță, fără a exista posibilitatea de a utiliza sensuri secundare, contextualizare, coroborare, sensuri metaforice, o posibilitate de a avea un sens diferit pentru o noțiune. Textele capătă natura unor texte telegrafiate, fără urmă de sens secundar. Adică Biblia, în viziunea „sensului direct” protestant, este de fapt un mare text telegrafiat pentru umanitate. Protestanții au o *Biblie telegrafiată*.

Ori, aici este o forțare protestantă pentru a abuza de anumite traduceri care, dacă nu reușesc să cuprindă sensul primar, nu sunt corecte, conform protestantismului. De exemplu „crența ta te-a mântuit” și „frații Domnului”. Este o informație directă cum că doar crența mântuiește și că Domnul a avut frați? De fapt protestantismul forțează ce numește sens literal într-o interpretare izolată și refuză coroborarea în unitate a informației scripturii.

Protestantismul refuză pe fiecare erminie să adune informația directă, indirectă, analogică, metaforică, simbolică, de orice fel, să aducă o coroborare a acestora și apoi să extragă corect informații. Pentru că pentru crență sunt nenumărate mențiuni în Scriptură. Și menționează această interpretare literală, când de fapt nu este o interpretare literală, ci este o interpretare abuziv-contextuală în care se forțează un context și un sens dorit de protestantism. Erminia literală protestantă e doar un abuz de interpretare în care se refuză contextualizarea tematică generală și unitatea informațională pentru a forța diferite opțiuni de interpretare, dar care nu sunt relevante în coroborare. Pe scurt, se forțează sensuri marginale ca fiind informații directe, în opoziție cu alte informații directe ale

²⁸ Pr. Adrian Niculcea, *Principalele etape istorice ale hermeneuticii...*, p. 242.

Scripturii, care conțin informații explicite, directe.

Protestantismul denaturează sensul informației, într-un context, din informație secundară sau din opțiune de interpretare, în informație directă, și în același timp ignoră informația directă pentru coroborare, existentă în alte părți în Scriptură. Și asta într-un proces dual de forțare de informație, de izolare, de ignorare a informației directe, explicite din alte părți, și de refuz de coroborare în unitate a informației scripturii.

Găsim că „numai sensul literal trebuie folosit pentru a demonstra o doctrină” – aici se vede abuzul, se vede forțarea naturii informației, refuzul de coroborare, refuzul de unitate. *Sensul literal protestant* este de fapt o metodă retorică, de abuz asupra unui text, nu este o metodologie autentică de erminie. E doar exercițiu retoric de convingere, nu este o metodă autentică de analiză teologică.

Sensul literal protestant este egal cu crearea unui **criteriu absolut al utilizării noțiunii-sensului primar și utilizarea textului ca definiție**. Adică ce ascunde sintagma „sens literal” este utilizarea întotdeauna a noțiunii primare dintr-un termen. Ce înseamnă acest lucru ca și consecințe pentru întreaga Scriptură:

1. Scriptura este *un text absolut la nivel de comunicare*, care nu folosește decât noțiuni primare și o comunicare absolut tehnică, o notificare informațională, fără niciun fel de emoție și nuanță în comunicare, fără contextualizare, un text telegrafiat. Ceea ce este absurd.
2. Scriptura este *o colecție pură de termeni cu noțiuni primare*, care nu pot fi văzute decât în acest mod. Are un caracter „pur, primar”, la nivel de termeni și noțiuni – ceea ce este absurd.
3. Transformă Scriptura într-un *manual* în care există doar definiții, noțiunea primară prezentă creând în fapt un caracter de definiție pentru absolut orice informație.

Scriptura devine un manual al definițiilor, prin noțiuni primare.

4. *Elimină deplin posibilitatea de coroborare* a textelor Scripturii, fiecare în sine având un caracter de definiție, neputând fi văzut decât în acest spirit.
5. Obligă toți scriitorii Scripturii să fi *scris în format de definiție*, folosind exclusiv noțiuni primare, adică fără nici un fel de sens secundar sau nuanță, pentru nici un termen, noțiune sau concept. Cumva, toți Scriitorii au fost atenți la acest aspect și au scris exclusiv în acest format, unicul acceptat de protestantism. Adică scriitorii Scripturii s-au pregătit pentru a produce texte definiții în acest format.
6. Sensul literal aduce ca și consecință majoră *absolutizarea Scripturii ca un manual al unor definiții teologice sau un text telegrafiat*.

Ce a făcut protestantismul prin *sensul literal* și prin *eliminarea Tradiției* a fost de fapt să își construiască instrumentele logistice-tactice pentru *o antiteza asupra informației catolice și Scripturii*:

1. Pentru a avea alte erminii decât cele istorice e nevoie de o alta metodă care să permită forțarea contextuală, pentru a putea abuza semantic de sensurile unei noțiuni – sensul literal protestant e o metoda de forțare contextuală semantică și este principalul instrument pentru devierea de la coroborarea textelor Scripturii pentru determinarea unui sens.
2. Pentru a avea un alt fundament pentru antiteză e nevoie de o eliminare a Tradiției și construirea unei antiScripturi.

3. Prin sensul literal și eliminarea Tradiției, protestantismul nu a făcut decât să sprijine construirea unei antiteze pentru catolicism.

Protestantismul nu a revenit la Scriptură și nu a recuperat nimic din ce era „greșit” în catolicism, ci a intrat într-o greșeală și mai mare, construind o antiteză la tot ce era în catolicism și la întregul fond creștin istoric (ortodox și catolic). Au construit o antiteză în argument atât în Scriptură, cât și în concluziile teologice.

Scriptura este informație teologică revelată în formă neasumată de comunitate. Comunitatea are nevoie de o semantică deplin clară, nu doar de textul Scripturii, de aceea nevoia comunității este a unei tradiții viabile, nu doar a textului fără o interpretare. Protestantismul nu a găsit o Tradiție viabilă în catolicism și a decis să o recupereze-recreeze, eliminând însă conceptul fundamental teologic al Tradiției ca nivel semantic-consolidat al Scripturii. Greșeala făcută este evidentă. Ortodoxia a păstrat corect acest nivel semantic-consolidat (Tradiția) și îl folosește în viața Bisericii, în toate dimensiunile, recapitulând în acesta Scriptura însăși. Identitatea teologică ortodoxă (Scriptură și Tradiție) este expresia de asumare corectă a Scripturii, în care temele sunt din Scriptură, tratate corect, extrăgând nivelul semantic din informația teologică în mod corect pentru comunitate.

Scriptura este un text fără o asumare, care nu poate fi considerat o identitate, un text asumat. Protestantismul, în efortul de asumare, a produs mii de variante, invalidându-și singur propria propunere de a merge izolat doar cu un text, fără o identitate. Protestantismul este cel care aduce mărturia practică de invalidare a propriului argument al înțelegerii imediate a Scripturii, că textul singur nu este o identitate și că nu poate produce o identitate, și că nu se poate exclude acest mecanism de asumare sistematică, organizată, structurată, comunitară sub forma unei identități a textului. De aici teologia identității arată asumarea, identitatea, ca fiind traducerea consolidată a informației teologice relevante

conform datului, a realității existențiale cuprinse autentic în Scriptură. Asumarea Scripturii este o identitate. Consolidarea informației teologice este un necesar atât prin caracterul juridic (de lege al Evangheliei), cât și prin nevoia de asumare, prin nevoia de plenitudine, de întreg. Caracterul juridic al Evangheliei (de lege) și caracterul de informație teologică revelată asumată în călăuzire sunt ambele declanșatoare a unei necesități a *prezenței consolidate a informației revelației într-o formă concretă* – numite în Ortodoxie *Tradiție*.

NATURA INFORMAȚIEI SCRIPTURII

Cum putem gândi Scriptura într-o imagine atât de frumoasă și de clară pentru a fi înțeleasă de toți? Scriptura este ca un ogor plin de semințe germinate, de teologii care vor rodi deplin în Biserica izvorâtă din Cincizecime, ce a primit acest ogor. Scriptura este ca o sămânță mare a adevărului, sădită de Hristos în comunitatea-pământul Bisericii, pe care Hristos a crescut-o până când copacul a prins trup și a lăstărit toate ramurile sale, toate teologiile sale. Este un trunchi cu ramuri, lăsat de Hristos și Apostoli, ramuri care au crescut deplin în Biserică. Este planta și trunchiul Bisericii, lăsat de Hristos și Apostoli, din care au crescut în timp ramurile teologice în Biserică.

Nimeni nu sădește niciodată un copac întreg, complet crescut. Mai ales un copac al vieții, care trebuie să cuprindă toate ale vieții. Evanghelia, Epistolele și întreaga Scriptură sunt un trunchi din care au ieșit lăstarii ramurilor, toți lăstarii ramurilor, care încep să se dezvolte și să înfrunzească, să rodească în Biserică. Care nu are nevoie de alte ramuri, ci doar de răbdare și de comunitatea care să îngrijească acest copac, ca să rodească în Biserică, fiind sădit și fiind al Bisericii. Ce s-a sădit în Evanghelie și în Epistole, s-a sădit într-o comunitate, în curtea și în grădina unei comunități. Hristos

ne arată învățătura Sa, Scriptura, ca fiind exact această sămânță și copac sădit și crescut, din care în Biserică cresc toate ramurile pe care vin credincioși din toată lumea.

Pentru a putea discuta despre autoritatea Scripturii, trebuie să discutăm despre *natura (tipologia) informației cuprinse în Scriptură*. Ce tipologie de informație este regăsită în Scriptură, care este forma ei de expunere, de cuprindere și, folosind această formă, putem înțelege ce exercițiu trebuie comunitatea să facă asupra ei?

Hristos aduce în Evanghelie expunerea unui model de comuniune între divinitate și umanitate. La nivel informațional, scopul informațional al Evangheliei este cuprinderea axiomelor, principiilor modelului de comuniune, a principiilor fundamentale din model (pildele), a unor exemple, dar și a unor afirmații dogmatice principale. Iar acestea sunt cuprinse într-o ordine istorică, nu într-o ordine de cuprindere structurată-tematică a acestor informații.

Scriptura împlinește o parte din nevoile de comunicare existente asupra informației teologice primare. Nu toate. Pentru că există această nevoie de a avea informație primordială, principială, nealterată, o asumare inițială, dar și un exercițiu ulterior, complet. Viața este un exercițiu prea larg pentru a cuprinde toată informația necesară doar în Scriptură, într-un singur text.

Sunt câteva puncte mari în care se vede natura informației adusă de Evanghelie. *Pildele bunului samaritan și a săracului Lazăr* sunt *modele de participare contextuală*. Pilda bunului samaritan explică procedural, pas cu pas, cum trebuie gândită participarea contextuală într-o anumită situație. Un astfel de model întotdeauna are nevoie de o întregă teologie de asumare, teologie adusă de comunitate-Biserică, pentru ca exercițiul acestui model să fie și clar, dar și complet. Un model este un principiu și o axiomă. Acest model dovedește natura-caracterul informației din Evanghelie, dar și modalitatea ei de utilizare. Hristos spune, precis: că *Duhul va lua de la El* (din model, principiile primare, complete) și *va va călăuzi la totul*. Acest lucru trebuie înțeles că toate principiile și afirmațiile

fundamentale lăsate de Hristos în Evanghelie vor fi descoperite la nivel de completitudine a asumării, în fiecare context necesar, pentru a fi clare. Fiindcă fiecare model are nevoie de exerciții complete și largi de asumare. Anunță o consolidare a informației primare.

Alexei Khomiakov spune: „Sfânta Scriptură nu este nicio dată cartea de ieri, ci întotdeauna este cartea lui astăzi, deoarece Hristos este același ieri și astăzi și totdeauna și deoarece Biserica nu este decât unitatea lui Dumnezeu și a inteligenței create (...)”²⁹ Biserica, văzută ca unitate-centrică, ne aduce pe toate cele din Biserică văzute prin prisma unității. Scriptura este ceva pentru unitatea de astăzi, care trăiește împreună cu toată unitatea istorică, alături de Tradiție. Nu este doar o scriere istorică, este o scriere pentru actualizarea și lucrarea unității.

Ce sunt Epistolele și lucrările Sfinților Apostoli raportat la Evanghelie și unitate? Sunt o asumare a Evangheliei, într-o formă primară, pentru Biserică. Sunt un prim exercițiu de clarificare și de asumare a principiilor Evangheliei. Arată atât nevoia unui exercițiu de înțelegere-asumare, cât și o nevoie de completitudine. Sunt exemple primare de clarificare și actualizare în fiecare timp pentru Biserică, a Evangheliei. Epistolele sunt prima clarificare a Evangheliei în Biserică. Epistolele mărturisesc în sine existența acestui proces și principiu de clarificare, dar și a unui proces de călăuzire, în Duhul Sfânt. „Părintele Stăniloae socotește Scriptura drept *o introducere istorică la opera de mântuire ce se realizează neîntrerupt în Biserică* sau dovada întrupării și răscumpărării, al căror efect se prelungește permanent în Biserică.”³⁰

Epistolele ne arată ca arhetip cum se va întâmpla acest proces în istorie. Într-o formă sinodală. Într-o cuprindere ca „epistole-canoane-dogme”. Într-o continuitate istorică. Epistolele sunt *mărturia și arhetipul asumării de către Biserică a Evangheliei*. Ne arată cum

²⁹ Alexei Khomiakov, *L'Église latine et le protestantisme au point de vue de l'Église d'Orient*, Éditeur Xenia, 2006, p. 212.

³⁰ Coord. Pr. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică...*, Vol. I, p. 143.

informația va fi cuprinsă în alte „epistole”, de către noii Apostoli, de către episcopi, în adunări, sinoade precum cele ale Apostolilor. Epistolele ne arată dinamica vie a Bisericii, a informației Bisericii, care în Biserica primară era una vie, păstrându-se la fel de vie în întreaga istorie a Bisericii. „Biserica întregă este aceea care a redactat Sfintele Scripturi; ea este aceea care le face să trăiască în Tradiție; sau, mai degrabă, cele două manifestări ale aceluiași Duh nu sunt decât una; căci Scriptura este Tradiția scrisă, iar Tradiția este Scriptura vie.”³¹

Epistolele sunt arhetipul scrierilor Bisericii și a nevoii continue a Bisericii de actualizare, luând din Evanghelie, tâlcuind în Duhul și adăugând la mărturia istorică a Duhului. Duhul teologhisește comunității cele ale Adevărului, adăugându-le la cele ale Sale. Este o lucrare a Duhului continuă, exprimată, concretizată, vizibilă, adusă și lăsată comunității, precum Epistolele. Epistolele sunt arhetipul lucrării de călăuzire a Duhului.

Epistolele sunt un prim exercițiu de asumare și arată Biserica drept arhetip istoric. Epistolele sunt mărturia principiului actualizării, un principiu teologic al Bisericii, enunțat de Hristos în „călăuzire”. Cel mai mare lucru pe care îl găsim în Epistole este chipul Bisericii, în toate dimensiunile acesteia, cu sinoade, cu învățături scrise trimise Bisericii, cu clarificare, cu o dezbatere teologică internă continuă, cu o asumare pas cu pas a Evangheliei, alături de călăuzirea Duhului. Părintele Stăniloae spune, legat de asumarea fiecărei tipologii de informații: „Tradiția dogmatică face posibilă înțelegerea corectă a Scripturii sau a sensului vieții și lucrării Mântuitorului, iar Tradiția cultic-sacramentală actualizează lucrarea mântuitoare a lui Hristos, descrisă în Evanghelii (...)”³²

*Unde s-ar ajunge dacă de la început în Evanghelie și în Epistole ar fi prea multă informație teologică? S-ar ajunge la **problema***

³¹ Alexei. S. Homiakov, *Biserica este una*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004, p. 67.

³² Dumitru Stăniloae în *Sfânta Tradiție*, apud Coord. Pr. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Vol. I, p. 112.

supraaglomerării informaționale, a confuziei prin contextualizare excesivă. Deoarece, dacă în loc să menții doar un nivel redus informațional, de principii, de mărturii istorice, aduci un set prea mare de informații, de exemple contextuale, dacă începi să contextualizezi și să detaliezi prea mult, atunci există certitudinea că Biserica sau alții nu vor mai asuma principial informația, ci va urmări contextele specifice și vor denatura principiile generale. (De ce avem în Evanghelie *pilde*, și în Epistole exemple de aplicare? Pentru a păstra distinct modelele și informația principială de contextele de aplicare.)

Evanghelia evită în multe locuri contextualizarea, particularizarea, și urmărește contexte generale, care să nu permită o rătăcire istorică viitoare din cauza unei contextualizări prea mari a situațiilor (adică exact situația protestantă, fiind o teologie care speculează deplin contextualizarea, care exploatează contextualizarea greșită exact în acest spirit, fiind o teologie contextual-speculativă). De aceea, contextele în care informația din Evanghelie este prezentată sunt suficient de generale încât informația să fie axiomatică și principială, să aibă un caracter general, pentru a fi asumată corect. Și de aceea Evanghelia are o suită mare de *pilde*, peste 30, prin care ne arată caracterul principial, de modele în diferite dimensiuni de preluat de comunitate, pentru ca sensul principiilor să nu fie denaturat în exercițiul istoric al Bisericii. Există un obiectiv foarte mare împlinit în limita atinsă de informația Scripturii, atât la nivelul a ce trebuie să transmită și să conțină, cât și la nivelul a ce nu trebuie să conțină și să transmită, pentru a nu produce direcții greșite de înțelegere.

Pentru a discuta autoritatea Scripturii trebuie obligatoriu un exercițiu larg asupra naturii informației acesteia. Adică trebuie expuse categoriile de informații (axiome, principii, afirmații directe dogmatice, mărturii istorice, exemple de înțelegere, altele). Iar pe baza unui astfel de exercițiu se pot determina următoarele:

1. Că Noul Testament (în principial) este o mărturie primară pentru un model de comuniune.
2. Că natura informației (principială, axiomatică) obligă un

exercițiu puternic, larg (în funcție de categorie) de asumare, înțelegere, de către comunitate. De exemplu, unitatea, iubirea (participarea) și nenumărate alte teme, care sunt expuse axiomatic-principial, nu detaliat, deși sunt teme fundamentale ale Bisericii.

3. Că Epistolele arată un *arhetip de procesare* a informației în Biserică, arată o *nevoie intrinsecă de asumare*, de fixare, o nevoie de claritate, o nevoie a unui proces de asumare a informației, proces în tipologie în Biserică. „(...) prin Tradiție cuvântul Scripturii devine actual, dinamic și eficient pentru generațiile succesive de credincioși. Sfânta Tradiție completează Scriptura.”³³
4. Că Evanghelia și Epistolele nu sunt o tratare largă a temelor fundamentale ale existenței, a axiomelor majore, care au nevoie de exerciții istorice, în sute de ani, pentru a fi cuprinse pe larg de comunitate.
5. Că Noul Testament are nevoie de o continuă asumare, actualizată în fiecare secol, pe care Biserica o face pe baza mărturiei Scripturii, încontinuu, ca parte a exemplului Epistolelor.
6. Epistolele sunt exemplu continuu de procesare pentru actualizare a informației Scripturii, a vieții în Hristos. „Tradiția nu este doar memoria teoretică a unor învățături neconsemnate în Scriptură, ci și trăirea continuă cu Mântuitorul Hristos și în Mântuitorul Hristos, prin Duhul Sfânt.”³⁴

Viața Bisericii are întotdeauna obligația de a fi una cu Scriptura, cu Evanghelia. Protestantismul anulează ***principiul unității***

³³ Coord. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică...*, Vol. I, p. 140.

³⁴ Coord. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică...*, Vol. I, p. 136.

informației teologice, între Revelație (informația teologică revelată, care trebuie să fie aceeași cu informația teologică din viața Bisericii) și mărturia/teologia Bisericii. Unitatea este împlinită și în informația teologică. *Viața și Evanghelia* sunt *Una*, prin Hristos în Duhul Sfânt. Tradiția și Evanghelia sunt una, în care viața în Hristos și Duhul Sfânt și Scriptura sunt una și aceeași mărturie, una și aceeași informație.

Ruperea între revelație și mărturia Bisericii sau anularea mărturiei Bisericii și păstrarea doar a revelației duc la ruperea *idempotenței*, la ruperea vieții în Hristos de Scriptură. Informația teologică este admisibilă în Biserică doar împlinind acest *principiu al admisibilității în unitate – idempotența informației*. „Biserica are îndreptățirea de a interpreta Scriptura și Tradiția sau pe fiecare în lumina celeilalte, dar pe mărturia Tradiției și a Scripturii, neputând formula dogme care nu sunt cuprinse în amândouă sau sunt contrazise de vreuna.”³⁵

Tradiția este dialogul continuu între Dumnezeu și om, pe baza Scripturii. Este ce vorbește Dumnezeu omului despre Scriptură și cum tâlcuiește Dumnezeu omului Scriptura. Este glasul Duhului tâlcuind Scriptura. Este unicul glas al Duhului tâlcuind Scriptura. „Astfel, prin chiar structura ei, Tradiția este permanentizarea dialogului Bisericii cu Mântuitorul Hristos.”³⁶ Este unicul glas al Duhului care poate fi acceptat ca o tâlcuire a Scripturii. Pe baza acestui dialog continuu între Dumnezeu și om sunt considerate învățăturile în Biserică: „Nicio învățătură de credință nu poate fi învățată drept dogmă, dacă nu își are baza în Sfânta Scriptură și în Sfânta Tradiție (...).”³⁷

Tradiția este mărturia practică a lucrării Duhului, dar și a

³⁵ Coord. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică...*, Vol. I, pp. 148-149.

³⁶ Dumitru Stăniloae, *Concepția ortodoxă despre Tradiție*, p. 5, apud Coord. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Vol. I, p. 112.

³⁷ Pr. D. Stăniloae, *Noțiunea dogmei*, pp. 538-554, apud Coord. Pr. Prof. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, Vol. I, p. 155.

principiului călăuzirii, în care călăuzirea este vizibilă și asumată de comunitate, una nu necesară, ci ființială: „În teologia ortodoxă, relația dintre Scriptură și Tradiție se descoperă numai în lumina Persoanei divino-umane a Mântuitorului Hristos, ambele arătând faptul că El se coboară în viața Bisericii pentru a ridica pe cei care cred la comuniunea de viață veșnică a Sfintei Treimi, eliminându-se astfel ideea de supremație a vreuncea dintre ele.”³⁸

Apare întrebarea: de ce protestantismul evită acest dialog, de ce nu există acest dialog în protestantism, de ce protestantismul nu poate concepe un astfel de dialog? Sau protestanții l-au eliminat, neînțelegând că poate exista în mod legitim, și nu din experiența lor din catolicism? Protestantismul este izvorât dintr-o spaimă și teamă totală de a greși în înțelegere, cum au greșit catolicii. Protestantismul ajunge cumva o mărturie a unei respingeri totale a catolicismului, la nivel teologic, din interior.

La nivel de informație teologică, care este puntea de legătură între Noul Testament și Tradiție? Între Scriptură și Tradiție? Puntea de legătură este *natura informației* din Noul Testament și Scriptură, care are nevoie de o procesare dedicată, specială, în comunitate, neexistând acest suport de explicare și asumare în Scriptură, și *principiul de actualizare*, adică necesitatea Bisericii de recapitulare continuă a revelației, în propriul exercițiu.

Ce problemă au încercat protestanții să rezolve anulând Tradiția catolică și cum? Au încercat să elimine eroarea în asumare catolică a creștinismului, văzând rezultatele asumării catolice. Or, eroarea în asumare nu poate fi „evitată” blocând asumarea creștinismului, Scripturii, într-o formă organizată, în Tradiție. De fapt, protestanții au creat un *criteriu de utilizare exclusivă a referinței*, pentru a elimina problemele de asumare structurată văzute în catolicism.

Ce a greșit protestantismul în acest blocaj asupra informației istorice și Tradiției a fost că, în loc să caute soluția asumării

³⁸ Coord. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică...*, Vol. I, p. 176.

structurate, corecte, istorice, au făcut acest postulat-ipoteză, „Sola Scriptura”, folosirea pentru orice a referinței Scripturii, fără să înțeleagă deplin ce înseamnă acest lucru. Și, în propriul lor exercițiu Sola Scriptura, au ajuns cu mult mai rău decât catolicii, au ajuns la o explorare cu mult mai greșită a sensurilor Scripturii, în care este posibil absolut orice exercițiu, cât timp ai citate din Scriptură.

Ce fac protestanții este să acopere în discursul „autorității” câteva dimensiuni, attribute ale informațiilor: *corectitudinea*, *completitudinea* dar și *caracterul de obiect* al textului. Adică numesc autoritate corectitudinea și numesc tot autoritate completitudinea, dar și caracterul de obiect, presupunând că este același lucru.

Corectitudinea este girată de divinitate. Iar completitudinea vine din natura informației și din natura expunerii comunicării, din exercițiul Scripturii asupra acelui tip de informație, și cumva este girată de divinitate chiar prin natura informației. Iar protestanții nu explică deloc ce înseamnă ambele dimensiuni, având un discurs confuz despre „autoritate”, ca fiind ceva care acoperă sub o umbrelă totul. Și încearcă prin această retorică a „autorității”, printr-un termen, să elimine Tradiția, necesitatea asumării informației în Biserică. Anulând prin „autoritatea” care maschează completitudinea nevoia de exercițiu asupra informației Scripturii, în Tradiție.

Millard J. Erickson afirmă despre studiul critic al Bibliei: „Axiomele. Istorisirile și cuvântările lui Isus au fost întâi răspândite în unități mici, independente.(...) Aceste unități sau fragmente de material de sine stătătoare care se găsesc în Evangheliile pot fi clasificate după formele lor literare. [dar nu numai, pentru că o formă literară este egal o natură informațională cu o anumită nevoie]. (...) O dată clasificate, variatele unități ale materialului din Evangheliile pot fi stratificate. (...)”³⁹

Nu este suficient un mod de a privi „literar” un text al Scripturii. Este o variantă foarte limitativă acest mod de a privi Scriptura.

³⁹ Millard J. Erickson, *Teologie creștină*, pp. 78-79.

Scriptura este o lucrare cu mecanisme diferite de comunicare a unor informații. Iar natura informației, dar și necesarul prin care aceasta trebuie asumată în Biserică trebuie egal precizat. A avea o critică la nivelul naturii informației, a modalității de comunicare, a necesarului de procesare informațional, a necesarului de asumare este important de precizat, legat de un text biblic. Un text biblic aduce cu sine o obligație în exegeză pentru a fi asumat prin ce este: dacă este un model de participare (samarinean) să se facă un exercițiu într-un anumit mod pe acest tip de informație. Ce tipuri de informații se comunică în Scriptură și cum? De la aceasta ar trebui să pornim cumva în exegeza Scripturii și în a gândi ce informație este necesară în Biserică pentru a completa deplin exegeza Scripturii. De la a gândi cum răspunde Scriptura la marile întrebări ale comunității. Ce mecanisme informaționale folosește pentru a îmbrăca o informație într-o lucrare ce trebuie să fie și istorică, și motivațională, și universală, pentru toate timpurile, și clară, fără echivoc, referință ca informație și model, pentru a călăuzi, dar și pentru a preveni abaterile de înțelegere? Ce tip de informație aduce, ce tip de informație nu aduce, ce tip de informație este lăsată unui exercițiu istoric? Care este fundamentul necesar istoriei pentru a fi adus unei teme? Scriptura împlinește exact acest principiu informațional al unui fundament necesar al fiecărei teme.

Protestantismul încearcă să blocheze asumarea Scripturii, de frica asumării greșite, ca în catolicism, uitând că noi avem continuu Duhul lângă noi. Cât timp un Dumnezeu este prezent lângă om, omul nu poate apostazia – este exclus cu desăvârșire acest postulat propus cu mare ușurință de protestantism. Infaibilitatea divinității și sprijinul adus omului exclude în mod absolut posibilitatea existenței unei apostazii generale. Cu siguranță, Dumnezeu are, va lăsa și va arăta înțelegerea corectă a Scripturii într-o comunitate. Un Dumnezeu prezent în teologie face imposibilă acceptarea tezei protestante a „apostaziei” teologiei istorice generale. Din contra, arată că teologia are o sustenabilitate în istorie, adusă de o susținere dumnezeiască. Iar sustenabilitatea este văzută în teologia răsăriteană. Un

Dumnezeu în teologie schimbă cu totul discuția despre greșeală, despre sustenabilitate, despre istorie. Face imposibilă această idee și teologie a „apostaziei”. Și arată că aceia care au propus apostazia nu au înțeles prezența unui Dumnezeu în istorie.

Textul Scripturii, informația Scripturii, nu este una care să se explice pe ea însăși de fiecare dată. Este un text care aduce cu sine o problemă de interpretare diferențiată în câteva puncte majore. Unul dintre acestea, major, este utilizarea diferită a relevanței tematice a informației. Fiecare cult folosește o relevanță diferită pentru informația teologică, lucru care duce la o diferențiere uriașă în ponderarea și extragerea de concluzii teologice. Teza protestantă este obținută prin inversarea relevanței în informația teologică, din teza istorică, alături de utilizarea altor sensuri.

AUTORITATEA SCRIPTURII. NIVEL DE CORECTITUDINE ȘI NIVEL DE COMPLETITUDINE

Informația biblică arată autenticitatea și autoritatea, natura informației biblice ne arată limita acesteia ca exercițiu informațional. „(...) Problema autorității Bibliei nu poate fi desprinsă de procesul interpretării ei în Biserică. Referirea la inspirație pune chestiunea acțiunii Duhului în comunitatea Bisericii într-un fel nou.”⁴⁰

Problema autorității Scripturii este una foarte vie în toate comunitățile creștine. Primul lucru care trebuie făcut în discuția despre autoritate este stabilirea precisă a ce este aceasta, a cuprinderii ei. Informația teologică din Scriptură are autoritate la nivel de corectitudine într-o anumită problemă (autoritate prin origine și revelație) și prin natura informației (într-o dimensiune de completitudine).

Autoritatea este o discuție în mare despre cele două proprietăți ale informației, despre corectitudine și despre completitudine. Corectitudinea este girată de divinitate, teologic, dar în cadrul înțelegerii ei în Biserică. Completitudinea este dată de natura informației – în Ortodoxie natura informației este legată de Tradiție, care pentru fiecare tip de informație aduce un excurs specific de asumare, cum zice și Părintele Stăniloae.

Millard J. Erickson precizează legat de autoritate: „Prin *autoritatea* Bibliei noi înțelegem că Biblia, ca expresie a voinței lui Dumnezeu pentru noi, posedă *dreptul suprem de a defini ce trebuie să credem și cum trebuie să ne comportăm.*”⁴¹ Definiția este una generală și nu cuprinde precis ce înseamnă noțiunea de autoritate, ce dimensiuni are aceasta, care este relația între Dumnezeu (autor)-informație (revelație)-natură informație (tip/tratare/ completitudine)-subiectul uman. Este legată pur de dimensiunea de

⁴⁰ Pr. Prof. Gheorghe Petraru, *Teologie Fundamentală...*, p. 377.

⁴¹ Millard J. Erickson, *Teologie creștină*, pp. 213.

interpretare absolută și de caracterul de subiect absolut al interpretării, protestantismul folosind Scriptura drept subiect al interpretării.

Autoritatea este între aceste coordonate, stabilind natura informației ce se asumă, cum se asumă, care este procesul de asumare, care sunt responsabilitățile în asumare. Pentru că în Scriptură vorbim despre divinitate, despre umanitate, despre informație, despre dialogul între divinitate și umanitate pentru înțelegerea Scripturii. Mai jos sunt tratate dimensiunile de autoritate ale Scripturii.

Despre ce tipuri de autoritate discutăm în Scriptură?

1. Despre o autoritate *la nivelul emițătorului* – divinitatea.
2. Despre o *autoritate la nivelul conținutului* – a *principiilor vieții*. Scriptura este informație primară despre viață. Informație asumată de o comunitate. *O autoritate la nivelul conținutului funcțional/teme*.
3. O autoritate-limită la *nivelul naturii informației*. O informație de tipul axiomă (unitatea) este doar o axiomă și nu este un tratat despre axioma unității. Limita cuprinderii autorității informației este dată de natura acesteia. Dacă o afirmație este axiomatică, atunci are nevoie de *un proces informațional suplimentar, de călăuzire*, care se face de către comunitate, sub asistența Duhului Sfânt. O autoritate la nivelul informațiilor propuse, dar doar legat de natura acestora.
4. *Nivelul de autoritate* nu este egal cu *nivelul de completitudine* care vine din natura informației. Informația biblică ne arată autenticitatea și autoritatea, natura informației (axiomă, principiu, dogmă) ne arată limita acesteia ca exercițiu informațional.
5. *Scriptura este un fundament informațional, nu un exercițiu complet de prezentare a asumării vieții*. Scriptura

conține suficiente informații pentru ca sub *călăuzire* să se poată aduce un exercițiu de extragere corectă. Călăuzirea este un proces circumscris comunității izvorâte cincizecimic, care păstrează unitatea și călăuzirea. Care se păstrează lipită de călăuzitor, de Duhul Sfânt. Are o completitudine ca fundament, nu o completitudine ca exercițiu larg de asumare actualizată.

6. *Scriptura este despre Dumnezeu, despre viață.* A pretinde că Scriptura cuprinde toate despre Dumnezeu, viață și adevăr, întregul exercițiu al vieții în Scriptură este cu totul greșit. Scriptura are primordialul vieții, exemplele și afirmațiile principale despre viață, pe baza cărora comunitatea să poată asuma deplin viața.
7. *Dumnezeu nu închide totul despre Sine în Scriptură, și spune explicit aceasta.* Nu ne lasă singuri cu un manual „complet” al vieții (cum pretind protestanții). Imaginea străbaterii mării vieții singuri, cu un manual în mână, fără nimic de la Dumnezeu, în istorie, este una dezo-lantă. Presupune a descoperi din nou oceanul vieții, cu o hartă făcută acum 2.000 de ani, pe care toți navigatorii dinainte au străbătut-o și au arătat multe altele despre aceasta, cu ajutorul divinității. Prezența Duhului lângă noi ne aduce această împărtășire continuă pe care Dumnezeu o face pentru Sine, și în descoperirea înțelegerii celor din Scriptură. Aduce noi hărți, mai clare, mai detaliate, pentru a naviga precis pe marea vieții. Dar nu cele catolice.
8. *Scriptura însă are autoritate doar în măsura în care este asumată corect.* Autoritatea Scripturii este circumscrisă exercițiului corect de înțelegere. Al comunității Bisericii. Scriptura este o călăuză doar în comunitatea Bisericii și nu poate călăuzi în afara comunității, fiind împărtășirea ființei Bisericii, interiorul Bisericii, de la Hristos.

Noul Testament este o mărturie a interiorului Bisericii, a zidirii acesteia în Hristos. Noul Testament este relatarea zidirii Bisericii, este prezentarea edificiului Bisericii, istoric, dogmatic, liturgic. Este cartea istorică despre zidirea Bisericii, este istoria de viață dătătoare despre Biserică, istorie din care ne hrănim continuu, actualizându-o în același spirit lăsat de Hristos și Apostoli.

Scriptura este o comunicare inițială. Sursa informației, Dumnezeu nu schimbă tipul informației din Scriptură, de model-procedură, principiu, informație istorică sau altfel, lăsată de Sine pentru diferite subiecte. Și nu schimbă modalitatea de asumare corectă în vreun fel, de explicare, tratare extensivă, dezvoltare ca informație istorică, de consolidare a unei teme din mai multe locuri din Scriptură. Și nu schimbă caracterul de obiect al interpretării. Protestantismul argumentează greșit că sursa (Dumnezeu) blochează asumarea detaliată și în funcție de natura fiecărei informații.

Divinitatea acordă certitudine corectitudinii informației, importanță existențială. Dar nu limitează natura-tipologia și asumarea acesteia, nici dezvoltarea ei în comunitate. Din contra, o potențează. Hristos anunță în *cunoaștere și călăuzire un proces de consolidare informațională*, folosind informația inițială (principiile, exemplele inițiale), dar egal *anunță și o adăugare informațională făcută de Duhul Sfânt*. În „totul”, anunță existența unei informații adiționale, pe lângă ce a adus El, adică anunță Tradiția. Anunță un proces în „călăuzire”, arătată ca venind din partea Duhului, proces care aduce informație consolidată. Și arată un proces cu implicarea divinității, informație pentru toți din istorie. Adică o cuprindere a informației în ce numim *Tradiție*. Călăuzirea este un proces în vizibilitate informațională a tuturor comunităților. Tradiția este acest proces de completitudine informațională, de asumare de către comunitate a călăuzirii, care este întotdeauna vizibilă întregii comunități.

Tradiția este necesarul comunității pentru fiecare tip, natură de informație pentru fiecare timp istoric, pentru fiecare problemă ridicată de comunitate pentru conținutul textului biblic. Scriptura nu are organizate temele și întrebările, fiind o expunere istorică de informații, orientată pe expunerea istorică a unei informații. Tradiția răspunde acestor două necesități, de a completa informația biblică într-un exercițiu necesar Bisericii pentru actualizare-asumare și de a răspunde clar întrebărilor Bisericii, de a structura tematic, canonic și pentru utilizare informația Scripturii.

Cei care rezumă lucrarea și revelația dumnezeiască numai la Scriptură exclud alte lucrări ale lui Dumnezeu în lume și posibilitatea ca ele să fie scrise și păstrate pentru folosul Bisericii. Or, acest lucru contrazice evenimentul Cincizecimii, când Duhul Sfânt vine alături de umanitate și rămâne alături de ea; în fața lucrărilor Duhului Sfânt avem obligația de a cinsti și păstra toată lucrarea Lui în comunitate și nu să o desconsiderăm într-un mod hulitor și defăimător al Duhului Sfânt, de neiertat și în acest veac și în celălalt.

Necinstirea lui Dumnezeu, pe care o fac continuu protestanții când ignoră și defăimează lucrarea Lui teologică în lume, făcută după Cincizecime, este în sine o rupere de Dumnezeu, o hulă adusă continuu Acestuia. Când Dumnezeu vorbește în istorie, omul trebuie să păstreze în scris învățătura Acestuia și întreaga comunitate să se folosească de ea. Protestanții afirmă o lucrare a Duhului Sfânt, dar refuză să o nominalizeze în istorie. Dacă există în istorie o lucrare, cu siguranță că are o formă concretă.

Despre autoritatea bibliei, teologiile protestante afirmă: „*Sursa finală de autoritate este Dumnezeu Trinitar care ni Se descoperă prin cuvintele Bibliei.*”⁴², „Dumnezeu însuși ni se adresează în cuvintele Scripturii. Pentru mulți creștini, motivul suprem pentru care acordă Bibliei statutul de Cuvânt scris al lui Dumnezeu este

⁴² Bruce Milne, *Cunoaște Adevărul...*, p. 19.

simplul fapt că în Scriptură nu Se adresează *Însuși Dumnezeu*.”⁴³

Tezele protestante ale autorității, completitudinii și a autointerpretării nu se pot susține în această formă propusă de aceștia. Din păcate, protestantismul doar postulează că Scriptura este completă și autodidactă, neavând o analiză pertinentă pentru tipologia de informație, pentru completitudinea temelor, pentru natura informației și a procesului de înțelegere. Lipsa acestei analize poziționează protestantismul în culpă, în care doar absolutizează un caracter al Scripturii, fără o argumentare a ipotezelor propuse, acestea rămânând doar ipoteze, fără nimic în analiză care să le susțină.

Postulatele protestante Sola Scriptura sunt invalide. Scriptura are nevoie de o consolidare informațională pentru asumare, lucru menționat explicit de Hristos prin călăuzire și prin plenitudinea informației menționată de Sine. Aceste două afirmații, de *călăuzire* și de *plenitudine* prin Duhul Sfânt descoperă natura limitată, specifică a textului și necesitatea existenței atât a unui *proces-principiu de clarificare* (procesul de călăuzire, pentru că este un proces, indică nevoia de clarificare), cât și a unui nivel de asumare în *deplinătate informațională* (noțiunea de plenitudine fiind raportată la completitudinea informațională, în sensul de asumare a tuturor sensurilor).

Caracterul axiomatic și principal al informației Scripturii este arătat tot de Hristos. Hristos anunță un specific al textului adus de Sine și un proces informațional pe baza informației adusă de Sine. Textul revelației este absolutizat în toate dimensiunile, punându-se de protestanți pecetea absolutului prin formula Cuvântul lui Dumnezeu. Scriptura este Cuvântul lui Dumnezeu, dar în sensul de informație teologică primordială, într-un anumit format, cu reguli clare de asumare. Înțelepciunea informației (caracterul revelat) stă în structurarea propunerii, corectitudinea acesteia, dar nu în completitudinea acesteia. Hristos spune „Ca toți să

⁴³ Bruce Milne, *Cunoaște Adevărul...*, p. 39.

fie una”. Spune 5 cuvinte pentru o teologie fundamentală a unității. Nu scrie 10 pagini. Dar acestea sunt suficiente pentru a fi dezvoltate în cadrul vieții Bisericii. Iar Biserica nu poate opera cu principii generale, ci are nevoie de un exercițiu larg al fiecărei teme.

Autoritatea absolută a Scripturii, protestantă, trebuie să aducă obligatoriu claritate, completitudine, unicitate și convergență teologică generală absolută. Ca să postulezi autoritatea absolută a Scripturii ai nevoie de un *criteriu de claritate contextuală absolută, imediată, neechivocă.* Scriptura să conțină clar orice s-ar putea gândi, orice s-ar putea concepe teologic, să aibă un răspuns fără echivoc, imediat, la îndemâna cititorului. Ar trebui să fie un infinit al tuturor situațiilor existente în viață. Or, Scriptura nu are un astfel de criteriu prin sine, fiind un obiect, nu un subiect. Scriptura nu se interpretează pe sine, deși conține într-un fel totul. Este un mare depozit de informație, în care unii se rătăcesc, unii nu găsesc nimic, unii nu înțeleg nimic, unii nu reușesc să agrege corect informația.

Protestantismul este cel care mărturisește imposibilitatea de a considera Scriptura drept autoritatea supremă de auto-interpretare, fiind un exemplu de divergență totală din Scriptură, nu de convergență. Scriptura păstrează un caracter suficient de general pentru a fi principială, pentru a fi generică pentru toate contextele vieții, arătând exemple specifice de lucrare, dar care să nu denatureze înțelegerea contextuală, particularizarea greșită, dacă este asumată într-un proces firesc, de o comunitate, în timp, în călăuzire.

CUNOAȘTEREA, PROCES ÎN TIMP DE ASUMARE INFORMAȚIONALĂ

Principiul *Sola Scriptura* este o mare greșeală împotriva Duhului Sfânt, pentru că desconsideră întreaga lucrare a Duhului în Biserică, după perioada apostolică, făcând-o ne semnificativă, fără folos și fără sens. Dimensiunea lucrării Duhului Sfânt în Biserică este arătată de Epistole și descoperirile din Epistole, făcute în același tipar ca restul lucrării dumnezeiești în Biserică, de înțelegere, de clarificare a învățaturii pentru întreaga comunitate, de păstrare în scris a învățaturii și continuată și după epoca apostolică.

„Iar când va veni Acela, Duhul Adevărului, vă va **călăuzi la tot adevărul**, (...) pentru că **din al Meu** va lua și vă va vesti” (In. 16, 13-14). „Tot”-ul înseamnă o definire clară a cunoașterii, în timp, în istorie. *Totul* este o claritate adusă, într-o formă vizibilă, în istorie, de Duhul Sfânt. Cuprinderea cunoașterii este în complementaritatea Scriptură-Tradiție, în care Scriptura este fundamentul, Hristos, iar Tradiția este deplinătatea (totul), Duhul Sfânt. Tradiția este în același spirit în care toți cei care, luminați de Dumnezeu, în deplinătatea cuvântului și a conștiinței lucrării călăuzirii, aduc conținutul deplinătății. De ce protestantismul ignoră Cuvântul Duhului Sfânt, Tradiția, și păstrează doar un text primar în care operează cum dorește?

Sola Scriptura anulează o completitudine a unei dimensiuni axiologice, cunoașterea, pentru că renunță la cunoaștere ca întreg, păstrând doar cunoașterea hristică. Problema adusă de *Sola Scriptura*, de la înțelegerea ei ca recuperare de către o comunitate a unui fundament pentru viață și pentru discursul creștin, la extrapolarea prin păstrarea doar a acestui fundament este un absurd teologic. Cunoașterea teologică are două dimensiuni fundamentale, arătate de Hristos. Prima este cea a textului Scripturii. Iar a doua este cunoașterea ca explicare, prin călăuzirea Duhului Sfânt către toate, procesul și completitudinea, claritatea. Iar *totul* înseamnă o

definire clară a cunoașterii în timp, în istorie. Totul este o claritate adusă într-o formă vizibilă în istorie de Duhul Sfânt. Cuprinderea cunoașterii este în complementaritatea Scriptură-Tradiție, în care Scriptura este fundamentul, Hristos, iar Tradiția este Deplinăta-tea, Totul, Duhul Sfânt.

Observând identitatea greșită catolică, protestantismul a postulat eronat anularea Tradiției catolice, care cuprinde modificări mari de la identitatea creștină, considerând că, în mod generic, Tradiția este un rău adus Bisericii, aducând ca dovadă mărturia catolică și generalizând și postulând că nicio Tradiție nu este validă. Greșeala Sola Scriptura este că ajunge să elimine exprimarea identității teologice ca asumare a Scripturii și să înlocuiască identitatea teologică cu Scriptura.

Protestantismul nu înțelege și refuză să accepte identitatea teologică ca și concept, drept realitate obiectivă arătată de Scriptură, refuză să accepte exprimarea identității teologice de sine stătătoare, în istorie, dar și prin diferite mecanisme, creează o confuzie și un reduționism maxim, păstrând Scriptura ca identitate, într-o eroare teologică de necontestat.

Scriptura nu are deplinătatea înțelegerii acesteia în ea. Acest adevăr este spus de Hristos, care arată că *totul* este dat de Duhul Sfânt, care ia de la Hristos, din fundament, și aduce deplinătatea. Scriptura este un act primar de descoperire, arătat de Hristos că trebuie completat în *călăuzirea spre tot, spre întreg, a Duhului Sfânt*, Hristos arătând și conturând o teologie a identității, dar și un act de călăuzire sub asistența Duhului. Acest act poziționează Scriptura ca *informație teologică primară*, care, sub călăuzire, este înțeleasă și asumată deplin ca o *identitate teologică completă sau cu evoluție pentru actualizare și completitudine*. Protestantismul elimină această teologie a *totului* credinței, arătată de Hristos.

Protestantismul cade în propria capcană în Sola Scriptura.

Refuzând istoria, Tradiția, se pune pe sine în imposibilitatea de a avea o istorie, de a crea o identitate, de a propune o identitate, de a se legitima cumva. Protestantismul rămâne astfel într-un gol teologic ce recapitulează un text primar, fără a ajunge ca identitate nicăieri, refuzând în fapt o identitate, Tradiția fiind necesară pentru a avea o identitate.

Scriptura operează cu un cadru de concepte primare, în care este nevoie de o astfel de structurare în cunoaștere și de asumare corectă. Existență, cunoaștere, stare, sens: Scriptura construiește întreg discursul ei pentru acestea. Sensul este acea stare din existență în care omul este deplin lângă Dumnezeu. Sensul este un concept de marcarea a unei stări specifice, care se asumă. Cunoașterea este actul și procesul prin care sensul este înțeles. Existența este ceea ce avem ca valoare supremă, pentru care construim totul în viață. Cunoașterea are ca o componentă inițială, primordială, Scriptura. Scriptura este o cunoaștere inițială, principială pentru existență, sens, cunoaștere și împlinire a acestora prin Hristos. Arată principiile comuniunii, contribuția, reciprocitatea, împărtășirea, limitele binelui și ale răului. Și apoi exemplele primare ale Evangheliei și modul inițial de asumare de către comunitate, în care sunt discutate problemele fundamentale ale comunității, dar și exercițiul inițial al acesteia. Cunoașterea inițială (principii, exemple primare, exercițiu inițial etc.), în format istoric, este cu totul altceva decât o cunoaștere deplină, care este o identitate teologică deplină și care are o cu totul altă cuprindere decât cea inițială. Prezența informației în Noul Testament exact în acest format, axiologie, principii, exemple, istorie și exercițiu inițial, obligă considerarea acestuia ca fundament pentru o asumare deplină.

Scriptura este în primul rând un act de cunoaștere și în cadrul unei cunoașteri depline, care trebuie înțeles și așezat în rostul lui, în acest cadru. Scriptura folosește omului la înțelegerea sensului și existenței și la asumarea existenței ca identitate. Scriptura, ca cunoaștere, este un început într-un act deplin de cunoaștere, de

comuniune între om și Dumnezeu. Hristos arată cunoașterea ca fundament al vieții veșnice, și nu Scriptura. Și arată ce a spus El, Evanghelia, ca fiind actul primar de cunoaștere, continuat de comunitate cu un proces continuu de cunoaștere, de cuprindere într-un tot, într-un întreg, într-o identitate.

Eroarea protestantă teologică legată de cunoaștere este că protestanții au doar un text pe care îl absolutizează și nu mai au nimic în cunoaștere, dar și refuză absolut orice în această direcție. Refuză absolut orice legat de existența unei alte informații în istorie în afară de cea revelată, legată de cea revelată. Nu au nimic de la Hristos, de la Duhul Sfânt, nimic care să poată fi trecut drept cunoaștere din legătura lor cu Dumnezeu, ca parte a unei identități de la Duhul Sfânt. Ceea ce îi exclude de la a avea ceva de la Dumnezeu în vreo formă sau de la Duhul Sfânt. Din acest argument găsim că Duhul Sfânt nu este în cunoaștere în protestantism, pentru că protestantismul a exclus chiar procesul de călăuzire, neavând nimic din împlinirea acestuia în istorie ca descoperire de la Dumnezeu în călăuzire. Care este rezultatul călăuzirii în protestantism, dacă ei refuză o Tradiție proprie, o identitate?

TRADIȚIA. UNITATEA ȘI IDENTITATEA ÎNTRE TRADIȚIE ȘI SCRIPTURĂ. TRADIȚIA PROTESTANTĂ

Pentru a aduce o abordare pentru claritate pe această teză a Tradiției ortodoxe adaug un scurt tabel care arată punctele principale în discuție.

<p>Noțiunile și conceptele în discuție: informație revelată, informație cultică, raport între informația revelată și cea cultică, raportul de unitate și identitate, existența informației cultice în unitate și identitate, într-un întreg cu informația revelată.</p>
<p>Punctele de subliniat în conceptul ortodox de Tradiție sunt:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Conceptul de Tradiție2. Raportul Tradiție-Scriptură3. Importanța existenței Tradiției4. Obiecții protestante5. De unde vine dificultatea de asumare a acestui concept.
<p>Conceptul ortodox de Tradiție:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Tradiția este informație teologică2. Este adusă de Biserică pe baza Scripturii și Tradiției3. Este în raport de unitate-identitate cu Scriptura și alcătuiește un întreg cu aceasta.4. Este vitală pentru viața Bisericii
<p>Obiecții/problemele în dialog:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Neacceptarea existenței conceptului2. Neacceptarea raportului între Tradiție și Scriptură3. Propunerea unui concept Sola Scriptura, al referinței4. Dificultățile în dialog sunt la nivel de concept, raport, explicare insuficientă a termenului.

1. *Conceptul de Tradiție. Tradiția este informație teologică.* Este depozitul de informație teologică extrasă canonic din Scriptură, pe care Ortodoxia îl folosește într-o dualitate Scriptură-Tradiție, Tradiția fiind în fapt însăși Scriptura în deplinătatea ei. Tradiția este un supraset de înțelegere al Scripturii. Este Scriptura însăși asumată și explicată Bisericii. Nu poate exista rupere între Tradiție și Scriptură, iar Tradiția este nu doar indisolubil legată de text, ci este Scriptura în deplinătatea ei. Este în unitate și identitate cu Scriptura, alcătuind un întreg. De aceea Ortodoxia folosește atât de mult *Tradiția* ca referință, aceasta fiind *Scriptura însăși, explicată și asumată structurat de Biserică.*

Tot ce face Ortodoxia în Tradiție este din Scriptură și este pe temeiul axiomatic al Scripturii, este viața Bisericii. *Tradiția este informația Scripturii într-un alt format, deplin, pentru asumarea în Biserică. Tradiția are același conținut informațional ca Scriptura, având o organizare a temelor pentru asumare, Scriptura nefiind un text într-un format organizat pe teme, ci într-un format orientat pe expunerea istorică primară a evenimentelor.*

Fiecare cuvânt spus în Ortodoxie este fundamentat în Scriptură și Tradiție, care sunt una la nivel informațional, datorită unității și identității între acestea. Protestantismul combate în Tradiția ortodoxă un sens denaturat și nu o realitate teologică. Tradiția cuprinde Scriptura explicată – este informația teologică a Scripturii, organizată tematic și clarificată. Protestantismul nu combate realitatea Tradiției, corpul acesteia, ci confecționează un sens extrapolat de moștenire, de obiceiuri populare pentru acest cuvânt. Protestantismul nu înțelege noțiunea de Tradiție din Ortodoxie și inventează sensuri pentru acest fundament teologic, pentru debilizarea Ortodoxiei. Tradiția este Scriptura însăși în viața Bisericii, fiind o traducere a Scripturii pentru folos, pentru ca Biserica, actualizată în permanență, să poată asuma ușor textul.

Din păcate, protestantismul nu are un astfel de tezaur teologic, iar încercările protestante de a crea puțină teologie sunt

departe de realitatea istorică, care ar trebui să cuprindă un astfel de demers. Tradiția protestantă, adică înțelegerea Scripturii, nu există, conform protestantismului. Deși protestantismul are explicit informație teologică în cult, pe baza Scripturii, nu o numește Tradiție, neagă existența acesteia și raportul între informația cultică și Scriptură. Protestanții nu au o traducere a Scripturii pentru utilizare în Biserică, pentru popor, iar poporul nu are un reper de înțelesuri clare pe care să îl folosească.

Tradiția este explicarea și asumarea canonică a informației Scripturii, este informația Scripturii într-un alt format, pentru asumare. Tradiția nu este Scriptura, fiind o explicare importantă a acesteia, dar este deplin în aceeași autoritate, fiind cea care completează în cunoaștere Scriptura, între acestea neexistând „nici discontinuități, nici opoziții”⁴⁴, fiind aceeași informație în fond.

Ortodoxia a asumat în viața liturgică Scriptura. Liturgica ortodoxă este o cuprindere exhaustivă a Scripturii și Ortodoxia cuprinde în toate slujbele ei Scriptura, care este repetată în fiecare rugăciune a ei. Ortodoxia repetă, recapitulează Scriptura încontinuu, în fiecare cuvânt din slujbele sale, care recită și repetă continuu Scriptura. Cu mult mai mult decât protestantismul, Ortodoxia cunoaște și recapitulează continuu Scriptura.

Tradiția este o confirmare a unui act istoric normal, firesc și obligatoriu, pe care Biserica trebuia să îl facă: să înțeleagă și să asume corect înțelegerea Scripturii. Tradiția este mărturia și expresia acestei asumări. Tradiția este și o călăuzire, și o actualizare permanentă, dinamică, de către Dumnezeu, a comunității, pentru actualizarea mesajului Evanghelic. Apostolii actualizează mesajul evanghelic prin Duhul Sfânt. Iar aceasta este o constantă a lucrării Duhului și nu un act izolat istoric. Călăuzirea și actualizarea mesajului este Tradiția.

Cât timp Duhul Sfânt, în Tradiție, călăuzește pe toți din

⁴⁴ Coord. Pr. Prof. Ștefan Buchiu, *Teologie Dogmatică...*, Vol. I, p. 135.

Scriptură, regăsită în Tradiție, într-un format consolidat ca informație, tradiția are valoare egală cu Scriptura prin conținutul identic de informație și prin funcțiunea ei primordială de informație calitativă necesară Bisericii pentru asumare. Într-un fel, dacă putem spune astfel, Scriptura este informație fundamentală, de bază (în forma ei primară, principială și axiomatică, în format istoric), iar Tradiția este informație detaliată (în care peste nivelul primar se adaugă un nivel de clarificare și actualizare a înțelesului, pentru timpul respectiv, care păstrează intactă informația Scripturii, într-o formă ce poate fi asumată ușor de Biserică, într-o structurare tematică, pentru asumare).

Scriptura este informație în format istoric-primar, Tradiția este informație în format detaliat, pentru asumare tematică, pentru timpurile istorice și actuale. Sunt două scopuri diferite urmărite în Scriptură și Tradiție, care impun existența ambelor modalități de comunicare și de cuprindere a informației teologice despre viață, în două formate diferite. Tradiția este aceeași informație teologică din Scriptură, într-un format pentru asumare, canonic, care urmărește ca scop funcționalul, detaliul, nevoia Bisericii de claritate, adică înțelegerea și asumarea. Este într-un fel o traducere a Scripturii pentru asumare.

2. *Raportul între Tradiție și Scriptură.* Părintele Dumitru Stăniloae spune: „Din punct de vedere Ortodox, Tradiția nu este nici (doar) o parte din adevărurile Revelației, necuprinsă în Scriptură și nici numai conștiința Bisericii, ci o formă a aceleiași Revelații, cuprinsă și exprimată altfel în Scriptură. Pentru acest motiv, valoarea ei este egală cu valoarea Scripturii. Biserica nu este superioară Scripturii, nici Scriptura Bisericii, ci ele sunt egale și dependente una față de cealaltă.”⁴⁵

Raportul între Tradiție și Scriptură este prin prezența aceleiași informații teologice, în forme diferite și în utilizări diferite, în timpuri

⁴⁵ Coord. Pr. Prof. Ștefan Buchiu, *Teologie Dogmatică...*, Vol. I, p. 186.

și contexte diferite – în identitate și unitate. Și este un raport, tot o descoperire divină, rezultată a unui act de călăuzire a Duhului, fiind o cunoaștere revelată, egală cu cea a Evangheliei, a lui Hristos.

Ce a descoperit Duhul este egal cu ce a descoperit Hristos, fiind același lucru. Iar călăuzirea Duhului la acest lucru se referă la a avea *totul* din informația adusă de Hristos, totul fiind egal cu *claritatea teologică* obținută de comunitate prin asumare detaliată, tematică, în călăuzirea istorică prin Duhul Sfânt. Această informație este egală cu cea a Scripturii, fiind una cu aceasta, păstrată de comunitate ca fiind lucrarea Scripturii în claritatea asumării ei.

3. Importanța existenței Tradiției. Ortodoxia are o mândrie în Tradiție, care este actul suprem de dovedire concretizată a unui proces evanghelic de asumare a unei identități, în unitate, de asumare clară a Scripturii și de folosire a unui înțeles din Scriptură. Tradiția este parte din identitatea asumată. Protestantismul parcurge cuvintele Scripturii, de fapt ale antiScripturii, nereușind astăzi să aibă o variantă de înțelegere, de Tradiție. Miile de propuneri protestante dovedesc incapacitatea teologică protestantă de a avea o Tradiție în unitate și identitate cu Scriptura.

Tradiția este un punct forte teologic al Ortodoxiei. Pentru că este legată de identitate, de unitate, de călăuzire, de asumare, de viața Bisericii. Este o obligație teologică a unei comunități, dacă dorește să fie evanghelică. Tradiția este mărturia lucrării Duhului Sfânt și a asumării corecte a Scripturii în Biserică. Punctul teologic maxim legat de Scriptura asumată și identitate trebuie să fie legat de o formă concretă istorică, pentru o comunitate evanghelică. În Biserica Una, această formă este ceea ce numim Tradiția. Care arată că Scriptura este în viața Bisericii, asumată clar, ca identitate, istoric în unitate, în călăuzire.

Protestanții nu cunosc Tradiția și sensul acesteia, nici nevoia ontologică evanghelică de existență a Tradiției, a asumării. De

aceea rămân cu un text neînțeles, având doar propuneri nefinalizate de înțelegere, fiind deplin descoperiți în dimensiunea de asumare a textului într-o formă de călăuzire clară. Protestantismul este la punctul zero teologic de plecare la textul Scripturii, neavând nimic dintr-un firesc al Tradiției, al acestui act de asumare canonică a Scripturii, nimic dintr-un firesc al unei informații teologice consolidate, necesar comunității. Lipsa Tradiției dovedește în protestantism că nu are nimic din înțelegerea Scripturii, refuzând o identitate, păstrând o cale în care orice este posibil din Scriptură: calea protestantă a adevărului și a neadevărului.

Tradiția este motivată de mai multe principii legate de informația teologică, recapitulate în Tradiție. Tradiția este *la nivel de principiu asupra cunoașterii*, dovada prezentă a principiului recapitulării revelației și unității cu aceasta. Este o unitate a întregii informații a Bisericii cu Revelația. Tradiția este *la nivelul prezenței Duhului* - prezență a Duhului care aduce o prezență vie a Acestuia. Tradiția este *la nivel de informație* o mărturie a unui proces de cunoaștere și explicare contextuală a tipului de informație existent în revelație. Principiile din Revelație, precum modelul samarinean de participare contextuală, au nevoie de o explicare contextuală și de o actualizare în fiecare timp. Tradiția este *în raport cu timpul* prezent o revelație actualizată în terminologie și exemple vii, o prezență a Duhului în fiecare moment în viața Bisericii. Tradiția este Revelația care străbate timpul în actualizare, în recapitulare, în cunoaștere, într-o dovadă vie a prezenței revelației păstrate în scris, într-o revelație pentru astăzi. Tradiția este Revelația care străbate timpurile, fiind asumată de comunitate într-o formă scrisă, păstrată de comunitate la fel ca restul scrierilor Noului Testament.

4. *Obiecții*. Scriptura este informație primară revelată, primită de la Dumnezeu. Apar aici două direcții în care considerăm informația cultică, adică ***Tradiția fiecărei confesiuni***.

1. *Conține aceeași informație* și este o extindere și detaliere

informațională a Scripturii. În acest caz, informația din Tradiție *este identică* informației din Scriptură și alcătuiesc un Întreg. Informația ajunge să fie în unitate și identitate, în timp, în istorie, în Scriptură, în viața Bisericii. Acest lucru înseamnă că în comunitate există în mod corect informația asumată, ca fiind aceeași informație, în unitate. Iar informația asumată de comunitate ajunge să fie identică, în identitate cu informația Scripturii. Numim identitate între informația Scripturii și informația din cult, iar consecința este că există obligația existenței Tradiției (mărturiei cultului), dar și a Tradiției ca fiind aceeași informație cu Scriptura. ***Acesta este criteriul identității și unității Tradiției cu Scriptura.***

2. *Nu conține aceeași informație.* Aici este o problemă, fiindcă, dacă mărturia cultului conținută în Tradiția cultului nu dorește, nu poate, nu este același lucru cu informația Scripturii, iar dacă un cult nu își asumă această identitate, atunci își anulează propria erminie, dar și, în mod fals, asumă că orice mărturie cultică va fi întotdeauna egală cu Scriptura. Pe scurt, cultele fabrică erminii, tradiții proprii pe care nu le asumă, le refuză, dar totuși spun că sunt egale cu Scriptura. Tradițiile protestante nu pot să fie egale cu Scriptura, la fața locului fiind toate diferite. Acest lucru infirmă posibilitatea ca protestantismul să aibă vreo Tradiție, ca informație care să cuprindă aceeași informație ca Scriptura.

Dacă Scriptura protestantă e înțeleasă corect în *Tradiția protestantă*, nu ar trebui să fie în unitate și identitate cu Scriptura? Adică Tradiția întotdeauna are obligatoriu aceste două atribute de unitate, dar și de identitate cu informația Scripturii. Informația

Bisericii trebuie să fie în unitate și în identitate⁴⁶. Scriptura și Tradiția trebuie să fie un tot, un întreg. De ce informația protestantă, Tradiția protestantă, nu poate și nu are aceste atribute istorice?

Negând în propria Tradiție existența în identitate a informației Scripturii, adică principiile unității și identității între Scriptură și Tradiție, protestanții își neagă propria erminie și Tradiție ca fiind corectă. Și, la fel, contestă propria metodologie de erminie ca fiind corectă, neacceptându-și propriile erminii.

Protestanții neagă posibilitatea de a exista informație utilizată în culte care să fie în identitate cu informația Scripturii. Tradiția confesiunilor trebuie să fie în identitate cu Scriptura, nu în copiere, nu în egalitate, ci în identitate (aceeași, la fel), fiind o informație pe baza Scripturii, nefiind Scriptura, dar fiind fundamentată în Scriptură.

5. *De unde vine dificultatea de asumare a acestui concept?* Deoarece nu este explicat la nivel de categorie, ca informație teologică, nu se arată raportul în cadrul categoriei între informația teologică a Scripturii și a Tradiției, ci este explicat la nivel de proces de ajungere a acestei informații în Biserică (în timp, prin Duhul Sfânt), proces care este contestat de protestantism împreună cu rezultatul acestuia. Termenul-conceptul nu este explicat suficient de precis de Ortodoxie, fiind nevoie să se explice ce este și la nivel de informație/categorie.

⁴⁶ Ortodoxia se străduiește istoric să explice acest raport de unitate și identitate între Scriptură și Tradiție, și folosește expresii de tipul „aceeași informație”, „la fel”, care sunt neclare la nivel de comunicare, ambigue pentru alte confesiuni. La fel găsim și în expresia „unitatea de credință” aceeași dificultate de a exprima cum este raportul între credință și comuniune, în loc să găsim o teologie a atributelor credinței și a credinței ca întreg, ca unitate, ca identitate. Aceste idei trebuie comunicate astăzi cu totul altfel. Trebuie găsite toate aceste rapoarte care nu sunt precis-clar comunicate de teologia ortodoxă, pentru că acest tip de claritate este necesar în comunicare astăzi.

6. *Concluzii.* Pentru argumentarea împotriva Tradiției ortodoxe, protestantismul nu aduce o argumentare proprie, neînțelegând ce este Tradiția ca și conținut informațional.

Protestantismul nu are o astfel de mărturie capitală pentru cult, dovedind că nu a înțeles Scriptura, că nu are o astfel de mărturie, că nu are o istorie și nici o înțelegere clară, că se chinuiește încă să descopere în Scriptură despre ce este vorba în creștinism. Protestantismul încă mai caută creștinismul în Scriptură, după sute de ani de ani, neavând nimic clar din acesta pe care să îl folosească drept fundament pentru construcția teologică protestantă, neavând o Tradiție-asumare a Scripturii. Nevoia de concretizare a asumării în formatul Tradiției anulează posibilitatea ca protestantismul să fi înțeles cumva Scriptura. Protestantismul nu a înțeles Scriptura și caută încă un drum, neavând o Tradiție. Protestantismul este după atâta timp o efervescență neconcretizată a căutării creștine, cu mii de căi, dar cu nicio aflare-Tradiție.

După 500 de ani de căutare a creștinismului, timp suficient pentru a-l fi aflat, protestantismul își invalidează deplin întreaga metodologie de căutare, neputând spune că a găsit creștinismul. Miile de căutări continue, în continuă actualizare, nu reușesc de atâta timp să spună *ce este creștinismul și acesta este creștinismul* - adică o Tradiție unică, în identitate cu Scriptura. Reușesc doar să arate spre Scriptură. Și încontinuu vin cu noi propuneri și încontinuu își modifică propria propunere, nereușind să atingă creștinismul. O astfel de căutare, într-o direcție greșită, nu are cum să ducă la creștinism. De aceea, tot ce are astăzi protestantismul sunt nenumărate căutări, dar nicio aflare. Protestantismul caută creștinismul în direcția greșită.

Într-un nepotrivit teologic deplin, protestantismul care combate organizarea ortodoxă și catolică, dar și Tradiția, istoria Bisericii, Sinoadele Ecumenice (Adunările Teologice Istorice ale Bisericii), tot ce este în istorie, copiază astăzi toate mecanismele ființei Bisericii, milenare, validate în istorie, prin adoptarea unui

început de organizare sinodală. O mărturie în acest sens o aduce confesiunea penticostală pentru un sinod organizat de confesiune: „S-au oferit cinci motive pentru convocarea acestui Consiliu General din 2-12 aprilie 1912. Acestea au fost: (1) să se realizeze o mai bună înțelegere și unitate a doctrinei, (2) să se stabilească modalitatea de a păstra lucrarea lui Dumnezeu în țară și străinătate, (3) consultare în vederea protejării fondurilor pentru acțiuni misionare...”⁴⁷. Foarte târziu demersul protestant și oarecum inutil la sfârșitul veacurilor – oare pentru ce propun ei nu ar trebui să fie atenți că s-a întâmplat deja în istorie?

Motivația penticostală este identică cu cea ortodoxă, motivație care este copiată de fapt din Ortodoxie, condamnată de protestanți în Ortodoxie, considerată legitimă acum, în confesiunile penticostale. Cât de mare este eroarea protestantă a condamnării bisericilor istorice în organizarea lor, în sinoade, când acestea sunt copiate astăzi integral de protestantism în toate dimensiunile și protestanții nu văd că aceste lucruri sunt deja în istorie! Și cât de puternic subliniază și evidențiază acțiunea penticostală, prin inițiativă, legitimitatea acțiunii istorice a Bisericii Una în Sinoadele Ecumenice, care este copiată integral de protestantism și ca mecanism, și ca scop! Pare o copiere a Sinoadelor Ecumenice făcută acum cu mare putere în protestantism, care girează prin aceste acțiuni toată istoria Bisericii Ortodoxe și își invalidează în același timp propunerile proprii de istorie și manifestare istorică a vieții comunității. Girează prin astfel de acțiuni protestante întreaga istorie teologică a Bisericii Una. Pentru că nu este doar o singură acțiune identică celor din Biserica Una, ci sunt nenumărate care s-au întâmplat deja istoric, dar pe care protestantismul le descoperă la sfârșitul veacurilor.

Alexei Homiakov spune: „Duhul Sfânt Care trăiește în Biserică, Cel Care o conduce și o face înțeleaptă, Se manifestă în ea

⁴⁷ William W. Menzies și Stanley M. Horton, *Doctrina Biblică – O perspectivă penticostală*, p. 11.

sub diferite aspecte: în Scripturi, în Tradiție și în lucrare; căci Biserica, aceea care împlinește lucrarea lui Dumnezeu este aceeași Biserică păstrătoare a Tradiției și totodată este aceea care a scris Scripturile. (...) A nu accepta decât Scriptura și a întemeia doar pe ea, înseamnă în realitate a respinge Biserica și a spera să crezi din nou prin puterile tale proprii; primind numai Tradiția și fapta și minimalizând importanța Scripturii, aceasta înseamnă în realitate să respingi Biserica și să te pretinzi judecătorul Duhului Sfânt Care vorbește în Scriptură.”⁴⁸

Unitatea în Biserică este în toate. Protestanții nu înțeleg că informația care există în Biserică pe baza Scripturii, trebuie să fie aceeași, egală cu Scriptura, fiind același Duh prezent în ambele. Scriptura și Tradiția sunt Una, neputând fi altfel, putând fi doar în unitate și identitate. Protestantismul prin prezența a nenumărate tradiții proprii arată că nu are unitate cu Scriptura a tradițiilor confesionale propuse, toate diferite între ele.

⁴⁸ Alexei. S. Homiakov, *Biserica este una*, pp. 23-24.

CUNOAȘTEREA ANTITETICĂ PROTESTANTĂ

Nu există afirmație în protestantism care să nu fie găsită și în forma inversă, rezultând nu un bizar teologic, ci o autonegare teologică totală în care și adevărul, dar și neadevărul sunt adevărate în protestantism. Sunt atât de multe confesiuni care afirmă orice despre dogmă, atât adevăr, cât și neadevăr, încât protestantismul este în același timp și adevărul, dar și neadevărul, ambele adevărate conform protestantismului, într-o amestecare teologică protestantă în care și adevărul, dar și neadevărul, la un loc, dau un adevăr protestant și sunt egal valide în același timp, în diferite locuri și momente.

Adevărul și neadevărul sunt una în protestantism, și adevărul nu mai are importanță cât timp ești protestant, putând alege din larga varietate de adevăruri și neadevăruri, toate adevărate în protestantism, prin criteriul protestant „Sola Scriptura”. Protestantismul nu este despre adevăr și nu are legătură cu adevărul, are legătură doar cu calea protestantă.

Copiind toate propunerile istorice, atât în forma pozitivă, cât și în forma negativă, care sunt regăsite în diferite confesiuni protestante, având atât dogme, cât și opusul acestora ca cunoaștere, protestantismul se anulează pe sine în dimensiunea de cunoaștere, fiind imposibil să ai în același timp atât adevărul, cât și neadevărul, adică dogmă și antidogmă pe post de cunoaștere în diferite confesiuni, toate ajunse sub asistență, unele la adevăr-dogmă, altele la opusul adevărului-antidogmă, toate prin Sola Scriptura.

Ortodoxia afirmă pentru dogmă: „Din această perspectivă, dogmele sunt *neschimbabile* nu atât pentru că au fost formulate de un Sinod Ecumenic, ci ca *întrupări ale Adevărului absolut*, atât proclamarea, cât și receptarea lor fiind mărturii și recunoașteri ale Adevărului revelat.”⁴⁹

⁴⁹ Coord. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică...*, Vol. I, p. 19.

Dogma este în Ortodoxie mecanismul care cuprinde o parte din Adevărul revelat, care poartă imutabilitatea adevărului în ea. Este mecanismul care poartă aceleași atribute ale Adevărului: corectitudinea, adevărul-informația și imutabilitatea. Dogma moștenește, în calitate de alt mecanism al adevărului, pe lângă revelație, principalele atribute ale adevărului. Biserica își construiește în structura sa dogmatică o structură în care poate fi adevăr din Adevăr.

De ce adoptă Biserica acest mecanism? „Prin formularea dogmelor, Biserica se delimitează de interpretările arbitrare date Sfintelor Scripturi și de ereziile care caută să dezbină și să răstăl-măcească, în sens individualist, adevărul Bisericii. Această notă eclesiologică a dogmei înlătură arbitrarul în înțelegerea Revelației.”⁵⁰

Care este problema protestantismului în lipsirea de mecanismul dogmelor? Se lipsește de alipirea autentică de Adevăr, dar se și expune unui dual dogmă-antidogmă, cunoaștere-anulare, cunoaștere pozitivă-cunoaștere negativă. Protestantismul neagă structura dogmatică istorică din Tradițiile istorice.

Din păcate, protestantismul nu înțelege că de fapt *neagă o imutabilitate necesară formulărilor teologice, pentru a putea fi numite adevăr*, pentru a putea fi transcendente în întreaga istorie, în unitate și identitate. Ce face protestantismul în negarea dogmelor este să nege principalul atribut al adevărului, imutabilitatea, care este cuprins în dogme, dar și să nu utilizeze principalul mecanism care le-ar certifica o abordare corectă din punct de vedere al Scripturii. Ce erminie au protestanții „din Scriptură”, dacă nu au un adevăr din Scriptură, dacă nu au dogme imutabile, la fel cum are Scriptura o imutabilitate a adevărului?

În Ortodoxie, dogma este legată de cunoaștere, este legată de ceea ce omul, ca subiect, are nevoie legat de Scriptură-Revelație.

⁵⁰ Coord. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică...*, Vol. I, p. 20.

„În Ortodoxie, dogma nu este separată de spiritualitatea și cultul Bisericii, dogma iradiind implicații ontologice, personal-comunitare și experimentale profunde. Dogma este înțeleasă ca *viață* și nu ca un simplu concept rigid, ermetic și distant-abstract care ar duce la dogmatism, la ideologie.”⁵¹ „În acest sens, dogmele au legătură cu realitatea, cu viața, fiind lucruri, nu simple cuvinte.”⁵²

Dumnezeu nu poate fi și adevărul și neadevărul în același timp în cunoaștere, pentru a se invoca o călăuzire pozitivă, dar și negativă, egale și divine în același timp, acest lucru denaturând ființa adevărului și ființa dumnezeiască, care ar fi una mincinoasă, în permanență distribuind dogmă și antidogmă. Această consecință care este transferată de protestantism divinității dovedește că protestantismul este o compilație de adevăr și neadevăr, dogmă-antidogmă, provenite doar pe cale omenească sau demonică, și exclude orice posibilitate de lucrare a Duhului în protestantism.

Argumentul paradoxului adevăr-neadevăr, dogmă-antidogmă, cunoaștere-anulare, în protestantism, anulează posibilitatea ca lucrarea protestantă să fie de la Dumnezeu: ”(...) în protestantism există tot atâtea adevăruri câte teologii există”⁵³.

Dacă Dumnezeu nu ar lucra în unicitate a adevărului și dacă adevărul nu ar fi unic, s-ar ajunge la situația în care Dumnezeu ar propune și teza adevărului și, în același timp, antiteza adevărului, într-o lucrare de călăuzire nu falsă, ci anulatoare de sine. În protestantism avem de a face cu un paradox al neadevărului, în care Dumnezeu propune și teza adevărului în unele dogme, dar și teza neadevărului în antidogme protestante, într-un paradox al adevărului-neadevărat protestant, ca lucrare definitorie a Duhului în protestantism. Duhurile teologice care apar în protestantism lucrează în această teză dogmă-antidogmă, adevăr-neadevăr, acestea

⁵¹ Coord. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică...*, Vol. I, p. 71.

⁵² Coord. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică...*, Vol. I, p. 80.

⁵³ Pr. Prof. Gheorghe Petraru, *Teologie Fundamentală...*, p. 326.

fiind în permanență egale.

Confesiunea reformată mărturisește pentru interpretarea Scripturii că autoritatea de interpretare este însăși Scriptura și că aceasta nu poate greși: „Noi mărturisim că *interpretarea Scripturii* nu stă în puterea unei persoane individuale sau publice, nici în puterea unei anumite biserici, pe baza primatului sau preeminenței sale, particulare sau locale, în detrimentul altor biserici, ci reprezintă ceva ce se realizează *prin Duhul lui Dumnezeu*, prin care Scriptura a fost scrisă (1 Cor. 11:23). Când apar *controverse cu privire la înțelegerea corectă* a unui pasaj sau a unei fraze din Scriptură, sau pentru remedierea oricărui abuz săvârșit în Biserica lui Dumnezeu, noi ar trebui să *nu ne întrebăm* atât de mult *ce au spus* sau au făcut *oamenii* dinaintea noastră, *ci ceea ce Duhul Sfânt vorbește neîncetat în toată Scriptura* și ceea ce Isus Hristos Însuși a făcut și a poruncit să fie făcut. De aceea, cu toții suntem de acord că Duhul lui Dumnezeu, care este *Duhul unității, nu se poate contrazice pe Sine Însuși.*”⁵⁴

Ceea ce propune confesiunea reformată este un silogism ilogic, în care Scriptura este interpretată de însăși *Scriptura, iar Scriptura are autoritate asupra propriei interpretări, când ea de fapt este obiect și nu subiect. Subiectul interpretării este omul, luminat de Dumnezeu, iar obiectul este Scriptura.* Acest silogism ilogic transformă Scriptura și în subiect, și în obiect. Iar în acest caz omul devine un obiect pasiv pe lângă Scriptură, obiect pasiv care primește într-o pasivizare totală ceea ce Scriptura izvorăște prin propria minte pentru fiecare. Acesta este *silogismul protestant al autointerpretării Scripturii*, în care Scriptura este și obiectul interpretării Scripturii, dar și subiectul interpretării acesteia.

Faptul că protestantismul admite ca teză imposibilitatea ca Duhul să se contrazică, iar în practică întreg protestantismul este o colecție teologică de dogmă-antidogmă în toate nuanțele,

⁵⁴ Karl Barth, *Cunoașterea lui Dumnezeu*, p. 42.

pornind de la un capăt al neadevărului până la adevăr, este dovada autentică a contrazicerii teologice a duhurilor care produc teologie în protestantism.

Sola Scriptura se anulează prin argumentul unicității identității, în absența căreia am avea paradoxul adevăr-neadevăr. Protestantismul este anulat ca propunere teologică în diferite direcții, neexistând posibilitatea de certificare a propunerii protestante în vreo direcție, doar argumentul identității unice fiind cel care certifică un adevăr. Prezența dogmelor și antidogmelor, simultană în protestantism, este o dovadă care anulează propunerea protestantă de cunoaștere prin finalitatea inconsecventă și anulatorie și prin imposibilitatea de a putea invoca faptul că Duhul Sfânt dăruiește ca adevăr o dogmă, dar și o antidogmă, în același timp.

Dacă Sola Scriptura este totul, atunci contribuția Duhului Sfânt în istorie este nulă, iar cuvântul lui Hristos legat de călăuzire este anulat de protestantism. *La nivel de proces de călăuzire* a Duhului Sfânt, Sola Scriptura este un paradox cunoaștere-anulare; *ca rezultat al procesului*, aduce dogma-antidogmă, iar *ca sens împlinit al adevărului*, în comuniune, nu putem avea în același timp și adevărul-Hristos și neadevărul-satana, ca expresie de comuniune simultană adusă de Sola Scriptura. În comuniune nu se poate avea o împărțire egală a comuniunii și cu adevărul, dar și cu neadevărul, prin dogmă și antidogmă.

Consecința maximă a Sola Scriptura este că arată împlinirea comuniunii (sensul cunoașterii) atât în dogmă, cât și în antidogmă, în același mod, cu același duh, egală. Comuniunea cu Hristos, prin dogmă, este egală în protestantism comuniunii prin antidogmă, presupusă a fi tot cu Hristos, când, în fapt, prin hulă, comuniunea este doar cu satana. Comuniunea prin dogma-antidogmă cu Hristos sau cu satana este una și aceeași în protestantism, care anulează teologia comuniunii în adevăr, postulând o comuniune care se poate împlini oricum, și în dogmă, și în antidogmă, fiind egală, cu același duh care lucrează în protestantism. Un astfel de duh care

lucrează și în dogmă și antidogmă este doar un duh demonic.

Este o singură opțiune pentru comuniunea rezultată din dogmă-antidogmă, o anticomuniune, rezultată din logica teologică a anulării, fiind o expresie deplină nu a neadevărului, ci a unui mod înșelător și mincinos de lucru dual, într-o dualitate. Dualitatea și paradoxul în toate dimensiunile din Sola Scriptura arată prezența diavolului în teologie, prin modul înșelător și mincinos de a face teologie. Aceasta este doar dedublare a adevărului în toate direcțiile. Iar aceasta o face doar diavolul. Dualitatea dogmatică protestantă care cuprinde tot spectrul între adevăr și neadevăr în propria cale teologică, socotit în același timp corect, aduce consecința că duhul care acceptă o astfel de comuniune este doar un duh în primul rând dual, apoi înșelător, adică demonic.

Anularea unicității adevărului în protestantism, pornind de la adevăr până la neadevăr, are o consecință teologică deosebit de gravă la nivelul comuniunii hristice. Sensul adevărului (cunoașterii) este comuniunea. Comuniunea ca sens împlinit aduce un Hristos care trăiește atât în adevăr, cât și în neadevăr, un Hristos protestant fără identitate, un Hristos cu o identitate anulată, care poate fi orice în identitate în protestantism, acoperind orice propunere, atât în varianta dogmă, cât și în varianta antidogmă. Hristosul protestant este unul fără identitate, iar adevărul protestant este unul nul, anulat prin dogmă-antidogmă.

Protestantismul nu are un corp al adevărului și nu are un Hristos în adevăr. Sensul adevărului, comuniunea cu Hristos, nu poate avea loc atât în dogma, cât și în antidogmă. Hristosul care se presupune că există în protestantism nu are nimic în cunoaștere, prin anulare, și este un Hristos fără nimic teologic în El, orice dogmă fiind anulată prin antidogmele prezente identic în protestantism.

Aceasta arată că Hristosul protestant nu este interesat de dogmă, iar adevărul ca o componentă ființială a Lui este anulat. Hristosul protestant este un adevăr fără corp, fără sens, un Hristos

care poate fi orice. Dacă credința protestantă nu are un corp și nu are un sens, nici Hristosul lor nu are un corp, nu are un adevăr, nu are o identitate. Hristosul protestant nu există în varianta dorită de protestanți. Mai mult, acțiunea de dedublare teologică continuă arată prezența unui duh care pretinde că este Hristos sau Duhul Sfânt sau oricine altcineva.

Hristosul protestant este o cale protestantă, dar nu un adevăr. Este un Hristos fără identitate, care poate fi orice, un adevăr-neadevăr, un antihrist cu un chip mincinos. Hristosul protestant are chipul minciunii și nu al adevărului. Iar aceasta înseamnă că altcineva folosește chipul lui Hristos și numele lui, ascunzând în spatele Lui orice din cuprinderea adevărului și neadevărului.

Relativismul în adevăr, o consecință practică a Sola Scriptura, care deschide calea unui spectru de adevăr ce poate porni de la dogmă și ajunge la antidogmă, aduce consecințe incorecte teologic, de anulare a cunoașterii în Hristos, a adevărului și a identității. Relativismul în cunoaștere, care este consecința primordială a Sola Scriptura, nu poate fi acceptat teologic, datorită consecințelor cunoaștere-anulare, dogmă-antidogmă, adevăr-neadevăr, comuniune pozitivă-negativă. Sola Scriptura propune un astfel de relativism, arătând Scriptura, dar nu unicitatea, fiind o metodologie teologică ce permite deschis lucrarea duhurilor în teologie, acestea având acum mecanisme teologice la dispoziție prin care pot introduce deschis în creștinism orice, folosind fals o autoritate a unui mecanism care poartă numele lui Dumnezeu și numele lui Hristos, dar în spatele căruia poți teologic pune orice. Aici este vizibilă toată lucrarea duhurilor în teologie. Duhurile împing teologiei în căi greșite, pentru că suportul teologic este fundamental pentru mântuire.

Protestantismul este în ansamblu în greșeală teologică, prin sensul neîmplinit, prin prezența acestei dihotomii adevăr-neadevăr, cunoaștere-anulare, comuniune-anticomuniune, care anulează propunerea protestantă în toată dimensiunea, protestantismul fiind imposibil de văzut și acceptat ca o consecință a lucrării

dumnezeiești în vreo dimensiune, prin această dovadă. Această dihotomie anulează întreg discursul despre Adevăr și Duhul Adevărului ca posibilitate de prezență și lucrare în protestantism.

Duhul care lucrează teologic în protestantism produce în același timp și dogmă, dar și antidogmă. Contează sau nu această dihotomie dogmă-antidogmă? Contează, pentru că teologia este chipul Duhului și lumină a Duhului. Teologia este vocea Duhului. În teologie se oglindește toată lumina lui Dumnezeu, care trebuie găsită acolo. Cum Hristos este văzut în Evanghelie, Duhul Sfânt este văzut în Tradiție, în lumina scrierilor care sunt chip al Său, fiind un act de călăuzire. Doar scrierile ortodoxe teologice pot fi trecute drept chip al Duhului, iar restul scrierilor teologice sunt compilații omenști sau de la alte duhuri. Iar teologia protestantă este chipul duhurilor, vocea duhurilor, care întunecă încontinuu și duc în confuzie în permanență, creând dogme și antidogme, încurcând întreaga teologie. Hulind Tradiția, se hulește chipul luminos al Duhului: „Fărămișarea doctrinară în punctele esențiale este evidentă: trei răspunsuri diferite înseamnă trei credințe diferite în trei dumnezei diferiți, care oferă trei căi mântuitoare. Iată cum *Sola Scriptura* este total nepractică în disputele teologice (neo)protestante privind esența credinței.”⁵⁵

Pretenția protestantă că Duhul Sfânt în protestantism poate să producă și dogma și antidogmă este un nepotrivit al unui nou duh (duhuri) numit sfânt, capabil de așa ceva. Duhul, în protestantism se contrazice singur. Duhul dă dogmă, apoi antidogmă și apoi revine în altă confesiune cu una din propuneri. Iar apoi duhul protestant anulează propriul adevăr și revine din nou, ajungând un duh în care se anulează ulterior orice ar spune, un duh al anulării adevărului. Caracterul Duhului (de Duh al Adevărului) este anulat în *Sola Scriptura*, adevărul protestant fiind o anulare teologică, duhul protestant fiind *duhul anulării*, care dă și dogmă

⁵⁵ Ierom. Visarion Moldoveanu, Bogdan Mateciuc, Mihai Oară, *Rătăcirea Baptistă*, Ediție electronică, Bacău, 2011, p. 25.

și antidogmă, anulând cele două variante în acest mod și apoi revenind asupra propunerii. Sola Scriptura schimbă ființa Duhului și anulează adevărul și Duhul Adevărului, propunând un *duh al anulării și al nulității dogmei*, în care orice dogmă este anulată prin contrariul ei.

Ațiunea continuă instabilă și de contrazicere a duhului care lucrează în protestantism nu poate fi acceptată ca lucrare autentică a Duhului Sfânt. Un duh instabil produce astăzi teologie în protestantism. Iar teologiile (duhurile) care operează cu astfel de principii, ce permit instabilitate, anulare, nulitate și cu o cunoaștere nulă (dogmă-antidogmă) la nivelul principiilor cunoașterii, mecanismelor și rezultatelor, nu pot fi credibile prin prisma mecanismelor pe care le utilizează, care nu sunt sfințite și certificate ca în adevăr (dogmă-imutabilitate). Teologia autentică nu utilizează discursuri și retorică anulatorie și nici mecanisme care produc dogmă-antidogmă. La nivelul mecanismului principal al cunoașterii propus, Sola Scriptura, protestantismul nu are un mecanism viabil, și astfel cunoașterea protestantă nu există.

Propunerea teologică protestantă pentru o călăuzire ambivalentă, atât în dogmă, cât și în antidogmă, simultană, din partea Duhului, duce la concluzia că atât *calea* cât și *anticalea* sunt valabile în permanență, ceea ce anulează orice posibilitate de a avea teologic o Cale, când anti-Calea teologică este perfect valabilă dogmatic în fața duhului protestant. Imposibilitatea acestei logici, absurdul care o înconjoară, în care adevărul și neadevărul sunt două căi perfect valide în protestantism, anulează lucrarea de călăuzire a Duhului Sfânt, care pentru protestanți poate lua orice formă, cât timp este protestant.

Protestanții renunță la cunoaștere, adevăr, la dogmă, și propun o cale, una protestantă, în care și adevărul și neadevărul sunt egale și acceptate cât timp sunt în calea protestantă, adică depărtate de unitatea dogmatică istorică. Protestantismul anulează astfel teza adevărului și propune o nouă teză, a căii protestante, în care orice

este corect teologic, cât timp este în calea protestantă, diferită de adevărul dogmatic și de identitatea dogmatică istorică ortodoxă și catolică.

Pentru a împiedica actul universal al mântuirii, diavolul avea nevoie teologic de o antiteză în care să poată lucra în liniște, antiteza fiind prin excelență o cădere teologică absolută, care nu mai are nevoie de alte completări decât de o dirijare teologică în diferite direcții. Antiteza teologică în mod implicit aduce actul de hulă și necinstire față de Dumnezeu, prezent cu mare putere, dar și ruperea antitetică de adevăr, în toate dimensiunile. Modul teologic antitetic protestant este o mărturie a antitezei adevărului, dar și a prezenței diavolului în teologie. Protestantismul este de fapt antiteza adevărului, în care neadevărul este prezentat cu mare putere ca fiind adevărul, folosindu-se legitimitatea *Cuvântului lui Dumnezeu*, un artificiu de retorică și un *silogism protestant al neadevărului*, în care orice este adevărat cât timp folosește credibilitatea generală a Cuvântului lui Dumnezeu.

Ca mișcare, ca ansamblu, protestantismul eșuează într-un important aspect teologic, cunoașterea, fiind o masă diformă de dogmă și antidogmă în care toate sunt corecte și egale în același timp. Protestantismul eșuează în a asuma o formă clară, concretă, dogmatică, canonică a Scripturii în forma dogmă-identitate, așa cum o normalitate evanghelică a cunoașterii o impune, și ajunge la evitarea asumării clare ca identitate, trecând în nepotrivitul în care atât dogma, cât și antidogma ajung să fie egale și valide în protestantism.

Invocarea de către vreo confesiune a propriului adevăr ca fiind unic în protestantism și presupus autentic este imposibil de acceptat ca teză, fiind mii de adevăruri protestante, fiecare într-o altă culoare și nuanță, încât nuanțele de adevăr protestant care acoperă toată paleta adevăr-neadevăr nu mai conving pe nimeni ca ar fi în fapt adevăr. Mai ales când principiile de rezultat al adevărului sunt complet eronate și nu pot produce adevăr, ci cel mult

confuzie. Garantarea corectitudinii în principiul Sola Scriptura exact în acest punct stă, în consecvența și convergența rezultatelor acestui principiu, fiind o difracție totală a înțelegerii, a cunoașterii, până la paradoxul dogmă-antidogmă, care face principiul de interpretare inacceptabil teologic.

Practica apostolică, evidențiată de Dumnezeu Însuși în Epistole, este de *păstrare în scris a lucrurilor utile comunității*, pentru ca întreaga comunitate să se folosească de ele, Epistolele fiind o mărturie primară în acest sens. De asemenea, toate scrierile comunității hristice de după Epistole sunt de mare folos și, la fel ca Epistolele, au și importanță, și utilitate în comunitate.

Ignorarea protestantă a acestui ***principiu de păstrare a învățăturii în Biserică, în scris***, clar evidențiat în Epistole, în perioada apostolică, este o desconsiderare și reprezintă anularea a înseși principiilor Scripturii date pentru viața comunității hristice, de explicare a învățăturii și de păstrare a acesteia în scris, pentru folosul comunității. Epistolele aduc obligația, venită din partea Apostolilor, pentru comunitate, să păstreze în scris toate cele despre Dumnezeu. Sunt o obligație văzută în Scriptură, obligația apostolică a clarității și distribuirii informației teologice către comunitate. Epistolele arată o nevoie a comunității, un răspuns teologic al Apostolilor, dar și o nevoie de păstrare și distribuire, nevoie recunoscută și împlinită canonic, într-un format preluat de Biserică, pentru toate veacurile. Tradiția împlinește această obligație teologică de clarificare și răspuns teologic pentru toată comunitatea. Obligația teologică față de comunitate, împlinită inițial de Apostoli, apoi de către comunitate pe baza scrierilor din comunitate.

Scriptura poate fi considerată o informație teologică primară, istorică, venită din prezența lui Dumnezeu și lucrarea Sa istorică. A pretinde că nu există decât informație teologică primară în istorie, păstrată prin mecanisme specifice, în alte momente ale istoriei în afară de ceea ce este în Scriptură, presupune ignorarea acestui tip de informație în istorie, ignorarea divinității și a prezenței Sale

în istorie, dar și a tuturor mecanismelor specifice de păstrare a informației. Adică, o desconsiderare deplină a divinității și ignorarea călăuzirii în istorie de către Aceasta, informație și mărturie a unei comuniuni ce se manifestă continuu, expresie a unei comuniuni, legitimă și legitimată de această comuniune.

SOLA SCRIPTURA SAU REDUCEREA DUHULUI LA TĂCERE ÎN ISTORIE

„*Sola Scriptura*, cuvântul lui Dumnezeu, principiu conform căruia Scriptura este singura autoritate în materie de credință și viață creștină. Protestantismul respinge Tradiția, autoritatea ierarhică a Bisericii care nu se pot interpune între Biblie și credincios. În acest sens, vechile simboluri de credință creștine formulate de Sinoadele ecumenice sunt doar forme istorice ale doctrinei care au o valoare secundară pentru interpretarea Bibliei, protestanții acordând Tradiției primelor patru secole creștine și Sinoadelor ecumenice I-IV o anumită pondere și valoare în ceea ce privește expresia credinței apostolice cuprinse integral în Scriptură.”⁵⁶

Sunt două paradoxuri ale înțelegerii principiului *Sola Scriptura* care trebuie menționate. Primul este al înțelegerilor interconfesionale protestante diferite și al doilea este al modificării protestante continue a învățăturii în cadrul aceleiași confesiuni. Dacă Biblia este un instrument prin care Dumnezeu se apropie de om, apare *paradoxul existenței mai multor variante de adevăr și înțelegere a Bibliei*, pe care Dumnezeu le are în paralel, funcționale, dar pe care le și modifică în timp, în cadrul aceleiași confesiuni protestante și pe care le dăruiește protestanților.

Conform învățăturii protestante, Dumnezeu își modifică în-continuu, în cadrul confesiunilor protestante, propria tâlcuire

⁵⁶ Pr. Prof. Gheorghe Petraru, *Teologie Fundamentală...*, p. 210.

asupra Scripturii, pe care, prin așa-zisa *inspirație protestantă*, Dumnezeu o dăruiește cultului protestant ce invocă Sola Scriptura, rezultând un Dumnezeu care se răzgândește și își actualizează propria învățătură, primită apoi de protestanți, sub asistență. Lucru dovedit în nenumăratele forme ale cultului adventist și baptist, dar și în originea cultului adventist, care a derivat din baptism. Conform protestantismului, Dumnezeu are, în paralel, multiple înțelegeri asupra propriei legi, pe care confesiunile le pretind ca fiind înțelese sub asistență de la Acesta.

Realitatea arată că procesul de înțelegere protestant nu are nimic mistic și nici inspirat, fiecare pastor protestant având libertatea să modifice discreționar învățătura și să o dezvolte în direcția dorită, peste noapte apărând o nouă confesiune, pentru că un pastor protestant a avut o „inspirație”, o nouă înțelegere pretins dăruită de Dumnezeu, care se pare că s-a răzgândit asupra înțelegerii anterioare, considerate de protestanți tot din Scriptură, tot din inspirație și tot de la Dumnezeu. Ca exemplu, baptismul și adventismul, deși sunt înțelegeri diferite în substanță, ar fi amândouă de la Dumnezeu, date în paralel, iar adventismul a cunoscut, în ultimele două sute de ani, mai multe alte ramificații ce sunt considerate, la fel, tot de la Dumnezeu, care, după propunerea protestantă, instanțiază singur, de la El sau sub asistența Lui, nenumărate înțelegeri ale Scripturii. Instanțierea și legitimarea de către Dumnezeu a mai multor înțelegeri, în paralel, sunt lucruri care nu se pot accepta sub nicio formă, neavând nici sens, nici teme în Scriptură. Întregul protestantism se discreditează în evoluția sa prin modificarea incrementală și paralelă a înțelegerii Scripturii.

Sola Scriptura este o metodologie, un principiu de înțelegere al Scripturii, recursiv, incremental și paralel, care nu funcționează. Fiecare înțelegere Sola Scriptura este actualizată în timp, dar și în paralel, și sunt nenumărate instanțieri ale principiului *Sola Scriptura*. Traseul protestant al înțelegerii Scripturii este unul confuz, presărat cu nenumărate modificări radicale în fondul și în forma

înțelegerii Scripturii în cadrul confesiunilor.

Traseul ortodox al înțelegerii Scripturii a fost unul constant, de clarificare sistematică, în timp, și nu unul de modificare continuă a propriei învățături. Cine cunoaște fenomenul protestant știe cum se instanțiază discreționar învățătura, la fața locului, după ideile pastorului și își dă seama imediat că Sola Scriptura este, în fapt, doar o fațadă de legitimitate, purtând numele Scripturii, dar având identitatea discreționarului.

Dacă se invocă legitimarea interpretărilor protestante ale Scripturii de către Dumnezeu, atunci avem de-a face cu paradoxul protestant al Sola Scriptura, în care Dumnezeu a verificat interpretarea protestantă, dar toate verificările inspirate făcute de Dumnezeu, în paralel, sunt diferite, semn că, *în protestantism, Dumnezeu are multiple înțelegeri, rezervate în paralel pentru diferite confesiuni, pe care le actualizează și le modifică în timp, chiar și în cadrul aceleiași confesiuni. Acesta este paradoxul protestant al principiului Sola Scriptura.*

Sola Scriptura este un principiu creat de om pentru interpretarea Scripturii care nu dă rezultate, este disfuncțional și nu are legătură cu inspirația divină. Argumentul pentru susținerea acestui lucru este că toate interpretările protestante suferă încontinuu actualizări, modificări, derivații, Sola Scriptura, care a fost valabilă într-un an la nivelul întregului protestantism, este modificată anul următor, și tot așa, având de-a face cu o modificare continuă a propriei veridicități a înțelegerii, ce este dovedită continuu ca fiind neveridică chiar de către cei care invocă veridicitatea ei, astfel încât înțelegerea Scripturii nu converge niciodată.

Veridicitatea înțelegerii protestante a Scripturii nu există niciodată, ea este contestată în permanență chiar de confesiunile protestante, acesta fiind un argument pentru neveridicitatea totală a înțelegerii protestante, care nu este niciodată „complet veridică”, ci mereu modificată și modificabilă. Ca un exemplu, Sola Scriptura baptistă nu a fost suficientă pentru unii, care au făcut Sola Scriptura

adventistă, adventismul fiind derivat din baptism. În adventism, Sola Scriptura a suferit nenumărate modificări de fond față de baptism, derivându-se mai multe confesiuni adventiste.

Or, dacă Sola Scriptura, principiul aplicat în baptism, ar fi funcționat corect și ar fi dat rezultate corecte, nu ar fi trebuit reluat de membrii confesiunii baptiste derivate în adventism; iar apoi și între adventiști a fost din nou modificată învățătura, și tot așa, o modificare continuă, de substanță, care arată că principiul Sola Scriptura nu are nicio legătură cu Scriptura și nici cu Dumnezeu.

Principiul Sola Scriptura se dovedește singur ca fiind nefuncțional, cu rezultate de neacceptat. Orice explicație asupra principiului Sola Scriptura ar fi oarecum un punct de plecare într-o discuție, dacă ar exista pentru confesiuni, în particular, dar și pentru protestantism, în ansamblu, un punct în care înțelegerile converg sau ar fi unite. În realitate, toate confesiunile protestante sunt unite doar prin direcția lor unitară divergentă, prin dezbinarea existentă între ele, dar și în cadrul confesiunilor care se sparg încontinuu și se rup în alte noi confesiuni, tot datorită acestui principiu, Sola Scriptura. Or, tot ce aduce dezbinare nu este de la Dumnezeu.

Sola Scriptura nu este un principiu legitimat de Dumnezeu, din cauza roadelor care se văd în practică, și aduce dezbinare continuă la nivelul comunității protestante, dovedindu-se a fi un principiu nu numai nedumnezeiesc, ci purtând semnul dezbinării în el. Dezbinarea adusă de Sola Scriptura în înțelegerea textului arată că Sola Scriptura nu este de la Dumnezeu.

Faptul că protestanții caută încontinuu toate despre Dumnezeu în Scriptură, conform principiului Sola Scriptura, arată câteva lucruri esențiale care, axiologic, indică și că nu înțeleg prezența și realitatea asumării lui Dumnezeu în Biserică și nici nu le au în fapt:

1. Nu înțeleg că viața, istoria și prezentul Bisericii conțin și ar trebui să conțină, recapitulat, totul despre Dumnezeu, re-găsit integral în experiența Bisericii, care reconstituie în

- integralitate întreaga experiență evanghelică, și mai mult, că este o asumare totală a Scripturii.
2. Nu au o astfel de mărturie în viața Bisericii, pe care să o folosească în oglindă și identic cu Evanghelia, ca o oglindire a Evangheliei în viața zilnică, lucrare a Evangheliei și asumarea în sine a Evangheliei de Biserică.
 3. Există o diferență totală între retorica textului și asumarea lui în viață, retorica textului fiind un formalism distinct de viața lor, decuplat de aceasta, viața protestantă, în istoria ei, nereușind să fie o expresie a Evangheliei și Scripturii, nereușind să oglindească Evanghelia.
 4. În permanență au nevoie de sprijin din Scriptură, neavând în viață și în mărturia istorică a mișcării protestante nici cea mai mică urmă de sprijin în calea pe care o urmează, neavând niciodată o cale, un drum, întotdeauna căutându-l în Scriptură, din nou și din nou, la nesfârșit, nereușind să-l găsească, fiecare *nouă* confesiune protestantă creată bucurându-se de *victoria regăsirii finale a drumului către Dumnezeu*, victoria fiind recapitulată mai apoi în altă confesiune, în scurt timp, și tot așa, la nesfârșit.

Protestantismul face marea greșeală să acuze întreaga Biserică Ortodoxă, dar și catolicismul de greșeală și să proiecteze nemulțumirile pe care ei le au din moștenirea catolică și asupra comunității ortodoxe; aceasta are în sine cu totul alt duh și altă identitate, cu care istoric ei, protestanții, nu au avut legătură; în acest moment fac un asalt deosebit împotriva creștinismului ortodox, considerat ilegal de aceștia.

Stâlpul de lumină este prezent în permanență alături de Ortodoxie; în Vechiul Testament a condus poporul evreu în pustie; la Cincizecime s-a arătat în chip luminos peste apostoli, rămânând continuu în poporul creștin, după cum a rămas în poporul evreu; iar același Duh, în fiecare an, în Ierusalim, se revelează în chip

luminos la Sfântul Mormânt, când se văd fire de foc și lumină coborând din cer (la fel ca la Cincizecime) și aprinde luminile de la mormântul lui Hristos, dar și luminile credincioșilor. Învierea și Cincizecimea sunt comemorate de Dumnezeu Însuși alături de om, în fiecare an, în chip văzut, în Ierusalim, de Paștele ortodox! Învierea și Cincizecimea sunt recapitulate de ortodocși în fiecare an, într-un eveniment discret, dar într-un fel identic cu Cincizecimea, în care toată lumea vede Pogorârea Duhului Sfânt, în chip văzut, în comunitatea ortodoxă; acest lucru este făcut de Dumnezeu în comuniunea ortodoxă, de rugăciune între cer și pământ, în bisericile și mănăstirile de la mormântul lui Hristos.

Faptul că protestanții nu cunosc acest eveniment, dar și faptul că îl ignoră arată că nu sunt interesați de evidențele reale ale prezenței Duhului Sfânt în Ortodoxie, fiind mulțumiți și suficienți cu prezența duhurilor lor.

2. IDENTITATE ȘI LEGITIMARE RETORICĂ

Scriptura este o scară către Dumnezeu, nu o obsesie a repetitivului, și nu se poate transforma în însuși obiectul cultului, ajungându-se la un fel de idolatrie în materie, *idolatria textului*, unde cuvântul este prețuit mai mult decât Persoana. Pentru că textul nu este ființa lui Dumnezeu, este o lege și este adevărul despre El, dar nu este Ființa Acestuia și nici înțelegerea și asumarea Sa.

Protestanții folosesc o retorică intenționat greșită, în care ***Cuvântul lui Dumnezeu, textul Scripturii, este echivalat cu înțelegerea protestantă a textului Scripturii. Cuvântul este echivalat de protestanți cu semantica (semnificația) Cuvântului.*** Cuvântul lui Dumnezeu și înțelegerea lui sunt două lucruri complet diferite, iar protestantismul folosește, prin retorică, o mistificare în fața propriilor credincioși, justificând propria interpretare și înțelegere prin uzualul *acesta este cuvântul lui Dumnezeu*, credincioșii nefiind atenți că înțelegerea protestantă (asocierea unei interpretări textului Scripturii – folosirea nivelului semantic al Scripturii) nu are proprietatea de a fi același lucru cu cuvintele lui Dumnezeu. Textul Scripturii (Cuvântul) și Semantica lui sunt două lucruri distincte.

Protestanții folosesc continuu un joc de cuvinte în fața credincioșilor, aruncând peste orice interpretare proprie expresia „*acesta este Cuvântul lui Dumnezeu*”, încercând să preia autoritatea divină pentru propria interpretare și înțelegere a textului. Această tehnică de a folosi o autoritate pe care nu o au în mod real este necreștină și discreditează mișcarea protestantă, care folosește nenumărate artificii de retorică și *erori de argumentare* pentru a împrumuta din autoritatea divină, credincioșii protestanți, necunoscători ai retoricii tipice protestante, neputând să le observe. Aceeași tehnică de transfer greșit de proprietăți și argumentare eronată este găsită și în cazul argumentării protestante asupra icoanelor, dar și în multe alte argumentări forțate împotriva învățăturii ortodoxe. Aceste tehnici de argumentare greșite plasează protestantismul într-o mișcare

construită pe artificii retorice incorecte, neteologice, neștiințifice, ce decredibilizează protestantismul în ansamblu.

Protestanții au înlocuit identitatea cu legitimarea. Identitatea nu contează, cât timp ai dreptate invocând Scriptura. *Identitatea* și *legitimarea retorică* sunt teze, concepte și lucrări diferite, care stau una la baza Ortodoxiei și cealaltă la baza protestantismului, ducând la două construcții antitetice, datorită principiilor pe care sunt construite.

Identitatea este un concept legat de o stare. Este un fundament pentru un model de comuniune, care asigură prin structura acestuia, prin identitatea acestuia, o stare veșnică, de echilibru. Înseamnă o asumare clară teologică.

Legitimarea retorică este o suită de mecanisme de retorică și de argumentare, care au primit artificial titulatura de divine, fiind o suită de tehnici de argumentare și criterii de legitimare a unei căi; acestea țin de retorică și argumentare, nicidecum atât de mult de domeniul teologic. Acestea permit oricui să se legitimeze oricând, invocând artificial un mecanism „divinizat” ce dă oricui dreptate prin apelul general la autoritate, cât timp are numele lui Hristos, câteva cuvinte din Scriptură și o presupusă lucrare a Duhului.

Legitimarea este o tehnică de argumentare, iar Sola-urile sunt premise de credibilitate folosite în tehnici de argumentare, folosind criteriul minimului protestant. Cât timp ai un minim (Scriptura și numele lui Hristos), atunci ai întotdeauna dreptate, criteriu regăsit instanțiat în tot protestantismul, în nenumărate forme. Sola-urile sunt un fundament de argumentare greșit, așezat de protestantism, pentru a putea legitima propria mișcare.

Identitatea și legitimarea prin minim sunt abordări teologice opuse. Identitatea presupune un tot, o înțelegere unitară, istorică, o mărturie a acesteia, este o asumare a „ceea ce este”, a veșniciei, a intrării în veșnicie a umanității; este înțelegerea existenței și a

veșniciei. Presupune o asumare și o structură. Este asumarea unei structuri veșnice, în timp, prin clarificare, cu ajutorul lui Dumnezeu. Iar legitimarea, Sola-urile, modul protestant de lucru, este asumarea discreționară a veșniciei de oricine, oriunde, doar prin numele lui Hristos, presupunându-se că veșnicia poate fi orice, poate avea orice formă, cât timp numele veșniciei este acolo.

Sola-urile sunt tehnici, mecanisme de legitimare, nu mecanisme axiologice de construire și lucrare evanghelică într-o identitate, în unitate. Sola-urile nu construiesc, ci legitimează, dau credibilitate, sunt un apel la autoritate, la credibilitate, sunt o instanță externă care confirmă teologic orice propunere, prin autoritate. La nivel de concepte, protestantismul a anulat integral corpul conceptelor axiologiei și le-a înlocuit prin Sola-uri, cu orice, cât timp este „legitimat” din Scriptură, putând să faci orice, cât timp nu vorbești de identitatea ortodoxă. Protestanții nu au identitate teologică, comunitate, comuniune, unitate, continuitate istorică, comuniune cu divinitatea.

Fundamentul retoricii protestante este o eroare de argumentare numită *argumentum ad verecundiam* – adică apelul la autoritate. În ce constau erorile protestante de argumentare și cum protestantismul este creat prin această retorică și nu ca teologie este explicat mai jos.

Apelul la autoritate este o eroare de argumentare în care un argument primește credibilitate folosind greșit o autoritate externă. Se adaugă o autoritate care să garanteze pentru propriul argument, chiar atunci când acesta nu este valid.

Protestantismul folosește această eroare de argumentare în integralitatea retoricii proprii, forțând nenumărate concluzii prin apelul la autoritate, în formulele *Cuvântul lui Dumnezeu, Scriptura, Biblia*. Orice argumentare protestantă este însoțită de formulele: Cuvântul lui Dumnezeu, Scriptura, Biblia, rupt de logica Scripturii pe acea temă. Cine cunoaște practicile de dezbatere retorică, știe că unul din mecanismele prin care poți câștiga o dezbatere și o dispută

(chiar dacă nu ai dreptate) este să folosești o (dorită) autoritate absolută de garantare a argumentului. Iar exact aceasta este situația formulei *Cuvântul lui Dumnezeu*.

Trebuie explicat în acest punct ridicat de protestantism care este autoritatea autentică a Scripturii, cum se manifestă aceasta și cum trebuie folosită în argumentare, dar și cum este folosită retoric de protestantism. Scriptura are o tematică fundamentată în câteva dimensiuni: un caracter juridic explicit, fiind o lege; un model de comuniune care explică cele despre divinitate, omul și comuniunea în iubire, explicat într-o structură și lucrările detaliate ale comuniunii. Scriptura are *o autoritate dimensională a informației teologice*, conținând pentru fiecare dintre aceste dimensiuni un conținut informațional și o structură în care trebuie lucrate și înțelese aceste lucruri – există o autoritate tematică de înțelegere pe fiecare informație teologică.

Cum este folosită de protestantism această eroare de argumentare, apelul general la autoritate? Protestantismul denaturează deplin toată informația Scripturii (a se vedea analiza făcută pe acest punct în următoarele capitole) și, fiindcă nu poate folosi în mod corect informația nerelevantă teologic tematic, dar și fiindcă propunerile aduse distrug și sunt vizibil în afara propunerii Scripturii, pentru fiecare concluzie propusă în mod forțat, o întărește folosind expresia „este din Scriptură”, „Cuvântul lui Dumnezeu”. Protestantismul nu aduce o analiză corectă informațională pe textul Scripturii, de aceea concluziile sunt întotdeauna eronate și deviate de la normalul logicii Scripturii, putând fi susținute numai prin apelul la autoritate. Protestantismul nu poate susține de fapt propunerile teologice, fiind susținute printr-o eroare de argumentare.

Autoritatea teologică dimensională și funcțională a informației teologice, pe care Scriptura o aduce în fiecare dimensiune, este înlocuită în protestantism cu o *autoritate generală discreționară*, în care autoritatea este pretinsă în orice propunere făcută ca fiind din Scriptură. Pentru orice sentință, protestantismul vine cu retorica „e din

Scriptură”, deci este corectă propunerea distorsionată.

Autoritatea dimensională informațională a Scripturii este suprascrisă cu o autoritate generalizată, în care nu logica teologică dimensională evanghelică este folosită, ci aceasta este înlocuită cu autoritatea generală a Scripturii ca întreg, pentru a putea forța orice propunere ca fiind corectă. Și permite schimbarea premiselor informaționale în argumentele teologice, fără ca utilizatorii să le poată contesta incorectitudinea, când corectitudinea acestora este validată în mod greșit prin autoritatea generalizată. Adică, nu mai este folosită logica internă evanghelică autentică, cuprinsă în autoritate teologică dimensională a informației teologice, ci aceasta este distrusă și înlocuită cu absolut orice, folosindu-se autoritatea generalizată a Scripturii pentru a pretinde o autoritate dimensională punctuală.

Pe scurt, fiecare citat din Scriptură este legitimat în aproape orice propunere, folosind o autoritate generală a Scripturii, și se schimbă premisele informaționale corecte prin autoritate generalizată. De aici și practica protestantă de a lucra cu absolut orice fel de unități de text, mici, cuvinte, fraze, rupte din context, toate fiind acoperite de autoritate generalizată și nu ancorate în logica evanghelică, în autoritatea teologică dimensională a informației teologice. Odată ce pui o etichetă a unei autorități care îți certifică argumentul, totul devine legitim în protestantism.

Protestantismul ajunge să poată argumenta aproape orice din Scriptură, cât timp reușește să găsească unele cuvinte, pasaje pe care apoi le așază într-o interpretare aleatorie, însoțită de apelul de autoritate și nu de justificarea logică tematică, de autoritatea dimensională. Iar credincioșii protestanți sunt blocați în fața apelului la autoritate, neștiind cum să procedeze în fața acestuia.

Mărturia primară a utilizării acestui mecanism este una vizibilă imediat: protestantismul nu are argumentări teologice complexe, care să folosească extensiv informația teologică, ci are multe concluzii sprijinite puțin textual, însoțite fiecare de apelul la autoritate, „Cuvântul lui Dumnezeu”. Formula „*Cuvântul lui Dumnezeu*”

este omniprezentă în protestantism, pentru a acoperi lipsa informației teologice relevante și lipsa logicii evanghelice pertinente pentru analiza informației și pentru extragerea corectă de concluzii teologice pertinente. Protestantismul nu are o teologie, are retorică anulatorii punctuale, prin diferite fraze și citate alese, completate de un apel la autoritate. Iar lipsa teologiei se vede clar în lipsa informației teologice relevante și în lipsa argumentării logice folosind deplin informația teologică revelată.

Ceea ce protestantismul numește „Cuvântul lui Dumnezeu” este de fapt dogma protestantă pictată cu o titlatură divină, însoțită de un argument de credibilitate prin autoritate. Așa sunt captivați credincioșii protestanți, le este așezată în față formula *Cuvântul lui Dumnezeu*, autoritatea divină, dar nu dogma ortodoxă. Și se schimbă dogma, chiar în fața celor care urmăresc formula *Cuvântul lui Dumnezeu*, cu cea protestantă. Un foarte abil joc de a schimba dogma în fața credincioșilor, punând în față formula *Cuvântul lui Dumnezeu*. Formula Cuvântul lui Dumnezeu este o tehnică retorică pentru a schimba dogma ortodoxă în dogmă protestantă, pentru a invalida dogma ortodoxă și pentru a valida dogma protestantă.

Protestanții au găsit o tehnică retorică foarte puternică, cu rată mare de succes, în care poți spune nenumărate lucruri, pe care le însoțești cu apelul la autoritate generalizată, *Cuvântul lui Dumnezeu*, cu care poți acoperi dogma protestantă, pentru a fi validă. *Cuvântul lui Dumnezeu* este formula care dă dreptate întregului protestantism, indiferent de propunerile lui, tot protestantismul fiind adevărat prin această formulă.

O tehnică de vânzări (fiind în fapt o tehnică general de argumentare, folosind o autoritate de certificare externă) este folosită și în teologie, în care poți spune orice în dreptul Cuvântului lui Dumnezeu – garantul absolut al oricărei propuneri. Ar fi interesant ca și Ortodoxia să folosească această tehnică de argumentare și credibilitate, fiind cea care o poate invoca legitim.

Apelul la autoritate, omniprezent în protestantism, nu face decât să scoată în evidență lipsa argumentărilor teologice proprii, corespunzătoare. Protestantismul nu poate susține propria teză printr-o analiză informațională detaliată. Protestantismul ascunde lipsa logicii evanghelice proprii prin apelul la autoritate. *Cuvântul lui Dumnezeu* este perdeaua, formula care ascunde lipsa logicii retoricii protestante de ochii neatenți ai credincioșilor, care nu văd lipsa de informație și lipsa de logică evanghelică din concluziile teologice, și nici înlocuirea dogmei istorice cu dogma protestantă. Prin formula de autoritate, protestantismul a înlocuit aproape întreaga propunere istorică, în moduri puternic denaturate, ce inversează toate propunerile istorice, creând, prin retorică, o antiteză a concluziilor teologice catolice și ortodoxe.

De ce în protestantism găsim omniprezent *Cuvântul lui Dumnezeu* și protestantismul este o repetiție continuă a acestei formule? Pentru că protestantismul nu se poate susține ca logică evanghelică doar printr-un discurs logic. Formula este un fel de abil joc teologic, un schimb subtil de informații și dogme, netransparent ochiului credincioșilor, cărora le este pusă în față formula „Cuvântul lui Dumnezeu”, în timp ce în spate se schimbă dogmele ortodoxe și catolice cu cele protestante. Fără apelul la autoritate, protestantismul nu își poate susține propria teză. Intern, protestantismul folosește numai apelul la autoritate pentru grupul credincioșilor ce nu înțeleg acest discurs, care pare credibil, folosind o metodă cunoscută, puternică, de argumentare greșită, apelul la autoritate, cu un conținut absolut, acela al Scripturii, care dă o infailibilitate aparentă retoricii protestante.

Protestantismul este în infailibilitate aparentă în retorica din *Cuvântul lui Dumnezeu*, trâmbițând Cuvântul, folosind de fapt retorica apelului la autoritate generalizată. Cuvântul lui Dumnezeu este un apel la autoritate și nu o autoritate a logicii evanghelice autentice.

Diferența reală dintre ce spune protestantismul în *Cuvântul*

lui Dumnezeu, retorica folosită, în care se împachetează cuvinte din Scriptură, pe lângă concluzii, și apoi sunt etichetate folosind *Cuvântul lui Dumnezeu*, este una uriașă. Protestantismul creează sentințe teologice și le etichetează cu apelul la autoritate, toate fiind credibile, totul fiind adevărat în protestantism.

Protestantismul nu este o teologie. Ajunge să fie o propagandă religioasă masivă, acoperită de un slogan teologic, *Cuvântul lui Dumnezeu*. Repetând acest slogan, credincioșii nu mai înțeleg nimic, dar se încred în această autoritate maximă, în apelul la autoritate, până la urmă fiind chiar numele lui Dumnezeu în discuție. De aceea ajung să creadă fără să mai verifice prea multe din ce este acoperit sub acest slogan protestant (pentru că în protestantism formula este deja la nivel de slogan). Când teologic protestantismul este în impas, are întotdeauna la dispoziție retorica, formula *Cuvântul lui Dumnezeu*, care poate rezolva orice problemă teologică.

Întreg protestantismul este veridic, credibil, autentic, în permanență, datorită apelului la autoritate. Acesta permite ca întreg protestantismul istoric să fie autentic, credibil, printr-o autoritate și nu printr-o logică evanghelică. Pretinzând că sunt legitimați de Scriptură, protestanții se acoperă cu un apel la autoritate, nesesizând că retorica folosită nu poate rămâne nedescoperită la nesfârșit. Protestantismul se acoperă sub *Cuvântul lui Dumnezeu* și nu sub autoritatea dimensională a informației Scripturii, sub logica evanghelică sănătoasă. Protestantismul folosește un cec în alb pentru credibilitate, utilizând formula *Cuvântul lui Dumnezeu*. Protestantismul este captiv de sute de ani unei tehnici retorice, unei tehnici de argumentare greșite, pe care nu o poate înțelege deși este rob al acesteia.

Protestantismul ridică problema autorității, pe care o absolutizează în formula *Cuvântul lui Dumnezeu*. Dar creează intenționat o confuzie și folosește autoritatea generală în loc să folosească autoritatea dimensională informațională. Iar această confuzie aduce mai multe consecințe. A permis protestantismului să lucreze cu informația nerelevantă teologic și apoi să legitimizeze absolut orice

sentință teologică, folosind apelul la autoritate. Iar acest mecanism a permis protestantismului crearea unei retorici anulatorii, în care apelul la autoritate a permis distrugerea logicii teologice evanghelice în punctele ei maxime, al utilizării informației relevante și al utilizării conexiunilor informaționale și a logicii evanghelice, care au fost suprascrise de sentințe teologice aleatorii.

Astfel, protestantismul a creat o retorică anulatorie, a anulat teza istorică din catolicism și Ortodoxie, a păstrat un număr mare de sentințe teologice în diferite dimensiuni. Nu a creat o teologie, ci un mecanism puternic de anulare. Pentru că lipsa de direcție a protestantismului îl descalifică drept teologie și îl califică drept retorică anulatorie cu diferite propuneri în diferite dimensiuni. O teologie este consecventă, are o direcție istorică. Pentru a vorbi de teologie, trebuie să vorbești de ceva care istoric are sens, are un destin. Protestantismul este o mișcare în căutarea unei identități, neavând nimic structural care să o ajute în acest sens.

Unde duce utilizarea acestui mecanism retoric în teologie? În fapt, duce în două direcții. Duce la o posibilitate extensivă de abuz de Scriptură, deoarece, prin apelul generalizat la autoritate, orice este posibil din Scriptură, deși nu este autentic, nefiind legitimat de autoritatea dimensională informațională. De aici la posibilitatea de a crea confesiuni încontinuu, folosind un mecanism care pseudolegitimează orice propunere, prin retorică.

Protestantismul folosește un mecanism de legitimare, un mecanism specific retoricii. Legitimarea autentică evanghelică este a autorității dimensionale informaționale, nicidecum a autorității generalizate protestante. Protestantismul a înlocuit în mod greșit toată construcția de autoritate tematică și contextuală a Scripturii, prin logica evanghelică în integralitatea informației Scripturii, și, folosind retorica, a pus sub umbrela noii construcții retorice nenumărate propuneri teologice. Protestantismul a creat o umbrelă de autoritate sub care așază orice, presupunând că tot ce crește sub umbrelă este legitim și din Scriptură. Singura autoritate reală a

Scripturii vine din utilizarea corectă a informației teologice pentru diferitele dimensiuni și a unui proces evanghelic de analiză, complet, din Scriptură. Chiar și în caz de greșeală, Scriptura are mecanisme puternice de compensare care ajută la recuperarea în alte locuri a greșelilor de interpretare.

Problema protestantismului este că nu lucrează cu o logică evanghelică, ci cu o retorică și cu un set de informații redus. De aici și imposibilitatea de a produce concluzii teologice pertinente, fiind în alte premise și folosind o logică neevanghelică. De aici și difracția confesională, spargerea continuă și lipsa de convergența confesională (rezultat al utilizării incorecte a informației teologice revelate). Protestantismul are un mecanism teologic care aduce spargere și difracție confesională. Iar acesta este apelul la autoritate. Sola Scriptura este un apel la autoritatea Scripturii, distorsionat de protestantism, și restricționarea informațională a cunoașterii doar la datul Scripturii.

Protestantismul rupe credințioșii de Scriptură, de zona relevantă a Scripturii, în care se obține convergența teologică, și mută credințioșii într-o altă zonă, de unde se poate obține numai difracție. Protestanții sunt într-o difracție totală confesională din cauza antiScripturii, care nu va aduce niciodată convergență.

În Ortodoxie, credința este asumarea realității obiective – a existenței în claritatea asumării ei. Nu este un set de idei și propuneri denaturate, rupte de ceea ce este în planul realității. Ortodoxia în *dogmă* înțelege asumarea existenței (în cunoaștere) și cuprinderea în dogmă, ca informație, înțelegerea și asumarea corectă a unui aspect al existenței. Dogma, în Ortodoxie, este „adevăr de credință”, adică informație asupra realității, cu caracter de confirmare a esenței acesteia, care este parte din fundamentul întregului, a identității asumate de Ortodoxie. Ortodoxia lucrează cu o realitate obiectivă, nu cu un plan al unei realități imaginare. De aceea, *cuprinderea în dogmă a realității existențiale* este cel mai important lucru pentru o comunitate, pentru ca existența să fie explicată în curățenia asumării

acesteia. Dogma este calea vieții, fiind existența explicată în identitatea ei autentică.

Dogma este prin asumarea sinodală a Scripturii, o expresie clară a identității, Scriptura fiind fundamentul actului de cunoaștere. Dogma este exprimarea curată, clară a celor din existență. Fără dogmă nu există identitate asumată. Existența este cuprinsă ca informație în dogmă. Dogma este mecanismul clar de asumare sinodală a Scripturii, în comunitate, și este formularea canonică de înțelegere curată a Scripturii și de asumare a acesteia – cunoașterea primară. Scriptura este fundamentul înțelegerii și asumării existenței. Este un concept și un mecanism de asumare clară a unei identități. Dogma și toată învățătura dogmatică, prin asumarea sinodală, canonic, în mod clar, alcătuiesc identitatea comunității; iar fără dogmă și fără această colecție istorică a învățăturii dogmatice nu există identitate și nu poate fi vorba de identitate a comunității.

Fiind legată de exprimarea clară a asumării realității existențiale, dogma are o importanță primordială în viața Bisericii, fiind fundamentul vieții acesteia. Dogma este vederea curată a existenței. Iar întregul dogmelor este Identitatea, adică Scriptura și Tradiția, întregul cuprins al credinței, în care asumarea existenței în forma ei curată este cel mai important de arătat, cuprins în dogmă.

Dogma este o mărturie de credință, este o cuprindere a unui aspect din existență. Această nevoie de specificare a caracterului absolut, de necesitate a prezenței dogmei vine din legătura dogmei cu existența și cu asumarea în formă curată a unui aspect al acesteia. Dogma translatează ceva din existență, din cunoașterea existenței, un act, un raport, un lucru, într-o formă imutabilă⁵⁷.

Sinoadele Ecumenice au concretizat în dogme identitatea Bisericii Una, iar Tradiția și dogma fac parte din identitatea Bisericii. Nu poate exista identitate în afara acestor mecanisme de asumare, sinodalitate, sinod și dogmă. Sinodalitatea (colaborarea),

⁵⁷ Coord. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologie Dogmatică...*, Vol. I, p.19.

dogma, identitatea (învățătura clară, normativă, expresie a identității) și anatema (excluderea), dar și ascultarea de sfinții Bisericii (de Dumnezeu), mecanisme structurale ale Bisericii, nu sunt găsite și nici lucrate în protestantism. Fără acestea nu poți să ai vreo identitate, nici învățătură, nici funcționarea corectă, ca o comunitate hristică. Protestantismul este în derivă și în nenumărate variante, pentru că nu a înțeles Scriptura și nici mecanismele principale de funcționare a comunității hristice, care îl exclud total din orice pretenție de înțelegere a Scripturii.

Mântuirea este prin lucrarea deplină a axiologiei eclesiologice, bazată pe identitatea completă și corectă, din care face parte Cuvântul lui Dumnezeu (Evanghelie). Prin Biserică. Aceasta este așezarea corectă și deplină a raportului între Cuvântul lui Dumnezeu (Evanghelia), identitate și axiologie, și lucrarea acesteia, fiecare fiind o parte specifică în acest tot unitar. Noi lucrăm axiologia deplină, care are ca bază Cuvântul lui Dumnezeu (Evanghelia). Cuvântul este o bază fundamentală pentru identitatea și înțelegerea axiologiei. Cuvântul (datul), identitatea (claritatea datului), lucrarea (aplicare și asumarea) sunt trei aspecte naturale ale oricărei învățături, aplicate corect în Ortodoxie, în forma: Scriptură, Dogmă, Tradiție, Biserică și Cult, care sunt componentele corecte ale *cuvântului, identității și axiologiei eclesiologice, prin Hristos, în Biserică*.

O întrebare care apare este cum, din același text al Scripturii, ortodoxii ajung la o concluzie și protestanții ajung la concluzia opusă? Scopul este de a pune în evidență o metodologie de analiză informațională corectă, de a pune în evidență metodologia ortodoxă, adică una integrativă, de extragere corectă și utilizare corectă a informației teologice. Deficiențele de metodologie, de analiză informațională teologică în care toți pleacă de la aceeași informație, dar fiecare ajunge în altă parte trebuie puse mult mai clar în evidență în critica teologică. Evidențierea argumentării logice pentru fiecare concluzie teologică este obligatorie în acest exercițiu. De ce se ajunge la alte concluzii teologice în protestantism?

1. Nu se folosește aceeași informație teologică în premise – protestantismul ignoră o mare parte din informația tematică, ignoră relevanța și caracterul esențial al informației și folosește altă parte a Scripturii. Adică sunt alte premise informaționale în argumente.
2. Protestantismul extrapolează sensuri pentru informație nerelevantă tematic.
3. Folosește o retorică și o logică deductivă indirecte, consecințe improprii pentru tragerea de concluzii. Protestantismul nu folosește informația din Scriptură, ci aplică logici indirecte de deducere a informației pentru construirea tezelor proprii.
4. Refuză cumularea corectă de informație.

Problemele de analiză informațională teologică interconfesională trebuie abordate sistematic. Primul pas într-un argument teologic este demonstrația de admisibilitate a informației teologice premisă pentru argument. Iar apoi, folosind o completitudine informațională, și neapărat având axiomatic argumentul unicității logicii evanghelice (adică poate exista pe baza Scripturii un singur argument unic), trebuie verificată argumentarea logică ca fiind una completă, evanghelică. Problema principală a protestantismului este de utilizare incorectă a informației teologice premisă, și de adoptare a unei logici greșite în argumente logice. Distorsionarea concluziilor teologice este întotdeauna prin distorsionarea informației teologice premisă sau din argument. Concluzia teologică unică vine din argumentul unicității informației teologice și al logicii evanghelice de asumare. Informația teologică este asumată într-un argument unic și nu fiecare cult are o concluzie teologică proprie.

Este foarte interesant cum informația teologică, în forma ei deplin clarificată, în Tradiție, este ignorată de protestantism, când *tocmai acesta este sensul informației teologice primare, de a evolua spre o deplinătate a înțelegerii și asumării*. Toate Epistolele sunt un

exercițiu de clarificare. Tot ce fac Apostolii este să clarifice, să explice comunității cum trebuie asumată Evanghelia. Apostolii de fapt deschid drumul unui exercițiu istoric de asumare în comunitate.

Ce sunt restul scrierilor Noului Testament, adică Epistolele? Sunt un exercițiu de asumare și de clarificare a Evangheliei. De explicare în forma primară a Bisericii cum este asumată Evanghelia. Și sunt un fundament de asumare a acesteia, inițial, temelie pentru exercițiul istoric al Bisericii. Ce face în continuare Biserica pentru informația istorică? Urmează același exercițiu. Comunitatea, în exercițiul ei milenar, clarifică și asumă, urmând identic mecanismele apostolice, sinodul, lucrările canonice sinodale, care intră în categoria Epistole, și lucrări fundamentale ale Bisericii, care sunt parte din identitatea acesteia, fiind necesare pentru actualizarea mesajului, pentru înțelegerea, clarificarea acestuia, pentru un exercițiu complet de asumare a identității și de lucrare a stării în care comunitatea viețuiește. Și creează un tipar în Biserică de creare de documente pentru clarificare.

Epistolele sunt o dovadă și o probă pentru necesitatea Tradiției, într-o formă scrisă, chiar comunitatea inițială a Bisericii stabilind acest format și această practică de cuprindere a înțelegerii credinței în texte de clarificare. Întreg Noul Testament, după Evanghelii, este un exercițiu continuu de înțelegere și asumare, model, arhetip, prototip pentru restul istoriei comunității. Epistolele nu sunt un dat istoric izolat unic, ci sunt și un exemplu, și model istoric.

Rolul Epistolelor nu este de a fi exercițiu unic, mărturie a Bisericii, ci este de a arăta un model prin care Biserica trebuie să își rezolve problemele și să urmeze acest model și, similar, să contribuie pe baza acestuia la viața Bisericii. Biserica Una are în viața ei exact acest mod de lucru, similar lucrării din epoca Apostolică, în care comunitatea se adună în Sinoade Ecumenice, dezbate, clarifică și asumă sinodal în forme care ar putea fi considerate

epistolare, canonice, de informație relevantă pentru Biserică, tot ceea ce Biserica a avut nevoie să clarifice.

Un model de comuniune (în Evanghelie) este cu totul altceva decât comuniunea înțeleasă și asumată. De aceea, Scriptura rămâne ca *model* cu o nevoie de *explicare* deplină a ce presupune acest model. Scriptura are elementele principale într-o formă primară ale unui model, care au nevoie de o completitudine, de tratare tematică în toate dimensiunile. Comuniunea cu Dumnezeu este un act care are nevoie de o completitudine informațională și de cunoaștere deplină a actului comuniunii. Noi nu asumăm un text sacru, ci o comuniune într-o plenitudine. Care are nevoie de informație în plenitudine. Scriptura conține un model cu principii majore, nu este un exercițiu de a transforma modelul într-o lucrare detaliată a acestuia.

Protestantismul este o teologie care nu se poate actualiza în termeni, noțiuni și concepte clare. Este un discurs teologic profund ancorat în terminoteologie, în confuzii teologice, în formule tipice care nu pot fi descâlcite din formulările standard memorate de credincioșii cultelor, care nu au o bază teologică pentru a avea o poziție critică asupra acestora. Este o retorică mistificatoare, confuză, care folosește confuzia teologică drept instrument principal teologic pentru propriul discurs. *Protestantismul nu folosește informațional Scriptura, ci folosește autoritatea generalizată a acesteia pentru propria retorică anulatorie.*

3. PROTESTANTISMUL NU ARE O IDENTITATE TEOLOGICĂ

O problemă în protestantism este că acesta nu are o identitate teologică, nu a avut niciodată și nici nu o să aibă vreodată una. Și tot ce are sunt variante ale opusului identității catolice, modificate în toate direcțiile posibile, în continuă transformare. Doar lipsa unei identități îl exclude din comuniunea cu Dumnezeu, prin neasumarea adevărului într-o credință, ca identitate teologică.

Adevărul nu este niciodată o discuție despre câteva puncte din credință, o listă de dogme. Adevărul este întotdeauna Adevărul Întreg, în timp, unic, istoric, adică o credință-adevăr care a asumat deplin toate atributele credinței. Lipsa identității teologice într-o confesiune este consecința unei lipse de asumare autentice a adevărului. Adevărul nu este niciodată un adevăr ca idee, ci este întotdeauna un adevăr asumat. Un adevăr asumat curat, într-o identitate.

Mai mult, prin poziționarea în protest și opoziție față de identitatea teologică și faptică, istorică, a lui Dumnezeu (existând o singură identitate a divinității și a cultului, aceasta fiind întotdeauna istorică și în timp), cea ortodoxă, protestanții sunt în protest față de ceea ce Dumnezeu Însuși este (în istorie). Dumnezeu este întotdeauna prezent în istorie, într-o identitate istorică. Orice ieșire din istorie sau reapariție în istorie sunt invalide, prin simplul argument al prezenței istorice a divinității, care are drept consecință o identitate teologică istorică, asumată de umanitate și dăruită de divinitate într-un cult.

Criteriul istoric al prezenței divinității și al identității teologice în istorie (Dumnezeu este continuu prezent în istorie, vizibil, într-o identitate teologică vizibilă) arată doar comunitățile ortodoxă și catolică drept posibile comunități hristice, legate de cincizecime. Unitatea aduce în sine întotdeauna și o identitate. Există o legătură indisolubilă între unitate și identitate. După sute de ani,

protestantismul nu cunoaște pe Dumnezeu, nu are o identitate teologică asumată a Acestor și a cultului și este în căutarea unei identități.

Utilizând în mod greșit Scriptura pe post de identitate și în locul identității, protestanții arată că nu asumă mecanismele teologice de bază, acelea ale înțelegerii Scripturii și asumării curate a unei înțelegeri clare, dogmatice, istorice, unitare, adoptate sinodal (pe baza Scripturii), că nu au așa ceva, dar se și exclud din posibilitatea de a avea o identitate și de a fi în comuniune cu Dumnezeu, într-o comuniune bazată pe identitate.

Diferența între Scriptură și identitate este una clară. Scriptura nu este o identitate și nu poate fi asimilată unei identități asumate, ci doar înțelegerea corectă a ei este o identitate teologică. Folosind în permanență Scriptura pentru orice înțelegere, protestanții arată că nu au o identitate, că nu își asumă una și că nu au o comuniune bazată pe identitate, pe un înțeles clar și corect al Scripturii, asumat istoric.

Protestantismul, în ansamblu, nu are o identitate teologică. În particular, ce au confesiunile sunt doar variații de propuneri teologice simple, care nu sunt identități în sine, nefiind nici asumate de culte, care asumă doar mărturia numelui lui Hristos ca o condiție suficientă pentru mântuire, putând schimba oricând propunerea teologică. Confesiunile protestante nu asumă identități, iar toate propunerile lor se anulează individual, fiind toate diferite între ele, prea simple pentru a fi considerate identitate. În plus, se exclud toate în afară de una, de a putea fi cu adevărat o identitate.

Cel mai important în abordarea identității legat de comuniune și unitate este că *protestantismul nu are conturat și nu utilizează conceptul de identitate teologică, concept fundamental al Bisericii, legat de credință și de comuniune*. Identitatea ar trebui găsită într-o Tradiție dar și într-o structură dogmatică. Și în existența unor mecanisme de extragere canonică, normativă a informației din Scriptură, în forma dogmei. În câteva dimensiuni specifice, care să arate că un

cult este construit în jurul conceptului de identitate. Dogma este mărturia asumării Identității. Este cadrul care construiește Identitatea, prin care se asumă Identitate.

Protestanții utilizează Biblia, și nu identitatea din Biblie, pe post de legitimare. În fapt, identitatea este cea care legitimează un cult, în toată dimensiunea lui. Iar protestanții nu au identitate teologică și nici nu au nevoie de una, ei mântuindu-se prin numele lui Hristos. De aceea, Biblia este totul, uitând că viața veșnică este un cadru care asumă Biblia, dar nu este Biblia, și trebuie asumat clar, într-o identitate veșnică, într-o comunitate, în formulări clare și într-o moștenire istorică pe care un cult să o poată lucra în comuniune, exemplu pentru toată comunitatea și fundament pentru toată comunitatea.

Ce au protestanții nu este o construire istorică a unei identități, ci ruperi și creări de noi propuneri religioase simple, fiecare confesiune ieșind din altă propunere, fiecare în altă direcție, nefiind o identitate a mântuirii în istorie, o cale a veșniciei și comuniunii, istorică, în istorie, pe care umanitatea să meargă. Propunerile religioase protestante nu pot fi asimilate unor identități teologice, și se exclud prin argumentul teologic al identității ca bază pentru comuniune din posibilitatea de a fi comunitate în comuniune cu Dumnezeu, cu fundament în identitate.

Un argument care arată lipsa conceptului de identitate teologică din protestantism este existența celor trei Sola: Sola Scriptura, Sola Gratia, Sola Fide. Acestea arată inexistența unei identități teologice în protestantism, Biblia fiind totul, referința, neexistând o identitate, de fiecare dată Biblia oferind răspunsuri, dar nu o identitate asumată. Principiile protestante de a face teologie nu au în ele conceptul fundamental teologic evanghelic, identitatea teologică, cu toate proprietățile ei, venind din cunoaștere și asumare, având consecință comuniunea și unitatea, transcendența și harul, fiind în totalitate o expresie a lucrării într-o iubire veșnică.

Sola-urile protestante sunt o rescriere deplină a logicii

Evangeliei, schimbând deplin fundamentele așezate de Dumnezeu pentru comuniunea omului cu Dumnezeu, fiind altceva față de ce a lăsat Însuși Dumnezeu pentru comuniune. Utilizarea altei axiologii față de cea lăsată de divinitate implică anularea deplină a întregii propuneri protestante, în toată deplinătatea ei. Sola-urile sunt o anulare a unei axiologii, o antiteză a axiologiei biblice. Sunt lucrări de legitimare și nu valori în sine, lucrări de „legitimare”, dar nu propuneri de lucrare într-o axiologie. De aceea, anulează axiologia (pentru că aceasta, evident, era moștenirea istorică și trebuia anulată) și propun cu totul altceva, o lucrare fără identitate, comuniune, unitate, care pot fi orice, cât timp criteriul de „legitimare” (Sola-ul) este îndeplinit.

Protestantismul nu spune ce este din punct de vedere teologic, nefiind nici o teologie a identității, nici o teologie a Scripturii (pentru că din Scriptură rămâne mântuirea prin nume). Protestantismul rămâne doar o retorică teologică. Este doar o retorică antitetică față de teologia istorică. Protestantismul nu folosește conceptul de identitate teologică și nu are în sens propriu o teologie a identității. Nu își asumă în nicio formă o identitate, folosește o altă raportare, în afara identității, folosește Biblia, folosește altă raportare față de Dumnezeu.

4. SINODALITATEA, DOGMA ȘI ANATEMA, PARTE A IDENTITĂȚII BISERICII

„Sinodicitatea în acest sens este realizată în Hristos și în Biserică, ca adunare a tuturor în Hristos.”⁵⁸ *Sinodalitatea* ca mecanism important de organizare, unire și funcționare în coeziune a întregii comunități, mecanism conturat clar și în Noul Testament, dar și în Vechiul Testament, mecanism de lucru în comuniune și în comunitate, nu există în protestantism.

Protestanții au înlocuit sinodalitatea cu lucrul pe cont propriu „*din Scriptură*”, descentralizat; Sola Scriptura este în opoziție totală cu *sinodalitatea* arătată în Scriptură ca modalitate de lucru organizat a comunității. Sinodalitatea este un principiu de comuniune (și) teologică arătat în Scriptură. Nefiind adoptat de protestanți, ei arată că sunt în afara mecanismelor teologice ale Scripturii și că le-au înlocuit cu altele noi.

Protestanții niciodată nu își vor putea clarifica învățătura și nici asuma vreuna, din cauza lipsei sinodalității din organizarea lor cultică. Mai mult, protestanții sunt complet în afara tuturor mecanismelor corecte de funcționare ale comunității, dar și a practicilor comunității hristice adevărate, pe care le combat ca fiind nefolositoare, scoțându-le din corpul de lucrări obligatorii într-o Biserică și în comunitate.

Adoptarea, în corpul comunității hristice, a învățăturii și lucrărilor se face sinodal, prin sinodalitate, și nu Sola Scriptura, nu fiecare de unul singur adoptă propriile practici și își face propria Biserică, contrar Scripturii. Principiul Sola Scriptura presupune că toate ies din Scriptură și exclude nivelul dezbaterii sinodale a înțelegerii, acesta nefiind adoptat și practicat, ci combătut de protestanți.

⁵⁸ Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Natura sinodicității*, Revista Studii Teologice, nr 9-10/1977, p. 607.

O problemă fundamentală a protestantismului este lipsa totală a sinodalității ca temelie a organizării și funcționării corpului comunității și înlocuirea acesteia cu teologia în izolare, de unul singur, din Scriptură, Sola Scriptura, în loc de lucru în comuniune, în comunitate. Iar rezultatele lucrului de unul singur, în izolare, sunt vizibile, existând nenumărate identități „creștine protestante”, fiecare rupându-se și fiind creată în izolare și nu în comuniune. Neînțelegerea importanței sinodalității ca principiu de bază al comuniunii comunității și neasumarea ei sunt o gravă problemă a protestanților, cu impact mare în corpul mișcării protestante.

Sinodalitatea este un mecanism de organizare și funcționare care presupune toate aspectele comunității, învățătura, viața cultică, găsit și în vechiul, dar și în noul legământ, modelul fiind urmat pentru că este singurul viabil ca organizare și conducere a unei comunități. Sinodalitatea este expresia unui principiu de comuniune, colaborare, împreună lucrare și pe problemele de credință și este în sine expresia comuniunii pe care trebuie să o avem între noi și în organizare. Și aceasta pentru a nu ajunge în situația în care autoritatea este centralizată în mâna unui pol de autoritate (practica din catolicism a Vicariatului), iar comunitatea ajunge stăpânită, în loc să lucreze prin împreună lucrare și colaborare la binele tuturor, dar nici în varianta descentralizată protestantă, în care fiecare are libertate totală în orice tip de problemă, de credință și de învățătură, neascultând de comunitate.

Protestanții dovedesc neînțelegeri ale mecanismelor de funcționare ale comunității Bisericii. Încercând să le schimbe pe cele tradiționale, le-au inversat și au denaturat ce era esențial în organizarea și funcționarea Bisericii, de aceea comunitățile protestante au o organizare și funcționare deficitare și neunitare, nefiind ca o comunitate în comuniune, unită structural și prin principiile de organizare și comuniune, așezate în Scriptură tocmai pentru funcționare și unitate.

Dogma este conceptul care leagă cunoașterea de adevăr și

identitate. Dogma este în axiologie ca expresie a cunoașterii și adevărului. Teologia cunoașterii, cerută de Dumnezeu, presupune o asumare a cunoașterii într-o formă istorică. Dogma este această expresie a asumării axiologiei cunoașterii, cerută de divinitate. Divinitatea cere cunoaștere și asumare exprimate în dogmă, identitate, asumate în Biserică. Cunoașterea în sensul de înțelegere a celor din identitate, pentru asumarea acesteia. Identitatea este cunoscută pas cu pas de umanitate, ajutată de divinitate.

Ca informație, dogma cuprinde realitatea existențială, existența ce este important în aceasta, legat în mare de divinitate, om, de împlinirea corectă a existenței. *Ca formulare*, este bazată în principal pe Revelație, unde sunt descoperite fundamentele cunoașterii-vieții. *Ca mecanism de asumare*, dogma este asumată de comunitate, în călăuzire, în acțiunea comunității (Sinoade) și a Duhului. *Ca necesitate*, dogma este necesară pentru a avea claritate la nivelul asumării vieții și Revelației (ca temelie a înțelegerii). Există nenumărate direcții legate de asumarea corectă a Revelației care impun dogma ca mecanism esențial al comunității, pentru viața acesteia. *Ca legătură cu adevărul*, dogma este mecanismul Bisericii care poartă aceeași imutabilitate a adevărului; structura dogmatică a Bisericii aduce un întreg adevăr, păstrat ca un corp, în ceva ce poate asigura acestuia un corp imutabil în Biserică.

Dogma este esențială pentru viața, identitatea și unitatea comunității. Ca întreaga comunitate să vadă existența în mod corect. Ca fundament al Identității, al procesului de asumare a Identității. Cunoașterea este o poziționare pe care divinitatea o cere umanității, de a cunoaște identitatea veșniciei, neexistând cunoașteri și veșnicii; Hristos spune că este *o singură cunoaștere*, folosind un singular biblic, premisă a unicității: „*ca toți să te cunoască pe tine singurul*”, într-o identitate asumată în lucrare, în Biserica Una, întemeiată istoric, Una în istorie, punct de intrare în veșnicie al umanității. Hristos vorbește de un act de cunoaștere, de un fundament dăruit de sine, de un tot împlinit în cunoaștere de Duh. Iar acest tot împlinit de

Duh este în egală valoare cu fundamentul dăruit de Hristos și exprimat la fel ca fundamentul, în Tradiție. Ceea ce Duhul a dăruit Bisericii este cuprins teologic în Tradiție, la fel cum ce a dăruit Hristos, în Evanghelie. Într-un act de cunoaștere și de cuprindere identică a esenței teologice descoperite de Duh în Tradiție.

Dogma ajunge o exprimare clară a actului de cunoaștere existențială, pe temelia Scripturii. *Dogma este cunoaștere canonică, normativă, din Scriptură, o împlinire clară, istorică, a acestui act de cunoaștere.* Dogma conține informație despre existență, într-o formă curată. Și este produsă de Biserică pentru nevoile acesteia. Dogma ajunge să fie un fundament al actului de cunoaștere, fără de care acesta nu poate fi împlinit, dar și o expresie vizibilă a *călăuzirii*, care exact acest caracter îl are, de cunoaștere clară, exprimată vizibil, pentru întreaga comunitate. Dogma este o nevoie a actului de cunoaștere care este împlinit desăvârșit, istoric, în Tradiție. Fără dogmă nu putem avea o cunoaștere pe care să o numim „în adevăr”. Cunoașterea trebuie legată printr-un criteriu de adevăr, criteriu care să aducă o imutabilitate.

Profesorul Dumitru Stăniloae arată legătura între viață, adevăr și dogmă: „În teologia rusă mai nouă se afirmă aceeași idee a unui conținut invariabil al dogmelor în tot cursul existenței Bisericii. (...) Pornindu-se de la ideea generală în teologia rusă (începând de la Patriarhul Serghie mai ales) că creștinismul este în primul rând o viață nouă adusă în lume de Hristos și trăită în unire cu El, viață care constituie esența Bisericii și se transmite din generație în generație prin Duhul Sfânt, se afirmă că dogmele sunt temeliile sau normele acestei vieți. (...) Dar tot din faptul că dogmele sunt bazele singurei vieți ce înaintează în mântuire, *Biserica nu schimbă niciodată și nu are dreptul să schimbe principiile cele mai adânci și mai esențiale ale vieții duhovnicești, întrucât ele sunt dumnezeiești și ca atare vitale, rodnice și folositoare pentru orice timp și vitalitatea lor va*

fi suficientă pentru toată viața Bisericii până la sfârșitul veacurilor.”⁵⁹

Anatema este o sentință dată de Biserică pe o problemă care specifică atât ce nu este legitim din punct de vedere dogmatic, cât și ce este scos din comuniune cu Biserica. Anatema însoțește dogma în stabilirea limitelor în identitate. Toate anatemele specificate punctual, în fiecare Sinod ecumenic, pentru diferite probleme teologice trebuie extinse și aplicate unitar și asupra oricărei forme de relativizare și tolerare a vreunui neadevăr, iar dacă anatema a condamnat o problemă specifică, punctuală, cu atât mai mult întreaga condamnare din anatemele Sinoadelor se aplică integral oricărei alte propuneri cultice sau confesionale de identitate hristică greșite.

Corpul anatemei, sensul ei, este unul precis, acela de a separa adevărul de neadevăr pentru totdeauna și, mai mult, de a scoate din corpul Bisericii tot ce nu este adevăr; la fel, de a arăta că orice este specificat prin anatemă este rupt de comunitate. Acest mecanism de identificare a neadevărului și de excludere din comunitate a ceea ce nu este în adevăr este așezat la temelia comunității și aplicat în întreaga istorie a Bisericii. Sensul lui este de a păzi și curăța Biserica de orice este greșit. Cine nu este în adevăr, nu este în ascultare de Dumnezeu. Mecanismul este o expresie clară a consecințelor neascultării de învățătura dreaptă și de Dumnezeu și a faptului că orice nu este în ascultare se rupe de Biserică, dar și de Acesta. Anatema este, în fapt, sesizarea ruperii comuniunii cu Dumnezeu. Tot ce este în afara Bisericii, în alte culte și confesiuni, este anatema.

Anatema este expresia separării, ruperii de Dumnezeu; este un mecanism de sesizare a ruperii prin neadevăr, dar și de condamnare a ruperii de comuniunea reală cu Dumnezeu. Anatema este setarea, stabilirea clară a limitei de comuniune și adevăr, ce este în afara comuniunii și a adevărului, dar și despărțirea și scoaterea în afara comunității a ceea ce nu este în comuniune și adevăr. De aceea, mecanismul anatemei este unul ființial, structural al Bisericii, ce

⁵⁹ Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Noțiunea dogmei*, p. 7.

trebuie asumat și respectat în ființa Bisericii, ca, alături de prevederile Sinoadelor și de învățătura canonică, să stabilească ce este în comunitatea hristică, în Biserică, dar și ce este în afara ei și care nu este primit în Biserică și este scos din Biserică. Durerile Bisericii (istorice) au venit și din cauza nerespectării anatemei și a anatemelelor date istoric, a identității curate creștine, prin neasumarea deplină a ceea ce este curat în identitatea ortodoxă.

Ruperea de comuniune cu Dumnezeu, dar și de comunitatea hristică este clar condamnată în Ortodoxie, pentru a păstra corect identitatea și comuniunea și a se separa de orice nu este în ascultare de Dumnezeu. Pentru a separa clar identitatea teologic curată de neadevăr sunt necesare formulări, învățături clare, curate, pe baza Scripturii, numite dogmatice, care au utilitatea de normă, canon, sunt canonice, iar anatema separă ce este dogmă (clar) și canonic (normă) de orice este în afara învățăturii și identității corecte.

Protestanții nu clarifică niciodată sinodal ce este adevărul, iar drept consecință nu au o identitate a comunității și nicio delimitare a identității, comunitatea protestantă neavând o identitate clară care să poată fi asumată, anatema și sinodalitatea neexistând, în fapt, și nefiind utilizate. Protestanții nu au o identitate creștină clară, unitară și tot ce au este o evoluție continuă asupra identității. Drept consecință, nu se pot delimita, prin identitate, ca o comunitate, și nici pretinde că, în vreun fel, ar avea cumva împrăștiată identitatea lui Dumnezeu.

Această absență a unei identități clare și a delimitării identității are consecințe eclesiologice grave pe toate planurile, în special în comuniune și botez, pentru că, în lipsa unei identități clare, protestanții nu pot avea pretenția unui botez, a vreunei identități și în vreo identitate, iar prin acesta se exclud din comuniunea cu Dumnezeu încă din actul de „naștere în duh”, care nu are loc la protestanți în identitatea adevărului.

5. ABSOLUTISMUL EXISTENȚIAL AL SOLA-URILOR

Ce sunt Sola-urile?

1. Sola Scriptura – este *principiul absolut al referinței-principiului*. Adică pentru orice facem protestantismul obligă exclusiv folosirea referinței, fără niciun fel de suport adițional, fără niciun fel de erminie, de înțelegere. Ori, chiar Scriptura este un act continuu de cunoaștere și înțelegere a legii lui Dumnezeu, a principiilor și comuniunii cu Dumnezeu. Sola Scriptura neagă însăși propunerea Scripturii de cunoaștere continuă și de înțelegere continuă a celor despre Dumnezeu, dar și de păstrare a celor despre Dumnezeu. Există o necesitate adusă de viață pentru informația revelată, inițială, necesitate de clarificare, care trebuie concretizată într-o formă care să aibă cumva aceleași atribute, încadrare ca și revelația, și să fie în unitate cu Revelația. Ori, existența unui exercițiu asupra informației Revelației ne aduce o informație care va fi în unitate cu Revelația. Tradiția este acea componentă necesară asupra informației revelației.
2. Sola Fide – este *principiul absolut al asumării declarative*, al necesității convingerii. „Fide”-ul protestant, credința protestantă, nu este o credință, este doar o convingere puternică asupra creștinismului.
3. Sola Gratia – *principiul absolut al amnistiei generale* aduse de Dumnezeu în har. Harul protestant este o amnistie generală adusă de Dumnezeu, o răscumpărare istorică pentru întreaga umanitate.

Protestantismul în aceste Sola-uri în fapt anulează și denaturează o teologie a asumării existenței în principiile biblice, propunând fără justificare niște *principii existențiale nebiblice*.

Protestantismul în Sola-uri aduce un nou set de valori existențiale absolute, cunoașterea exclusiv prin referință, asumarea declarativă a existenței și răscumpărarea absolută, cumva negând sistemul existențial propus de Hristos. Adică aduce obiectivizarea absolută a omului în existență.

Protestantismul este o distrugere a creștinismului, este un sistem antihristic. Sola-urile sunt cu totul altceva decât propunerea lui Hristos din Evanghelie. Sola-urile plasează protestantismul într-un alt mod de existență, antihristic. Cumva toată teologia lui Hristos este negată și este înlocuită cu un absolutism existențial declarativ, cu o scuză existențială absolută. Omul este în protestantism absolut în mod absolut și are nevoie doar de convingere asupra existenței pentru a ajunge nu se știe unde. Protestantismul este egal cu obiectivizarea absolută a omului în existență.

Astfel de principii existențiale, care definesc în mod absolut existența, ar trebui să fie tema principală a Scripturii, conform protestantismului. Sunt o teză existențială protestantă. Însă nu pot fi identificate ca idei și propuneri cantitative ale Scripturii.

Scriptura nu aduce o temă a unei existențe împlinite prin câteva *principii absolute*, al *referinței*, al *absolvirii* și al *convingerii*. Existența nu poate fi definită doar prin aceste principii, propuse superficial de protestantism, fără să înțeleagă gravitatea propunerii.

6. FIINȚA BISERICII ÎN PROTESTANTISM

Discursul despre Biserică, în protestantism, este unul foarte confuz, existând o nevoie de a aduce o discuție și clarificare asupra acestui subiect. Afirmările fundamentale despre Biserică sunt adăugate de Karl Barth, în doctrina credinței reformate:

„Așa cum noi credem într-un singur Dumnezeu, ca Tată, Fiu și Duh Sfânt, tot așa credem în mod ferm că încă de la început a existat, există și va exista *Biserica* (Matei 28:20), adică [1] *o adunare și o mulțime de oameni aleși* de Dumnezeu (Efes. 1:4), care I se închină și Îl adoră în adevăr, *prin credința adevărată în Isus Hristos* (Col. 1: 18), care este singurul Cap al Bisericii, iar aceasta este trupul și mireasa lui Isus Hristos (Efes. 5: 23). Biserica este catolică, adică universală, întrucât ea îi cuprinde pe cei aleși din toate timpurile, din toate țările, națiile și limbile, fie ei evrei sau dintre neamuri (Apoc. 7: 9) care trăiesc în comuniune și în apropiere de Dumnezeu Tatăl și de Fiul Său Isus Hristos, prin Sfințirea Duhului Său Cel Sfânt. Prin urmare, *este numită comuniune*, nu a oamenilor profani, ci a sfinților.

În afara acestei Biserici nu există nici viață și nici fericirea veșnică. Această [2] *Biserică este invizibilă, cunoscută doar de Dumnezeu, Singurul care Îi cunoaște* pe cei pe care I-a ales, și îi include atât pe cei care au fost aleși și care sunt plecați, cunoscuți sub numele de Biserica triumfătoare, precum și pe cei care trăiesc încă și se luptă cu păcatul și cu Satana, și pe cei care vor trăi de azi înainte.”⁶⁰

Mai departe, în mărturisirea de credință, adaugă pentru Biserică: „Prin urmare, noi credem, mărturisim și admitem că *criteriile Bisericii adevărate* sunt: mai întâi, [3] *adevărată predicare a Cuvântului lui Dumnezeu*, așa cum Dumnezeu ni s-a revelat pe Sine. (...) în al doilea rând [4] *administrarea corectă a Sacramentelor lui Isus Hristos* în care trebuie să fie *reunite Cuvântul și promisiunea lui*

⁶⁰ Karl Barth, *Cunoașterea lui Dumnezeu*, p. 40.

Dumnezeu și în cele din urmă, [5] *disciplina bisericească*, administrată corect, așa cum prevede *Cuvântul lui Dumnezeu*.⁶¹

Discursul protestant pentru definirea Bisericii începe cu o fundamentare din Scriptură, care are ca scop dovedirea existenței acesteia [1]. Iar apoi protestantismul adaugă criteriile pentru identificarea Bisericii adevărate [3], [4] și [5]. Toate acestea sunt criteriile de vizibilitate pentru identificarea Bisericii. Protestantismul își identifică propria comunitate ca fiind Biserica, aceasta fiind una văzută de protestantism în propria propunere, deci este vizibilă. Apoi protestantismul menționează că Biserica este invizibilă [2], explicând că nimeni nu cunoaște corpul acesteia, decât Dumnezeu, când tocmai a adăugat criteriile de vizibilitate anterior. Vizibilitatea este proprietatea de identificare corectă a membrilor comunității, lucru pe care comunitatea protestantă îl face pentru sine, și care este un act vizibil al comunității.

Paradoxul protestant al Bisericii este că, deși Biserica este un grup extins în unitate, cu un criteriu de vizibilitate (*cu un corp de credincioși, ca urmare a unității care presupune în sine prezența unui corp, și nu o unitate în abstract*), **în varianta protestantă ea nu are un corp, fiind invizibilă [2]**. Conform retoricii anterioare, Protestantismul are o Biserică invizibilă, cu un corp vizibil de credincioși și cu o Biserică identificabilă, deci vizibilă. Greu de acceptat această afirmație protestantă ca fiind una (cel puțin) logică.

Unde este eroarea de logică aici? Proprietățile nenumărate pentru identificarea Bisericii, [3], [4], [5], [1], aduc cu sine identificarea credincioșilor prin diferite proprietăți, deci identificarea și vizibilitatea Bisericii. Iar apoi se postulează, nelogic, că doar Dumnezeu cunoaște vizibilitatea comunității, când comunitatea tocmai s-a prezentat pe sine prin criteriile de vizibilitate și identificare.

Protestantismul folosește o dualitate în vizibilitate, pentru a

⁶¹ Karl Barth, *Cunoașterea lui Dumnezeu*, p. 41.

anula prin retorică vizibilitatea Bisericilor istorice. Cum este folosit argumentul vizibilității invizibile a protestantismului? Prin aceste postulate se creează din nou un sens dual pentru vizibilitatea Bisericii, sens care va fi folosit pentru anularea identificării Bisericilor istorice. Când protestantismul discută despre Bisericile istorice, folosește definiția de invizibilitate a Bisericii pentru acestea, iar în discursul intern folosește criteriile de identificare și vizibilitate ce recunosc protestantismul.

Din nou, ca și în problema folosirii termenului credință, protestantismul creează premise pentru anularea legitimității istorice în invizibilitatea Bisericii, dorind să acopere istoric tot ce era vizibil în Ortodoxie și catolicism. Iar pentru propria propunere trece în al doilea sens, de Biserică adevărată, prin criterii de identificare. Legat de istorie, protestantismul a creat premisa de anulare în Biserica invizibilă, pe care o folosește pentru a ignora Biserica Una în istorie. Pentru propria mărturie, protestantismul a creat criterii de identificare, de vizibilitate în cele trei puncte și folosește discursul Bisericii adevărate. Este o tehnică de anulare a credibilității teologiei istorice a Bisericii printr-un *argument de confuzie*.

Biserica este invizibilă, dar protestantismul are criteriile lui de identificare și vizibilitate, folosite când este cazul pentru legitimarea Bisericii „adevărate”, protestante. Acesta este un exercițiu de retorică, protestant, în care, prin crearea unei dualități prin termeni folosiți diferit în diferite contexte de argumentare, se anulează sau se folosește un atribut. Atributul de vizibilitate istorică este invalidat de protestantism pentru Bisericile istorice, prin invizibilitate explicită, iar pentru Biserica protestantă este validat prin vizibilitatea dedusă a Bisericii „adevărate”.

Invizibilitatea Bisericii, presupusă de protestanți a fi pentru cei aleși, trebuie înțeleasă în cadrul a ceea ce protestantismul numește Biserica adevărată, vizibilă. Adică, Biserica invizibilă, fiind subset și parte din Biserica adevărată, este de fapt vizibilă, dar necunoscută. Ceea ce este cu totul altceva decât ceea ce protestantismul

numește invizibilitate. Conceptul de invizibilitate este incompatibil cu Scriptura, aceasta nelucrând cu vreun concept de *ascundere, neștiință*, care să fie asimilat comunității.

Noțiunea de invizibilitate nu există în Scriptură ca raport între Dumnezeu și comunitatea creștină. Protestantismul stabilește criterii pentru o comunitate, din care nu cunoaște care sunt cei aleși, aceștia fiind cel mult necunoscuți, dar nu invizibili. Protestantismul are de fapt o teologie a unei comunități vizibile, și se recunoaște pe sine drept Biserica.

Protestantismul își identifică și cunoaște clar propriile comunități, numindu-le Biserica adevărată, iar ce numește Biserica invizibilă asimilează corpului de credincioși care se vor mântui. Însă acest corp de credincioși *cel mult este necunoscut, nicidecum invizibil*. Este un silogism de logică, în care sub câțiva termeni folosiți confuz se ascund valențe pentru o dimensiune de vizibilitate, recuperată diferit prin diferite retorici.

Millard J. Erickson spune: „El a sugerat [Luther] că Biserica adevărată constă doar din cei justificați [în dreptate], din cei care se raportează în mod mântuitor la Dumnezeu.(...) Mai exact, noi ne ocupăm aici de întrebarea dacă și în ce măsură trebuie identificată Biserica adevărată cu instituția pământească existentă în prezent. Este posibil, pe de-o parte, ca în Biserica vizibilă să existe persoane care să nu fie credincioși adevărați, care să nu facă parte în realitate din trupul lui Cristos? Și invers, poate exista o apartenență la trupul lui Cristos fără afilierea la vreun segment al Bisericii vizibile, la vreun grup local de credincioși? Sau, ca să punem altfel problema, care este factorul mai important, cel instituțional sau cel personal/spiritual? Te face creștin legătura cu Biserica instituțională? Sau este Biserica alcătuită din experiențele creștine individuale ale membrilor ei? Care o justifică pe care, organizația instituțională justifică experiențele

spirituale individuale, sau invers?”⁶²

Protestantismul, alterând conceptul de responsabilitate și mântuire prin împlinirea legii, a ajuns într-un concept denaturat, acela al unei vizibilități în care discuția este despre atributul de *justificare*, dacă ești absolvit sau nu. Or, aceasta nu este o direcție corectă de explorare a discuției despre Biserică. Biserica ajunge o comunitate de elită a celor „justificați”, a unei elite creștine care a adresat problema mântuirii prin convingere. Nu este adunarea tuturor, în care toți se salvează prin pocăință, prin credință.

Este legătura cu Dumnezeu vizibilă în comunitatea Bisericii? Care este cea mai mare mărturie pentru vizibilitatea acestei legături, vizibilitate moștenită ca atribut al Bisericii? ***Apostolii în Cincizecime sunt Biserica văzută***, sunt Biserica în chipul ei deplin, în care toți apostolii sunt văzuți ca temelie vizibilă a Bisericii. Acest moment este unul de ***confsințire istorică a atributului de vizibilitate a Bisericii***, legătura cu Dumnezeu în credincioși fiind una vizibilă istoric, începând cu Apostolii.

De ce este legată vizibilitatea în protestantism? În mare de decizia lui Dumnezeu de a primi în comuniune pe cineva, nevăzut pentru alții, pe baza credinței. Ori, ce face protestantismul este să creeze un nou criteriu al legăturii, al unității cu Dumnezeu. Ce zice protestantismul este că Cincizecimea, actul întemeierii unității cu Dumnezeu, într-o comunitate, act împărțit de acea comunitate, vizibil, istoric, este un act care are un substitut în protestantism, o Cincizecime invizibilă, protestantă, Cincizecime care este ascunsă tuturor de Dumnezeu.

Protestantismul creează o Cincizecime invizibilă, dar nu doar invizibilă (pentru că este un termen greșit), ci o Cincizecime ascunsă, dinamică. Pe scurt, protestantismul introduce aici un concept nou teologic, de *Cincizecime ascunsă, dinamică*, în care Dumnezeu leagă credincioșii într-o legătură-unitate, pe baza acestei

⁶² Millard J. Erickson, *Teologie creștină*, p. 899.

Cincizecimi ascunse, noi, care este invizibilă credincioșilor. Este un concept nou, nebiblic, greșit, care apare aici ca și consecință.

Profesorul N. Chițescu spune: „*Teza principală a tuturor protestanților* (luterani și calvini), care-i deosebește de ortodocși și de catolici, e că *Biserica adevărată e nevăzută*. Ceea ce se vede nu e Biserica adevărată. Numai cei ce au suferit acțiunea eficace a cuvântului dumnezeiesc în suflet, cei ce cred cu adevărat sunt membrii Bisericii. Numai credința creată de Dumnezeu într-un suflet integrează pe cineva în Biserică. Dar cum aceștia nu se cunosc între ei, ci numai Dumnezeu îi cunoaște, Biserica adevărat este invizibilă.”⁶³

Aici se vede existența unui act din partea lui Dumnezeu pentru crearea Bisericii, act diferit de Cincizecime, o definiție dinamică, existența unui concept al unui act nevăzut din partea divinității. Pe scurt, divinitatea protestantă nu este transparentă în acțiunea sa, ascunde tuturor propria acțiune, ascunde credincioșilor propriile acte, contrar deplin logicii Scripturii, unde divinitatea este deplin transparentă în fața credincioșilor.

Divinitatea protestantă ajunge o divinitate iresponsabilă în fața credincioșilor, ascunzându-le acestora nu doar vizibilitatea Bisericii, ci starea lor de fapt în Biserică, dar și identitatea reală a Bisericii și credinței. Se ajunge de fapt într-o situație de confuzie totală creată de divinitate în credință, în care ascunderea făcută de divinitate se răsfrânge ca act teologic în nenumărate dimensiuni, inclusiv în posibilitatea de a răspunde autentic pentru propria mântuire, cât timp identitatea mântuirii nu e cunoscută real de credincioși.

Protestantismul aduce cu sine, prin întreaga teologie protestantă, un set mare de consecințe, care de care mai bizare, în primul rând legate de modificarea identității teologice a lui Hristos și a tuturor criteriilor comuniunii, fiind în total dezacord cu însăși Scriptura pe care o invocă. Continuitatea istorică a teologiei și comuniunii cu Dumnezeu obligă la și are drept consecință o identitate

⁶³ Prof. N. Chițescu, *Teologia dogmatică și simbolică*, Vol. 2, p. 187.

factuală, istorică a lui Hristos și a lui Dumnezeu, care, în mod evident, este diferită de identitatea protestantă a lui Dumnezeu și a lui Hristos (fiind creată o nouă identitate teologică protestantă).

Protestantismul aduce modificări total opuse teologiei istorice (din istorie), dar și timpului și mărturiei istorice din Biserica Una, la nivelul identității, comuniunii, comunității și unității istorice. Protestantismul operează cu o altă identitate teologică a lui Dumnezeu, opusă celei istorice (din istorie), fiind într-un paradox în care vorbește despre un Dumnezeu opozabil total, ca identitate teologică, identității teologice istorice anterioare. Or, *Dumnezeu este întotdeauna istoric și prezent în istorie și nu există un Dumnezeu în afara istoriei*, ci este întotdeauna al continuității. Deosebirea și nouitatea identității teologice protestante a divinității față de cea istorică (oricare ar fi ea, catolică sau ortodoxă) arată în mod clar falsitatea oricăror pretenții protestante asupra unei identități autentice, proprii, noi, teologice a lui Dumnezeu.

Teologia protestantă a pierdut din vedere că Însuși Dumnezeu este unit cu umanitatea, într-un act istoric de unire între divin și uman, iar a invoca depărtarea de Dumnezeu sau pierderea lui Dumnezeu în timp ar presupune absența, lipsa, ignorarea din partea lui Dumnezeu a acestei comuniuni; or tocmai El este cel care a inițiat această unire și comuniune cu umanitatea, ca extindere a unității lui Dumnezeu și în umanitate, și ar fi surprinzător să dispară deodată, după ce s-a pogorât din cer și a unit umanitatea cu El și El s-a unit cu umanitatea, pregătind-o pentru veșnicie.

Din păcate, practica protestantă ne arată că protestantismul nu a trecut de nivelul textului Scripturii, protestanții încă nepunându-se de acord între ei asupra versiunii finale de „înțelegere” a Scripturii, fiecare confesiune fiind posesoarea finală a redescoperirii lui Dumnezeu, fiecare modificând înțelegerea anterioară proprie și fiecare confesiune fiind în continuă actualizare a propriei înțelegeri, din Scriptură, pe măsură ce teologii confesiunilor găsesc, pas cu pas, adevărul ortodox în înțelegerea Scripturii, singurul adevăr către care

înțelegerea adevărată a Scripturii converge. Sunt relevante, în acest sens, în protestantism, renunțarea de către adventism la echivalența de interpretare zi-an, la aritmetica biblică, la adventul calculat din text și Biblie, la profețiile făcute liberal în toate dimensiunile vieții creștine și la multe altele la care renunță, protestanții adoptând teologia ortodoxă, pas cu pas. Teologia protestantă confirmă acest lucru al convergenței către Ortodoxie.

7. STRUCTURA ORGANIZAȚIONALĂ A BISERICII

Protestantismul anulează mecanismul primordial al Bisericii, structura organizațională și ierarhia. În teologia reformată găsim o formulare precisă a acestui lucru:

„Biserica nu poate fi condusă nici de majoritatea membrilor săi și *nici de vreun ordin ecleziastic special* – în nici un sens ea nu poate fi condusă de ea însăși, ci *doar de Cuvântul lui Dumnezeu*, prin care a fost întemeiată și susținută.”⁶⁴ „Cu condiția ca Sfânta Scriptură să guverneze în mod exclusiv biserica, constituția valabilă a guvernării poate fi în ea însăși construită la fel de bine pe baza unui ordin ecleziastic sau pe baza congregației. Dar libertatea Cuvântului lui Dumnezeu este mai bine slujită și astfel este autoritatea legitimă a limitelor impuse în mod necesar dacă *congregația este și rămâne ea însăși purtătoarea responsabilității bisericii față de Cuvântul lui Dumnezeu.*”⁶⁵

În lucrarea Dogmatica Bisericii Penticostale, găsim o detaliere a acestui aspect, în care sunt menționate slujiri și slujbe⁶⁶. Acestea nu urmează structura organizațională paulină, ci sunt propuneri în diferite direcții pentru „slujiri”. La fel, găsim confuzia

⁶⁴ Karl Barth, *Cunoașterea lui Dumnezeu*, p. 22.

⁶⁵ Karl Barth, *Cunoașterea lui Dumnezeu*, pp. 22-23.

⁶⁶ Trandafir Șandru, *Dogmatica Bisericii...*, p. 173.

clasică între responsabilitate și rol, în slujirea *pastorală pentecostală*. Este greu de deosebit între rol și responsabilitate în propunerea pentecostală, terminologia folosită în protestantism nepermițând identificarea corectă a ce este rol și ce este responsabilitate și făcând dificil lucrul teologic pentru acest subiect. La fel, nu există conceptul paulinic de structură organizațională, neexplicându-se corect angrenajele depline și unitatea acestui nivel al Bisericii, explicat de apostol. Iar din propunerea paulină nu se păstrează nimic pentru a putea spune că propunerea pentecostală este una a Scripturii. Ca o constatare, nu există rolurile și responsabilitățile și nici structura organizațională în formatul precizat de Apostolul Pavel, și este ignorată informația teologică a Scripturii relevantă pentru acest subiect.

Pentru a discuta despre structura organizațională, ce trebuie căutat în Scriptură sunt noțiunile și conceptele legate de aceasta. Adică, dacă există noțiunile de rol, responsabilități, mecanisme, proceduri de lucru. Și dacă există o stabilire explicită a tuturor acestora. Scriptura ne aduce o informație directă, explicită, în care se spune că Dumnezeu Însuși descoperă aceste noțiuni, cum trebuie așezate pentru Biserică, în forma lor de principiu-arhitectură a structurii organizaționale. Mai jos sunt adăugate considerente legate de structura organizațională, indicând mai întâi informația teologică biblică pentru acest subiect.

Informația teologică revelată, relevantă, legată de ierarhia bisericească, despre rolurile în Biserică:

„Și *pe unii i-a pus Dumnezeu, în Biserică [1]:* întâi apostoli, al doilea prooroci, al treilea învățători; apoi pe cei ce au darul de a face minuni; apoi darurile vindecărilor, *ajutorările*, cârmuirile, felurile limbilor.” (1. Corint. 12, 28).

Și *hirotonindu-le preoți [2] în fiecare biserică*, rugându-se cu poștiri, i-au încredințat pe ei Domnului în Care crezuseră. (Fapte, 14, 23) „Și trimițând din Milet la Efes, a chemat la sine pe **preoții Bisericii [5]**” (Fapte

„Drept aceea, **luați aminte** de voi înșivă și **de toată turma** [4], într-
tru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi **episcopi** [3], **ca să păstrați Biserica** [6]
lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său.” (Fapte, 20, 28)

Analiza informației teologice în aceste pasaje este:

1. *Structura organizațională a Bisericii - Condiție ființială a ac-
tului de Comuniune*, pentru funcționarea acesteia „**Dumne-
zeu i-a pus, în Biserică**” [1]. Dumnezeu a instituit roluri în
Biserică, enumerate. Biserica are ca dat instituit, prin defi-
niție, un set clar de roluri, poziții, pentru împlinirea misi-
unii ei. Apostolii, ajutorările sunt menționate în listă.
2. *Structura organizațională a Bisericii – dat instituit, definit
de Dumnezeu* [1].
3. *Preotul și episcopul* sunt menționați ca parte din rolurile Bi-
sericii, preoții „în fiecare biserică” [2], episcopii „de (pen-
tru) toată turma” [4], ca parte a rolurilor de slujire pe lângă
apostoli în lucrarea Bisericii. Sunt *roluri instituite* în struc-
tura organizațională.
4. *Fiecare biserică are un preot.* [2]
5. *Episcopul are grijă mai largă, de toată turma.* [4]
6. *Bisericile au fiecare preoți în slujire*, preoția fiind o practică
unitară la nivelul întregii Biserici. [5]
7. *Importanța și scopul preoției și a episcopatului pentru funcți-
onarea Bisericii - scopul existenței acestor roluri: „ca să pă-
strați Biserica”. [6]* Preoția și episcopatul sunt funcțiuni vi-
tale, permanente, omniprezente, roluri vitale ale funcționă-
rii Bisericii, care nu poate funcționa fără aceste roluri.
8. *Apostolul Pavel clarifică structura organizațională a Bisericii.*
9. *Nu există păstori ca rol menționat.*
10. *Conceptele primare din structura organizațională sunt:* insti-
tuire de Dumnezeu, roluri, prezența rolurilor în biserică,
scopul rolurilor, mărturie primară.

11. *Informația teologică relevantă completă a actului este:*
- Dumnezeu a instituit o listă de roluri.
 - Preoția și episcopatul sunt *roluri instituite*.
 - Preotul este în fiecare biserică, episcopul are grijă mai largă de turmă.
 - Apostolul Pavel lucrează direct cu preoți și episcopi.
12. *Informația teologică folosită de protestantism este:*
- Protestantismul nu folosește structura organizațională instituită în integralitatea ei.
 - Protestantismul nu folosește informația despre preoție și episcopat.
 - Protestantismul nu folosește informația despre scopul slujirilor și prezența lor în Biserică, ca funcțiuni clare ale Bisericii.
13. *Concluzie: Protestantismul ignoră deplin întreaga informație teologică revelată despre structura organizațională a Bisericii.* Ignoră caracterul de structură organizațională instituită. Protestantismul inventează, prin discurs, un nou rol, de păstor, anulând întreaga structură organizațională de mai sus. Păstrează doar câteva mențiuni despre rolurile istorice.

Informația teologică revelată legată despre responsabilitățile și lucrarea în Biserică.

„Deci după ce au prânzit, **a zis Iisus** lui Simon-Petru: Simone, fiul lui Iona, Mă iubești tu mai mult decât aceștia? El I-a răspuns: Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc. Zis-a lui: **Paște mieluşii [1] Mei.**

Iisus i-a zis iarăși, a doua oară: Simone, fiul lui Iona, Mă iubești? El I-a zis: Da, Doamne, Tu știi că Te iubesc. Zis-a Iisus lui: **Păstorește oile [2] Mele.**

Iisus i-a zis a treia oară: Simone, fiul lui Iona, Mă iubești? Petru s-a întristat că i-a zis a treia oară: Mă iubești? și I-a zis: Doamne, Tu știi toate. Tu știi că Te iubesc. Iisus i-a zis: **Paște oile [3] Mele.**” (In. 15-17)

„**Pe preoții [5]** cei dintre voi îi rog ca unul ce sunt împreună-preot și martor al patimilor lui Hristos și părtaș al slavei celei ce va să se descopere:

Păstorii [4] turma lui Dumnezeu, dată **în paza [6]** voastră, **cercetând-o [7]**, nu cu silnicie, ci cu voie bună, după Dumnezeu, nu pentru câștig urât, ci din dragoste; Nu ca și cum ați fi stăpâni peste Biserici, ci pilde făcându-vă turmei.

Iar când Se va arăta **Mai-marele păstorilor [8]**, veți lua cununa cea neveștejită a măririi.” (1 Petru 5:1-4)

Analiza informației teologice în aceste pasaje este:

1. *Hristos folosește două verbe distincte, **a păstori** și **a paște** pentru responsabilități:* păstorirea denotă paza și îngrijirea, iar *a paște* presupune a da hrană - [1], [2], [3].
2. *Hristos arată două responsabilități fundamentale* avute de toți cei care îl urmează: păzirea (*păstorirea*) și hrănirea credincioșilor (*pașterea*). Păzirea de rău și hrănirea cu învățătura mântuitoare. Arată clar responsabilități care nu pot fi asimilate unor roluri. Iar prezența celor două verbe distincte (pentru lucrare, funcțiune, responsabilitate, acțiunea cuprinzătoare rolului) exclude posibilitatea de a avea, în protestantism, doar un *rol de păstor*, în cazul acesta trebuind să

- avem și un *rol de păcător*. Pentru că *nu se poate extinde pașterea într-un rol distinct de păcător*, cum face protestantismul pentru rolul protestant de pastor. Protestantismul are nevoie, pentru a fi conform Scripturii, prin propria erminie, și un *rol de păcător*.
3. *Hristos menționează oile și mieii*: adică și cei întăriți și cei începători care trebuie îngrijiți în Biserică.
 4. Apostolul Petru spune: „**preoți** [5] ... **Păstoriți** [4] turma lui Dumnezeu”. Apostolul arată că preoții sunt roluri care au ca responsabilitate exact ce menționează Hristos, păstoria și pașterea credincioșilor.
 5. Apostolul Petru spune, la fel ca Hristos, că **responsabilitățile preoților** [5] sunt: păstoria [4], paza [6], cercetarea [7], aceleași cu cele spuse de Hristos în [1], [2], [3].
 6. *Îngrijirea credincioșilor* este principala responsabilitate, denumită *păstorie*. Toate rolurile în Biserică au această responsabilitate, de aceea Hristos este Mai-marele păstorilor [8].
 7. *Responsabilitățile și rolurile sunt clar arătate de Hristos și de Apostolul Petru*, în relația dintre rol și responsabilitate.
 8. *Informația teologică relevantă completă a actului este*:
 - a. *Responsabilitățile sunt*: păstoria și pașterea, îngrijirea și hrănirea.
 - b. *Preotul este un rol cu responsabilități clare*: păstoria și pașterea.
 - c. *Apostolul Petru lucrează cu preoți*.
 9. *Informația teologică folosită de protestantism este*:
 - a. Protestantismul ignoră informația teologică revelată despre responsabilități și despre relația între rol și responsabilitate.
 - b. Ignoră informația despre preoție ca rol, despre responsabilitățile preoției.
 10. *Concluzie*: Protestantismul ignoră grosul informației teologice revelate, toată informația directă asupra responsabilităților, a

rolurilor, relația între rol și responsabilitate.

Informația teologică revelată legată de preoția duhovnicească, individuală.

„Și voi [6] înșivă, **ca** [1] pietre vii, **zidiți-vă drept** [2] **casă duhovnicească** [3], **preoție sfântă** [4], ca să aduceți **jertfe duhovnicești** [5], bine-plăcute lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos;” (1 Petru 2, 5, 9)

„Iar voi sunteți **seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt, popor agonisit** de Dumnezeu, ca să vestiți în lume bunățile Celui ce v-a chemat din întuneric, la lumina Sa cea minunată.” (1 Petru 2, 9)

Analiza informației teologice în aceste pasaje este:

1. *Scopul pasajului din perspectiva Apostolului: motivațional* [1], **individual** [6]. Apostolul Petru le spune tuturor creștinilor că trebuie să se *zidească* [2] **duhovnicește** [5] și folosește o listă de termeni de comparație pentru a arăta înălțimea la care omul trebuie să ajungă [3], [4] pentru a fi corect în fața lui Dumnezeu. Stabilește foarte clar lucrarea, scopul duhovnicesc, individual. Se delimitează nivelul de responsabilitate ca fiind individual și nu comunitar.
2. *Lista de atribute duhovnicești pentru zidire este:* „**casă duhovnicească** [3], **preoție sfântă** [4]”. Adică, fiecare trebuie să ne zidim pentru a fi duhovnicești și preoție sfântă în fața lui Dumnezeu.
3. *Sensul tipului de preoție menționat este de a aduce jertfe duhovnicești* [3]. Apostolul arată că toți, prin Sfintele Taine, suntem acoperiți de har și primim această lucrare a harului pe care prin *acte duhovnicești, jertfe duhovnicești* o transformăm ca preoții în acte de sfințire, în jertfe. Preotul aduce jertfe în fața lui Dumnezeu. La fel, creștinul este și el un

- preot, prin sfințirea pe care singur o face, în acte duhovnicești.
4. *Folosirea de două ori a cuvântului duhovnicesc [3], [5] obligă și circumscrie preoția menționată unui înțeles simbolic, legat de lucrarea fiecărui credincios, așa cum este legată, fiind o preoție a fiecăruia, un act și o lucrare duhovnicească, asemănată preoției prin legătura harică adusă de această lucrare, prin podul, liantul, legătura și natura tainei duhovnicești, dobândirea harului, ca în preoția sacramentală.*
 5. *Constrângerea acestui tip de preoție duhovnicească la acte duhovnicești. Apostolul Petru limitează acest act la acte duhovnicești. Și acesta este un firesc, în contextul în care cu toții avem obligația de a lucra harul, și prin aceasta suntem preoți, aducând aceeași jertfă pentru sfințirea noastră. Contextul discuției este cel al zidirii duhovnicești. Iar conceptul de preoție creat de Apostolul Pavel este utilizat de Apostolul Petru pentru o metaforă care să arate importanța ca fiecare, la fel ca preoții, să ne sfințim pe noi, prin rugăciunile noastre personale.*
 6. *Apostolul Petru subliniază **responsabilitatea personală a sfințirii**. Arată în jertfe duhovnicești, în preoție, responsabilitatea personală asupra actului, nu doar a preoților. Întreg paragraful este o apologie a apostolului pentru responsabilitatea personală de a ne sfinți, asemănată celei preoțești. Este o metaforă adusă de apostol, pentru a arăta credincioșilor că trebuie să facă exact ce fac preoții, prin lucrarea lor asemănându-se cu aceștia. Este un îndemn continuu la responsabilitate în fața actului fundamental, de sfințire, folosind referința instituțională, preoția sacramentală.*
 7. *Preoția duhovnicească este legată de responsabilitatea personală de a lucra harul, așa cum și preoții lucrează sacramental o responsabilitate a comunității. Diferența clară în nivelul de responsabilitate presupus de ce este numit preoție este una individuală, diferită de cea sacramentală, care aduce o*

- responsabilitate față de comunitate.
8. *Nivelul de responsabilitate pentru această preoție este individual, diferit de cel al preoției sacramentale, care este un nivel comunitar.* Se referă doar la lucrare personală, o lucrare diferită de cea specificată pentru preoția sacramentală. Tipul de lucrare pentru preoția duhovnicească este diferit de tipul de lucrare pentru preoția sacramentală.
 9. *Apare în paralel, în Scriptură, cu preoția instituțională, fiind o obligație individuală, a fiecăruia.* Așa cum pentru preoția instituțională sunt menționați cei care o împlinesc, adică preoții și episcopii, așa și pentru preoția individuală sunt menționați toți cei care trebuie să o împlinească, adică fiecare dintre noi.
 10. *Preoția duhovnicească concretizată în dobândirea harului și responsabilitatea preoției duhovnicești de a aduce jertfe duhovnicești sunt cele două dimensiuni punctate de Apostolul Petru.*
 11. *Preoția duhovnicească este a tuturor, o obligație a poporului.*
 12. *Aceste dimensiuni nu sunt coroborate de Apostol cu celelalte responsabilități ale preoției sacramentale și nu pot fi extinse, datorită circumscrierii lor la întregul popor. Și nu sunt regăsite la alți apostoli, ceea ce arată obligativitatea interpretării preoției duhovnicești ca o metaforă, tocmai prin caracterul izolat de utilizare specific unui autor biblic. Și se face o referință la preoția sacramentală pentru a crea o metaforă a responsabilității individuale.*
 13. *Termenul corect de utilizat pentru acest tip de preoție este **preoție duhovnicească, individuală**, fiind altceva decât **preoția paulină, sacramentală, instituțională**, arătată în alt mod de Apostolul Pavel, cu alte responsabilități. Preoția instituțională și preoția individuală sunt două concepte diferite și pasajul este unul motivațional, fiecare credincios este motivat să se asemene preoților care se sfințesc și sfințesc continuu Biserica. Folosește ca referință preoția*

instituțională pentru a arăta obligația și responsabilitatea individuală de a ne asemena acelora, de a împlini sfințenia la fel cum este împlinită aceasta instituțional, fiind un îndemn necesar întregii Bisericii, istoric, care trebuie înțeles corect. Cumva responsabilitatea sacramentală individuală este exprimată aici, printr-o analogie cu responsabilitatea sacramentală instituțională, care este referința pentru această discuție, responsabilitatea individuală neputând să anuleze responsabilitatea instituțională. Și pentru o enunțare a responsabilității individuale nu există nimic mai folositor decât această analogie, una obligatorie să existe în Scriptură.

14. *Conceptele utilizate:* zidire duhovnicească, analogii, jertfă duhovnicească, preoție duhovnicească.

15. *Informația teologică completă din acest pasaj:*

a. *Preoția duhovnicească.*

b. *Responsabilitățile pentru preoția duhovnicească.*

16. *Concluzii:*

a. Protestantismul nu folosește informația revelată pentru preoția duhovnicească.

b. Protestantismul transformă o responsabilitate, de păstorire, într-un rol, folosind preoția duhovnicească, pe care o extinde în preoție instituțională, în datul instituțional arătat în structura paulină.

*Biserica este așezată de Dumnezeu ca o structură, cu rânduială. Este un dat instituțional explicit, dumnezeiesc, imutabil. Apostolul Pavel definește explicit o structură organizațională cu roluri și responsabilități. Teologia structurii organizaționale este una evanghelică. Protestantismul anulează structura organizațională și toate instituțiile Bisericii, adică episcopatul, preoția și instituțiile învățătorilor de lege. Protestantismul comite și aici o eroare, în care o responsabilitate a preotului, asimilată simbolic unui pastorat, este transformată în unicul rol din protestantism, *pastorul*. Natura problemei ridicate de protestantism pentru acest subiect este de*

clarificare a propunerii Scripturii, a structurii organizaționale, a rolurilor și responsabilităților, a naturii propunerii Scripturii ca importanță menționată pentru structura organizațională.

Protestantismul distruge și anulează teologia structurii organizaționale, a rolurilor și responsabilităților și, motivând că preoția este universală, postulează că structura organizațională nu este necesară și propune anularea datului imutabil dumnezeiesc. Dar tocmai prezența teologiei structurii organizaționale în Scriptură aduce necesitatea existenței ei ca mecanism prezent al Bisericii, fiind un dat imutabil, dumnezeiesc al Scripturii, pentru Biserică. Protestantismul comite două erori teologice aici. Prima – există o teologie pozitivă, clară, explicită, directă, instituită a unei structuri a Bisericii, cu o funcționare a acesteia în Biserică. Specificată explicit de Apostolul Pavel. Un dat dumnezeiesc, pe care nimeni, în întreaga umanitate, nu îl poate muta din caracterul de dat instituit dumnezeiesc.

Protestantismul nu folosește această afirmație directă, pozitivă, explicită și ignoră informația teologică relevantă pentru subiect, natura informației, importanța existențială a acesteia. Deduce această anulare invocând că preoția este universală, deci nu este necesară structura organizațională, ignorând nivelul de responsabilitate individual, dar și lucrarea diferită individuală față de lucrarea sacramentală. Eroarea protestantă este de anulare discursivă, logică a informației relevante teologice, fără a exista posibilitatea de a avea această logică de anulare.

Protestantismul anulează informația teologică despre structura organizațională folosind o logică deductivă (care nu se poate accepta ca argument pentru această situație de menționare explicită a unui structuri). La fel, pierde, uită, denaturează informația Scripturii despre structura organizațională. Informația completă despre structura organizațională este:

- *Preoția instituțională, sacramentală* este un dat explicit de Hristos, prin Apostol.

- Este o *instituire explicită* de Hristos și de Apostoli – instituire dumnezeiască, imutabilă, care nu poate fi anulată de om.
- Este o *componentă existențială* a Bisericii.
- *Preoția duhovnicească* are o *cuprindere individuală* cu responsabilități specifice individuale, motivațională, o metaforă biblică a responsabilității individuale în fața sfințirii, care trebuie împlinită de fiecare, la fel cu responsabilitatea sacramentală, iar *preoția sacramentală* are o *cuprindere comunitară*, instituțională, cu responsabilități comunitare.
- *Are roluri și responsabilități explicite.*

Această precizare adusă de Apostolul Petru pentru preoția duhovnicească este una obligatorie pentru biserică. Fiecare dintre noi trebuie să înțelegem foarte clar datoria pe care o avem de a ne sfinți, prin analogia cu preoția sacramentală. Și ce metodă mai bună de a face acest lucru decât de a vedea sfințirea acolo unde este ea în puterea cea mai mare, în taine, în preoția sacramentală? De aceea, Apostolul ne arată tuturor preoția sacramentală ca model de sfințire, și ne învață pe toți să urmăm acestui model.

Apostolul aduce o apologie a responsabilității sacramentale individuale, asemenea responsabilității sacramentale instituționale, folosind-o pe aceasta drept model. Și formulează acest lucru exact în acest spirit, fragmentul respectiv fiind construit ca o metaforă foarte puternică a responsabilității individuale sacramentale.

Protestantismul anulează *datul*, anulează *caracterul de componentă ființială*, anulează *rolurile și responsabilitățile*, prin retorică de anulare. Scriptura nu permite o logică de anulare pentru acest tip de informație teologică ființială. De unde a dedus protestantismul că acest tip de informație teologică *ființială* poate fi anulată? Protestantismul folosește aceeași logică anulatorie în multe locuri, acest lucru nefiind permis în mod real pentru informația teologică din această situație. Iar faptul că *protestantismul nu realizează, că*

ignoră Revelația, adică informația teologică primară, primordială, explicită, directă, în semnificația ei primordială, de dat explicit, de revelație, este de o gravitate enormă, neconștientizată de o mișcare, care, selectiv, anulează informația teologică ființială prin diferite argumentări incorecte.

Termenul de *păstor-pastor* nu este un rol evanghelic (în sensul de rol organizațional), ci *este o metaforă evanghelică pentru a desemna o responsabilitate asimilată păstoririi*. Este o responsabilitate a exercițiului preoției, descrisă foarte plastic prin termenul păstorire. Protestantismul lucrează astăzi complet în afara structurii organizaționale din Scriptură și, mai mult, cu un rol inventat, care nu există în Scriptură, un rol fabricat prin transformarea unei responsabilități în rol.

Rolul de pastor nu există în structura organizațională în Scriptură. Iar acest lucru îl arată ca fiind o inovație protestantă, o alterare a Scripturii. *Păstorirea* este acțiunea de călăuzire pe care Petru (ca arhetip de păstor), ca apostol, episcopii și preoții au datoriat de a o împlini - păstorirea este o responsabilitate a slujitorilor Bisericii, alături de *pașterea*, de hrănirea credincioșilor, după cum menționează Hristos.

Dacă Epistolele sunt o imagine operațională a Bisericii cu preoți și ierarhi, atunci cum poate pretinde protestantismul legitimitate, când imaginea operațională a protestantismului nu coincide cu nimic cu imaginea operațională a Bisericii din Epistole?

A doua eroare este că protestantismul nu are roluri în funcțiune, conform Evangheliei. Structura organizațională și preoția duhovnicească sunt două subiecte separate. Structura organizațională este parte din ființa Bisericii. Preoția duhovnicească este alt subiect care nu poate acoperi și nici suprascrive, substitui, anula structura organizațională, neexistând această logică în Evanghelie. Protestantismul propune, din nou, o logică deductivă de anulare a unor informații relevante, prin postularea existenței unui alt mecanism dedus, de înlocuire.

Scriptura nu lucrează cu mecanisme anulate în paralel și nici cu logici complexe de anulare, ci doar cu un dat, menționare explicită și instituire. Teologia structurii organizaționale intră în categoria de informație existențială pentru viața Bisericii, nepuținându-se aplica pentru acest tip de informație logici de anulare. Scriptura nu este inconsecventă în sine, să propună o teologie și să aibă în altă parte o teologie de anulare. Această informație nu este una doar importantă, relevantă, ci este una în categoria informație existențială, care nu suportă aplicare a unor argumentări de anulare.

Invocarea de către protestanți a Cuvântului lui Dumnezeu pentru conducerea Bisericii este una mistificatoare, în care deciziile umane sunt ascunse în spatele Cuvântului lui Dumnezeu și capătă aură divină. Aici protestanții folosesc iar o eroare de argumentare, preluând, pentru responsabilitatea personală de decizie în Biserică, o autoritate invocată din Scriptură. Cuvântul lui Dumnezeu specifică în mod explicit cum se conduce Biserica, arătat mai sus, propunând o structură organizațională pentru ca umanitatea să aibă mecanisme funcționale de colaborare consultativă. Cuvântul lui Dumnezeu este folosit în mod eronat pentru a denatura și anula o structură organizațională propusă chiar în Scriptură. Cuvântul lui Dumnezeu este o propunere de comuniune structurată, care are o structură organizațională propusă pentru comuniune.

Retorica anulatorie în acest caz propune un alt mecanism de conducere, chiar Cuvântul lui Dumnezeu, care se presupune că ar fi mai legitim decât cel propus chiar în Cuvântul lui Dumnezeu (structura organizațională paulină). Se folosește o retorică anulatorie și un argument de autoritate (chiar Cuvântul lui Dumnezeu, în ansamblu, fără a se explica ce înseamnă așa ceva în practică), pentru a anula structura propusă în textul Scripturii. De fapt protestanții solicită anularea structurii organizaționale instituite, pentru a anula structurile istorice, propunând în paralel diferite structuri protestante nescripturistice, tot felul de consilii, adunări și forme

organizatorice în afara Scripturii. Scriptura propune o formă organizatorică, un principiu de organizare. În afara Scripturii, protestantismul adoptă diferite mecanisme lumești, nefuncționale, deși cu mare aplomb pretind conducerea de către Cuvântul lui Dumnezeu, ieșind deplin din Scriptură în acest aspect menționat explicit.

Eroarea de logică folosită de protestantism este anularea prin retorică a *structurii organizaționale explicite istorice* și înlocuirea ei cu *pseudostructuri organizaționale protestante*, folosind retorică anulatorie a „Cuvântului lui Dumnezeu”, care ar fi prin sine o structură organizațională, deși în practică sunt folosite structuri organizaționale nescripturistice protestante. *Se folosește modificarea premiselor legitime, prin introducerea unor greșite, acoperite de un argument de credibilitate.*

Protestantismul schimbă și aici, ca și în alte locuri, premisele legitime printr-o eroare de argumentare. Protestantismul acoperă nefolosirea unei structuri organizaționale din Scriptură, folosind retorică autorității „Cuvântului lui Dumnezeu”, la fața locului având consilii, adunări, păstori, o structură organizațională creată ad-hoc, inconsistentă, inconsecventă în întreg protestantismul. Protestantismul a creat nenumărate *adunări și consilii protestante, care nu sunt în Scriptură*, acoperite de formula „Cuvântului lui Dumnezeu”, care sunt roluri, responsabilități și mecanisme în afara Scripturii. Protestantismul a creat în paralel o adevărată teologie a rolurilor și mecanismelor protestante, dar în afara Scripturii, folosindu-se greșit de formula „Cuvântului lui Dumnezeu” pentru a justifica eroarea comisă referitoare la structura organizațională biblică, nefolosită și neregăsită în protestantism.

Teologia adventistă confirmă înlocuirea structurii organizaționale a Bisericii cu alte structuri organizaționale lumești: „Ajustările organizatorice care au avut loc în anii 1901-1918 au mers mai mult pe modelul funcțional, accentuând unitatea universală a bisericii. Sesiunea Conferinței Generale din 1901, de la Batlle

Creek (Michigan), a adus cel puțin șase schimbări importante (...).”⁶⁷

Ortodoxia urmărește precis informația directă, explicită, dar și datul instituit al Scripturii, pentru structura organizațională a Bisericii. Structura organizațională este acea parte teologică explicit specificată în Scriptură, urmărită identic ca noțiune, conform noțiunii și sensului biblic pentru noțiune. Ortodoxia utilizează precis noțiunea de *structură organizațională*, dar și utilizează corpul, specificația pe care Scriptura o aduce pentru structura organizațională. Dogmatica ortodoxă spune despre instituirea explicită a structurii organizaționale: „Organizarea Bisericii se face, în mod evident, așa cum arată Scriptura, tot prin Duhul: «Și pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică: întâi apostoli, al doilea proroci, al treilea învățători; apoi pe cei ce au darul de a face minuni; apoi darurile vindcărilor, ajutorările, cârmuirile, felurile limbilor » (1 Corinteni 12, 28).”⁶⁸

Millard J. Erickson, în tratatul de *Teologie creștină*, aduce câteva idei despre structura organizațională în protestantism. Menționează organizarea episcopală, prezbiteriană, congregațiile, dar și lipsa oricăror forme de conducere (contrar oricăror practici umane de eficiență)⁶⁹. Arată cum informația biblică despre structura organizațională este ignorată, nu este folosită, cum este ignorat datul explicit:

„Încercările de a dezvolta o structură de conducere bisericească ce urmează să fie în concordanță cu autoritatea Bibliei întâmpină dificultăți în două privințe. În primul rând există o penurie de material didactic [1]. Nu avem nici o expunere prescriptivă despre cum ar trebui să fie conducerea Bisericii. Pur și simplu nu există

⁶⁷ Ángel Manuel Rodríguez, *Mesajul, misiunea și unitatea...*, pp. 250.

⁶⁸ Coord. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, *Teologia Dogmatică...*, Vol. I, p. 112.

⁶⁹ Millard J. Erickson, *Teologie creștină*, pp. 921-932.

nimic care să poată fi comparat cu, să zicem, explicarea de către Pavel a doctrinei despre păcătoșenia omului și despre justificarea prin credință. Bisericilor nu li se poruncește să adopte o anumită formă de organizare. Singurele pasaje didactice pe tema conducerii Bisericii sunt enumerările pauline ale calităților necesare calificării pentru funcțiile deja existente (1 Tim. 3:1-13; Tit 1:5-9). Cu toate că este de preferat să se clădească pe temelia unor pasaje mai degrabă didactice sau prescriptive, decât narrative sau descriptive, în cazul acesta nu prea avem de ales.(...)

Este *probabil* mai sigur să spunem că dovezile din Noul Testament sunt neconcludente; nicăieri în Noul Testament *nu găsim vreo imagine* [2] care să se asemene într-o mare măsură cu vreunul dintre *sistemele puternic dezvoltate* din zilele noastre.(...)

Chiar dacă s-ar putea stabili cu exactitate că în Noul Testament există doar un singur tipar de organizare, acel tipar *nu ar fi neapărat normativ pentru noi cei de astăzi* [3]. El ar fi doar tiparul din trecut, nu cel care trebuie să funcționeze în prezent. Dar așa cum stau lucrurile, există atât de multă varietate în descrierile bisericilor neo-testamentare, încât nu putem descoperi un tipar normativ. Din acest motiv trebuie să ne întoarcem la principiile pe care le găsim în Noul Testament și să încercăm să ne formulăm, pe baza lor, propriul nostru sistem de conducere.(...)

Dacă vrem să ne construim sistemul în acest mod trebuie să punem două întrebări [4]. Prima este: În ce direcție se îndrepta conducerea bisericească în perioada nou-testamentară? (..)

Un principiu evident din Noul Testament, și mai ales din 1 Corinteni, este valoarea unei bune rânduiei. [5] (...)

Un alt principiu este preoția tuturor credincioșilor. [6]⁷⁰

Textul este unul plin de ipoteze, de propuneri în toate

⁷⁰ Millard J. Erickson, *Teologie creștină*, pp. 933-935.

direcțiile, fiind o speculație teologică deplină, nereușind să ofere o modalitate teologică de ancorare în textul Scripturii. Pentru punctele [1] și [2] în care se afirmă că nu există informație biblică pentru structura organizațională și că nu există „imagini” ca informații, se poate afirma că informațiile biblice sunt adăugate la începutul capitolului. Nu înțeleg cum poate fi făcută această afirmație, poate doar dacă traducerea protestantă a bibliei nu mai conține aceste informații sau dacă acestea sunt ignorate masiv, trecute cu vederea, deși sunt pagini întregi pe acest subiect.

Legat de imagini, nu se poate accepta o comunicare a unei informații biblice despre structura organizațională decât direct, explicit, prin instituire, și nu indirect, simbolic, prin imagini – nu este o problemă care să fie soluționată prin analogie-metaforă, ci este o definire a unui dat instituțional complex, în care sunt mai multe noțiuni de clarificat alături de toate raporturile și legăturile dintre acestea. Apostolul Pavel menționează caracterul direct, explicit al informației despre structura organizațională. Menționează implicarea lui Dumnezeu în acest punct. Menționează axiomele, principiile structurii organizaționale, rolurile fundamentale și responsabilitățile din Biserică. Folosește un vocabular legat direct de noțiuni și de structura organizațională.

Pentru punctul [3], în care se afirmă că dacă ar exista o structură organizațională nu ar fi normativă, se ignoră informația de la Pavel că structura organizațională este un *dat instituit* de Însuși Dumnezeu, că Dumnezeu s-a preocupat de această problemă și a răspuns în Scriptură deja tuturor la întrebarea *Care este structura organizațională a Bisericii?* Iar răspunsul este prin pasajele biblice de la începutul capitolului. Când apare numele lui Dumnezeu în această problema și când apare cuvântul instituire, atunci cu toții ar trebui să vedem preocuparea divinității pentru acest subiect, și nu lăsarea subiectului într-o zonă echivocă. Invocarea faptului că nu este normativă pune protestantismul în contradicție directă a lui Dumnezeu, care instituie-definește-obligă o utilizare a unei structuri

organizaționale.

Astăzi, protestantismul lucrează într-o zonă în care pretinde un echivoc al Scripturii pentru un subiect care este de fapt precizat explicit, cu o vizibilitate uriașă. Informație directă pe subiect. Cumva protestantismul neagă direct informația Scripturii că există și că este instituită o structură organizațională, negație nesuținută din Scriptură, ci doar postulată discreționar de protestantism - *unde în Scriptură protestantismul găsește informația că nu e normativă informația Scripturii?*

Teologul propune o ignorare a Scripturii, de la sine. Adică protestantismul propune o negare și ignorare a informației Scripturii, fără a putea justifica această acțiune din Scriptură, venind cu o anulare discreționară, cu un act anulatoriu de la sine, protestant, pentru revelație. Ce face protestantismul este să comită un act de anulare a revelației, de la sine, printr-o negare a necesității, importanței, utilității sau completitudinii informației Scripturii, cumva discreționar. Adică alterează atributul de relevanță tematică și contextuală a informației, ignorându-o de fiecare dată în propria argumentație, ajungând nu cu o revelație ci cu o antirevelație în propriul exercițiu.

Faptul că protestanții nu sunt obișnuiți cu acest sistem de organizare ierarhic și că s-au învățat din experiența vătămătoare catolică să combată orice organizare de acest tip, nu înseamnă că Ortodoxia nu are și nu poate veni cu răspunsul corect la această întrebare. La nivel arhitectural, de structură-axiomă, pentru ierarhie, Ortodoxia împlinește exact datul Scripturii. Este singurul sistem teologic care aduce aceeași arhitectură, structură-axiomă pentru ierarhie. Nu trebuie căutate detaliile sistemului care nu sunt date în Scriptură (cum teologul o face, căutând un „sistem puternic”), ci exact acel nivel arhitectural precizat în Scriptură, de roluri generice, responsabilități, mecanisme puse în funcțiune. Doar acest nivel este precizat în Scriptură și acesta ar trebui verificat, în primul rând. Adică Scriptura enumeră rolurile, responsabilitățile,

și câteva activități primare efectuate – o imagine operațională generică, găsită cu ușurință astăzi în Ortodoxie, la nivel general.

Pentru punctul [4], în care se propune conceperea unui sistem de organizare, Dumnezeu este pus în situația în care a lăsat echivocă situația aceasta a structurii organizaționale și nu a răspuns la întrebarea „*Care/Cum este structura organizațională a Bisericii?*” Se ajunge în acest punct prin ignorarea unui gros de informație din Scriptură, în care se vede un set clar de noțiuni biblice legate de structura organizațională. Punctul nu poate fi tratat astfel, ca în protestantism, cât timp Apostolul Pavel aduce noțiuni explicite legate de structura organizațională. Existența unui vocabular pentru acest subiect face imposibilă teza protestantă, arătând existența unei teme în Scriptură.

Principiile aduse de teolog în punctele [5] și [6] sunt doar ipoteze ale unor principii, conform Tradiției protestante, neavând o justificare, o ancorare pertinentă în Scriptură, fiind doar obiceiul, Tradiția protestantă pusă în acest context. Punctele [5] și [6] devin o argumentare indirectă, forțată, dedusă circumstanțial, pentru un subiect care ar trebui să fie explicit în Scriptură. Strategia protestantă de argumentare este una complet inacceptabilă pentru un astfel de punct.

Scriptura este un răspuns la întrebările fundamentale ale vieții. Ale Bisericii-comunității. A presupune că nu există un răspuns fără echivoc în Scriptură pentru un subiect este doar o mare greșală, și îl pune pe Dumnezeu în situația în care a lăsat ceva incomplet și neclar. Autoritatea Scripturii vine și din faptul că este o specificație completă, că răspunde la întrebările fundamentale ale vieții. Însă trebuie atenție la răspuns și *la nivelul de informație primit*, dar și la cum trebuie asumat un răspuns. Pentru că Scriptura răspunde mult prin axiome și principii, printr-o cale, o direcție a răspunsului, când alții se așteaptă și solicită greșit un drum pavat și detaliat al răspunsului – un tratat detaliat sau o bibliotecă pe subiect. Răspunsul complet este primit în Biserică, în călăuzire, unde sunt elaborate tratate,

detaliere extensivă pentru natura informației din Scriptură, pentru fiecare nivel de detaliu al informației, iar răspunsul principal și axiomatic este regăsit în Scriptură pentru ca răspunsul complet să izvoarscă deplin în Biserică. Găsim de multe ori semințele răspunsurilor și nu întregul copac al răspunsului, așa cum greșit pretinde protestantismul în nenumărate cazuri, pentru a invoca „inexistența unui răspuns” în Scriptură.

Trebuie însă înțeles corect nivelul de detaliere și natura informației biblice, altfel se ajunge la logica protestantă de tipul: detaliul de activitate X găsit la catolici sau ortodocși nu este în Scriptură, deci totul e greșit în catolicism sau ortodoxism. Problema în acest tip de argumentare este că Scriptura nu ajunge la acest nivel de detaliu (pretins de protestantism) pentru diferite categorii de informații, aducând doar informații axiomatice, principii arhitecturale pentru diferite puncte, arătând coordonatele mari. Iar detaliile sunt lăsate Bisericii, care, urmând direcția mare a Scripturii, merge corect pe acea cale a Scripturii, călăuzită de Hristos.

Eroarea de argumentare folosită de protestanți este eliminarea și anularea tezei ortodoxe a structurii organizaționale, prin invocarea lipsei de informație din Scriptură care să o arate în deplinătatea acesteia, ignorând nivelul de informație oferit de Scriptură. Protestanții pretind că, dacă în Scriptură sunt prezente de exemplu cumva nivelele 1, 2, de detaliu a informației și nu sunt și alte nivele 3, 4, mai detaliate, care sunt găsite la catolici și ortodocși, atunci au dreptul să nu folosească nimic din Scriptură, dar și să ignore absolut orice este în istorie, pe motiv că „nu e prezent în Scriptură” – pentru clarificare a acestui punct, ca exercițiu de argumentare, am considerat că informația pe o temă ar avea mai multe nivele de detaliu și le-am notat 1, 2, 3, 4. Or, Scriptura în mod intenționat nu a dat un manual eclesiologic detaliat, lucru care se vede ușor, dând doar propoziții-informații primare, suficiente pentru Biserica primară. Adică ce fac protestanții este să anuleze argumentul ortodox și catolic pe subiect, folosind o

generalizare de la particular la general, într-o contraargumentare greșită, ca mai sus, în care se caută un detaliu neprecizat în Scriptură și apoi se anulează teza ortodoxă.

Este imposibil să ceri de la Scriptură să fie o detaliere tematică pentru ce trebuie să fie un exercițiu de viață al unei comunități. Nenumărate biblioteci nu sunt suficiente ca să le umpli cu astfel de detalii pentru a justifica o specificație completă a vieții. Ce aduce Scriptura sunt acele linii directe mari, care permit dezvoltarea și previn greșeala în asumare. Scriptura este completă ca fundament informațional, nefiind gândită în detalii, ci axiomatic-principial, pentru a oferi principii, pentru a preveni contextualizare exagerată care să aducă o înțelegere contextuală greșită, o amestecare a contextelor.

Capcana unei Scripturi cu detalii largi contextuale ar duce la o confuzie generală a cititorilor, care ar amesteca toate situațiile între ele, invocând că toate sunt bune, tocmai prin autoritatea Scripturii. Scriptura nu garantează un nivel de completitudine a informației, cum postulează protestantismul, ci anunță-notifică existența unui proces de călăuzire, în care informația Scripturii va fi asumată în completitudine-înțelegere deplină.

Dacă ne uităm invers la Scriptură, nu ca la un șir de evenimente, ci ca la o expunere a unor răspunsuri la un set comprehensiv de întrebări asupra vieții, avem o cu totul altă perspectivă asupra Scripturii la nivel de informație. Și înțelegem mult mai bine cum Scriptura este organizată și gândită în răspunsurile ei. Și vedem ce tip de răspuns și ce tip de informație a adus Scriptura pentru întrebare, dar și ce obligație avem în comunitate pentru acel tip de informație.

Există ce putem numi nivel de detaliu și nivel arhitectural, pentru informația teologică din Scriptură? Este absolut acest lucru, Scriptura adoptând diferite tehnici pentru a răspunde la diferite întrebări. La întrebările dogmatice răspunde prin definiții simple, clare, dar și prin clarificări, recapitulări dogmatice în diferite

contexte. Iar pentru fiecare întrebare se aduce un anumit tip de răspuns, o informație de o anumită natură, suficientă ca fundament, suficientă pentru călăuzire, pentru a nu avea echivoc în asumare. De exemplu, pentru structura organizațională, întrebările care ar trebui puse de către comunitate sunt:

1. *A dat Dumnezeu o structură organizațională?* A fost preocupat de acest subiect și a dat un răspuns fără echivoc? Iar răspunsul Scripturii la întrebare este fără echivoc, Scriptura răspunzând printr-un vocabular fără echivoc: „Dumnezeu a instituit în Biserică”. Adică nu se arată doar prin vocabular explicit, legat de structura organizațională, ni se arată că urmează o definiție, o definiție.
2. *Există roluri și responsabilități?* Următoarele informații aduse în Scriptură, în continuarea pasajului, sunt lista de roluri, suficient de multe pentru a arăta un context dedicat acestui subiect. La fel, pentru responsabilități sunt enumerate în diferite locuri responsabilități. Există un vocabular explicit pentru acest lucru.
3. *Există tipologie istorică pentru a fi văzută în practica Bisericii?* Cum răspunde Scriptura aici? Ni se arată mai mulți Apostoli care aduc informația despre roluri și responsabilități, în diferite contexte de lucrare. Ni se arată *o imagine operațională a clerului*, o informația de mare valoare. Ni se arată un album fotografic complet adus pentru structura organizațională, care arată prezența acesteia în viața Bisericii în forma instituită. Imaginea operațională biblică a clerului trebuie recapitulată de Biserică în viața ei liturgică, așa cum în Ortodoxie se întâmplă.
4. *Care este natura informației pentru structura organizațională?* O informație arhitecturală care ne arată arhitectura, în mare, a structurii organizaționale. Ne introduce doar în primele nivele ale acestei informații, nu în

detalii tehnice detaliate ale rolurilor și responsabilităților.

5. *Este suficientă informația din Scriptură?* Este suficientă pentru o comunitate care izvorăște din Apostoli și care are Apostolii în fața ei, călăuzind-o timp de câteva (2-3-4) generații în detalierea acestei lucrări. Timp de câteva generații a fost mai mult decât suficient pentru stabilirea dimensiunilor practice și a tuturor detaliilor, direct sau prin ucenicii direcți ai Apostolilor.
6. *Cui se adresează informația din Scriptură?* Bisericii apostolice, în primul rând, pentru călăuzire inițială, sau confesiunilor rupte de peste veacuri, care pretind ruperea și vor să găsească totul în Scriptură, uitând de Apostoli și ucenicii Apostolilor, care au lucrat timp de 200 de ani (ucenicii direcți ai Apostolilor fiind în viață până în anii 200)? Este absolut greșit să crezi că în 200 de ani Apostolii și ucenicii acestora nu au pus toate răspunsurile la întrebările inițiale aduse de Biserică, în mărturia inițială a Bisericii. Scriptura aduce răspunsuri întâi pentru acea Biserică, din primele sute de ani, și apoi pentru noi, ca referință, dar folosită alături de experiența Bisericii sub călăuzirea Apostolilor. Iar primele întrebări găsite în Epistole sunt despre structura organizațională, dar și în mărturia veacurilor apostolice. Informația din Scriptură pentru structura organizațională este fără echivoc de coroborat cu informația istorică, Epistolele fiind pentru comunitățile creștine din acele timpuri, care aveau acea organizare, istorie, care confirmă teza structurii organizaționale. Existența chiar în Scriptură a unor întrebări și a temei, arată că tema a fost ridicată și tratată istoric, deci nu poate exista o altă abordare diferită în istorie, față de cea apostolică. Așa cum sunt prezente aceste informații în Scriptură, înseamnă că istoric au existat în

comunitatea Bisericii acele întrebări care au primit răspuns suficient în Epistole – Epistolele sunt răspunsurile la întrebările Bisericii. Ori, dacă protestantismul are alte răspunsuri la întrebările legate de structura organizațională, și Epistolele au alte răspunsuri, e clar că protestantismul nu a înțeles că Epistolele sunt aceste răspunsuri istorice pentru lămurirea Bisericii. Iar dacă aceste răspunsuri au un vocabular explicit de tipul instituire, preot, episcop, diacon, apostol, atunci cu siguranță că acest vocabular este răspunsul și trebuie să fie prezent și astăzi în discuția despre structura organizațională.

7. Dacă protestantismul a pierdut trenul înțelegerii Scripturii, trenul asumării acesteia în Biserică, în primele veacuri, aceasta fiind asumată în Tradiție, atunci efortul protestant este unul care nu va avea niciodată succes, fiind nevoie să accepte dimensiunea informației Scripturii, relația ei cu primele veacuri și cu mărturia apostolică, fondarea unei Tradiții în Biserică pentru asumare, existența a unei teologii în Biserică pentru completarea informației din Scriptură. Informația din primele două veacuri din Biserică este vitală, Scriptura neputând fi ruptă de acest context Apostolic, în care primește o mărturie inițială, în Tradiție. Indiferent ce ar spune protestantismul despre catolicism și Ortodoxie, mărturia apostolică arată Biserica după chipul Ortodoxiei, în asumarea ortodoxă. Există informație cantitativă care se poate vedea în primele veacuri ca asumare apostolică, în girul apostolic al Scripturii, care arată aceeași Ortodoxie de astăzi. Primele veacuri sunt veacurile Apostolice, care poartă girul asumării apostolice a Scripturii. Nu pot fi negate și nici ignorate de protestantism. Protestanții, pentru a recupera calea înțelegerii Scripturii, trebuie să vadă natura informației, limitele acesteia, dimensiunile în care aceasta are nevoie de

atenție și care ar fi procesul normal de asumare – adică Biserica primară, Tradiția, în comunitate. Protestantismul pretinde recuperarea unui proces istoric, în timp, doar pe baza mărturiei inițiale, fundamentală pentru primii pași făcuți deja de Biserică și referință pentru restul istoriei Bisericii. Veacurile apostolice confirmă structura organizațională ortodoxă.

Care este natura și limita acestei informații? Și cum ar trebui asumată de Biserică? Răspunsul este că informația este primară, axiomatică-principială. Și că trebuie asumată la acest nivel. Până când protestantismul nu va calibra corect așteptările cu privire la natura, dimensiunea informației, nu va face o exegeză corectă, având așteptări nerealiste de la Scriptură și de la ce ar trebui să se întâmple pe baza informației Scripturii, și va ignora o asimilare corectă a conținutului acesteia? Cumva această informație vorbește de la sine pentru nivelul de așteptări, pentru natură, pentru completitudine, dar și anunță ce se va găsi în Biserică, restul informației, detaliile de asumare.

Găsim la teologul Millard J. Erickson afirmații repetate de nenumărate ori, de tipul: „Scriptura nu precizează, nu are nimic pe un subiect”. Or, Scriptura nici nu a fost gândită pentru acea dimensiune și nivel de completitudine așteptată și pretinsă forțat de teolog. Scriptura precizează că există o limită a informației prezente, și arată cum Biserica dezvoltă anumite teme, în Epistole. Dacă găsim precis o definiție, un act de definiție, un proces de definiție a unei structuri organizaționale, găsim roluri, responsabilități și evenimente istorice de prezență a acestora în Biserică, atunci în mod evident trebuie să asumăm o anumită *natură, dimensiune și completitudine* a informației.

O astfel de afirmație protestantă ascunde o mare carență de analiză legată de informație, legată de natura, completitudinea și dimensiunile acesteia. A face astfel de afirmații (ca, de exemplu, în capitolul tratatului pentru Taine, pentru împărtășire) arată o lipsă

gravă de înțelegere a dimensiunilor informaționale ale Scripturii. Dacă protestantismul lucrează într-o confuzie și negură a dimensiunilor informaționale ale Scripturii și peste veacuri încă nu înțelege ce informații aduce Scriptura, protestantismul își descoperă propria neînțelegere totală a Scripturii.

Nu se pot face astfel de afirmații decât atunci când nu s-a înțeles cum se recuperează o anumită informație teologică. Adică, dacă o informație se recuperează din Scriptură sau dacă se validează în mărturia primară a Bisericii, dacă se recuperează în omniprezență, în unitate a informației în Biserică. Protestantismul nu a înțeles de fapt cum se recuperează informația teologică.

Protestantismul amestecă atribute ale informației, natura, completitudinea, limita informației, atribute alterate de protestantism. Găsind diferite exemple în practica din catolicism, legate de completitudinea și limita informației, deduce tendențios că „nu sunt din Scriptură”, când Scriptura nici nu acoperă structural acele dimensiuni ale informației. Scriptura are o acoperire parțială în câteva atribute, dimensiuni ale informației. Iar protestantismul folosește un joc retoric în care „nu este în Scriptură” este doar o eroare de argumentare, în care protestantismul refuză să accepte că Scriptura propune o cu totul altă natură și dimensiune pentru informație decât ei sunt dispuși să accepte (care i-ar poziționa în ilegitimitate). Este *silogismul protestant al absenței informației din Scriptură*, în care protestantismul ignoră de fapt informația Scripturii. De aceea protestanții mai bine pun o linie simplă de genul „nu există în Scriptură”, pentru a ascunde o logică autentică asupra informației respective. Astăzi exact aceste tipuri de discursuri trebuie să le desfacem, în care protestantismul doar aruncă sentințe generice de tipul „nu există”, când de fapt sub acestea se ascunde anularea unor dimensiuni și analize detaliate ale informației.

Protestantismul intră în speculație teologică, neînțelegând care trebuie să fie exercițiul corect asupra informației Scripturii. Este evidentă speculația teologică prezentă în nenumărate analize

protestante, fiind vizibil când se părăsește datul Scripturii și se intră într-o zonă de ipoteze. Atenția la toate atributele informației și la natura acesteia, atenție care lipsește istoric în protestantism, trebuie pusă mult mai bine în evidență de Ortodoxie, care poate în acest punct să desfacă retorica protestantă și argumentarea incorrectă și incompletă. Ce anume din informație nu există în Scriptură (arhitectura inițială, nivelul de completitudine), exact ce anume nu regăsește protestantismul în Scriptură, ceva legat de completitudine sau de natură?

„Preoția obștească și egalitatea tuturor membrilor Bisericii este principiul care a creat o reală bulversare în Biserică prin respingerea preoției sacramentale. (...) Preotul, Arhiereul cel veșnic, este Însuși Hristos care a transmis această demnitate slujitoare Apostolilor și urmașilor acestora, respectiv ierarhia sacramentală *de jure divino* a Bisericii Sale. Despre acest adevăr mărturisesc Scriptura și vechile scrieri creștine ce reprezintă viața însăși a Bisericii, Tradiția.(...) Reforma, eliminând din structura Bisericii un element esențial al acesteia, anume ierarhia sacramentală, va așeza în locul Sinodului episcopilor poporul botezat deținător al preoției universale, care va delega pe cei care predică Evanghelia și celebrează Botezul și Euharistia, lipsind pe cei din granițele ei administrative de harul ierarhiei sacramentale de succesiune apostolică, sfințitor, transfigurator și mântuitor, deschizând calea spre secularizarea lumii occidentale.”⁷¹

Protestantismul afirmă în acest subiect inexistența de informație în Scriptură (afirmație falsă, conform citatelor de la începutul capitolului, care au informație explicită, vocabular și definiție pentru astfel de informație) și nevoia unei deduceri indirecte, găsite doar de protestantism, pentru o structură organizațională. Protestantismul neagă existența conceptului de structură organizațională în Scriptură, neagă existența specificației explicite, directe, a structurii organizaționale, a unui vocabular specific, a unor informații

⁷¹ Pr. Prof. Gheorghe Petraru, *Teologie Fundamentală și Misionară. Ecumenism*, pp. 211-212.

directe cu termeni specifici. Evidența logicii anulării este imposibil de contestat, „Cuvântul lui Dumnezeu” fiind o propunere multidimensională și nu un obiect sau mecanism de conducere, având o teologie specifică pentru acest punct teologic.

8. IMPORTANȚA TAINELOR

Pentru Tainele sau Sacramentele Bisericii, protestantismul merge într-o singură direcție, de a desacraliza parțial sau deplin acest act, de a considera parțial sau deloc importanța acestor acte:

„Poziția reformată sau protestantă crede în importanța acestor sacramente pentru că ele au fost instituite și poruncite de Însuși Domnul Isus Cristos... Ne grăbim însă să adăugăm că *sacramentele nu sunt absolut esențiale* și că ne apropiem de pâine și de vin nu pentru că le considerăm esențiale, ci pentru că sacramentele acestea reprezintă unul dintre mijloacele harului. Spunem că sacramentele nu sunt esențiale pentru că, potrivit propriei noastre definiții, ele nu adaugă nimic, nu completează Cuvântul. În plus, nu există har specific și excepțional care să fie transmis numai prin sacramente... Poziția protestantă tradițională recunoaște numai două sacramente: botezul și Cina Domnului.”⁷²

Iar neoprotestantismul (de exemplu penticostalii) renunță deplin la semnificația acestor Taine: „*Cina Domnului*, constând din pâine și rodul viței, *este un simbol* ce reprezintă împărtășirea noastră din natura divină a Domnului Isus Hristos (2 Petru 1:4); o amintire a suferințelor și morții Sale...”, „*Ordonanța botezului* prin îngroparea cu Hristos trebuie respectată ca o poruncă scripturală, de toți cei care s-au pocăit cu adevărat și au crezut în inimile lor cu adevărat în Hristos ca Mântuitor și Domn. Făcând așa, ei *își spală trupul cu apă curată ca un simbol exterior al curățirii*, întrucât inimile lor au fost deja stropite cu sângele lui Hristos, ca o curățire lăuntrică.”⁷³

⁷² Martyn Lloyd-Jones, *Mari Doctrine ale Bibliei - Biserica și Lucrurile de pe urmă*, Vol. 3, Editura Făclia, Oradea, 2003, p. 44.

⁷³ William W. Menzies și Stanley M. Horton, *Doctrine Biblice - O perspectivă penticostală*, LIFE PUBLISHERS ROMANIA, Oradea, 1999, p. 289.

ÎMPĂRTĂȘIREA

Informația teologică revelată relevantă pentru împărtășire este:

(In. 6, 48-58) „Eu sunt pâinea vieții. Părinții voștri au mâncat mană în pustie și au murit. Pâinea care se coboară din cer este aceea din care, dacă mănâncă cineva, nu moare. Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer.

Cine **mănâncă** din pâinea aceasta **viu va fi în veci** [1]. Iar pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este **trupul Meu**.

Deci iudeii se certau între ei, zicând: Cum poate Acesta să ne dea trupul Lui să-l mâncăm? [7]

Și le-a zis Iisus: Adevărat, adevărat zic vouă, **dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi** [2].

Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică [3], și **Eu îl voi învia** în ziua cea de apoi.

Trupul este **adevărată mâncare** și **sângele** Meu, **adevărată băutură**. [8]

Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu **rămâne întru Mine și Eu întru el** [4].

Precum M-a trimis pe Mine Tatăl cel viu și Eu viez pentru Tatăl, și **cel ce Mă mănâncă pe Mine va trăi prin Mine** [5].

Aceasta este pâinea care s-a pogorât din cer, nu precum au mâncat părinții voștri mană și au murit. **Cel ce mănâncă** această pâine **va trăi în veac**. [6]”

Analiza informației teologice în aceste pasaje este:

1. *Împărtășirea - Condiție existențială* pentru viața veșnică - „Cine **mănâncă** din pâinea aceasta **viu va fi în veci**” (In. 3, 48).
2. *Importanța și condiția existențială a împărtășirii* este repetată de 6 ori, în referințele [1]-[6]. Importanța este una

- pentru această viață, în care avem nevoie de această taină, iar condiția existențială este pentru viața veșnică.
3. *Importanța și condiția existențială a împărtășirii* este repetată și în formă afirmativă, „**Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică**” [3], și ca interdicție, „**dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi**” [2], pentru a sublinia importanța existențială și condiția existențială a ființei umane pentru acest act. Forma afirmativă este pentru a specifica *importanța ființială* prezentă în viața actuală, forma de interdicție, negativă, este pentru a specifica o *condiție existențială* pentru veșnicie. Sunt două atribute diferite, specificate în manieră diferită de Hristos, care arată dimensiunea acestei lucrări a tainelor.
 4. *Ființa actului de împărtășire*: primirea Trupului și Sângelui lui Hristos.
 5. *Responsabilitatea fiecăruia de a participa la această împărtășire*: „Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu”. Hristos aduce o libertate în împărtășire, dar subliniază importanța actului. Responsabilitatea personală este numai pentru un act important existențial.
 6. *Ce sunt Trupul și Sângele lui Hristos?* Duhul Sfânt preface darurile pâinii și vinului în Trupul și Sângele. În mod real, sunt ceea ce se înțelege prin trup și sânge, această întrebare fiind găsită direct în [7], cu un răspuns în [8]. Hristos confițește de două ori [7], spunând „Adevărat, adevărat zic vouă”, adică înțelegerea pe care evreii o întreabă anterior, cu privire dacă să înțeleagă cuvântul Trup ca trup fizic este legitimă, adică evreii au înțeles corect cuvântul trup. Prin acest răspuns toată umanitatea primește un răspuns la întrebarea legitimă dacă să înțelegem cuvântul Lui ca trup sau ca simbol. Hristos clarifică și confirmă înțelegerea corectă a

cuvântului ca trup fizic, prin puterea Duhului din darul pâinii.⁷⁴

7. *Scopul nepământesc al tainei*: este arătat de Hristos în formula „nu precum au mâncat părinții voștri mană și au murit”, prin care arată că nu trebuie înțeles în sensul fizic, de pâine și vin, trupește, ci că întreaga discuție este una despre viața veșnică și despre ce primește omul pentru veșnicie.
8. *Conceptele primare din împărtășire sunt*: importanță și condiție existențială, viață veșnică, Trupul și Sângele lui Hristos, trup fizic, act legat de veșnicie, ființa umană, responsabilitate personală.
9. *Informația teologică relevantă completă a actului este*:
 - a. Importanța existențială a actului pentru ființa umană.
 - b. Condiție existențială pentru veșnicie.
 - c. Ființa actului este primirea Trupului și Sângelui.

⁷⁴ Întrebarea despre Trupul și Sângele Mântuitorului este o întrebare istorică a întregii umanități, pe care cu toți o adresăm: este vorba fizic despre Trupul și Sângele Său? De aceea este și adăugată de apostoli în Scriptură această mențiune pentru importanța clarificării subiectului pentru Biserică. În răspunsul lui Hristos nu este vorba izolat despre harul Duhului, prezent în Taine. Și acesta este prezent. Dar în răspunsul său Hristos nu confirmă prezența harului. Ci confirmă materialitatea tainei, natura materială a actului: trupul este cel discutat și nu harul sau altceva. Poporul evreu nu putea să gândească nimic despre har, neștiind această teologie. Poporul evreu întreabă curat: *Tu vorbești despre trupul tău real pe care noi să îl mâncăm?* Evreii nu cunoșteau teologia harului, întrebarea lor este pentru Hristos, să confirme că este exact ce au înțeles ei, *trupul în sens fizic*. Iar Hristos răspunde la această întrebare: *Da, vorbesc despre trupul Meu*. Poporul s-a mirat la fel ca toată umanitatea despre acest lucru, și de aceea uimirea și taina este păstrată și clarificată în Scriptură. De ce a adăugat evanghelistul această clarificare în Scriptură? Pentru că nivelul de importanță al întrebării pentru istorie este unul existențial – înțelegerea corectă a trupului în sens fizic, afirmată de Hristos, confirmată interogativ de evrei și apoi din nou consfințită de Hristos, adică o confirmare în trei pași nu mai lasă loc de discuții.

- d. Trupul și Sângele trebuie înțelese în mod propriu.
- e. Taina împărtășirii trebuie înțeleasă ca taină a veșniciei, nu ca simbol sau ca simplu act pământesc.

10. *Informația teologică folosită de protestantism este:*

- a. Nu folosește importanța existențială explicită a textului, considerând simbol sau act nerelevant (neo-protestantism și protestantism).
- b. Nu folosește condiția existențială, considerând că împărtășirea nu are legătură cu viața veșnică.
- c. Nu folosește informația despre înțelegerea în mod propriu a trupului în sens fizic.
- d. Nu folosește informația despre primirea în chip real a Trupului și Sângelui, ci presupune sau primirea harului, sau doar un simbol de comemorare.
- e. Nu folosește informația despre veșnicie pentru Taine.

11. *Concluzie:* Protestantismul ignoră grosul din informația teologică revelată, atribute primare – importanța și caracterul existențial, natura actului, semnificația actului, toate explicitate detaliat. Protestantismul anulează informația teologică revelată, pe ansamblu, despre împărtășire, refuzând să o folosească, propunând altă informație proprie, înlocuind informația revelată cu propriile informații. Într-o detaliere cuvânt cu cuvânt a interpretării împărtășirii, se observă cum protestantismul refuză toată informația din act, păstrând doar un act ceremonial despre Trupul și Sângele lui Hristos.

Teologia Sfințelor Taine (dintre care am menționat doar două) este legată de aducerea omului în veșnicie, prin lipirea lui de Dumnezeu, întărirea firii umane, pregătirea omului de veșnicie. Tainele sunt legate de existența veșniciei, luminarea și pregătirea omului pentru aceasta. Sunt *actul primar al Bisericii pentru credincioși și acte existențiale pentru om*. Importanța Tainelor este legată

de dumnezeire, la care omul devine părtaș în acestea. Iar dumnezeirea în Taine trebuie văzută ca împărțășire de veșnicia lui Dumnezeu, de lumina Sa, care ne aduce în veșnicie, în lumină.

Teologia lipirii omului de veșnicie, în Taine, este una în nenumărate valențe, arătată în acest fel de Dumnezeu. Afirmările făcute în Scriptură au un atribut mare legat de valoarea acestor lucrări pentru ființa umană. Hristos folosește enunțuri de tip *condiție existențială a ființei umane* pentru Taine, unele afirmații care sunt de tipul condiție existențială pentru ființa umană în veșnicie.

Caracterul de importanță existențială și de condiție existențială în Taine pentru veșnicie, arătat explicit de Hristos, este ignorat în teologia protestantă, defăimat sau desconsiderat. Teologia tainelor este una nulă în protestantism, cu un caracter anulat în dimensiunea arătată de Hristos, de condiție existențială a veșniciei, care nu mai există în protestantism. Hristos și Apostolul Pavel enunță pentru Sfintele Taine două caractere: importanță ființială prezentă pentru ridicarea firii umane, cerută pentru om și condiție existențială pentru veșnicie.

Protestantismul anulează calitatea ființială a unor lucrări fundamentale, arătate de Hristos, într-o teologie completă. Anulează de fapt relevanța informației teologice pentru un subiect. Adică anulează caracterul existențial, menționat explicit de Hristos pentru acestea (naștere din nou pentru botez și intrare în împărăție doar prin botez, viața veșnică numai prin Trupul și Sângele lui Hristos).

Sfintele Taine sunt sfințirea omului pentru veșnicie, sunt veșnicia însăși primită de om. Sunt unirea omului cu veșnicia, în lumină. Lumina este veșnicia lui Dumnezeu. Omul trebuie să se lipească de lumină, de veșnicie, altfel este în afara acesteia. Mai mult, nu este suficientă lipirea în botez, ci este nevoie de deplinătatea și de actualizarea luminii lui Hristos, de a primi chipul veșnic de lumină al lui Hristos din harul Lui.

De ce zice Hristos că fără împărtășire nimeni nu se mântuiește? Pentru că nimeni nu poate fi în lumină fără chipul și haina de lumină ale lui Dumnezeu, să fie părtaș veșniciei în lumină. Împărtășirea este îndumnezeirea omului prin primirea chipului și luminii lui Dumnezeu, prin care se face și el lumină veșnică.

Protestantismul denaturează exact atributul de relevanță capitală, existențială al acestor afirmații, renunțând la ce este mai important din enunțurile teologice, la relevanța capitală pentru actul Tainei. Protestantismul rămâne doar o tehnică retorică istorică de dezbateri și combatere a tezei teologice istorice, folosind pasaje din Scriptură care, prin mecanisme teologice de analiză, se poate ușor dovedi în deplinătate ca fiind o retorică argumentativă incorectă, ce folosește tehnici incorecte de argumentare, și nu informația teologică relevantă, anulează relevanța informațiilor teologice și nu se poate susține în continuare în teologie ca propunere viabilă teologică.

Millard J. Erickson aduce următoarele afirmații legat de natura Tainei, de importanța acesteia, de administrare:

„Prima problemă este întrebarea privitoare la prezența lui Cristos în sacrament. Sunt trupul și sângele lui Cristos prezente într-un mod oarecum special și dacă da, în ce sens? (...) [1]

În primul rând, dacă luăm literal cuvintele *Acesta este trupul Meu* și *Acesta este sângele Meu*, rezultă o absurditate.(...) A crede că Isus s-a aflat în același timp în două locuri diferite este într-un fel o negare a încarnării, care a limitat aspectul fizic al naturii Sale umane la apariția într-un singur loc din spațiu.(...)

Cum rămâne însă cu ideea că Hristos este prezent în mod spiritual? [2] (...) Trebuie să ne gândim la acest sacrament nu atât în termenii prezenței lui Cristos, cât mai ales în termenii promisiunii Lui și a unei eventuale relații mai strânse cu El. (...)

Administrarea corectă a ritului

Scriptura ne dă foarte puțină lumină cu privire la cine anume trebuie să administreze Cina Domnului.(...) [3]

Cine poate participa la Cina Domnului

Nicăieri în Scriptură nu găsim o expunere detaliată a cerințelor pentru primirea Cinei Domnului. [4]⁷⁵

Pentru primul punct [1], apare întrebarea dacă există un răspuns în Scriptură. Scriptura ne aduce un răspuns direct la această întrebare. Această întrebare este una omniprezentă a istoriei, cum am spus anterior, pe care chiar evreii au pus-o în Scriptură. De aceea, chiar Scriptura răspunde la ea, fiind o întrebare capitală a întregului creștinism, cu o cuprindere explicită ca întrebare-răspuns în Evanghelie. Este o întrebare și pusă, dar și cu un răspuns direct în Scriptură. Ce spune teologul, că nu există întrebarea și răspunsul în Scriptură, este complet greșit, cum este arătat anterior. La fel, teologul se afundă într-o logică materială când vorbește despre ceva peste materie, despre Dumnezeu, dumnezeire și despre lucrarea lui Dumnezeu în lume.

Dacă teologul protestant contestă împărtășirea în forma ei materială, spusă de Hristos, atunci contestă direct și zămislirea lui Hristos, de la Duhul Sfânt, dar și nașterea din fecioară și pururea fecioria Născătoarei de Dumnezeu, care sunt, la fel, lucrări peste fire. A aduce argumente din logica materiei pentru ceva ce nu este venit prin cele ale materiei este greșit și forțat. Pentru că tot ce este în Hristos și în Duhul Sfânt nu este după logica materiei. Toate minunile lui Hristos înving această logică a materiei. Argumentul teologului de a combate cu ceva din lumea aceasta ceva ce nu este prin lumea aceasta este o optică obtuză de a vedea pe Dumnezeu și toată lucrarea Acestuia, folosind ochii și logica de pe pământ.

Pentru punctele [3] și [4] Scriptura ni-L arată pe Hristos în

⁷⁵ Millard J. Erickson, *Teologie creștină*, pp. 964-967.

primul rând, pe Apostoli și instituția sacramentală instituită pentru *păstorire* și *paștere*. *Pașterea* ne arată multe despre hrănirea credincioșilor cu Tainele Bisericii. Iar detaliile solicitate apar devreme în Biserică, în practica Bisericii, în secolele apostolice, unde Apostolii au girat practica sacramentală. Informația istorică cantitativă nu are nevoie de o confirmare în Scriptură, fiind o practică unitară, uniformă, o informație istorică ce nu poate fi ignorată doar pe motiv că „nu e scris în Scriptură”, și care este girată de prezența Apostolilor și a ucenicilor apostolilor, care au dezvoltat acea structură organizațională.

A nega evidentul istoric, găsit în mărturii istorice cantitative, nu este un argument valid, este un obicei protestant greșit, care nu poate fi acceptat doar pe motiv că protestantismul s-a obișnuit în acest mod de a nega istoria și evidența. Este momentul ca protestantismul să asume o logică a informației pe baza evidenței mărturiei sale, nu pe baza discreționarului lor de a ignora tot ce este în istorie. Ignorarea informației nu este acceptabilă în teologie, cât timp există evidențe pentru susținerea acesteia.

O informație nu este corectă doar pentru că este prezentă în Scriptură, ci pentru că stabilirea calității de adevăr se face fără echivoc. Este fără echivoc faptul că informația din veacurile apostolice este găsită ca informație cantitativă și că se poate trage o concluzie pe baza acesteia legat de asumarea Scripturii în Biserica primară, legat de înțelegerea Scripturii în Biserica din veacurile apostolice, girată de prezența Apostolilor și a ucenicilor acestora. Cât timp istoria conține dovezi cantitative despre evenimente și informații, acestea trebuie să fie acceptate de protestantism și nu sfidate. Nu putem accepta sfidarea protestantă a informației istorice valide.

Lacunele din argumentare, lipsa de informație și incapacitatea de a recupera corect o informație teologică, incapacitatea de a găsi corect calea informației teologice sunt văzute în formulări de tipul „nu există în Scriptură”. Ca în structura organizațională și ca în Taine. De fapt, în toate dimensiunile teologiei protestante.

După ce protestantismul anulează sau ignoră informația teologică revelată directă, explicită, începe să intre într-un domeniu speculativ, într-o teologie speculativă, în care sunt nenumărate opțiuni, în afara informației revelate, directe, explicite.

Se observă ușor cum Millard, după ce a anulat informația revelată, neputând sau nereușind să o găsească în Scriptură, neînțelegând de fapt ce informație aduce Scriptura și cum răspunde Scriptura la întrebarea sa, începe să enumere opțiuni, să intre în domeniul speculației teologice. Ce face nu este evidențierea unui dat, a unei definiții biblice, ci este o construcție din umbre, din iluzii, indirectă, o construire speculativă a unei propuneri de structură organizațională.

Protestantismul părăsește datul informațional direct, iar apoi intră în domeniul analizei „opțiunilor”, „ipotezelor”, în afara informației directe, explicite. De ce protestantismul ajunge cu nenumărate opțiuni în nenumărate confesiuni? De ce protestantismul este o teologie a tuturor opțiunilor, în afara informației directe, explicite, revelate? Datorită modului speculativ de a analiza ceea ce rămâne în Scriptură după ce se anulează informația biblică explicită, directă.

Speculația teologică, acest proces de propunere de opțiuni este rezultatul evident al unei lipse de înțelegere a exercițiului corect ce trebuie făcut asupra informației teologice. Nu ai cum să propui „modalități de asumare și exercitare a tainelor” sau „principii pentru o nouă structură organizațională”, fără a înțelege de fapt ce fel de informație propui, unde ar trebui să fie prezentă această informație pentru a fi recuperată. Când propui speculativ „o structură organizațională” și „un exercițiu al tainei împărtășirii”, aduci o parte de informație teologică, completezi teologic Scriptura, în nenumărate dimensiuni, prin speculație.

Cum ar trebui gândită informația teologică legată de asumarea acesteia? În unitatea Scriptură-Viața Bisericii (Tradiție)-Timp. Pentru că Scriptura și Viața Bisericii, Biserica, în timp, sunt

un tot. Sunt o unitate. Trebuie să existe o admisibilitate informațională în unitate pentru informația din toate timpurile. Iar comunitatea Bisericii este cea care administrează această informație teologică. Biserica primară a adus din izvorul apostolic, în primele secole, nenumărate teologii și dezbateri asupra înțelegerii teologice. Cel puțin acestea pot fi referință pentru protestantism, primele veacuri apostolice, în care evidența unei informații teologice și a unui adevăr de asumare într-un anumit fel a Scripturii nu poate fi contestată. Pentru că informația din Scriptură nu este un dat rupt de unitate. De unitatea Bisericii în timp. Scriptura este parte a unității, parte a unității informaționale în toate dimensiunile, în întreg timpul. Tocmai această unitate a Bisericii care aduce și o unitate a informației ne arată unitatea informației în timp, persistența și identitatea acesteia, aceeași informație disponibilă în toate timpurile. Adică un proces de creștere a informației în unitate. În care ce este în unitate rămâne în unitate și izvorăște unitate. Protestantismul caută în afara comunității istorice, în afara unității, dimensiuni de completare a naturii informației, care aparțin comunității și Duhului, în unitate, în timp. Cine completează, clarifică informația? Duhul o clarifică, interior comunității, în timp.

Dacă Biserica este o unitate, atunci trebuie să fie o unitate în toate dimensiunile. Adică Scriptura trebuie să fie identică în ce comunitatea mărturisește – în identitate și unitate, în Tradiție. Să existe o unitate continuă în timp între Scriptură și viața Bisericii. Iar dacă există această unitate, atunci viața Bisericii, cuprinsă în mărturia acesteia, în mod normal trebuie să fie, să aibă identic aceeași informație din Scriptură. Unitatea Bisericii ne arată firescul egalității, prin unitate și identitate între Scriptură și Tradiție (Mărturia Bisericii pentru Scriptură), care trebuie să fie o unitate, dar și în identitate, o identitate.

Se observă continuu în protestantism, în toate dimensiunile, evitarea unei ordini clare a asumării informației biblice, adică în ordine, Evanghelia, apoi Epistolele prin prisma Evangheliei-

Hristos. Și ce fac protestanții este să uite de Evanghelie-Hristos, să găsească pasaje în Epistole, pasaje care au de multe ori un specific nu neapărat dogmatic, ci dogmatico-motivațional, pentru clarificare, asumare, dar și ca motivare, și apoi să distorsioneze, să extragă selectiv informație biblică. Se vede întâi extragerea selectivă de informație în lipsa prezenței în argumentările protestante a listei întregi de informații biblice pe subiect, premisele informaționale ale argumentării, pentru botez, împărtășire, structura organizațională.

Protestantismul nu poate aduce nimic teologic fără o metodologie corectă de analiză informațională, fără a utiliza real Scriptura, fără a folosi informația teologică relevantă pentru argumentare. Deși protestanții recunosc unele Taine, în accepțiunea lor nu le tratează ca și condiție existențială.

Tainele ajung în protestantism un act oarecare, dar nu existențial. Aici se impune o discuție despre natura și importanța existențială a cuvintelor lui Hristos, natură a informației care nu mai apare în protestantism. Protestantismul schimbă caracterul existențial al informației Scripturii despre Taine și despre alte puncte, și prin aceasta rămâne în afara existenței veșnice. Protestantismul anulează informația directă pentru nenumărate puncte teologice, ca prin pas în exegeza teologică protestantă.

BOTEZUL

Botezul este situat la o intersecție între câteva puncte mari teologice: existență, Dumnezeu, umanitate, asumarea unei ontologii existențiale în Dumnezeu. Ce propune botezul este o mutare și asumare a unei alte ontologii existențiale, în Dumnezeu. Adică în botez suntem în Dumnezeu. Suntem altfel, suntem lipiți, alipiți, uniți cu Dumnezeu. Suntem altfel în existență. În ceva ce doar Dumnezeu are, în ceva ce primim prin credință, prin asumare, prin botez. Într-o ontologie nouă, adusă doar de Dumnezeu, prin Sine, prin ce este.

Botezul este un act în primul rând legat de existență. Ne ia de undeva din existență și ne mută în altă stare, în care suntem în Dumnezeu. Iar actul în sine este un nou mod de a fi, de a trăi. Aduce un alt mod de a fi în existență. Trăim altfel după botez. Asumăm altfel existența. Este o stare și condiție existențială, ne aduce într-o stare în care trăim. Este legată de ce trăim ca act al vieții. Aduce ridicarea omului, desăvârșirea acestuia, împlinirea acestuia în harul lui Dumnezeu. Adică o condiție și o ridicare a ființei umane în noua ontologie, în noua stare lipită de har.

Botezul este văzut și ca un simbol, fiind legat de o transformare, de venirea lui Hristos, de toate evenimentele mari ale mântuirii care sunt cuprinse într-un act major, cel al botezului. Însă simbolul, semnul tuturor acestor evenimente nu poate rămâne în discuție doar ca semn, totul în istorie fiind pentru marea trecere a omului, din fără Dumnezeu în cu Dumnezeu, în Dumnezeu. Botezul este marea trecere în existență. Marea trecere în Dumnezeu. Este una din marile treceri ale omului în existență, care o precedă pe cea a trecerii în veșnicie.

Botezul este un act existențial. Este ceva ce face parte din existența noastră, care ne transformă existența. Nu este un act simbolic, este un act de participare la ceva în existență, la dumnezeire. Este o participare la ceva ce este veșnic, la lumina lui Dumnezeu. Acest act ne definește ca oameni, prin contribuția pe care o aduce în firea noastră, în transformarea firii. Este primirea luminii lui Dumnezeu, este primirea darurilor Duhului Sfânt. În botez, ajungem într-o lumină care ne cuprinde, care ne ajută în toată viața să fim lumină din Lumină, să fim în participare la lumina lui Dumnezeu.

Botezul adaugă firii ceva ce nu era înainte în acesta, o transformare a acesteia, adaugă ceva ce ne schimbă în existență ca făptură. Ne aduce aproape de Dumnezeu, de dumnezeire, ne schimbă starea în existență. Botezul este o schimbare deplină a paradigmei de a trăi. Dintr-o făptură în afara luminii veșnice, suntem în cea mai

mare valoare a existenței, dumnezeirea, participarea la dumnezeire. Botezul este lipirea omului de veșnicia în lumină. Este primirea luminii veșnice.

Această schimbare de paradigmă este precizată de Hristos, exact în acest fel, drept condiție existențială. Nașterea este schimbarea de ontologie, ancorarea într-o altă valoare a existenței, în dumnezeire. Nașterea este o metaforă în care așa cum cineva primește trup și chip în această lume, la fel și noi primim trup și chip în dumnezeire. Botezul ne aduce un trup și un chip în lumina lui Dumnezeu, ne duce în dumnezeire. Este o naștere prin nașterea în lumina lui Dumnezeu. Prin primirea unui nou trup și a unui nou chip, luminate, în lumina lui Dumnezeu. Iar metafora hristică a nașterii este acoperită de realitatea asumării unei noi ontologii în Dumnezeu. Importanța vederii lucrului acesta ca „naștere”, după cum Hristos folosește o metaforă atât de puternică, este prin ontologia asumată de om prin acest act, ca una similară unei nașteri. Așa cum omul în ființare-naștere primește trup în această lume, în botez-luminare primește naștere în dumnezeire.

Hristos este cel care deschide discuția despre botez legat de existență, ontologie, dumnezeire, botezul ca o condiție existențială, botezul ca asumare a unei ontologii, botezul ca naștere. Iar noua ontologie este a Duhului. Este o ontologie în care omul se naște în Duhul Sfânt. Informațiile aduse de Hristos sunt punctul de start și stabilesc întreg cadrul și toate raporturile și relațiile de văzut între existență, botez, Dumnezeu, om. Botezul este actul prin care omul mărturisește și asumă o stare în dumnezeirea veșnică. Mai jos sunt câteva considerații biblice cu privire la botez.

Informația teologică revelată pentru taine este adăugată mai jos:

Botez:

(In. 3, 5-6) „Iisus a răspuns: Adevărat, adevărat zic ție:

De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre

în împărăția lui Dumnezeu. Ce este născut din trup, trup este; și ce este născut din Duh, duh este. Nu te mira că ți-am zis: **Trebuie să vă nașteți de sus.**”.

Analiza informației teologice în aceste pasaje este:

1. *Botezul - Condiție existențială* pentru viața veșnică: „**nu va putea să intre în împărăția** lui Dumnezeu” (In. 3, 5).
2. *Condiția existențială a botezului* este specificată ca interdicție, în formă negativă, viața veșnică neexistând fără botez. Interdicția este absolută, repetată de mai multe ori.
3. *Ființa botezului* este un act, este lipirea omului de Duh, „de sus”, adică, prin botez, omul intră în veșnicie, în lumina lui Dumnezeu, și prin lumina sa în veșnicie. În botez participă Sfânta Treime și omul.
4. *Fără lumina botezului, a Duhului*, omul nu poate intra în veșnicie.
5. *Conceptele primare din botez sunt:* lumina lui Dumnezeu, Duhul, omul, asumare.
6. *Informația teologică relevantă completă a actului este:*
 - a. Duhul – făptuitor.
 - b. Botezul – condiție existențială specificată printr-o interdicție.
 - c. Omul – care asumă botezul.
 - d. Ființa actului – acoperirea omului de harul veșnic, de dumnezeire, de lumina lui Dumnezeu. Veșnicia este prin Dumnezeu, prin lumina lui Dumnezeu împărtășită omului în acest act. Botezul este veșnicie, intrarea omului în veșnicie. Asta spune Hristos, într-un formulare orientată spre sublinierea importanței actului, prin veșnicie, interdicție.
7. *Informația teologică folosită de protestantism este:*
 - a. Protestantismul nu folosește informația de condiție existențială prezentă în pasaj, prin interdicție, și

- astfel relativizează actul ca simbol sau neimportant.
- b. Protestantismul nu folosește informația de prezență a Duhului, care are drept consecință lipirea omului de lumina veșnică, de dumnezeire.
 - c. Protestantismul nu folosește informația că Duhul este dumnezeire de care omul se lipește, că actul este unul legat de veșnicie.
8. *Concluzie:* Protestantismul ignoră grosul din informația teologică revelată, atribute primare – caracterul existențial și natura actului - lipirea omului de veșnicie, de dumnezeirea Duhului, intrarea omului în veșnicie în lumina lui Dumnezeu, prin acest act.

În botezul adevărului și al luminii, adică acela istoric, ortodox, creștinul primește în el Duhul Luminii. La botezul neadevărului, cel protestant, care este într-o cu totul altă credință și în alt adevăr față de cel ortodox, protestanții primesc alte duhuri, unitare în manifestare, dar care nu sunt Duhul Sfânt ortodox. De aici și nenumăratele manifestări „*pseudoharice*” în momentul botezului protestant, care validează această afirmație.

Botezul protestant este cu adevărat un botez în sine, dar are alt conținut, fiind alt adevăr și alte duhuri care sălășluiesc în cel care se botează, duhurile propriei mărturii a botezului (*neadevărul*) și a credinței mărturisite de protestanți, diferite în totalitate de cele ortodoxe.

Botezul înseamnă asumarea unei noi identități, cu un fond mărturisit la botez, adică sau adevărul, sau neadevărul, sau înșelarea. De aceea, primirea Duhului Adevărului, a duhurilor neadevărului, dar și a botezului neinstanțiat sunt cele trei rezultate ale unui act dorit de botez.

Fiecare adevăr are stăpânul lui, iar fiecare intră în botez sub puterea și stăpânirea luminii sau a întunericului. Adevărul luminii

are ca pecetluire lumina și adevărul, iar neadevărul întunericului are ca pecetluire posedarea de duhurile întunericului și intrarea deplină în întuneric, oricâtă aparență de legitimitate (și fals adevăr) ar avea *pseudoadevărul* (neadevărul, în fapt) protestant. Nu poți să te botezi integral în ceva ce este opus adevărului și opus total adevărului istoric, și să ai pretenția că te botezi în același adevăr ca și cel istoric, că ai același botez ca botezul istoric, dar și că duhul tău este același duh istoric, cu aceeași identitate ca Duhul Sfânt apostolic ortodox. Duhul botezului protestant este integral diferit și opus duhului botezului ortodox, ca adevăr mărturisit, manifestare, lucrare.

Botezul este intrarea în veșnicie a omului, în lumina veșnică a lui Dumnezeu. Este imposibil de acceptat ca un copil să nu fie botezat, indiferent de motiv. Intrarea în veșnicia luminii lui Dumnezeu este principalul lucru de urmărit pentru orice ființă. Invocarea protestantă asupra botezului la maturitate este greșită, deoarece rupe omul de veșnicie și scoate omul din veșnicie. Botezul este veșnicia omului. De aceea, legarea omului de veșnicie este primul act de săvârșit în viață pentru om. Legarea omului de lumina lui Dumnezeu este cel mai important act ființial al vieții omului.

Ortodoxia și protestantismul sunt în antiteză deplină. Realitatea obiectivă arată că un singur cult este în deplin adevăr, dar și că celălalt este deplin în neadevăr. Adevărul cu Duhul Adevărului și neadevărul cu duhurile neadevărului, fiecare lucrând cu putere și cu o mărturie specifică în culte, în permanentă opoziție, vizibilă, istorică, de neconfundat.

Protestanții primesc aceste duhuri la botezul protestant, duhurile propriului lor (ne)adevăr, mărturisite unitar în manifestări de toți aceștia, ei neînțelegând nici ființa, nici pseudolucrarea creștină, nici pseudolegitimitatea duhurilor lor, duhuri care imită și încearcă să impersoneze Duhul Sfânt.

Botezul asumat de protestantism este în antiteză cu cel asumat de Ortodoxie, ca mărturisire a credinței, dar și a duhului (duhurilor) din acesta. Adevărul este mărturisit de un Duh al

Adevărului. Antiteza adevărului este mărturisită numai de duhul neadevărului, iar asumarea acesteia în botez (pecetluire în credință) aduce comuniunea cu duhul neadevărului.

Semnificația botezului în numele Treimii are cu totul alt sens decât presupusa comuniune prin invocarea formală a Treimii și a numelui Treimii, adică a formulei „*Se botează robul lui Dumnezeu..., în numele Tatălui, și al Fiului, și al Duhului Sfânt*”. Se cere prezența Treimii și se cere Acesteia pecetluirea în numele ei, adică a Tatălui, a Adevărului și a Duhului Adevărului, într-un act în care oamenii cer lumina și adevărul peste un nou credincios. Acest act nu poate avea instanță, atâta timp cât invocarea Adevărului și Duhului Adevărului nu se face în adevăr, în întregul adevăr cerut de Treime și în care Treimea să se pogore.

Dacă Duhul este un adevăr întreg, poate cere botezul în ceva ce nu este întreg? Se lipește Duhul de ceva ce nu este dăruit de Sine, de o identitate în afara adevărului, de ceva din afara Bisericii? Duhul Adevărului nu va acoperi în veci ceva ce nu este în adevăr, în identitate, oricâte invocări în numele Lui s-ar face, botezul fiind o participare reală și vie, și o prezență a lui Dumnezeu în acel loc, și nu doar o simplă menționare sau aducere aminte despre El în botez.

Prezența Adevărului și a Duhului Adevărului nu este doar printr-un nume, este prin prezența întregii ființe, cu tot ce a descoperit și lăsat Adevărul despre Sine. Este o prezență ca identitate, nu una declarativă. Fără identitatea Sa, nu putem chema în mod real pe Dumnezeu. Când chemăm pe Dumnezeu, îl chemăm în tot ce este, nu doar într-un nume.

Botezul este un act în care Dumnezeu Însuși participă, chemat și voit, în Adevăr, întreaga Treime fiind prezentă, Treimea primind în comuniune un nou credincios care trebuie să fie deja în adevăr, fără acesta botezul adevărului neinstanțiindu-se. Identitatea adevărului este dată și creată de Dumnezeu, iar identitatea neadevărului este întotdeauna creată de duhurile rele. De aceea, botezul în adevăr, dar și cel în neadevăr presupun asumarea unei identități a

„(ne)adevărului”, asumat de cel care se botează. Nu sunt doar simple cereri pentru unire către Dumnezeu, ci sunt participare directă a celeilalte lumi, a Duhului adevărului sau a duhurilor neadevărului, la o comuniune consimțită de om. Unirea prin botez cu adevărul, sau în cazul opus neadevărul, din fondul credinței mărturisite, și nu cererea pretinsă către Dumnezeu, pentru unire cu Acesta este identitatea botezului și a unirii, a intrării în comuniune în botez.

Comuniunea care se instanțiază la botez aduce unirea cu ființa Adevărului sau cu duhurile neadevărului, mărturisite în fondul credinței. Încercând asumarea adevărului, mulți își asumă, de fapt, identitatea neadevărului, cu toate ale ei, acolo unde toate cele spuse despre Dumnezeu sunt neadevăr curat și sunt lucrare cu totul opusă adevărului.

Comuniunea și teologia comuniunii (cu Dumnezeu) nu sunt la discreția fiecăruia și numai prin folosirea numelui lui Dumnezeu, ci sunt exclusiv prin identitatea adevărului lucrat, care trebuie să fie o asumare a identității Duhului Adevărat. Adevărul prin Duhul Adevărului, iar neadevărul prin duhurile neadevărului. Comuniunea în sine se face cu identitatea pe care o mărturisești în fondul credinței și a mărturiei botezului.

Numele lui Hristos nu este o legitimare în sine a fondului credinței; în spatele acestuia se poate așeza integral adevărul sau integral neadevărul, pe care Hristos nu îl mărturisește, fiind lucrarea satanei, de minciună, și cu care în veci Treimea nu se va uni și nu va fi în comuniune. Acest opus al identității este luat și condus în botezul neadevărului, în care cei neatenți primesc și se îmbracă în pseudoidentitatea minciunii.

Identitatea credinței nu este dată de mărturisirea ei sumară, ci de întregul fond al credinței. Nu este suficient Crezul și nici botezul în numele Treimii, dacă în spatele acestora stă neadevărul. În botez, fundamental este întregul fond al credinței, identitatea care se asumă. *Botezul este o asumare de identitate*, nu doar o mărturisire formală a unui formule de credință. Prin botez nu asumăm împărțit

pe Dumnezeu, doar numele acestuia, titulatura acestuia, ci asumăm deplin ce este Dumnezeu, ca întreg.

Demonii, duhurile întunecate cunosc întregul adevăr, dar nu sunt „*botezați*”, nu sunt în lumină, fiind despărțiți de neascultare. Ei nu se supun voinței divinității și se exclud singuri din lumină, cunosc pe Hristos și întregul adevăr (în Scriptură, în multe locuri se vede clar acest lucru); refuză să se supună divinității, ceea ce arată că adevărul în sine nu te ajută în comuniune, ci mai este nevoie de ascultare și supunere, de argumentul comuniunii, care trebuie împlinit în axiologie. Axiologia nu poate fi ruptă, ci trebuie împlinită în integralitate, în comuniune. Ieșirea din identitate, ruperea comuniunii sau nelucrarea comuniunii ca unitate sunt ieșiri din axiologie. Demonii, deși cunosc integral axiologia, rup comuniunea, prin neascultare.

Obligativitatea adevărului care trebuie să fie asumat pe deplin de credincios este simplu de găsit, pentru că noul credincios primește identitatea lui Dumnezeu; credinciosul este din adevăr (cum este și Dumnezeu), neputând să aibă altă identitate decât Acesta, orice altceva fiind fals și erezie, neavând identitatea divinității. Umanitatea primește identitatea lui Dumnezeu pentru a se putea uni cu El, adică lumina și adevărul, pe care le împrăziă în acest act al botezului, într-o haină de lumină și o nouă identitate.

Botezul nu este un formalism, un act formal, doar de menționare a divinității, ci *este un act săvârșit de divinitate*, la cererea omului, în identitate, în credință. Dumnezeu așază într-un vas curat, al Adevărului, din Sine și pe Sine. Un vas care ar trebui să îi poarte identitatea, care ar trebui să fie cu aceeași identitate și să poată purta lumina și Adevărul. Iar orice botez săvârșit în opoziție cu Adevărul, în neadevăr, lucrat în neadevăr, în antiteza adevărului, are drept consecință botezul duhurilor neadevărului, prezente și lucrătoare la botezul neadevărului, la fel cum este prezența Duhului și a Treimii la botezul adevărului. Botezul neadevărului este în sine cădere și ascultare de duhurile neadevărului, mărturisite prin neadevărul la care

sunt părtași cei care îl mărturisesc, acolo unde lucrarea acestora este deplină, iar adevărul a fost denaturat profund de acestea, fiind cu totul neadevăr, legitimat de duhurile necurate.

Doar numele și invocarea Treimii nu legitimează adevărul botezului. Adevărul credinței și al comuniunii cu comunitatea hristică în care se face botezul adevărului, comunitate deja în comuniune cu Dumnezeu, legitimează autenticitatea actului botezului. Botezul se face în comunitate și în comuniune; orice botez în afara comuniunii și a comunității, care nu are la bază structural adevărul, este greu de văzut în care duh s-a făcut. Botezul neadevărului (în care lucrarea neadevărului este văzută istoric) este fără echivoc o pecceluire și o intrare în comuniune cu duhurile neadevărului. Aceasta afirmație este regăsită în mărturia mistică ortodoxă, la botezul altor culte se vede apariția altor duhuri și părăsirea omului de Duhul Sfânt, în descoperirile pe această temă.

Millard J. Erickson afirmă pentru botez: „Care este atunci semnificația botezului? (...) Botezul este așadar un act de credință și o mărturisire a unirii cu Cristos în moartea și învierea Lui, a experimentării circumciziei lăuntrice. Este un semn public al faptului că cineva s-a dedicat lui Cristos. Karl Barth face o prezentare foarte directă a acestui aspect în primele cuvinte ale remarcabilei sale cărți *The Teaching of the Church Regarding Baptism*: „Botezul creștin este în esență reprezentarea [Abbild] reînnoirii omului prin participarea lui, cu ajutorul puterii Duhului Sfânt, la moartea și la învierea lui Isus Cristos, și prin aceasta, reprezentarea asocierii omului cu Cristos, cu legământul harului care este încheiat și realizat în El și cu părtașia Bisericii Lui.”

Botezul este o puternică formă de proclamare. El este o prezentare a adevărului celor săvârșite de Cristos; botezul este „*un cuvânt în apă*”, mărturisind despre participarea credinciosului la moartea și învierea lui Cristos (Rom. 6:3-5). El este mai degrabă un simbol decât un simplu semn, pentru că este de fapt imaginea grafică a

adevărului pe care îl transmite. Nu există vreo legătură intrinsecă între un semn și ce reprezintă el. (...) Botezul este un simbol, nu numai un semn, pentru că în realitate el ilustrează moartea și învierea credinciosului cu Cristos.”⁷⁶

Botezul protestant mărturisit mai sus este un act golit de esența lui, mutarea omului într-o altă ontologie. Tot discursul de mai sus este unul confuz, care aduce o singură dimensiune pentru botez, de comemorare a unor evenimente. Or, nicidecum asta nu este semnificația autentică a botezului. Botezul protestant nu e legat de Dumnezeu, nu e legat de nimic, nu aduce nimic omului, nu schimbă omul. Este doar un act declarativ, o declarație și un simbol, neacoperite de un act existențial.

Foarte multe cuvinte se spun în protestantism despre botez, însă nu descoperă un act existențial care se întâmplă în botez. Definițiile și clarificările de mai sus nu spun nimic despre ce este ca act existențial botezul. Botezul protestant este o mare neînțelegere a unui act existențial, a ființei acestui act și rămâne doar o retorică ce reușește să îmbine niște cuvinte în mod frumos, legat de moartea și învierea lui Hristos, legat de Duhul Sfânt, legat de comemorare.

Botezul protestant este doar o etichetă creștină fără folos. Un slogan creștin care nu îți aduce nimic, de fapt. Problema botezului protestant este că nu este un act existențial, nu este explicat ca act existențial, nu explică ce act cuprinde. Este doar o retorică în jurul a ceva ce protestantismul nu reușește să cuprindă, în jurul unei visări despre un botez care nu are nimic real în sine.

În mod clar și fără echivoc, în creștinism sunt două duhuri distincte care lucrează în botez și după botez, un duh în Ortodoxie și unul în protestantism, mărturie a acestei antinomii depline între protestantism și Ortodoxie. *Un domn, o credință, un botez.* Extinzând sensul formulării, credința protestantă are cu totul alt botez și alt domn față de cea ortodoxă, deși retorica pare identică, datorită

⁷⁶ Millard J. Erickson, *Teologie creștină*, pp. 946-947.

fondului complet diferit al „credinței” mărturisit de culte.

Biserica este comunitatea, grupul unit în iubire cu Dumnezeu, cu toții având aceeași identitate, prin aceeași identitate a adevărului, luminii și lucrării iubirii, comuniunii. Identitatea grupului este întotdeauna aceeași și în grup nu vor intra alte identități, diferite de a acestuia. De aceea și noi, în Biserică, prin botez și prin toate ale Bisericii, ne asumăm și păstrăm această identitate a adevărului, luminii și comuniunii, neexistând alte identități ale lui Dumnezeu pe care să le putem prelua de la Acesta.

Botezul este și o preluare, și o împrumutare de identitate. Nu pot exista două botezuri ale unor identități diferite, ci există un singur botez, în care Treimea unește un nou credincios cu Ea și îi dăruiește din Ea, din propria ei identitate, celui care are deja din identitatea Sa adevărul (prin comunitatea Bisericii) și dorește unirea și în lumină.

Nu există înfăptuire a botezului în afara comunității Bisericii Ortodoxe, aceasta fiind singura în adevăr și comuniune și care are toate premisele pentru ca omul să fie pregătit pentru comuniunea și unirea cu Dumnezeu.

9. MÂNTUIREA PROTESTANTĂ PRIN GÂND-CONVINGERE

INTRODUCERE

Un punct dificil în discuția despre mântuire, este să înțelegem de unde plecăm în demers - *punctul de pornire în argument*. Ortodoxia, catolicismul și protestantismul pleacă fiecare din puncte diferite ale Scripturii pentru mântuire și ajung în teze teologice diferite, în concluzii diferite. Divergența teologică pe problema mântuirii vine dintr-un punct de pornire diferit, care este ales diferit, printr-o accentuare diferită din partea fiecărei confesiuni a unei anumite importanțe a tezei. Deoarece punctul de pornire este diferit, este evident că fiecare confesiuni ajunge într-o concluzie diferită, cu o cauză direct în punctul de pornire. Pentru a putea justifica un punct de pornire legitim, pentru a preveni o eroare de argumentare de tipul premisă greșită sau punct de plecare greșit în argument, trebuie adusă întâi această discuție despre punctul de pornire. Discuția despre mântuire trebuie închisă și în punctul de pornire, nu doar în concluzii.

Mântuirea are un punct extrem de precis în Evanghelie, din care se pleacă. *Cum răspunde Scriptura la întrebarea „Cum ne mântuim”?* Primul care răspunde la întrebare este Hristos. Hristos aduce niște coordonate verticale, existențiale, pentru această discuție. De la acestea pleacă discuția despre mântuire.

Mântuirea ajunge o împlinire a axiologiei eclesiologice⁷⁷. Nicio parte din axiologie nu poate fi lăsată deoparte în mântuire: cunoaștere, ca toți să fie una, unitate, Dumnezeu este iubire, legea iubirii, identitatea, harul, ontologia nouă în nașterea din nou (botezul), responsabilitatea fiecăruia adusă în modelele de

⁷⁷ Tratată pe larg în altă lucrare.

responsabilitate individuală (modelele samarinean și lazarcic sunt completate de nenumărate modele-exemple de responsabilitate individuală). Este necesară precizarea existenței acestui cadru al axiologiei în această discuție. Mântuirea nu este împlinirea doar a unei legi, este a unei legi împreună cu toate acestea. Pentru că despre toate acestea vorbim în mântuire. Hristos aduce cu mult mai mult pentru mântuire decât o „lege”. Aceste verticale ale existenței sunt toate legate între ele, în mântuire. Biserica este o împlinire a axiologiei, a unui cadru existențial, a unei axiologii existențiale.

Axiologia eclesiologică este cea mai importantă discuție despre mântuire, deoarece arată cadrul întreg în care aceasta se întâmplă. Protestantismul exploatează în mod abuziv ce zice Apostolul Pavel, pentru a altera raporturile axiologice, pornind greșit argumentul. Până nu stabilim premisele fundamentale pentru discuția despre mântuire nu putem progresa în discuție. Până nu se stabilește fundamentul-premisele informaționale pentru discuție, fiecare confesiune vine cu propriul set irelevant și incomplet, în afara tematicii, de fapt. Până nu stabilim precis ce informație, cum recuperăm firul de discuție despre mântuire din Scriptură, nu putem începe această discuție comparativă despre mântuire.

Mântuirea este în cuprinsul întregii Scripturi și foarte multe direcții din Scriptură pot fi folosite pentru a începe o discuție. Firul de discuție despre mântuire se poate începe din foarte multe puncte din Scriptură. Cum se și întâmplă în diferite confesiuni. Dar nu aceasta este abordarea corectă. Protestantismul exact în modul aceasta începe discuția despre mântuire, alegând diferite fire de început și apoi continuând pe ele. Dar Ortodoxia nu procedează așa. Ortodoxia folosește întreaga axiologie și lucrează în întreg cadrul mântuirii. Deși nu specifică explicit, pentru Ortodoxie sunt importante toate și toate sunt în mântuire.

IUBIREA, UNITATEA ȘI LEGEA IUBIRII-ASEMĂNĂRII, FUNDAMENTELE DISCUȚIEI DESPRE MÂNTUIRE

Iubirea, unitatea și legea iubirii sunt fundamentele discuției despre mântuire. Dacă mântuirea nu este legată de unitate și nu este prin sine o împlinire a unității și a iubirii, a chipului și asemănării, atunci nu este mântuire, nu te aduce în unitate cu Treimea. Mântuirea este indisolubil legată de unitate și de iubire. Trebuie explicată în legătură cu unitatea și cu iubirea. Nu este un diferend juridic, ci un act existențial împlinit alături de divinitate. Pentru iubire, Biserică și unitate, Biserica spune:

„*Iubirea lui Dumnezeu și iubirea de Dumnezeu revelează sensul suprem al existenței umane. De aceea și misiunea Ortodoxiei, întemeiată și infuzată de iubirea absolută și veșnică a lui Dumnezeu este chemare la iubire lui Dumnezeu experiată ca relație interumană transfiguratoare ce semnifică și deschide spre Dumnezeu-iubire (I Ioan 4, 8). Iubirea își are temeiul ontologic în Dumnezeu-Treime, realitatea absolută, cauză a existenței cosmice și umane «normă a Ortodoxiei pentru toată creștinătatea în toate secolele ce vor urma și conținut al teologiei» implicit al învățaturii și misiunii Bisericii prin care Însuși Dumnezeu extinde Împărăția harului și a iubirii Sale comunicându-Se umanității spre a fi cunoscut de oameni pentru mântuirea lor și pentru viața în Dumnezeu, în lumina Sa.*”⁷⁸

„*Unitatea Bisericii derivă, fără îndoială, din unitatea lui Dumnezeu, deoarece Biserica nu este o multitudine de persoane separate, ci unitatea Harului dumnezeiesc, ce dăinuiește în multitudinea fapturilor raționale, care se supun Harului.*”⁷⁹

„*Omul devine prin Iisus Hristos fiu al lui Dumnezeu și semen al lui Iisus Hristos-Dumnezeu. E cea mai înaltă demnitate și stare la care e ridicat. Dar ce altceva înseamnă aceasta dacă nu ridicarea la*

⁷⁸ Pr. Prof. Gheorghe Petraru, *Ortodoxie și Prozelitism*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, 2000, pp. 47-48.

⁷⁹ Alexei. S. Homiakov, *Biserica este una*, p. 17.

cea mai profundă comunicare de eu-Tu cu Dumnezeu? Iar cine stă în comuniune cu Dumnezeu este veșnic, căci pe cine iubește Dumnezeu atât de mult încât îl primește în comuniune cu Sine, nu-l poate lăsa să piară, așa cum nici noi n-am lăsa să piară cei iubiți de noi, dacă ne-ar sta în putere. Dar demnitatea și starea acesta de supremă realitate și de supremă fericire, în același timp, nu e ceva care se adaugă artificial ființei omului, căci e socotită ca o renaștere a lui. Ea e restabilirea omului pe linia destinului său, ridicat până la culmea lui.”⁸⁰

Care sunt punctele majore de subliniat în acest cadru? Împlinirea mântuirii într-un cadru în care toate sunt importante și de împlinit, fiind un cadru complet și nu doar unul redus la câteva afirmații marginale obținute din Scriptură din diferite puncte.

Mântuirea este în acest „Ca toți să fie una”, în care suntem una cu Dumnezeu în iubire și lumină. Mântuirea este prin unitate, mai mult decât orice. Catolicismul nu are mântuirea ca unitate, ca alipire de Dumnezeu, ca iubire și lumină, ci are o mântuire ca normă, o mântuire juridică, o mântuire nelegată de criteriile mântuirii, care sunt iubirea și lumina, ci leagă de norma mântuirii, de judecată, de dreptate. De aceea, extind o teorie a normei, a criteriului dreptății, și nu o teologie a iubirii și luminii, o teologie a asemănării cu Dumnezeu, precum cea ortodoxă.

De ce devine informația despre har crucială pentru mântuire și de ce teza harică trebuie să fie corectă, a harului necreat? Pentru că devine o teză a alipirii, a mântuirii, a esenței mântuirii. Neexistând această teză, catolicismul nu are un punct primordial teologic, mântuirea omului, și nu poate aduce mântuire omului. Teza catolică nu poate fi considerată teologic deoarece nu poate aduce mântuire omului, nu cunoaște cum se aduce mântuire omului, mântuirea fiind adusă prin ființialitate, alipire de Dumnezeu în harul necreat, nu prin normare exterioară dumnezeirii.

⁸⁰ Dumitru Stăniloae, *Isus Hristos sau Restaurarea Omului*, Opere Complete, IV, Editura BASILICA, București, 2013, pp. 115-116.

Întreg cadrul Evangheliei este unul al mântuirii. Cadrul arătat de Hristos este un cadru existențial. Este o definiție a unui mod de existență împreună cu Dumnezeu. Este o stare asumată de umanitate alături de Dumnezeu. Iar starea are nenumărate direcții. Cunoaștere, credință-identitate, comunitate, comuniune (sacră), unitate și restul. Omul este așezat într-o stare în care asumă tot ce este în axiologie. Și ajunge în veșnicie în deplinătatea stării, alături de Dumnezeu, prin împlinirea corectă a asumării axiologiei. Mântuirea este o continuare a unei stări de responsabilitate, de asumare a axiologiei. Împărăția lui Dumnezeu continuă drumul omului într-o stare de deplinătate. Dăruiește mai mult celui care are deja o arvună a veșniciei.

Legat de mântuire, se spun lucruri în foarte multe direcții: că mântuirea nu poate fi fără cunoaștere, că nu poate fi fără comunitate, în afara comunității, fără comuniune sacră, fără responsabilitate, fără lege, fără împlinirea responsabilității în fața legii. Mântuirea este în toate aceste dimensiuni, asumate toate pentru a trece, pentru a fi primiți la Dumnezeu.

MÂNTUIREA ÎN PARTICIPARE

Protestantismul a înlocuit și anulat deplin porunca iubirii, printr-o consecință contextuală generalizată și transformată în *noua poruncă protestantă*, aceea a asumării declarative a numelui lui Hristos. Porunca iubirii arată o structură de lucrare a vieții creștine. Porunca protestantă se reduce doar la asumarea declarativă a numelui lui Hristos și este opusă poruncii dumnezeiești, exclude deplin tot ceea ce este în porunca dumnezeiască.

Protestantismul a creat o nouă poruncă protestantă, opusă poruncii iubirii a lui Hristos, și refuză să împlinească lucrarea iubirii. Întreg protestantismul împlinește porunca protestantă, nicidecum porunca iubirii dumnezeiești. Protestantismul este o ieșire deplină din ceea ce Hristos a arătat că este creștinismul, prin anularea propunerii iubirii și a structurii de manifestare a acesteia.

Raporturile și acțiunile pe care o ființă umană trebuie să le aibă asupra stării sale existențiale sunt de asumare (a unei identități în Biserică-Dumnezeu), dar și de lucrare – aceasta este credința în fapt, explicată nu ca un deziderat, ci în cadrul asumare-acțiune. O ființă umană are un raport de asumare asupra unei identități, pe care o asumă deplin prin botez. Iar acțiunea pe care ființa umană o face continuu este de lucrare a identității. Protestantismul a înlocuit deplin teologia lucrării și acțiunii în existență, pe care orice ființă umană este obligată să o împlinească, cu un raport simplu de asumare, și a desființat conceptul primar de lucrare pe care ființa umană trebuie să îl aibă în existență.

Teologia acțiunii este arătată în nenumărate locuri în Scriptură ca fiind fundament pentru mântuire. Mântuirea este o teologie a limitelor existenței curente, a unei stări prezente, pentru a avea o stare existențială veșnică. Mântuirea este o teologie a unei stări în continuitate și deplinătate (în veșnicie). Nu este un joc teologic de cuvinte care să conțină credință, Hristos, mântuire.

Mântuirea leagă în ea noțiunile de *existență, stare veșnică, decizie, stare prezentă, asumare, identitate, responsabilitate*. Mântuirea nu există în afara acestor noțiuni, în definiția ei hristică. Protestantismul folosește alt cadru conceptual pentru mântuire, din care elimină deplin *starea prezentă, identitatea, responsabilitatea*. Protestantismul este o teologie a mântuirii cu o lipsă în conceptele prezente în teologia mântuirii. În axiologie se vede ușor ce lipsește teologic în propunerea protestantă și ce este alterat.

Protestantismul pretinde că actul efectuat de Hristos pentru toți, *răscumpărarea*, este mai mult decât ceea ce este, că este și o *absolvire eternă de responsabilitate*. O *răscumpărare anulatorie a responsabilității personale*, în *mântuirea protestantă*. De aceea poate aduce o teologie a mântuirii prin asumare declarativă.

Din păcate, protestantismul anulează deplin conceptul creștin, evanghelic, de responsabilitate personală, care în fața unui act efectuat deja de Hristos nu mai are sens. Există o întrebare care vine din răscumpărarea anulatorie: de ce Hristos nu ne-a ridicat pe toți la el, cât timp suntem deja cu toții mântuiți?

Renunțarea la teologia acțiunii și păstrarea numai a teologiei asumării rupe deplin Evanghelia, rupe tot din Evanghelie și păstrează doar numele lui Hristos. Întreg conținutul Evangheliei este anulat de protestantism, prin transformarea eronată a unei consecințe într-o afirmație generală și prin schimbarea complexului (raport, acțiune) pe care ființa umană trebuie să îl aibă în fața divinității. Protestantismul, renunțând la teologia acțiunii, este și rămâne o teologie a nimicului, o teologie de acțiune nulă, nefiind acoperită de niciun fel de acțiune care să aducă vreo consecință în planul mântuirii.

Protestantismul este un discurs amplu, fără sens, păstrând din teologie doar un raport de asumare declarativă și renunțând deplin la teologia acțiunii. Protestantismul este un discurs amplu, dar nul, despre creștinism, fiindcă tot conținutul este anulat prin lipsa teologiei acțiunii, a asumării. Întreaga teologie protestantă

este nulă, pentru că este o teologie neasumată, care nu se asuma pe sine în acțiune, în lucrare. Punctul în care protestantismul a făcut întreaga alterare teologică este afectarea responsabilității individuale, anulată de fapt, prin care se anulează o dimensiune axiologică și prin care mântuirea poate fi aproape orice.

Protestantismul este o abordare deplin speculativă asupra textului Scripturii, în care confuzia teologică este instrumentul principal teologic de lucru/interpretare protestant, scoaterea din context, denaturarea conceptelor, schimbarea caracterului propozițiilor, extragerea improprie a informației teologice.

Teologia trebuie întotdeauna să fie una a reciprocității actelor. Verificarea Evanghelică este prin bun-simț dar și prin reciprocitate. Orice aspect în teologie trebuie să se poată verifica drept corect prin reciprocitate. *Iubirea dumnezeiască* este o simțire și un cadru de manifestare, dar și o lucrare continuă a iubirii, într-o formă. Iubirea implică întotdeauna egalitate și reciprocitate. Adică participare. Actul dumnezeiesc de iubire și de împărtășire a iubirii sale dumnezeiești, în toate formele posibile, este întotdeauna însoțit, prin reciprocitate, de un act continuu de participare omenescă, egal, în acest act al iubirii prin participare.

Participarea este o obligație a omului și o consecință a actului iubirii și al reciprocității iubirii. Unitară este numai prin participare, egalitate, împărtășire și unitate. Întreaga teologie protestantă distruge deplin structura iubirii, în care nu mai este împlinit niciun act, fiind o iubire nereciprocă și fără răspuns din partea omului. Anularea obligației participării și a faptelor din partea omului, în teologie, anulează deplin actul de iubire reciproc. Iubirea este o împreună lucrare între om și Dumnezeu, în unitate. Cu o simțire, structură și cu o acțiune. Și explică aceasta ca fundamentul teologiei: duala participare în act.

Protestantismul nu folosește acest act, în reciprocitate, ca suport al teologiei, în care o întreagă axiologie este pentru susținerea acestui act. Protestantismul anulează această dezvoltare

teologică din însăși structura actului iubirii în axiologie și anulează teologia iubirii, postulând felurite inovații, anulând cu buldozerul toate structurile teologice: iubirea, axiologia, Scriptura, propunând un nimic teologic, compilații de citate, într-o falsificare teologică protestantă a micilor pasaje din Scriptură, o teologie a sloganelor și nu a structurilor și conceptelor.

Cum poate fi explicat actul fundamental al iubirii, în protestantism, ca asumare, în formula protestantă „*crede și te vei mântui*”? Pentru că doar declararea iubirii nu are nimic de a face cu împlinirea iubirii. Mântuirea este o împlinire a actului iubirii. Iar acesta nu se împlinește declarativ. Dumnezeu este iubire, care este un act, este o simțire, este o stare, nu este un discurs. Omul copiază în mântuire pe Dumnezeu, luând de la Acesta puțin pentru a fi alături de El în veșnicie. Iar aceasta nu se face declarativ, ci prin iubire, lucrând ceea ce Dumnezeu este: iubirea în veșnicie, în lumina dumnezeiască.

Teza mântuirii este legată de Hristos, de iubire, de lumina dumnezeiască și de stare, toate împreună, ca un act al veșniciei, care nu are nimic de a face cu teza protestantă a afilierii declarative la veșnicie. Dumnezeu împlinește iubirea în participare și împărtășire de Sine. Omul împlinește iubirea la fel, în participare și împărtășire de Sine. Iubirea dăruită de Dumnezeu aduce o responsabilitate ființială pentru om. Iubirea dumnezeiască nu este un act unidirecțional, pasiv, fără responsabilitate, doar dăruit, care ne transformă pe noi în subiect pasiv al iubirii dumnezeiești, aresponsabili – pentru că iubirea dumnezeiască aduce responsabilitatea omului. Protestantismul anulează toată teologia iubirii, prin asumarea declarativă, care elimină participarea ca fundament al lucrării și asumării.

Protestantismul este într-o eroare teologică în care presupusul act de mântuire protestant este împlinit printr-o declarație „de credință” și nu este o consecință a unei participări în iubire și a unui act al iubirii. Mântuirea protestantă nu este prin validarea

actului de iubire cerut de Dumnezeu omului. Mântuirea cerută de Hristos este o măsură a răspunsului omului la iubirea dumnezeiască, de aceea poruncile sunt doar două, clar explicate: de iubire față de Dumnezeu și iubire față de om. Mântuirea este și o măsură a iubirii, a asumării lucrării și persistenței în starea de iubire veșnică, adică în identitate, în lumină, lângă Dumnezeu. Mântuirea nu este o dăruire iresponsabilă a iubirii, ci o responsabilitate a împlinirii iubirii. Este legată direct de actul iubirii și este definită de Hristos prin aceasta, când spune că participarea la nevoile celorlalți, iubirea, este ceea ce ne mântuiește.

Mântuirea este o stare a iubirii, așa cum este arătată de Hristos, o stare în care ești în participare, identitate și curățenie lângă ceilalți. Protestantismul anulează deplin întreaga teologie a mântuirii prin iubire, prin stare, și declară o mântuire verbală, în afara structurii iubirii. Punctul fundamental al teologiei, iubirea ca structură și lucrare fundamentală din care derivă orice lucrare teologică, este anulată de protestantism. Acesta distruge structura teologică și o înlocuiește cu una a antiubirii, în care se poate face orice cât timp ai anulat mecanismele acesteia, participarea, identitatea, comuniunea.

Mântuirea este prin iubire, împlinind legea iubirii, și nu scuzându-te în fața iubirii. Iubirea este o teză a unei stări. Dumnezeu este iubire și ne cere și nouă să iubim, să fim într-o stare compatibilă, de participare, de unitate și participare. Mântuirea este această unire și unitate cu Dumnezeu, compatibilitate și desăvârșire în iubire. Nu este o scuză existențială protestantă care te absolvă de ... iubire, de a fi ce trebuie să fii.

Protestantismul este o teologie distructivă, care distruge starea de comuniune existențială arătată de Dumnezeu și o înlocuiește cu o distrugere generală, prin anularea exact a punctelor fundamentale ale teologiei, participarea, identitate și legătura (comuniunea). Protestantismul este o teologie a distrugerii fundamentelor creștine ale

teologiei iubirii, care se văd clar în distrugerea creștinismului făcută încontinuu de acesta, care exact de aici vine.

Protestantismul este o teologie distructivă și nu una a construirii, neavând ca fundament iubirea. Teologia iubirii are ca fundament principal cele două formule teologice: *Calea, Adevărul și Viața*, dar și *Ca toți să fim una*. Teologia iubirii se explică în formula teologică: comunitate în comuniune, în identitate, în adevăr, în sens și unitate, care este o axiologie clară a propunerii iubirii, arătată în forma primară de înțelegere din Scriptură. Teologia iubirii este fundamentul Scripturii, pe care se construiește întreaga construcție a Scripturii, arătând acest cadru și cum trebuie înțeleasă iubirea.

Protestantismul pierde un punct principal al înțelegerii Scripturii: teologia iubirii. Iar prin aceasta se pierde pe sine din iubirea veșnică și nu va fi niciodată în această stare, neavând nici identitatea, nici lucrarea, nimic din actele iubirii. Și având deplin, în fiecare direcție, acte opuse iubirii, se condamnă veșnic pe sine ca fiind în afara iubirii, în acte de hulire, de rupere de divinitate și de veșnicie.

Dumnezeu este iubire. Protestantismul nu este în iubire, nu este în teologia iubirii, nu este parte cu Dumnezeu, nu va fi parte cu Dumnezeu. Dacă Dumnezeu este iubire, Scriptura este un text și un act creat pentru a explica, dezvolta și a lucra în iubire și nu poate fi rupt și nici înțeles în afara acestui act fundamental. Scriptura este o explicare a iubirii și nimic în ea nu este în afara acestei explicări. Iar orice explicație protestantă asupra mântuirii și asupra oricăror altor propuneri sunt deplin rupte de acest act fundamental. Mântuirea trebuie să aibă o explicare tot prin actul iubirii.

Întreaga teologie pornește de la explicarea actului fundamental al iubirii. Dar axiologia eclesiologică explică în mod clar cum trebuie înțeleasă această simțire în lucrare și care este fundamentul acesteia. Iubirea este o simțire, cu un act într-o structură-

cadru. Iar axiologia explică structura și actul săvârșit, fundamentul lucrării, iubirii de către om față de sine și față de Dumnezeu. Axiologia explică împlinirea corectă a actului iubirii prin niște valori și dimensiuni fundamentale, clare, asumate în iubire.

Întreaga înțelegere a Scripturii se face întotdeauna în acest cadru, al asumării clare și curate a fiecărei dimensiuni axiologice, fiind cu neputință de a discuta de vreo teologie în afara tuturor dimensiunilor deplin lucrate. Tipologia protestantă de înțelegere, în care înțelegerea e decuplată de întreg, pentru Protestantism are un act continuu de înțelegere decuplată, de înțelegere ruptă deplin de tot, de întreg, de fundament, este un act greșit, în care Scriptura este ruptă în bucăți mărunte, nenumărat de multe, iar apoi sunt lipite între ele, pentru a ieși mici sentințe teologice. Protestantismul lucrează cu o Scriptură mărunțită în bucăți mici, din care refuză să asume structura și întreaga ei fundamentare în axiologia eclesiologică.

MĂNTUIREA CA STARE EXISTENȚIALĂ

Taborul este evenimentul, arvuna și mărturia Bisericii, dar și a eshatologiei. *Taborul este un chip al întregii Biserici, luminate de Hristos, de Dumnezeu.* Aducând o lumină orbitoare și aducându-ne pe toți împreună în această lumină a Taborului. Taborul este imaginea Bisericii în care Treimea, Hristos în lumină, Duhul Sfânt, sunt cu Biserica, cu Apostolii. Taborul este profetirea și icoana Bisericii, descoperirea plenară a ceea ce este Biserica. Protestantismul ignoră un eveniment maxim al Evangheliei, Taborul, legat de mântuirea și starea noastră aici și în veșnicie.

Taborul este descoperirea tuturor celor legate de lumină. Hristos este cel care ne dăruiește lumina. Duhul ne cuprinde pe toți. Apostolii și întreaga Biserică sunt lângă Hristos. Cu toții îl vedem pe Hristos în lumină și îi urmăm Lui, ne ridicăm prin El în lumina Sa. Taborul este sensul vieții, Biserica, arătat astfel în poate cea mai mare descoperire din Evanghelie și din întregul Nou Testament. Pentru că în Tabor vedem de fapt sensul, împlinirea omului. Vedem Treimea, vedem lumina lui Dumnezeu, vedem umanitatea, vedem Biserica, vedem totul. Vedem unde mergem, unde ne îndreptăm.

Crucea lui Hristos ne duce pe toți către Tabor, arătat dinainte, mărturisit ca destinație a Crucii. Crucea nu ne ține blocați în răstignire, în patimile crucii, în tânguirea suferinței. Hristos, după răstignire, se înalță și ne deschide tuturor Taborul.

Cincizecimea este o recapitulare și un Tabor continuu pentru toți. În care Hristos este nu doar cu Apostolii, ci prin Apostoli cu toți. Ce putem găsi mai relevant pentru imaginea și descoperirea deplină a noii vieți în Noul Testament, decât Taborul! În care Treimea, Biserica și lumina lui Dumnezeu mărturisesc și descoperă totul. Descoperă Biserica. Hristos ne ia pe toți lângă Sine, pe Tabor.

Poate fi Răstignirea lui Hristos folosită ca o înțelegere a descoperirii stării existențiale în care omenirea va fi? Ca arvună a veșniciei? Care este imaginea din Noul Testament atât de complexă și completă, încât să fie un tablou al existenței, al Treimii, a tot ce vom primi? Doar Taborul este acea imagine atât de completă, încât să fie o teologie a Bisericii, o teologie a luminii, a comunității, o teologie a veșniciei, toate împreună, într-o imagine care ar trebui să fie o unitate.

De la ce plecăm în discuția teologică pentru mântuire, de la împlinirea existenței, de la o teologie a existenței adusă de Hristos în Evanghelie, găsită într-o axiologie eclesiologică, sau de la argumentele create istoric prin diferite retorici, în diferite confesiuni? Pe cruce vedem o jertfă pe care o înțelegem cum? Ne-a arătat Hristos vreodată păcatul ca învinovățire sau ne-a arătat mai mult ieșirea din păcat și fericirea acesteia?

Hristos nu ne arată vina păcatului, ci *procesul de ieșire și starea de împlinire a omului în afara păcatului*. Păcatul pentru Hristos este ceva temporar, urmat de ridicare și de o stare de fericire. Hristos nu are o obsesie și o atenție la păcat, ci pe ieșirea din păcat. El spune repetat „să nu mai păcătuiești!”. Păcatul este o pedagogie și o lecție, nu un status implicit, absolut și exagerat al ființei umane.

În catolicism și protestantism sunt prezente niște formule teologice istorice, o retorică și cuvinte purtate în timp, fără a se înțelege rădăcina așezării corecte a lucrurilor în existență. O răscumpărare este un act juridic, nu este un gest existențial de definire a unei stări existențiale. Teologia adusă de Hristos este o teologie existențială în care explică actul existențial – starea adusă de Hristos pentru toți. Nu explică doar un act de datorie.

Existența nu este definită prin datorii, ci prin cum suntem ca stare în existență. Adam în rai era într-o stare ontologică primară. Umanitatea a ajuns într-o altă stare, prin cădere, una ruptă de Dumnezeu. Hristos recuperează pentru toți, aduce tuturor o

stare existențială. Teologia lui Hristos este a unei stări existențiale. Dar răscumpărarea protestantă nu este nimic și nu discută nimic legat de existență, de starea existențială. Este pur o teologie a unui raport juridic și a unei tranzacții legate de existență, care nu este legată de existență-stare.

În justificarea protestantă nici pe departe nu se cuprinde autentic teologia mântuirii, a ce suntem în existență, a ce vom fi în existență. Teologia protestantă creează din mântuire o tranzacție pe care o rezolvă foarte simplist, spunând că Hristos a rezolvat pentru toți această problemă, plătind mântuirea, dar și dăruind definitiv tuturor mântuirea subiectivă. În protestantism, mântuirea umanității este un obiect tranzacționat între Hristos și Hristos, pe care Hristos îl răsplătește prin propria jertfă.

Teologia mântuirii ar trebui să cuprindă precis ce este starea existențială de mântuire. Este fundamentul acestei teologii. De la aceasta se pleacă în discuție. Imaginile din Scriptură cuprind o stare existențială, nu un raport de plată între două entități. Imaginile din Scriptură sunt imagini maxime pentru o stare existențială. Care nu poate fi descrisă mai fericit decât în Tabor. În care se vede o stare. Acea este *starea*. Acea este starea arvună, văzută de toți, starea Bisericii. Taborul este Biserica, este o icoană a Bisericii.

Hristos aduce concepte legate de stare existențială, de cum suntem noi în existență - spune *nașterea*, care arată o stare, ontologie. Spune că fără această stare nu se poate nimeni mântui. Hristos leagă mântuirea de stare, nu de convingere, nu de declarație. Pentru Hristos mântuirea este o stare, nu o emoție, nu o atitudine.

Dacă ar fi să punem pe hârtie conceptele aduse de Hristos legat de mântuire, acestea sunt *stare, ontologie, axiologie, asumare, responsabilitate*. Mântuirea este adusă cu un set precis de noțiuni care o încadrează, în care Hristos aduce mântuirea ca stare, ca împlinire a acestora.

Vocabularul folosit de Hristos pentru mântuire nu părește contextul de stare, împlinire, și responsabilitate față de o stare. Conceptele aduse de Hristos în axiologie, unitate, iubire, cunoaștere, identitate și restul, sunt concepte legate de o stare existențială, împlinită aici, dar și în viitor. Pe noi ne mântuiește nu o declarație-gând, ci o stare. Hristos aduce în axiologie o teologie a unei stări, a cuprinderii acesteia în principii existențiale generice, de la care să poată porni această discuție. Aici este definiția cadrului corect despre mântuire. Mântuirea este printr-o stare, nu printr-o convingere-emoție.

Mântuirea nu se poate extrage prin formule izolate de tipul „credința ta te-a mântuit”, însemnând prin aceasta atitudine, convingere, declarație, gând. Hristos aduce o axiologie eclesiologică, un set de principii atât de clar legate de existență, încât nu poate fi vreun echivoc în ceea ce privește înțelegerea corectă a acestora drept punct de plecare în discuția despre mântuire.

Unitatea este o stare. *Iubirea* este nu doar o stare, este o acțiune, o obligație de acțiune, o participare. *Legea* este o măsură, o analiză a iubirii, a participării fiecăruia. *Legea* este o obligație a iubirii care se împlinește în unitate. Toate noțiunile fundamentale sunt legate de stare și împlinirea acesteia.

Iubirea aduce obligație, este acțiune în sine. Iubim, adică lucrăm participarea. Suntem în lege, adică avem o măsură a participării corecte, în responsabilitate, și ajungem și suntem în unitate. Dacă vrem să le legăm pe acestea, în acest fel trebuie să le legăm. Căderea de la Dumnezeu este tot o stare, dar nu definește prin ea însăși starea de deplinătate alături de Dumnezeu. Dacă ne rupem, nu înseamnă că nu putem fi deplini, dacă ne îndreptăm. Și nu înseamnă că trebuie să ne definim prin rupere sau să ignorăm și să anulăm deplinătatea omului în lumina lui Dumnezeu.

Mântuirea este un raport între stări, între ce este acum, care va fi continuat în viitor. Nu este un raport juridic de absolvire a responsabilității stării curente. Protestantismul rupe termenii

biblici de legătura și de raportul lor esențial cu existența, cu realitatea. Termenii sunt legați biblic de o stare existențială definită și cunoscută, și nu sunt termeni aexistențiali. Este starea actuală una dependentă sau este una în care starea viitoare este, dar fără nimic în prezent? Adică omul este o ființă declarativă sau doar o ființă a asumării unei stări, a acțiunii, a participării? De fapt, în protestantism se schimbă toate, prin schimbarea logicii asumării existenței. „Fără fapte” este o teologie a renunțării la asumarea existenței și asumarea doar declarativă. Și aceasta la nivel de asumare a existenței, care este asumată ca „atitudine-credință”. La nivel de împlinire a omului se renunță deplin la împlinirea chipului lui Dumnezeu în noi. La desăvârșirea ființei umane.

Ar permite Scriptura vreo posibilitate de a fi echivocă în ceea ce privește mântuirea? Sau ar oferi un cadru atât de general și noțiuni și idei atât de mari, încât să nu se poată înțelege greșit? Și care este acest context general, dacă nu axiologia, unitatea, iubirea și legea-responsabilitatea? O teologie a unei stări în Dumnezeu. Și atunci cum pot gândi protestanții că se pot găsi despre mântuire 2-3 cuvinte legate, care să arate „mântuirea prin credință”?

DE UNDE PORNIM ÎN DISCUȚIA DESPRE MÂNTUIRE? DE LA PĂCAT SAU DE LA PERSOANĂ- IUBIRE? DE LA CĂDERE SAU DE LA ÎNDUMNEZEIRE?

De ce apare această problemă legată de mântuire, în teologia catolică și protestantă? Deoarece suportul din antropologia acestora este construit greșit. În antropologie se poate porni teologic din două direcții pentru acest subiect. De la teza chipului și a asemănării sau de la exagerarea tezei căderii/păcatului. Acestea sunt punctele de plecare obișnuite în discuția despre starea omului. Trebuie stabilit un raport corect între aceste puncte de plecare fiindcă, dacă nu se stabilește acest echilibru între participare și păcat, în lucrarea omului și partea lucrătoare a firii, între firea în har și firea slăbită în afara harului, atunci se determină un dezechilibru teologic într-o direcție.

„Doctrina Bisericii catolice despre răscumpărare este *solidară cu doctrina ei despre ființa păcatului strămoșesc*. După această doctrină, prin căderea în păcat, nu s-a știrbit natura umană, ci ea a pierdut doar grația dumnezeiască. Mântuirea nu urmărește deci o refacere a naturii umane, ci prin ea se restituie omului doar grația pierdută și relația de pace cu Dumnezeu. *În modul acesta, după doctrina Bisericii romano-occidentale, mântuirea se reduce mai mult la o restaurare externă a omului în starea grației, condiționată printr-un act mai mult juridic extern, împlinit de Iisus Hristos, prin care se prestează satisfacțiunea adecvată atodreptății și majestății lui Dumnezeu*”⁸¹ Se construiește o antropologie greșit, pornind de la cădere, și nu aducând și asimilând toată informația din teologia adusă de Hristos, a chipului și asemănării, a îndumnezeirii omului. De fapt, se ignoră teza hristică a chipului și asemănării.

„După teoria lui Anselm de Canterbury, atotputernică în

⁸¹ Prof. N. Chișescu, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, Vol. 2, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2005, p. 61.

teologica catolică, păcatul omului fiind o ofensă a onoarei lui Dumnezeu, jertfa Fiului Său a fost o satisfacție adusă onoarei Lui, având ca urmare înlăturarea morții ce plana ca amenințare asupra tuturor oamenilor. Jertfa lui Iisus a avut rostul să concilieze iubirea lui Dumnezeu, care voia scăparea oamenilor de pedeapsa morții, și dreptatea Lui, care nu putea lăsa nepedepsită ofensa ce I s-a adus. Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om numai pentru a împlini forma juridică de reprezentare legală a oamenilor în satisfacția adusă în numele lor. De o apropiere de oameni, ca bun în sine, nu era nevoie, deoarece natura omului, prin păcat, nu s-a stricat, ci s-a suspendat doar relația normală între Dumnezeu și oameni și s-a proclamat asupra lor osânda morții.”⁸²

De unde ar trebui pornit corect în această discuție a mântuirii? De la direcția pe care o dă Hristos pentru această discuție legată de firea omului și de har. Toată această teologie a Scripturii pentru om, antropologia, și condiția-starea omului lângă Dumnezeu este centrată și are punctul maxim în Hristos. Căderea lui Adam și tot ce este în firea umană după cădere trebuie înțeles prin Hristos, prin darul adus de Sine umanității.

Hristos aduce o restaurare a firii umane. Aduce o naștere din nou, în Dumnezeu, aduce o ontologie nouă, pierdută de om prin cădere. Căderea protopărinților nu poate să definească complet viitoarea ontologie a umanității și să o supună unei căderi, cum face catolicismul și protestantismul, neînțelegându-l pe Hristos și nici noua ontologie, ci restaurarea ne arată în sine cum este firea umană deplină, în puterea acesteia, arătată de Hristos. Viața în Hristos, în noua ontologie, este darul și starea noastră desăvârșită. Aceasta ne arată cum suntem de fapt noi în firea noastră. Hristos ne arată că această ontologie este una a iubirii și unității, a asemănării cu Dumnezeu. Acestea sunt dominantele noii ontologii. Participarea la dumnezeire, în harul lui Dumnezeu, care ne aduce noua

⁸² Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau Restaurarea Omului*, p. 118.

ontologie și potențează firea umană în această lucrare.

Este autoconținută teza lui Hristos despre antropologie? Putem construi o antropologie doar prin Hristos? Trebuie să fie teza hristică antropologică egală sau compatibilă cu teza căderii în Adam și a păcatului strămoșesc? Sunt două teze diferite sau sunt aceeași teză, dar cuprinsă în evenimente diferite? Putem doar prin Hristos să avem o teză completă a antropologiei? Putem să folosim doar Evanghelia pentru teza mântuirii? Și dacă nu am avea în teologie Vechiul Testament, atunci nu am mai avea teza mântuirii, și nu am ști cum ne mântuim? Hristos fiind totul, întreaga teză a mântuirii trebuie găsită și definită doar prin Hristos. Protestantismul și catolicismul denaturează de fapt teza hristică exagerând păcatul.

Catolicismul și protestantismul rămân blocate într-un eveniment care este unul doar temporar pedagogic, dar care nu este unul redefinitiv-absolut pentru noi. Din cădere învățăm cum suntem ca oameni, fără Dumnezeu. Dar nu suntem definiți de cădere, pentru veșnicie.

Hristos ne arată starea noastră autentică, iar căderea proto-părinților ne arată o limită la care ajungem prin depărtarea de Dumnezeu. Sunt două informații complementare despre om, venite din două teologii, informații care nu se posedă și nu se suprascriu una pe alta. Ele sunt împreună într-o teză a stării omului și firii lângă Dumnezeu și o teză a ruperii omului de Dumnezeu, a părăsirii lui Dumnezeu, a părăsirii firii și stării sale lângă Creator. Dumnezeu dăruiește o fire și o stare deplină, împlinită prin Sine, pe care omul o valorizează cu mult mai mult și o înțelege în deplinitatea darului doar după cădere.

Căderea este o lecție pedagogică, nu este o definiție absolută a omului. Omul nu este cădere, ci vede în cădere valoarea stării sale lângă Dumnezeu. Căderea omului este o conștientizare a propriei sale ființe, nu o redefinire completă a ființei, pentru viitor.

Una dintre gravele afirmații ale catehismului catolic este: „Fiind de ordin supranatural, harul *scapă experienței noastre* și nu poate fi cunoscut decât prin credință. Deci, noi nu ne putem baza pe sentimentele sau pe faptele noastre pentru a deduce că suntem îndreptățiți și mântuiți. Totuși, după cuvântul Domnului: «După roadele lor îi veți cunoaște» (Mt 7, 20), cercetarea binefacerilor lui Dumnezeu în viața noastră și în viața sfinților ne oferă o garanție că harul lucrează în noi și că ne îndeamnă la o credință mereu mai mare și la o atitudine de sărăcie plină de încredere.”⁸³ Catolicismul, în această afirmație, anulează un cumul de lucruri, anulează mărturia experienței harului, anulează experiența lui Dumnezeu în har, anulează toată informația care vine din har. Este o afirmație de o gravitate care nu se poate cuprinde în cuvinte. Este ceva care confirmă întreaga teologie ortodoxă pentru catolici: că harul nu este înțeles, că harul este doar o teorie teologică în catolicism, concepută istoric, fără nimic în substanța mărturiei harului. Catolicismul nu cunoaște harul, pentru a vorbi despre el ca despre o realitate.

Harul potențează economia unității în noua ontologie adusă de sine. Ajută omul în lucrarea sa de participare, „pentru că harul se dă omului și acesta îl primește, conlucrând cu el și având în însăși natura lui înclinare spre această conlucrare.”⁸⁴ „Exagerările concepției antropologice romano-catolice provin în bună parte din neconsiderarea, în întregimea lui, a raportului Dumnezeu, Creatorul și Proniatorul, cu omul, punându-se tot accentul pe acțiunea supranaturală proniatoare și lăsându-se în umbră creația. Căci dacă întreaga perfecțiune primordială a omului se atribuie harului, constituită fiind din darurile supranaturale, atunci pentru natura însăși a omului nu mai rămâne nimic. Dar *omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu și cu menirea de a deveni asemenea Lui.*”⁸⁵

⁸³ Arhiepiscopia Romano-Catolică de București, *Catehismul Bisericii Catolice*, Partea Întâi, Ediția a III-a, București, 2003, p. 423.

⁸⁴ Prof. N. Chițescu, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, Vol. 1, p. 396.

⁸⁵ Prof. N. Chițescu, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, Vol. 1, p. 396.

Întruparea lui Hristos definește întreg parcursul umanității după Acesta. Întruparea lui Hristos micșorează discuția despre păcat și deschide discuția despre venirea lui Dumnezeu și unirea lui Dumnezeu cu omul, și despre unirea omului cu Dumnezeu. Întruparea este un act dual de cuprindere a umanității în Dumnezeu, iar umanitatea primește în Hristos, în Duhul Sfânt, trupul treimii, harul dumnezeirii. Aceasta este definirea noii existențe între Dumnezeu și umanitate. O unire reciprocă între Dumnezeu și om, în dorința lui Dumnezeu, și o unire între om și Dumnezeu, în harul Său. Această unire este cea care dă sens discuției despre har, care este despre această unitate între Dumnezeu și om, despre cum este această unitate.

Harul este o nouă ontologie, este Dumnezeu care se dăruiește pe Sine omului și este Dumnezeu care ajută omul în această nouă unire și unitate. După Hristos, vorbim despre unirea și unitatea între Dumnezeu și om. Harul devine circumscris discuției, potențând deplin această unitate. Și omul părăsește discuția despre cădere, care rămâne o discuție despre cum este omul în afara unirii și unității.

„Prin natura omenească, Iisus Hristos nu Se arată numai ca om, ci și ca Dumnezeu.(...) Aceasta înseamnă că natura omenească este un transparent adecvat al lui Dumnezeu, este după chipul dumnezeirii. Centrul naturii divine se poate face și centrul naturii umane, fără ca să o anuleze pe aceasta și fără ca să Se ascundă pe Sine. Natura umană își poate avea un centru comun cu natura divină. Fără o deplasare din mijlocul naturii Sale divine, fără nicio coborâre din caracterul dumnezeiesc al Său, un centru al naturii dumnezeiești devine și centru al naturii omenești, primind toate atributele ei, manifestându-Se prin toate elementele ei, arătându-Se astfel ca om și, în același timp, chiar prin ele, ca Dumnezeu.”⁸⁶

În Iisus Hristos vedem omul nou, vedem omul ridicat în

⁸⁶ Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau Restaurarea Omului*, p. 152-153.

har, vedem noua centralitate a omului, vedem arhetipul chipului omenesc. Chipul lui Hristos este cel care definește unde trebuie să fim, și harul este cel care ne aduce în chipul și asemănarea lui Hristos. Tot ce facem, după Hristos, este să urmăm acestuia, pentru a împlini chipul Său în noi.

Dacă harul nu aduce nimic din Hristos, nu este purtător de Hristos, înseamnă că omul nu poate primi real nimic din Hristos și că are deja totul în el. Dacă harul nu face această ridicare a omului către Hristos, mutare către Hristos, epectază către Hristos, atunci omul este deja deplin prin sine, este un hristos care nu are nevoie de Hristos, este totul, un dumnezeu în sine, prin sine. Harul este cel care împlinește chipul și asemănarea, care ridică omul la condiția și starea sa dăruită omului de Dumnezeu.

Omul este gândit în lumina lui Dumnezeu, în participare la dumnezeire. Cum se vede în Adam. Primind în același timp ceva din dumnezeire, care aduce putere și potențare, ridicare a firii umane. Harul este dumnezeirea omului, gândită de Dumnezeu de la început pentru om. Omul este gândit pentru a fi dumnezeu, prin lumina lui Dumnezeu. Hristos spune explicit acest gând al lui Dumnezeu pentru om. Or, ca Dumnezeu prin dumnezeirea în participare primește o ridicare a firii umane pentru a se ridica la o înălțime a participării. Omul este gândit în lumina lui Dumnezeu, nu rupt de aceasta. „Creat după chipul lui Dumnezeu și fiind din fire bun, omul era menit să ajungă la asemănarea cu Dumnezeu, prin rămânerea și persistența conștientă și voluntară în bine (...) Aceasta, firește, prin liberă conlucrare cu harul divin.”⁸⁷

⁸⁷ Prof. N. Chițescu, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, Vol. 1, p. 402.

CE SUNT PILDELE? CUM ESTE JUDECATA OMULUI?

Viața veșnică este prin responsabilitate, aducând două categorii de modele aici, unul pentru *participare* (samarinean și lazaric) și unul pentru *responsabilitate* (al talanților și al celor 10 fecioare). Hristos consolidează explicit dimensiunile axiologiei, prin exemple clare, aducând și tratând tematic fiecare dintre acestea.

Creștinismul este o teologie a acțiunii. Protestantismul propune o teologie pasivă, în care asumarea formală, declarativă, poate înlocui acțiunea solicitată în lege. *Faptele* sunt o teologie a acțiunii și responsabilității. Termenul este de „fapte”, noțiunile sunt de „acțiune” și „responsabilitate”, iar conceptul general este de responsabilitate. Lipsa acțiunii invalidează toate *modelele primare de acțiune și participare*, adică *modelul lazaric, samarinean*, dar și celelalte modele, ale *fecioarelor neînțelepte*, precum și acțiunile solicitate din Judecata de Apoi.

Pasivitatea creștină adusă de protestantism este un act de neacceptat în fața teologiei acțiunii a creștinismului, evidentă în nenumărate exemple în Evanghelie care sunt ființiale pentru creștinism. Ce spune Apostolul Pavel despre fapte este prin prisma celor două modele, samarinean și lazaric, care îndeamnă în continuu la *acțiune situațională*, dar nu creează o teologie a unui obiect teologic numit *faptă*, care să fie de sine stătător, entitate juridică în fața legii.

Noi nu suntem judecați punctual pentru că nu avem fapte, ci pentru că nu am acționat situațional, atât pentru instanțele, cât și pentru starea generală de faptuire – de responsabilitate. Judecata de Apoi explică *lipsa de acțiune situațională și responsabilitatea* și nicidecum nu cercetează doar existența unei colecții de fapte care să te îndreptățească juridic. Ne arată starea generală de faptuire personală prin câteva exemple-spețe. Hristos judecă acțiunea situațională, nu doar o colecție de fapte care nu înseamnă neapărat

iubire. Hristos judecă iubirea, acțiunea, făptuirea continuă, responsabilitatea. Faptele sunt văzute ca instanță continuu necesară a unei acțiuni cerute de Hristos. Hristos ne judecă lipsa continuă de acțiune, nu doar dacă avem o colecție juridică numită „fapte”. Judecă și o stare de făptuire și de responsabilitate, nu doar o colecție de fapte.

Pildele sunt pentru consolidarea acestor principii mari, pentru a arăta importanța acestora, pentru a aduce metafore care să facilitează asumarea acestora – sunt o axiologie a comuniunii și a ființei umane. Pildele sunt pentru a vedea importanța, pentru a ușura asumarea acestor modele. Pentru a le înțelege și cu inima, nu doar rațional. Fiindcă degeaba enunți „responsabilitatea”, dacă nu dai un exemplu de tipul pildei fecioarelor, care aveau o responsabilitate și nu au împlinit-o. Și, la fel, degeaba enunți un principiu al responsabilității, dacă nu enunți și principiul măsurii responsabilității, în pilda talanților.

Pilda fiului rătăcitor este un *model de restaurare a stării* fiecăruia, prin *instrumentul pocăinței*. Hristos învață *restaurarea firii ca sens*, prin pocăință. Hristos arată un sens, care este restaurarea firii, dar și un instrument-cale, care este pocăința. Sunt două lucruri de văzut în pilda fiului rătăcitor: starea-deplinătatea și pocăința-calea. Să recuperăm tot ce este pierdut prin pocăință. Ni se arată o stare de fericire a tatălui și a fiului, a împreună viețuirii, dar și a depărtării de această stare și recuperarea-restaurarea stării.

Ce sunt Pildele? Sunt modele pentru diferite dimensiuni ale vieții. Diferite principii de aplicat în viață. La ce folosește o listă de peste 30 de pilde găsită în Evanghelie? Și ce conturează această listă? Conturează precis dimensiuni-principii ale vieții de care trebuie să avem grijă.

Viața este cuprinsă în niște principii și limite. Care este sensul prezenței unui atât de mare număr de pilde în Evanghelie? Dacă analizăm ce cuprind pildele, ajungem la o înțelegere a ce trebuie să facem cu ele și la ce ne folosesc.

Dimensiunile-principiile vieții și pildele care le cuprind sunt în parte enumerate mai jos (câteva dintre acestea), fiind o *axiologie a comuniunii și a ființei umane*.

1. *Participarea* - Pilda samarineanului milostiv și a săracului Lazăr.
2. *Asumarea* lui Hristos, a credinței - Pilda celor poftiți la cină.
3. *Restaurarea condiției alături de Dumnezeu* - Pilda fiului ră-tăcitor.
4. *Responsabilitatea* – Pildele celor doi fii și a lucrătorilor viei.
5. *Măsura responsabilității* - Cele zece fecioare, Pilda talanților, a semințelor, a copiilor mofturoși.
6. *Milostivirea* – Pilda celor doi datornici, a robului nemilos-tiv.
7. *Curajul* - Pilda prietenului de la miezul nopții.
8. *Valoarea existenței în Hristos* - Pilda aluatului, comoara as-cunsă, mărgăritarului.
9. *Curățenia personală* - Pilda nunții fiului de împărat.
10. *Responsabilitatea pentru cele viitoare* - Pilda nunții fiului de împărat, cele zece fecioare, cei poftiți la cină.

Hristos arată un cadru al vieții în pilde. Nu arată o amnis-tie-absolvire generală asupra vieții. Nu există în pilde conceptul de amnistie generală adus de propunerea justificării. Sunt zeci de pilde pentru lucrare, pentru asumare existențială, pentru responsa-bilitate.

Justificarea catolică și protestantă este o amnistie absolută, eternă. Care de fapt anulează absolut orice a zis Hristos în pilde, care nu mai are nicio valoare. Ce face justificarea este să anuleze responsabilitatea, în principal. Adică orice este spus de Hristos pentru om nu mai este judecat și nu mai are sens.

Amnistia (răscumpărarea) protestantă și catolică este o ab-solvire eternă de totul. Nu există nicio pildă a amnistiei, a

justificării la Hristos. Justificarea nu există ca noțiune, ca și concept, în pildele lui Hristos. Este un raport nebiblic. Noțiunea de *amnistie-absolvire absolută pe vecie*, propusă în justificare, nu se poate găsi în Scriptură. Protestanții în credința prin „declarație” aduc de fapt un concept care nu e regăsit în biblie.

Toate aceste pilde ne arată o viață în lucrare, ne arată o responsabilitate avută de fiecare pentru viață. Pildele sunt toate componente egale ale unui cadru de lucrare a vieții. Responsabilitatea ne este subliniată de nenumărate ori și există chiar pilde specifice pentru măsura responsabilității. Judecata de apoi este și o măsură a întregii ființe umane pe baza tuturor pildelor. Pildele sunt lucrările Evangheliei, sunt lucrările vieții. Sunt fundamentul judecății. Sunt dimensiunile umane care trebuie desăvârșite, împlinite, fiind toate un întreg în om.

Omul izvorăște și se desăvârșește în pildele lui Hristos, care împlinesc omul. Omul este o ființă în care asumarea, participarea, responsabilitatea și toate celelalte trebuie să fie asemenea lui Dumnezeu. Acestea sunt asemănarea chipului omului cu Dumnezeu. Și trebuie toate împlinite. Pildele sunt metaforele pentru sădirea acestor principii în sufletul omului.

Omul are dimensiuni ale lucrării sale care trebuie desăvârșite. Iar pildele sădesc motivația în suflet pentru a lucra aceste dimensiuni. Omul „pildelor-poruncilor”, omul care și-a desăvârșit toate cele ale vieții în sine este cel care este judecat. Pildele sunt principiile-dimensiunile sufletului, ale comportamentului de asumat de om. Dacă există o teologie a firii, a lucrării acesteia, a lucrării ființei umane în existență, atunci cum poate spune protestantismul că omul este absolvit de totul, prin convingere?

Ce este judecata omului? Este o privire a omului în dimensiunile arătate în pilde. Pildele ne arată niște dimensiuni care trebuie găsite, împlinite în ființa umană. Ne arată comunitatea, participarea. Că avem o responsabilitate pentru ce suntem, pentru unde suntem, pentru ce am primit. Ne arată că trebuie să

restaurăm tot ce am greșit, oricât de joasă ar fi căderea. Ne arată împreună viețuirea cu Tatăl, cu Treimea, în restaurarea firii umane. Ne arată un om, dimensiunile lucrării acestuia, dar și responsabilitatea pentru sine, pentru veșnicie.

Pildele leagă ființa umană de starea acesteia și de veșnicie, pentru că aduc ființa umană, dimensiunile lucrării acesteia și veșnicia împreună. Pildele sunt o recapitulare a mântuirii în fiecare lucru pe care trebuie să îl facă omul în viață. Mântuirea este prin împlinirea poruncilor, a pildelelor, prin regăsirea fiecărei pilde legate de ființa umană, de suflet, în noi.

Pildele sunt toate cele din sufletul nostru, exprimate metaforic, sunt o descoperire în imagini a tot ce trebuie găsit în suflet, când Hristos va veni să ne judece. Sunt o oglindă a sufletului, un tablou a tuturor celor din suflet. Sunt oglinda sufletului în care va privi Dumnezeu toate acestea. Hristos va căuta toate pildele lucrătoare în sufletul nostru, nu doar o simplă declarație și o presupusă amnistie din partea lui.

Cum poți să ai câteva zeci de pilde despre firea umană și să spui, ca în protestantism, că Hristos a adus o amnistie, când tocmai pildele sunt oglinda sufletului pe care o va privi Hristos la Judecata de Apoi? Când toate acestea vor fi descoperite și arătate în deplinătate la sfârșitul veacurilor? Contează mai mult retorica și o poveste a unei pocăințe, fabricată istoric de un cult, care nu este legată cu nimic de ce zice Hristos, precum „justificarea-absolvirea” din protestantism, sau contează zecile de pilde despre oglinda sufletului în care va privi Hristos? Ce va privi Hristos în judecata fiecăruia, un certificat de amnistie-absolvire propus de protestantism sau o oglindă a sufletului propusă de El în pilde? Care este certificatul autentic al mântuirii, cel al pildelelor din suflet sau cel propus de protestantism, al amnistiei-absolvirii prin... nimic?

Privește Hristos ce este cel mai important în suflet, chipul și asemănarea, sau privește Dumnezeu certificatul de amnistie și credință? Omul este făcut ca chip al lui Dumnezeu, în asemănare,

sau este făcut pentru a se scuza în fața lui Dumnezeu printr-un certificat? Este o anulare a sensului omului în existență, a împlinirii chipului și asemănării, existența doar a unui certificat de amnistiere-absolvire, la care Dumnezeu privește în loc să privească la sufletul omului?

Ce a dat Dumnezeu omului, un chip și o asemănare sau o posibilitate de a se scuza în existență? A dat *scuza catolică și protestantă în fața existenței? Justificarea?* Omul devine prin „convingere” un scuzat, un pardonat, un amnistiatic, nu devine un dumnezeu după Dumnezeu.

Catolicismul și protestantismul aduc o ***teologie a scuzării omului în fața lui Dumnezeu***, în fața existenței, nu o teologie a chipului și asemănării. Se poate duce omul în fața lui Dumnezeu cu o scuză pentru ce este? Este omul în existență, în veșnicie, printr-o scuzare? Este un nonsens existențial această scuzare, fiindcă mântuirea protestantă prin credință fără fapte, adică prin convingere, devine o scuză existențială, adică te absolvă de orice ai fost, de orice poți fi, devine o scuză foarte bună de acoperit tot ce ai fost. Iar veșnicia nu mai contează.

Justificarea catolică și protestantă devine scuza maximă a omului în existență, scuza cu care omul se poate oricând acoperi în fața lui Dumnezeu. Este instrumentul prin care omul devine infailibil în fața lui Dumnezeu. Un fel de *infailibilitate veșnică în fața a orice a omului*. Omul, prin justificarea catolică și protestantă, devine infailibil în fața păcatului și devine aresponsabil în fața veșniciei. *Justificarea devine o teologie a scuzării infailibile a omului în fața lui Dumnezeu.*

Acestea sunt niște consecințe fatale ale acestei teologii a justificării-absolvirii. Omul devine infailibil, dar și aresponsabil. Adică devine prin sine o făptură ruptă de orice în existență, fiind deplin autonom și fără nicio responsabilitate. Cum se poate defini o astfel de făptură, care este altfel decât este Dumnezeu?

Este existența despre un Chip și o asemănare sau despre o declarație asupra existenței, că există prin Hristos? *Reducând cele două teologii, ortodoxă și catolică/protestantă, care este întrebarea la care se reduce totul despre mântuire: este existența despre un chip și asemănare, despre obligația asemănării (care arată un proces și o finalitate), sau este despre o declarație asupra existenței, că omul există prin Hristos și că e suficientă acceptarea acesteia prin Hristos?*

Este existența despre un proces și despre o stare sau despre o convingere că existența există prin Hristos? Ne arată Hristos doar existența existenței prin Sine sau ne aduce o obligație a asumării Sale și a împrumutării chipului și asemănării? Doar conștientizăm că există existența, prin numele lui Hristos? *Asta propun protestantismul și catolicismul pentru mântuire? Un simplu proces de conștientizare care, chipurile, ar rezolva totul în existență?*

Conceptul mântuirii în Ortodoxie versus protestantism este o antiteză a două teze: a chipului și asemănării, a persoanei, a tezei ontologiei creștine, a împlinirii acesteia prin Hristos, a obligației ca lege de împlinire, și teza simplei conștientizări a existenței și a convingerii acesteia, a înțelegerii existenței prin Hristos. Putem vedea mântuirea ca în protestantism, doar ca o vedere, privire a existenței? Cum propune protestantismul? Adică privim existența și aceasta se împlinește singură prin Cuvântul lui Dumnezeu? Suntem subiecți ai existenței sau suntem obiecte ale existenței?

În protestantism, omul devine obiect pasiv al existenței, nicidecum subiect al acesteia. Devine doar un participant pasiv la un act care nu îi aparține, pentru care nu este responsabil, un act care se presupune că se transferă de la Dumnezeu, ceva care îl absolvă de statutul de subiect. Dumnezeu Hristos este Subiectul în existență, care se jertfește, împlinește Crucea (care este subiectivismul maxim împlinit în existență), asumarea maximă a existenței, și apoi Hristos doar așază omul într-o pasivitate absolută, infinită, veșnică, în care omul este doar un obiect pasiv? Primind totul de

la Dumnezeu, fără nimic de la sine?

Este omul subiect sau obiect al existenței? Este una dintre întrebările care opun tezele ortodoxă și catolică/protestantă. Discutând implicațiile celor două teze, ortodoxă și catolic/protestantă asupra existenței, se vede o antiteză de abordare a existenței. Retorica protestantă/catolică acoperă deplin această problematizare, dând impresia unei logici de un fel, neavând nimic de a face cu ce propune Dumnezeu, schimbă și alterează întreaga discuție despre mântuire.

Mântuirea este într-un context noțional cu totul diferit decât cel propus de protestantism/catolicism. Mântuirea are un alt cadru de noțiuni decât ce se discută în istorie, în protestantism și catolicism. Retorica greșită a justificării acoperă într-un mod foarte iluzoriu noțiunile primare care pot fi desfășurate pentru mântuire. În loc să se urmărească noțiunile primordiale care apar în discuție, se urmăresc tradiții istorice despre justificare. Dacă se listează noțiunile pentru mântuire puse de Hristos-Scriptură, dar și de fiecare confesiune, se vede imediat unde este ruperea noțională, dar și de logică.

Culte sunt captivate de *formulările* istorice, fără a avea puterea de a urmări lista de noțiuni prezentă în biblie, silogismele și retoricile istorice greșite din acestea, nereușind să facă o teologie pornind de la lista de noțiuni și raporturi enumerate, ci doar repetând frazele istorice. O captivitate a stereotipurilor istorice, a frazelor istorice teologice din confesiuni. Cum de s-au selectat doar unele noțiuni pentru mântuire în exercițiile istorice? Se poate observa ușor problema diferenței de abordare despre mântuire, enumerând noțiunile biblice și văzând care din ele sunt prezente în fiecare teza și care nu⁸⁸.

⁸⁸ Dacă aplici în teologie o „metodă a noțiunilor”, în care dacă listezi noțiunile apărute în discuție pe un subiect, le pui într-un tabel, și vezi cum sunt alterate, ce valoare are fiecare noțiune, atunci se observă mult mai ușor diferențele în

Noțiunile pentru mântuire găsite în teza biblică sunt: veșnicie, existență, stare, Dumnezeu, om, chip și asemănare, unitate, iubire, lege, har, pilde, participare, taine, axiologie (alături de multe altele). În protestantism lipsesc exact noțiunile care au fost eliminate prin anularea responsabilității. Odată ce s-a eliminat responsabilitatea, nu a mai fost nevoie de mai nimic din acestea. Adică lipsesc iubirea, unitatea, axiologia, pildele, legea, harul ca lucrare. Lipsește de fapt tot ce este legat de stare și de definirea unei stări (a omului în existență), de asumarea unei stări. Adică omul devine în existență doar un gând care privește la existență fără să își asume nimic din ce face. Cadrul noțional pentru mântuire, în Biblie și în protestantism sunt radical diferite. La fel și în catolicism.

Dar o astfel de perspectivă asupra existenței și asupra noțiunilor implicate în discuție nu poate fi acceptată ca fiind de la Hristos, ca fiind o operare teologică completă cu noțiunile mântuirii aduse de Hristos. Hristos a adus un set mare de noțiuni în care arată existența, starea și omul în existență. Iar protestantismul refuză toate aceste noțiuni și raporturile dintre ele și pretinde că există un unic raport și un set minim de noțiuni care duc omul în veșnicie.

O astfel de mântuire, printr-un set limitat de noțiuni, nu există. Pentru că poziționează omul în existență într-o opoziție de stare față de cum este divinitatea. Dumnezeu este Subiect și nu poate plasa omul în existență ca obiect, doar prin propria Sa contribuție, obiectivizând întreaga existență (nu doar a omului) printr-o Jertfă care nu are în înțelesul ei, ca sens, obiectivizarea, ci din contra, are ca sens resubiectivizarea omului în Dumnezeu, a restaurării omului. Omul nu mai este chip, în protestantism, nu are nevoie de chip, ci este doar un obiect mort, nu mai are viață,

discuție. Este o variantă foarte facilă de a aduce claritate pe un subiect, în special în analizele comparative interconfesionale.

nu mai are sens, nu mai are nimic, nu mai este împlinit prin Dumnezeu, pierde orice legătură cu Dumnezeu, prin obiectivizarea și transformarea sa într-un obiect legat de Dumnezeu printr-un gând. Omul devine un gând pasiv în existență care trebuie să asume existența ca gând, prin Hristos.

Protestantismul afirmă că omul a fost făcut în mare cădere, în păcat. Afirmă o obiectivizare definitivă a omului. Adică, omul este răscumpărat, absolvit și apoi obiectivizat, într-un nonsens în care Dumnezeu își contrazice propria afirmație a chipului și asemănării, în care a creat o creație atât de stricată, încât e nevoie să o anuleze și să o absolve de orice răspundere.

Păcătoșenia exagerată pune creația în postura de creație stricată, care are nevoie de o reparație generală și de o amnistie generală, nefiind bună de nimic, Dumnezeu fiind nevoit să o absolve într-un mod general, pentru eternitate, creația neputând împlini nimic. Dumnezeu constată destul de târziu că creația sa este nepuțincoasă și, nereușind să o aducă la ceva mai înalt, o absolvă și o așază într-o stare pasivă, de obiect, fără a mai fi responsabilă de nimic.

Însăși creația, ca sens, este anulată și Dumnezeu se defăimează pe Sine în actul creație protestant, care ar fi fost unul atât de stricat, încât Dumnezeu are nevoie să repare, anulând creația și responsabilitatea acesteia. A propune un păcat dominant absolut în fire aduce de fapt o anulare a ființei în creație, aduce o stricare atât de rea a omului, încât îl pune pe Dumnezeu în poziția de a anula creația, într-un act general de amnistie. Dumnezeu, după protestanți, recunoaște în răscumpărarea absolută propria greșală făcută asupra creației și dă o amnistie generală doar prin convingere. Exagerând păcatul în om, se denaturează deplin firea umană, iar omul e transformat într-un obiect salvat din existență printr-un act de răscumpărare-absolvire-amnistie. Apare întrebarea de ce Hristos nu o dă tuturor oamenilor și o dă doar unora, cât timp toți

oamenii sunt la fel, într-o neputință absolută de a face ceva bun, fiind deplin justificată o astfel de absolvire și amnistie generală?

Exagerarea păcatului în om aduce pe Dumnezeu în poziția de a-și contesta propriul act de creație, prin actul răscumpărării, care devine o reparație morală față de creație, pentru o neputință inițială a lui Dumnezeu. Hristos, conform protestanților, aduce o reparație morală și nu o așezare existențială. Dumnezeu repară moral, pentru toți, ceva ce El a greșit inițial și îi amnistiază-absolvă pe cei care își declară că doresc să fie amnistiați pentru greșeala divinității.

Păcătoșenia protestantă exagerată este o dezechilibrare totală a poziției ființei umane în existență, a creației, dar și a actelor necesare pentru o astfel de poziție. Actul de răscumpărare protestant rămâne doar unul de amnistie, fiind unul doar juridic, deoarece tratează doar o problemă juridică, neasumând nimic și nediscutând nimic despre cum este omul în existență. Protestantismul nu este despre o stare a omului în existență, este despre eludarea actului mântuirii, despre cum omul se scuză eficient pentru a primi o veșnicie. Protestantismul nu este o teologie a stării omului în existență, este o teologie a eludării unui act fundamental existențial.

Hristos vine să rezolve problema omului în existență, starea omului în existență, prin Dumnezeu, nicidecum nu rezolvă problema unei stări exagerate de păcat închipuită de unii. Problema pe care Hristos o rezolvă prin venirea Sa este să arate cadrul corect al vieții (alături de restul slujirilor Sale). Hristos se numește pe Sine Viața, nu se numește absolvirea. Tot sensul interpretării lui Hristos este ca stare și asumare, ca împlinire, ca sens al vieții. Hristos este Viața, un sens, nu este doar dimensiunea juridică a vieții, nu este împlinirea juridică a vieții.

Hristos aduce în axiologia eclesiologică cele mai mari coordonate care trebuie găsite și împlinite ale vieții, într-un act al mântuirii. Viața este un act al împlinirii unei stări. Aceasta este

mântuirea, legată de viață. Legată de împlinirea stării prin Dumnezeu. Hristos este viața, este împlinirea stării omului în existență. Omul își împlinește o stare în existență, stare pe care o asumă în tot ce a adus Hristos.

Hristos stabilește dominanta noii discuții adusă de sine despre om și viață: iubirea. Noua ontologie a vieții este iubirea. Adică participarea și dumnezeirea-lumina. În participarea la viața dumnezeiască. În har și responsabilitate. În noua ontologie discutăm întâi despre împlinirea chipului lui Dumnezeu în om, și despre restaurarea chipului, când acesta este întunecat prin cădere. Aceasta este noua discuție adusă de Hristos despre om. Despre dominantă chipului și asemănării și despre ruperea de păcat, despre restaurarea chipului când păcatul apare. Păcatul este o pată pe chipul omului, nu este chipul omului.

Hristos luminează chipul omului și îi spune să nu aibă pete pe acest chip luminat de Sine, să nu piardă lumina, nu îi spune că întreg chipul său este întunecat și că nu are nicio șansă în existență decât să fie absolvit. Protestantismul întunecă desăvârșit chipul omului, îl face negru de la păcat, nu dă nicio șansă omului, care este nevoit să accepte absolvirea absolută datorită unui chip deplin întunecat de păcat. Păcatul este o pată pe chipul omului, curățată de lumina lui Dumnezeu, care definește chipul omului. Chipul omului primește lumină și este luminat și se aseamănă divinității, când împlinește poruncile, și pierde lumina și strălucirea prin petele păcatelor.

Nu ar trebui Dumnezeu să se vadă pe Sine în om, când îl privește, pentru mântuire? Nu este toată legea pentru aceasta? Nu este legea porunca asemănării? De ce Dumnezeu se pune pe sine, *iubirea*, ca parte legată de o lege, în legea *iubirii*? Deoarece creația are o obligație de asemănare cu chipul, cu Dumnezeu. Teza existenței este teza asemănării omului cu Dumnezeu, este împlinirea omului în Dumnezeu.

Teza existenței pleacă de la unitatea Treimică. Și se coboară

la om în teza chipului și asemănării, într-o antropologie pe care omul trebuie să o împlinească văzând pe Dumnezeu în actul său maxim, iubirea. De aceea, omul are o obligație a asemănării. Obligație numită lege de Dumnezeu, care este porunca asemănării. Iar prin aceasta omul împlinește teza unității, dar și sensul său, al chipului și asemănării. În care omul este unitate în unitatea Treimică adusă și omului, este iubire în iubirea legii arătată de Hristos, este deplin în harul lui Dumnezeu, prin Duhul Sfânt. În care, ca prim act existențial, omul împlinește unitatea și iubirea. Iar păcatul este orice rupe omul de acest act al unității și iubirii.

Hristos vine să dăruiască și să restaureze unitatea și iubirea între om și Dumnezeu. Să aducă omul lângă Treime. Ce face Hristos este să învețe omul să se îndepărteze de păcat pentru a păstra unitatea. Să se păzească de această rupere de unitate și de iubire. Păcatul este antiteza unității-iubirii, nu este teza existenței omului. Nu păcatul definește omul ci, unitatea-iubirea definesc omul, păcatul fiind antiteza unității și a iubirii.

Păcatul este depărtarea omului de Dumnezeu, de chipul și asemănarea cu Dumnezeu, și este astfel de găsit în Scriptură. Dacă păcatul este depărtarea de Dumnezeu, este evident că teza pe care omul o are de împlinit este teza împlinirii prin Dumnezeu și că aceasta va fi dominantă în discuția despre mântuire, teza prin care va fi judecat. În această perspectivă omul lucrează unitatea-iubirea și alungă păcatul, orice îl rupe de unitate-iubire. Și nu poate să își stabilească drept unic scop existențial să nu fie „juridic” în păcat, adică rupt, și își stabilește să fie existențial în unitate-iubire.

Sensul omului este o stare în care este, nu o declarație de nerupere. Justificarea-absolvirea este doar un exercițiu de retorică, prin care omul este absolvit de „rupere”, i se dă o amnistie absolută, veșnică, dar care nu aduce nicio teologie a unității-iubirii. Justificarea este un simplu exercițiu retoric, o confuzie istorică în care noțiunea de credință este înțeleasă ca fiind absolvire-amnistie, rupându-se o componentă din ea, responsabilitatea.

Mântuirea protestantă aduce în discuție conceptul fundamental pe care aceasta se fundamentează în protestantism, **convingerea**. Capitolul explică ce presupune mântuirea în varianta Evanghelică și cum este alterată în protestantism, în ideea de convingere, prin alterarea noțiunilor biblice.

Subiectul divin dă o lege nouă, însă aduce în raportul Subiect-subiect și limitele existenței ceva ce Subiectul divin împărtășește subiectului, pentru desăvârșirea acestuia și pentru împlinirea actului existențial. Se impune o întrebare: dacă această împărtășire suplimentară pe care Subiectul o face subiectului alterează existența ca un act în responsabilitatea subiectului, în limitele existențiale arătate în noua condiție adusă prin împărtășirea de Sine în darul Său, sau modifică doar natura actului existențial, dar păstrează responsabilitatea subiectului? Pe scurt, Subiectul divin nu modifică modul de existență al omului, de asumare a existenței în limite-responsabilitate, ci doar aduce o condiție diferită acestuia, în împărtășirea de Sine, pe care o face în har.

Nonsensul protestant este că se propune și modifică modul în care omul este în existență. Dacă în legea veche și în Adam omul era în obligația responsabilității existenței, în niște limite, este la fel în aceeași obligație a existenței în limite și în legea nouă, dar într-o stare și condiții, și limite diferite. Omul are tot o obligație existențială. Dar *se modifică ontologia existențială*. Acum omul este altoit în Dumnezeu. Dar *nu se modifică obligația existențială*, de responsabilitate.

Harul modifică ontologia existențială, aducând una nouă omului, nu modifică obligația existențială. Vechiul Testament a adus Legea, iar Hristos harul. Pavel zice că noua ontologie este una incomparabilă celei vechi, dar nu schimbă obligația existențială. *Obligația existențială este cuprinsă în conceptul-noțiunea de lege*. Noua ontologie existențială este cuprinsă de Hristos în „lege nouă”, „naștere din nou”, „din har și adevăr și apă”, iar de Pavel, în „credință” și „legea credinței”.

Noutatea este a ontologiei, asemănată nașterii, dar nu este a obligației, care e păstrată în caracterul de lege. De aceea există lege nouă, o obligație existențială, în noua ontologie existențială, în care Dumnezeu însuși se dăruiește în ontologie, nealterând relația Subiect-subiect ca responsabilitate a omului încă din Vechiul Testament, ci dăruind omului, în noua ontologie, ceva care să îl ajute.

Legea păstrează conceptul de obligație existențială, adică impune responsabilitatea, obligă existența responsabilității, adică obligă necesitatea faptelor. Stabilitatea noțiunii de lege între Vechiul și Noul Testament impune existența responsabilității în Noul Testament și desființează ideea protestantă a „lipsei faptelor-responsabilității”. Noțiunea de lege a Noului Testament are intrinsec în ea componenta de responsabilitate și obligația responsabilității, altfel nu ar mai fi lege, ar fi ghid.

Protestanții cred că dacă au interpretat literal „prin credință” și „fără fapte”, că au descoperit ceva nou în Scriptură – de fapt nu înțeleg că nu pot interpreta forțat, „literal” niște pasaje, când noțiunile existente deja în Scriptură, de lege, acoperă precis noțiunea de responsabilitate pe care doresc să o anuleze. Refuzul coroborării pasajelor respective îi pune în situația de a anula din lege responsabilitatea, de a transforma legea în ghid – cum pot protestanții să anuleze responsabilitatea, când ea este parte din lege? Noțiunea de responsabilitate nu se poate anula, deoarece este intrinsecă în noțiunea de lege, care dacă nu mai are responsabilitatea devine un ghid, noțiune care nu există în Evanghelie pentru lege. Protestanții nu sunt atenți că întreaga Evanghelie repetă pe fiecare pagină noțiunea de responsabilitate, în noțiunea de lege, iar ei au găsit o singură expresie care, circumstanțial, ar anula toate paginile Scripturii în partea de responsabilitate.

Ce este harul față de noua ontologie existențială, față de naștere? Harul definește în sine noua ontologie existențială. Este mântuirea în sine, fiind lumina veșnică a lui Dumnezeu. Dar este

și darul și ajutorul, cel care ajută omul în această ontologie. Nu este deplin mântuirea, omul nefiind deplin în starea veșnică dăruită sieși. Dar este arvuna veșniciei, fiind lumina veșniciei.

O componentă a axiologiei eclesiologice nu se poate anula, fiind o dimensiune mare existențială, arătată pentru a fi împlinită. Orice ar fi zis Pavel, nu poate anula cele două dimensiuni de obligație existențială a legii și de ontologie existențială nouă. Sunt noțiuni/concepte inviolabile și imutabile ale Vechiului și Noului Testament exact în această formă.

Dominanta de înțelegere a legii și a harului în Scriptură sunt de obligație existențială și de ontologie existențială. Hristos păstrează într-o *nouă lege* ideea de lege, de obligație existențială. Dar noua ontologie existențială este una nouă, care în slăbiciunea omului îi este ajutor pentru a ajunge la desăvârșire. Este o ontologie a desăvârșirii omului pentru a ajunge deplin la/în Dumnezeu.

Afirmațiile Apostolului Pavel nu sunt pentru a întemeia sau schimba/altera ontologii și noțiuni dominante, relații clare, stabilite în Scriptură, sunt doar pentru consolidare și clarificare a unor poziții. Ontologiile le stabilește Hristos, explicit, în nenumărate afirmații, în Evanghelie. Pavel doar afirmă importanța noii ontologii față de a celei vechi, subliniind continuitatea ca „lege”, dar și importanța credinței (harului-ontologiei) noi.

Nu se poate accepta că Pavel, peste Hristos, să fi scris o nouă ontologie sau că Hristos nu a arătat obligația legii noi. Axiologia eclesiologică dată de Hristos este exact pentru a preciza coordonatele mari ale existenței. Acestea nu pot fi afectate și nici alterate de Pavel. Pasajele din Epistola de la Romani nu se pot înțelege altfel decât ca importanță a noii ontologii.

CONCEPTUL PROTESTANT DE *ABSOLVIRE-JUSTIFICARE*

Definiția justificării protestante este: „*Justificarea* este actul prin care **Dumnezeu achită persoana** care crede evanghelia de verdictul divin de condamnare și **o declară nevinovată și neprihănită.**”⁸⁹

Doctrina protestantă despre justificare este: „Apriga dispuță din jurul vederilor lui Andreas Osiander – care susținea o doctrină a justificării pe baza neprihănirii inerente – a consolidat *învățătura protestantă despre natura justificării și a neprihănirii justificatoare*, rezultatul fiind că următoarele patru caracteristici esențiale ale doctrinei protestante despre justificare au fost deja definite în 1540:

1. *Justificare* este o **declarație juridică**, pe baza căreia creștinul este *considerat neprihănit*, nu un proces prin care omul este făcut neprihănit. Justificarea presupune o schimbare de statut, nu una de natură. [conceptul juridic este de absolvire]
2. Între *justificare* (actul extern prin care **Dumnezeu îl declară pe credincios neprihănit**) și sfințire (procesul intern de înnoire prin Duhul Sfânt), trebuie să se facă o deosebire deliberată și de natură sistematică. [act efectuat de divinitate]
3. Neprihănirea justificatoare este neprihănirea străină a lui Hristos, imputată credinciosului și externă lui, și nu o neprihănire inerentă, prezentă înlăuntrul credinciosului sau care i-ar aparține în vreun fel.
4. Justificarea se realizează *per fidem propter Christum*, credința fiind înțeleasă ca mijloc al justificării primit în dar de la Dumnezeu, iar meritele lui Hristos, ca temelie a

⁸⁹ Floyd H. Barackman, *Teologie creștină practică*, Editura Multimedia, Arad, 2003, p. 353.

justificării, dată de Dumnezeu. [Absolvirea e bazată pe răscumpărarea-meritele lui Hristos]”⁹⁰

Pe scurt, protestantismul aduce un act juridic de absolvire în fața legii, act efectuat de Dumnezeu. Ori este clar că omul nu mai este subiect al propriei sale mântuirii, ci este doar un obiect, care are nevoie doar de o asumare declarativă a „mântuirii”.

Mântuirea este prin ce suntem sau prin ce declarăm? Apare o întrebare foarte interesantă legată de mântuire: dacă mântuirea ajunge a fi o sumă a persoanei, despre persoană, sau dacă mântuirea este o declarație izolată a persoanei, un gând despre viitor? Intră în veșnicie prin ce declară, pe baza unei admisioni generale făcute de Hristos pentru toți? Atunci Hristos i-a admis pe toți în Împărăția Sa pentru...? Și mai apare o întrebare pentru mântuirea protestantă. Este cu adevărat o mântuire? Odată asumată și declarată starea de mântuire, prin propria mărturisire a credinței, ce se întâmplă cu persoana?

Justificarea protestantă este de fapt o schimbare a spiritului legii. Suntem evaluați prin ce suntem în exterior, prin tranzacțiile noastre, sau prin asemănare-personalismul pe care îl avem în asemănarea cu Dumnezeu? Ne judecă Hristos pentru chipul lui Dumnezeu în om sau doar pentru o suită de fapte exterioare? Nu ar trebui faptele să fie un rezultat al chipului lui Dumnezeu din noi și nu ar trebui ca ființa, în ansamblu, să fie văzută de Dumnezeu?

Justificarea ce face este să rupă ființa de responsabilitate, ca ființă și persoană, și să propună un sistem apersonal, aființă, doar juridic, tranzacțional. Denaturează în mod absolut ființa legii noi a lui Hristos, care este una personală, ființială, în care ființa este văzută în primul rând și nu doar tranzacțiile sale exterioare.

⁹⁰ Alister McGrath, *Doctrina justificării*, Editura LOGOS, Cluj-Napoca, 2006, pp. 73-74.

Justificarea este o schimbare mare de paradigmă pentru raportul om-Dumnezeu, în care omul nu mai este responsabil ca ființă-persoană, ci doar are nevoie de câteva tranzacții exterioare în fața Ființei, pentru a se justifica în fața lui Dumnezeu. Schimbă centrul judecării de la persoană la tranzacție.

Responsabilitatea permanentă cerută de Dumnezeu, ca o mărturie a stării continue de participare, este parte a mântuirii și este anulată în protestantism. Protestantismul reușește să altereze deplin responsabilitatea. Adică nu mai obligă omul să facă nimic pentru sine, pentru veșnicie, pentru existență. Și nu mai obligă omul să fie după niciun chip, nu mai obligă omul la un chip al lui Hristos. Adică distruge identitatea cu Hristos personală și distruge și obligația împlinirii iubirii-participării. Distruge și chipul, dar și obligația lucrării. Protestanții pot să aibă orice chip în veșnicie, orice identitate, dar se pot mulțumi și nu sunt obligați la mare lucru și lucrare în veșnicie, ei fiind absolviți într-un act de amnistie generală.

Hristos devine în protestantism un Judecător care aduce o amnistie generală, o eliberare în alb dată tuturor, fără responsabilitate și obligație. La nivel juridic, ce propune protestantismul este o *Amnistie Absolută* (ca și concept juridic) pe vecie, prin jertfa lui Hristos, amnistie pe care fiecare o primește prin propria declarație personală. Or, o astfel de imagine juridică, în care Hristos pe cruce dă o Amnistie Existențială Absolută, pentru protestanți, este nepotrivită. Este de neprivit acest lucru, din punct de vedere teologic-juridic. Amnistia absolută protestantă presupusă în actul de răscumpărare adus de Hristos este o antiteză absolută a Judecării Cu-tremurătoare Universale. Judecata Universală presupune o asumare, într-o responsabilitate istorică, pentru întregul neam omenesc. Cumva sunt două acte într-o antiteză maximă.

A găsi ascuns un astfel de act de Amnistie Absolută universală, în Scriptură, indirect, descoperind că Hristos, în Jertfa Crucii a săvârșit o amnistie absolută, este deplin nepotrivit. Că întreaga

Evanghelia are punctul culminant în această Amnistie, găsită în jertfa crucii. Conceptul de amnistie absolută nu există în Scriptură. Nu există o imagine pentru așa ceva în Scriptură. Legat de lege, legat de păcat, legat de vinovăție, legat de absolvire universală pe vecie de păcat. Tocmai Hristos ne arată că urmează în curând Judecata tuturor și arată participarea-responsabilitatea ca fundament al judecății.

Protestanții propun o amnistie absolută, pentru fiecare, pe care Hristos a adus-o tocmai înaintea Judecății cutremurătoare a întregii existențe. Sunt două concepte radical diferite. Hristos propune un act cutremurător de judecată, o Judecată Universală, într-o atmosferă de solemnitate și de cutremur a întregii existențe, a îngerilor și oamenilor. Iar protestanții afirmă că au găsit în Scriptură și un act de Amnistie Absolută, asumată prin declarație. Reduc toată Evanghelia la un singur moment, la jertfa pe cruce, și renunță la tot restul Evangheliei.

Eroarea legată de strategia de argumentare catolică și protestantă pentru mântuire este că nu se vede nimic în ce se spune despre starea omului, despre părțile lui pozitive, și despre contextul general de discuție, despre persoană. Adică punctul de început al argumentului. Argumentul catolic și protestant este doar o analiză a răului omului, nu o analiza a binelui și răului raportat la tot ce este omul, și cerința legii de la om, asupra persoanei. Doar pleacă dintr-o poziție istorică, dar nu o poate deplin justifica. Nu este o analiză a chipului lui Dumnezeu în om, a persoanei.

Protestanții au definit complet greșit raportul de mântuire. Nu suntem mântuiți pentru lipsa răului, suntem mântuiți pentru bine și pentru lipsa răului, legat de persoană. *Fă binele și nu fă răul, ca persoană, ca întreg – subiectul responsabil al afirmației este persoana* - este porunca Scripturii, omniprezentă și în vechiul, dar și în Noul Testament. Mântuirea este o prevalență a binelui, față de rău, legat de persoană. Binele este cel care ne definește, nu absența

răului. Mântuirea este prin bine, nu prin raportul juridic asupra răului. Binele nu este o „eficiență” a omului după ce a scăpat de rău, ci este chiar natura omului, este ce îl va defini pentru mântuire. Omul se definește prin natura sa împlinită prin Dumnezeu, nu se definește prin câteva tranzacții.

Catolicismul și protestantismul depersonalizează deplin omul, care devine o entitate tranzacțională, cu un singur scop în existență, acoperirea tranzacției mântuirii și a păcatului, o tranzacție exterioară care trebuie acoperită cumva. Tranzacție exterioară care în protestantism și catolicism este împlinită de har. Adică persoana nu mai contează deloc și contează doar tranzacția eficientă făcută de fiecare pentru mântuire. Ființa nu mai are valoare nici în protestantism și nici în catolicism, ființa nemaitrebuind să împlinească o asemănare cu Dumnezeu, fiindu-i suficientă o tranzacție care să-i acopere mântuirea.

Dacă exteriorizezi decizia mântuirii și o rupi de persoană, cum propun protestantismul și catolicismul, se anulează deplin ce este omul în existență, fiindcă omul poate fi orice în existență. Și se rupe din antropologie afirmația maximă, a asemănării cu Dumnezeu. Omul nu mai este asemenea și nu mai trebuie să fie asemenea. Adică omul nu se mai mântuiește prin ce i-a fost dat să fie, prin progresul în *chip și asemănare*, persoană, ci prin ceva exterior lui, printr-un dat lui de către Dumnezeu.

Omul nu mai trebuie să fie nimic în existență, aceasta este afirmația protestantismului și catolicismului. Poate să fie și cu un chip demonic, cât timp declară mântuirea prin numele lui Hristos. Este o antiteză deplină a afirmației ontologiei umane, că omul este un chip și o asemănare, o persoană cu o identitate. Adică judecata e ruptă de natura ființei noastre, de natura noastră de om – nu mai contează în existență că suntem oameni, contează că avem o decizie asupra mutării noastre în veșnicie. Se anulează sensul nostru în existență, raportat la cum am fost creați.

Propunerile protestantă și catolică duc omul în poziția de a

fi un *obiect* sau un *subiect pasiv parțial* al existenței în care sensul existenței acestuia, împlinirea chipului și asemănării, nu mai contează, nu mai este o obligație, nu mai este legată de mântuire.

Este mântuirea împlinirea antropologiei umane, a chipului și asemănării, dar în noua ontologie a harului? Este evident că așa este, după cum și Ortodoxia spune. Este mântuirea protestantă legată de om? Mântuirea protestantă nu are legătură cu omul. Omul devine un obiect, legat de veșnicie, care nu mai contează, și fără să depindă de starea acestuia. Depinde mântuirea de om, de cum este în sine, în așezarea sa? Este omul obiect sau subiect al mântuirii? Sunt întrebări fundamentale în discuție.

Există o responsabilitate personală pentru cum suntem în existență? Aici, pentru viitor? Aceasta este o întrebare fundamentală adusă de protestantism. Răspunsul protestantismului este ca Hristos a „răscumpărat” și aceasta a adus și o anulare a responsabilității. Este un răspuns teologic crucial. Și nu doar greșit, ci un răspuns care iese din și anulează deplin teologia responsabilității. Protestantismul schimbă întrebarea fundamentală existențială, dacă *există o stare, o așezare personală care să ne mute în veșnicie?* Și reformulează deplin teza asumării existenței și întrebările fundamentale legate de asumarea existenței.

Prima condiție a mântuirii este cea pozitivă, nu cea negativă. Nu te mântuiești pentru că nu ai păcătuit, ci pentru că nu ai fost ca Dumnezeu. Iar păcatele sunt *condiție de admisie*, iar *pozitivul, asemănarea este condiție mandatorie*. Sunt categorii diferite de condiții prezente în mântuire. Nu poți fi fără păcat, dar să fii fără comuniune.

Căderea omului este o ontologie pedagogică sau este o teologie care determină o ontologie prin sine? Ontologia omului în existență este determinată de afirmația maximă *chip și asemănare* în care este creat omul, în care harul este parte din ontologie sau de cădere?

Mântuirea vine prin câteva tipuri de condiții:

- harul (condiție absolută, ontologică),
- binele (condiție obligatorie) și
- nelucrarea răului (condiție de admisie).

Hristos aduce o teologie a unor condiții legate de starea omului în existență, nu face o teologie pur juridică, de absolvire. Scriptura ne aduce o teologie a condițiilor prin care omul intră în veșnicie, nu ne arată saltul în veșnicie prin tranzacția juridică asupra datoriei păcatului.

În har, omul luptă altfel cu păcatul. Harul aduce posibilitatea de a împlini chipul și asemănarea. Harul nu este unul doar în caracter juridic, cum se spune în catolicism. Harul este unul al împlinirii ființei umane. Este pentru împlinirea noii legi a iubirii, a chipului și asemănării. Harul nu rezolvă o *diferență juridică*, ci o *diferență existențială-ontologică*. Harul nu este un instrument juridic, ci unul existențial-ontologic, o ontologie a luminii, a îndumnezeirii. Aduce ceva omului, pentru a-l așeza în existență într-o stare pierdută.

Ce problemă rezolvă harul? (ca să discutăm funcțional). Harul rezolvă o *problemă juridică* sau una *existențial-ontologică*? În ce fel de context ni se revelează natura problemei rezolvate de har? Și în ce fel de context găsim dominantă acestuia în discuție? Care este contextul dominant al discuției despre har? Dincolo de discursul despre păcat și har, unde găsim harul adus de Hristos în discuție? În ce vocabular, în ce context, în ce noțiuni?

În *botez și împărtășire* găsim nu doar o legătură, ci descoperirea harului legat de existență, ontologic, dar și *condiția existențială*. Și în unitatea treimică. Pentru har, Hristos deschide o discuție în care aduce un vocabular și noțiuni legate de următoarele idei: naștere din nou (ontologie, existență), condiție existențială, importanță existențială (împărtășire, botez), responsabilitate de împlinire

a tainelor, asumare în botez, în mărturisirea credinței și Treimii.

Cum pornește protestantismul discursul despre justificare? Folosind conceptul de dreptate după spiritul Vechiului Testament. Dreptatea Vechiului Testament este o dreptate a vechii legi. Pentru a se ajunge la formula „credința este în sine dreptate și mântuire” se folosesc diferite retorici legate de Avraam, legate de credința sa văzută ca dreptate și neprihănire, pentru a se extinde conceptul de dreptate în spiritul vechii legi, care este o dreptate ce poate fi văzută și ca o dreptate juridică, și mutată în Noul Testament, unde dreptatea este cu totul altceva.

Dreptatea Vechiului Testament, cumva juridică, nu poate fi asumată ca o dreptate juridică în Noul Testament. Dreptatea juridică care te absolvă, în sensul de absolvire-justificare, concept care apare cumva confuz folosind diferite discursuri din Vechiul Testament, este mutată în Noul Testament.

Noul Testament este cu totul altceva în dreptate. Iar dreptatea omului prin fapte, din Vechiul Testament, nu este dreptatea omului prin iubire și participare, din Noul Testament. În Noul Testament omul are o obligație a participării depline, în primul rând a comuniunii cu ceilalți.

Protestantismul forțează *mântuirea ca normă-tranzacție*, printr-o normă, nu *mântuirea prin asemănare-persoană*. Nu ne mântuim printr-o normă, cum era în Vechiul Testament, unde se arăta o dreptate-normă (în mare), ci ne mântuim prin Hristos-asemănare, legea nouă fiind o normă a asemănării cu Dumnezeu, o obligație de asemănare, nu de plătire a unor fapte, ca în Vechiul Testament. Nu este aceeași scală între Vechiul și Noul Testament.

„Misiunea Bisericii romano-catolice în Evul Mediu, între anii 600-1500, cuprinde elemente esențiale ale practicii misionare a Occidentului creștin, dominat lingvistic de latina medievală și teologic de concepția naturii umane căzute în păcat și moartea substitutivă a lui Hristos pentru noi. Această concepție despre

mântuirea în Hristos, diferită oarecum de cea orientală a luminii necreate și a comuniunii întru bucuria și pacea sfântă cu Dumnezeu Treime, conferea un sens dolorist, «stavrologic» vieții creștinilor. *Accentuarea dimensiunii căderii omului în păcat și exigența unei convertiri radicale prin harul irezistibil al lui Hristos își are temei mai ales în teologia augustiniană, concepția centrată pe tema antropologică a mântuirii sufletului, pradă păcatului. Această teologie risca o viziune dualistă asupra realității.*”⁹¹

Mântuirea ajunge să fie printr-o stare pe care o ai, printr-o așezare a ta în existență, ca om, prin asemănare, prin împlinirea legii, ca stare pe care ai dobândit-o? Sau mântuirea ajunge prin a fi orice în existență, și doar printr-o declarație de dorință asupra Împărăției lui Dumnezeu? Dumnezeu cere o stare-așezare omului sau cere doar o atitudine, un gând de la om? Aceasta este diferența de paradigmă așezată în spatele mântuirii din Ortodoxie și protestantism. Răspunsul evident este că Dumnezeu Însuși ne arată în Sine o stare, El este unitate, este iubire, ne arată că este într-un fel, ni se explică pe Sine ca participare și ne îndeamnă să fim precum El, în participare.

Dacă Dumnezeu este iubire, dacă Dumnezeu este participare, este acțiune, este lucrare vie, este persoană, este Subiect, omul poate fi altceva? Și poate ajunge la Dumnezeu prin altceva? Prin ceva ce Dumnezeu nu este, ce nu este ca Dumnezeu? Poate omul să se mântuiască prin lipsa reciprocității participării? Fiindcă, până la urmă, la această întrebare fundamentală se ajunge din partea lui Dumnezeu. Dacă omul este în reciprocitate în participare, așa cum Dumnezeu se descoperă pe Sine omului. Dacă și omul răspunde în participare. Dacă omul participă la ceea ce Dumnezeu participă. Dacă participă responsabil și în corectitudine, nu în dispreț.

În mântuire, Ortodoxia consolidează pentru om conceptul de persoană, stare și participare, de așezare a omului în existență,

⁹¹ Pr. Prof. Gheorghe Petraru, *Teologie Fundamentală...*, p. 201.

ca și chip și asemănare cu Dumnezeu, ca o împlinire a chipului lui Dumnezeu în om: „Mântuirea săvârșită de Iisus Hristos înseamnă eliberarea omului din răul în care căzuse prin Adam. Răul consta în alterarea firii umane, în întunecarea minții cu privire la adevărul religios, în slăbirea voinței, care înclina mai mult spre cele rele decât spre cele bune, în ruperea legăturii harice cu Dumnezeu, în vina și pedepsele veșnice pentru păcat. Pentru refacerea firii omului, pentru îndreptarea sau restaurarea ei, se impunea luminarea omului prin învățătura adevărată și deplină, refacerea legăturii cu Dumnezeu și întărirea și susținerea lui în această legătură.”⁹²

La fel, Dumitru Stăniloae spune: „Pentru restabilirea naturii în starea ei normală, adică în starea de comuniune, a fost necesară o moarte care să zguduie cerul și pământul până în temelii, ca printr-un cutremur spiritual să se facă începutul unei noi forme de existență a creaturii ieșite din fâgașul ei.”⁹³

⁹² Prof. N. Chițescu, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, Vol. 1, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2004, p. 38.

⁹³ Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau Restaurarea Omului*, p. 121.

CATOLICISMUL ȘI PROTESTANTISMUL *SCHIMBĂ SENSUL ȘI CRITERIUL LEGII*, DE LA O LEGE A IUBIRII-ASEMĂNĂRII, A PERSOANEI, LA UN SISTEM TRANZACȚIONAL, IMPERSONAL

Mântuirea protestantă consolidează pentru om conceptul de gând, de convingere. Și nu aduce absolut nimic ca teză a stării omului în existență, ca precondiție și stare existență-arvună pentru ce se va întâmpla în viitor. Protestantismul nu are nimic în prezent pentru viitor care să poată fi numit un înainte viitor, un viitor pre-gustat, un viitor în prezent, o unitate a prezentului cu viitorului. Același Dumnezeu împărțit în prezent și în viitor.

Hristos ne arată în Judecata de Apoi participarea ca iubire în lucrare și responsabilitatea. Cele șase situații în care trebuia să participăm, arătate în Judecata de Apoi, ne descoperă contexte imediate în care trebuia să participăm și responsabilitatea pentru acea participare. Este un punct maxim, al Judecății, în care Hristos repetă dimensiuni axiologice, în noua ontologie - participarea-iubirea, și responsabilitatea. Și arată legarea veșniciei de aceste dimensiuni. Fără responsabilitate și participare nu putem intra în veșnicie.

Pocăința nu este un blocaj al vieții, ci o cădere temporară care trebuie depășită. Nu posedă și nu este deplinul vieții. Pocăința este o pildă din șirul de pilde-modele ale existenței, nu este pilda-modelul dominant, cum exagerează protestantismul. Pilda fiului rătăcitor este alături de pildele samarineanului și a sârmanului Lazăr, dar și de pildele talanților și a fecioarelor. Toate acestea, împreună, aduc o teologie a îndreptării, a participării, a responsabilității, dar și a măsurii responsabilității. Sunt toate judecate și arătate împreună în Judecata de Apoi.

Ce face protestantismul este să blocheze definitiv omul în păcat. Să oprească omul din progresul său către Dumnezeu, să îl blocheze într-o condiție în care nu este decât păcat și nu poate

decât să păcătuiască, având ca ultim scop pocăința veșnică pentru starea lui. Pocăința este, pe lângă participare, și responsabilitate, în Evanghelie.

Pocăința adusă pentru cădere nu înlocuiește și nu poate niciodată să anuleze participarea și responsabilitatea. Pocăința este pentru cădere, participarea este lucrare pozitivă. Sunt ambele în firea umană, care nu trebuie să rămână captivă căderii și nici mentalității căderii, ci trebuie să rămână întotdeauna în această dimensiune pozitivă a vieții.

Păcatul și pocăința nu sunt dominantele vieții. Sunt doar căderea din dominantă vieții. Dominanta vieții este participarea la dumnezeire, împlinirea chipului lui Dumnezeu în om. Totul este în jurul acesteia. Veșnicia este definită prin participare la dumnezeire, nu prin căderea temporară în această lume, de la Dumnezeu.

Suntem slabi, cădem încontinuu, dar totuși trebuie să stăm pe cât putem în participare, în dumnezeire, în har. Nu ne pierdem nădejdea în Dumnezeu. Nevoia de pocăință este completată de nevoia de participare. Oricât am participa, tot suntem nevrednici. Dar în această nevrednicie, Dumnezeu ne primește în participare, în iubirea Sa. Nu putem vedea numai pocăința, așa cum nu putem vedea numai participarea. Trebuie să avem însă o mare grijă să nu cădem, să fim în starea bună. De aceea pocăința trebuie să fie o preocupare și o atenție permanentă, dar nu o dominantă obsesivă care să ne împiedice de la participare.

Protestantismul transformă pocăința în obsesie și patologie, uită de îndumnezeire, de participare, denaturează pocăința, denaturând firea umană și făcând-o cu mult mai păcătoasă decât este, transformând omul în păcatul însuși. Protestantismul așază păcatul și starea de păcat în mod agresiv în om, făcând un om dominat de păcat, pentru a invoca o pocăință care domină viața omului, care nu știe decât de pocăință. Exagerează dimensiunea de pocăință până la acapararea totală a ființei umane. Și pornește de la păcat, pentru a aduce afirmații despre mântuire, în loc să pornească de la

îndumnezeirea omului, de la chip și asemănare, de la Hristos și darul adus de El în Sine, îndumnezeirea omului.

Prin Întruparea Sa, Hristos a luat trupul omului și i-a dat omului trupul dumnezeirii, în har: „În protestantism, sentimentul adâncimii păcătoșeniei omenești și acela al necesității mântuirii, ca și conștiința situației tragice în care se găsește omul, sunt foarte dezvoltate și trăite cu multă intensitate. (...) Învățătura protestantă este și rămâne în neputință de a face să se înțeleagă *cum mai rămâne omul om, după ce a pierdut o parte constitutivă a firii lui în această prăbușire.*(...) Protestantii, la rândul lor, denaturează ființa păcatului strămoșesc și-i exagerează urmările, prin aceea că-l interpretează ca distrugere totală a chipului lui Dumnezeu în om, adică nimicire a tuturor puterilor sufletești umane, în năzuința acestora spre Dumnezeu. (...) Omul căzut este mort în fața lui Dumnezeu, ca o piatră sau ca un buștean, și deci cu totul neputincios în ceea ce privește mântuirea sa.(...) Nimicindu-se chipul lui Dumnezeu în om, locul lui a fost luat de concupiscentă. Ea este semnul unei coruperi interioare profunde, transmisă prin ereditate, tuturor oamenilor.”⁹⁴

Sistemul juridic de mântuire catolic și protestant ajunge un sistem tranzacțional, impersonal. ***Creștinismul catolic și protestant devine un sistem tranzacțional***, în care tranzacția de bază este pentru acoperirea păcatului, iar creștinismul devine unul impersonal, juridic. Nu mai este un sistem comunional, în care persoana și interpersonalismul sunt dominantele în discuția despre mântuire.

Catolicismul și protestantismul reușesc să anuleze însăși ființa umană în această discuție despre mântuire, omul nemaifiind nevoie să fie om-persoană de fapt, cât timp harul îl absolvă deplin de orice este și de orice a făcut. Dacă schimbi centrul discuției mântuirii de la persoană și împlinirea acesteia la păcat, sistemul se schimbă și trece de la unul personal, în care persoana e cea văzută

⁹⁴ Prof. N. Chițescu, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, Vol. 1, pp. 399-400.

în ansamblu, cu rele și bune, la unul tranzacțional, juridic, în care trebuie să acoperi niște tranzacții pentru a te mântui.

Cine e judecată în mântuire, persoana, prin ce este, sau tranzacțiile sale? Aici este cumva punctul în care se muta discuția de la persoană la tranzacțiile sale, iar apoi catolicismul și protestantismul încearcă să le acopere cumva, prin mântuirea prin gratuitatea absolută a harului. Or, într-o discuție de tipul acesta dispare centrul de greutate al discuției mântuirii, persoana, ca împlinire prin Dumnezeu. Persoana este în centrul discuției, nu tranzacțiile externe ale acesteia. Ce este ca persoană. Punctul central al discuției mântuirii nu este setul de tranzacții exterior persoanei, rupt de persoană.

Ori, aici este o neatenție catolică în special, deoarece de acolo vine această discuție preluată de protestanți, în care conceptul de „justificare” și „dreptate” mută netransparent centrul discuției de la persoană la tranzacție, rupt de persoană, și apoi acoperă tranzacția prin diferite mecanisme, retorice în mare. Acest concept, în spiritul catolic, schimbă deplin sensul legii iubirii, centrul de greutate al acesteia, dar și mântuirea prin sine. Legea iubirii este despre persoană, nu sec despre tranzacțiile exterioare ale acesteia, rupt de persoană. Orice ar fi în exteriorul acesteia, persoana este valoarea supremă în discuția despre mântuire.

Noțiunea de dreptate ne arată în fapt o abatere a atenției de la *persoană* la *dreptate*, adică la *tranzacțiile exterioare* ale acesteia. De aici și devierea de sens și schimbarea de sens a legii, de la centrarea pe persoană la centrarea pe tranzacțiile acesteia. Iar diferența de optică între ce propune legea iubirii-asemănării, a persoanei, și legea „dreptății exterioare”, a tranzacțiilor protestante și catolice, este una mare, pentru că se mută deplin discuția în altă direcție, de la persoană la tranzacție, la actele exterioare ale acesteia, rupt de persoană. Și nu mai judecăm persoana prin ce este, ci prin exteriorul acesteia, rupt de persoană, exterior pe care catolicismul și protestantismul îl acoperă prin silogisme cu „harul gratuit”.

Înfricoșătoarea Judecată ne arată cu totul altceva legat de mântuire, că Judecata este axată pe comuniune și participare. Iar păcatul va fi judecat de Dumnezeu, după slăbiciunea fiecăruia, dar și prin prisma participării. Existența nu este în jurul unui sistem juridic, ci a unui sistem interpersonal. Tot ce există este pentru comuniune, pentru a fi legat de alții, pentru unitate. Juridicul este pentru intercomuniune, nu pentru tranzacțiile interumane; pentru cum ai fost în comuniune, nu pentru tranzacțiile aduse.

Existența este una în care omul trebuie să ajungă, într-un interpersonalism cu toți ceilalți, pentru a fi lângă ceilalți și lângă Dumnezeu, pe veșnicie. Acest interpersonalism, iubire, participare, perihoreză, pe care omul trebuie să îl lucreze, este marea discuție despre om și existență. Pentru aceasta va fi judecat de Dumnezeu. Pentru ființa care este, nu pentru tranzacțiile impersonale făcute.

Într-un sistem juridic, tu faci câteva tranzacții pentru a te dovedi drept și te justifici prin tranzacții raportate la o lege/normă. Într-un sistem comunional, tu te justifici ca om, ca ființă față de celelalte ființe, prin ce ești, exact cum arată Hristos Judecata de Apoi, unde fiecare e pus în fața celorlalți și a lui Dumnezeu. Prin ce ești, prin comuniune, prin capacitatea de comuniune. Iar faptele tale te mărturisesc ca ființă capabilă de comuniune, într-o dreptate a comuniunii, nu a câtorva tranzacții. Faptele mărturisesc o stare, nu câteva reușite tranzacționale exterioare.

Cum de s-a produs această alterare? Deoarece conceptul de păcat, dominant în Apus în discuția despre mântuire, duce la o discuție despre tranzacție, despre acoperirea acesteia, și mută discuția de la persoană la tranzacție (și în special tranzacțiile negative ale acesteia), de la criteriul ultim al legii, împlinirea mântuirii legat de persoană, la împlinirea mântuirii legat de tranzacțiile exterioare ale acesteia, care sunt acoperire apoi ca „dreptate”, prin har, în diferite variante. Pentru că discuția a plecat de la *păcat (dreptate, în spiritul Vechiului Testament)* și nu de la *persoană (iubire, chip și*

asemănare, legea iubirii, Noul Testament), și a evoluat complet greșit, într-un sistem tranzacțional, nu într-un sistem personal.

E un silogism ascuns în acest joc teologic cu noțiunile biblice, dar și cu retorici complexe legate de justificare și dreptate, retorici care nu își au loc într-o poziție evanghelică. Legea este ruptă de persoană (împlinită prin lipsa păcatului și prezența bine-lui) și e legată în final doar de păcat, tranzacțional. Și apoi se caută doar un mecanism de acoperire a acestei tranzacții a păcatului. Și aici ajungem într-un *silogism al mântuirii catolice prin justificare*, în care se schimbă printr-o retorică foarte complexă centrul legii.

Ce este mântuirea? Mântuirea este prin asemănarea și unirea cu Dumnezeu. Ce face mântuirea este să verifice chipul lui Hristos în om. Vede cum omul este, ce trebuia să fie. Vede starea sa în existență, în raport cu veșnicia, cu Dumnezeu, cu semenii, cu sine însuși, în raport cu iubirea. Mântuirea este împlinirea omului prin Dumnezeu.

Ce este legea? Este măsura asemănării cu Dumnezeu. Legea nouă nu este una eminentamente juridică. Este una în care faptele te arată asemenea lui Dumnezeu. Legea este: *iubește-L pe Dumnezeu și pe aproapele tău*. Legea este împlinirea a ce Dumnezeu este: Dumnezeu este iubire. În care te arată în chipul dăruit de Dumnezeu, într-o asemănare.

Legea este ruptă de antropologie, de cum este omul în existență, de chip și asemănare, de împlinirea omului în Dumnezeu? Sau Legea este o împlinire a antropologiei și a omului, în iubire? Legea devine ghidul și cadrul în care omul se împlinește în Dumnezeu. Dacă Legea este ruptă de antropologie și de iubire, de Dumnezeu, ce rămâne din Lege, sau mai bine zis ce devine Legea?

Legea este însăși purtătoarea iubirii, are toate principiile iubirii, este lucrarea iubirii, într-o măsură pe care fiecare să o poată duce. Ce devine Legea dacă este ruptă de participare, de principiul

participării? Iubirea poate fi un act juridic, cum afirmă catolicismul și protestantismul, dacă în loc să fie susținătoarea unei teze mari, a antropologiei, legea devine o măsură omenească pentru câteva lucrări exterioare?

Legea este însăși antropologia desăvârșirii, antropologia devenirii-asemănării omului cu Dumnezeu. Cuvântul iubire, ca noțiune apărută în lege, leagă antropologia de Dumnezeu, împlinirea omului în ce este Dumnezeu. Noțiunea de iubire dă un sens deosebit Legii. Transformă legea într-o cale a devenirii, a asumării. *Dumnezeu este iubire și omul este după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, în Legea asemănării-iubirii.* Legea devenirii omului ca Dumnezeu. Nicum antropologia nu a fost legată mai fericit de Lege decât prin acest cuvânt, care ni-L arată pe Dumnezeu deplin în ființa Sa, ca fiind însuși sensul Legii, sensul deplin al Legii. Și atunci, o lege a devenirii cum poate fi transformată de protestantism în nimic?

Teologia ortodoxă spune pentru împlinirea omului și legea ca ajutoare în împlinirea acestuia: „Dar omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu și cu menirea de a deveni asemenea Lui. Pentru aceasta, omul avea în sine germenii vieții perfecte, urmând să-i dezvolte și să-i desăvârșescă prin liberă conlucrare cu harul. Fi-rește că în procesul de dezvoltare a vieții spirituale umane, partea principală aparține harului, dar prin aceasta nu se poate exclude participarea personală a omului, pentru că harul se dă omului și acesta îl primește, conlucrând cu el și având în însăși natura lui înclinare spre această conlucrare.”⁹⁵

Harul aduce o nouă ontologie. Ontologie care devine o condiție existențială, ceva obligatoriu pentru mântuire. Harul nu anulează responsabilitatea participării, ci ajută la împlinirea acesteia. Și mântuirea ajunge împlinirea acestora, a harului și a participării. În care suntem într-o ontologie în Dumnezeu, și în ce este

⁹⁵ Prof. N. Chițescu, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, Vol. 1, p. 396.

Dumnezeu, participare, în esența iconomiei divine, în iubire, în participare.

Harul ne aduce haina dumnezeirii, iar participarea ne aduce unitatea iconomică. Pentru că Treimea este unită ființial, dar și iconomic, iar umanitatea este unită cu Treimea și ființial (în harul necreat, ființial), dar și iconomic, în participare. Raportul har-participare este văzut și urmărește raportul în Treime dintre ființialitatea Treimii și iconomia Trinitară.

Harul este pentru împlinirea unității, iar unitatea vine în ființialitate (în harul necreat, ființial, împărtășit), dar și în responsabilitatea participării. Unitatea Treimică ne arată mai precis cum harul și participarea sunt împreună în condiția dumnezeirii, pentru a ne apropia de dumnezeire în toate dimensiunile acestei apropieri, într-o epectază a ființei umane promisă acesteia de la crearea ei, în care omul primește „chipul și asemănarea”.

Dumitru Stăniloae spune: „Omul are nevoie, pentru mântuirea sa, ca Dumnezeu să vină cât mai aproape de el, să nu-i mai trimită numai porunci pe care să nu le poată împlini, ci să intre în comuniune cu el, iar Sfânta Treime vrea să restabilească comuniunea cu oamenii și între oameni.”⁹⁶

Te judecă Legea în măsura în care ți-ai împlinit sensul pe pământ de a fi după chipul și asemănarea Creatorului? Aici nu putem aplica un concept pur juridic, neputând exista discuția despre o asemănare și raportare juridică între Dumnezeu și om, pentru iubire. Legea nu rezolvă un diferend juridic între Dumnezeu și om, ci potențează actul maxim de împlinire al omului în existență, împlinirea chipului și a asemănării. Este potențarea la maxim a antropologiei ființei umane, este ridicarea ființei printr-o Lege, care este de fapt o naștere și o participare, o nouă ontologie și o responsabilitate a participării desăvârșite în iubire, în actul veșnic care ne aduce și ne ține în Dumnezeu. Nu păcatul definește omul, nu

⁹⁶ Dumitru Stăniloae, *Isus Hristos sau Restaurarea Omului*, p. 133.

căderea, ci împlinirea-desăvârșirea ființei umane prin Hristos. Legea nu are o conotație negativă, ci una pozitivă. Nu ne arată o limită negativă pe care trebuie să o depășim, ci întreg cadrul desăvârșirii în Hristos.

Catolicismul și protestantismul schimbă criteriul și spiritul legii. Aceasta este modificare majoră făcută referitor la lege. Catolicismul și protestantismul văd doar măsura legii ca normă, folosind un concept de dreptate (absolvire-justificare) importat din Vechiul Testament și apoi încearcă să rezolve problema „normei”.

Legea, în catolicism și protestantism, nu mai judecă omul, ci exteriorul acestuia, tranzacțiile acestuia. E o lege exterioară, ruptă de ființă. Este ușor să găsești un instrument pentru a rezolva problema „normei” sau „absolvirii-justificării”, adică harul sau orice altceva care aduce o soluție pentru împlinirea normei, adică meritele catolice, care se încadrează perfect în acest sistem tranzacțional catolic.

Problema adusă aici este una subtilă, în care norma este efectiv ruptă de om, iar omul nu mai este responsabil, ca ființă pentru normă, pentru lege, fiind o lege apersonală, o lege care a anulat personalismul, implicarea ființei umane în aceasta, și a păstrat doar o normă de împlinit de acesta.

Catolicismul și protestantismul au scos ființa umană din judecata lui Dumnezeu, au decuplat legea de om, și au legat legea lui Dumnezeu de criterii exterioare ființei umane, criterii care se pot împlini tranzacțional. Aceasta este alterarea adusă în acest concept de „justificare”.

Ortodoxia vede măsura legii ca asemănare cu chipul lui Dumnezeu, ca o împlinire a omului în Dumnezeu, ca o asemănare, unde ființa răspunde pentru ce este în fața legii, de aceea legea are un caracter personal, dar și de responsabilitate. Legea, în Ortodoxie, este o lege interioară, pentru ființă, în care ființa este cea

responsabilă în fața legii. Unde mai apare în protestantism și catolicism conceptul de persoană, ca fiind instanțiat și utilizat în discuția despre mântuire? Ce mai este persoana legat de mântuire, când persoana ar trebui să fie prima discuție legată de mântuire?

Unde găsim greșeala catolică legată de merite ca o extindere a acestui sistem tranzacțional? În Enciclopedia Catolică găsim: „Grație și Merit. Gratuitatea harului nu exclude meritul. Deși cuvântul merit nu este găsit nici în Vechiul Testament nici în Noul Testament, totuși fundația noțiunii de merit, promisiunea lui Dumnezeu de a răsplăti binele, este văzută în mod clar în tot cuprinsul Vechiului Testament.”⁹⁷

Ori, unde este problema în acest text este în căutarea unei noțiuni greșite în Scriptură. Noțiunea de merit este egală cu noțiunea de *transfer între indivizi* de responsabilitate/bine în acțiunea Bisericii. Este evident că demersul biblic catolic cu privire la merite este unul greșit și se caută greșit altceva în Scriptură și nu noțiunea adusă de catolicism.

Noțiunea de răsplată este una biblică, cu subiectul Dumnezeu. Noțiunea de transfer între indivizi de bunăvoință, la discreția Bisericii, nu este lucrată în Scriptură. Noțiunea catolică de merit nu este egală cu noțiunea biblică de răsplată, așa cum se afirmă mai sus, fiind alt subiect, alt context, altă lucrare. Este evident o încercare greșită de a regăsi biblic o noțiune alterată, exterioară Scripturii. *Termenul catolic de merit* este unul extrem de confuz, fiind în realitate acoperit de *noțiunea de transfer* în Biserică între indivizi pentru diferite lucruri.

Legea nu poziționează omul ca datornic în fața lui Dumnezeu, fiind drept dacă nu mai este datornic. Ci împlinește omul în Dumnezeu, în noua ontologie adusă de Lege, de iubire, în ceva în

⁹⁷ *New Catholic Encyclopedia, Second Edition*, Gale Publishing, Vol 6, p. 383.

care poate crește la nesfârșit, în participare și în har. Omul poate crește în iubire, poate fi asemenea lui Dumnezeu în nenumărate dimensiuni.

Este iubirea și asemănarea în iubire un concept juridic? Care este relația între iubire și lege? Ce este legea? Ce sunt toate din lege față de iubire? Ce este iubirea? Este participarea și împărtășirea la toate celelalte. În care se ajunge la o întrepătrundere, într-o comuniune cu ceilalți. Legea nu este atât una juridică, cât una personală, a intercomuniunii. Poți fi drept în legea veche, dar ca vameșul, fără a fi în comuniune.

Comuniunea cu ceilalți nu este un act pur juridic, în care ai împlinit un formalism exterior și ești „drept”, „justificat”, „absolvit”. Dreptatea și absolvirea-justificarea (catolice și protestante) sunt întotdeauna prin criterii externe, nesubiective, legate de acțiuni exterioare. Mântuirea este și un criteriu subiectiv. De acceptare personală de către celălalt.

Mântuirea este întrepătrunderea pe care ai avut-o cu ceilalți în viață, nu este numărul de pâini dat celorlalți. Pentru că degeaba ai dat de pomană dacă inima ta a fost rea și dacă ai aruncat în batjocură pâine altora. Dreptatea aruncării pâinii altora, dar fără participare sufletească, nu este dreptatea milosteniei sufletești, a participării. Iar un raport comunional, între ființe-persoane, nu poate fi exprimat sec, ca un raport juridic.

Sufletul nu este cuprins sec, juridic, iar legea ne arată pe noi, în sufletul nostru cum suntem, prin ce se vede în afară, prin ce iese din noi, ca dovadă a stării noastre. Nu poate exista absolvire în fața unei legi. O lege nu te absolvă-justifică, ci o lege te măsoară corect raportat la responsabilitățile legii. Iar legea iubirii te arată cum ai fost în iubire, în har, în responsabilitate, în chipul și asemănarea dăruite de Dumnezeu.

Noi trebuie să tindem în existență spre unitate și comuniune, nu spre un formalism juridic al unor relații interumane.

Dumnezeu ne-a așezat în existență pentru iubire, nu pentru raporturi formale, juridice. Dacă deschidem discuția despre un raport juridic, atunci încadrăm interpersonalismul uman, inter-comuniunea, în ceva ce nu este gândit așa, într-un sistem pur juridic. Transformăm toată existența într-o existență juridică-tranzacțională. Ortodoxia nu caută conceptul de absolvire-justificare, dreptate, în perspectivă juridică, care este unul confuz, ce duce într-o direcție greșită de a privi mântuirea. Ortodoxia ne arată cum împlinim acestea, pentru participare, unitate, participare la dumnezeire, nu cum să sărim legea.

Ortodoxia spune că mântuirea este participarea la Împărăția lui Dumnezeu. Și prima întrebare este cum participăm? Răspunsul *nu este printr-o dreptate pe care fiecare o înțelege cum vrea*. Ci este prin participare – prin dreptatea participării și a ontologiei harului. Trebuie să participi de aici la comunitatea Bisericii, pentru a participa în viitor la Împărăția lui Dumnezeu. Trebuie să fi aici în participare, în chipul lui Dumnezeu, pentru a fi veșnic în participare.

Ortodoxia vede mântuirea ca participare, nu ca un act formal de numărare juridică a faptelor făcute pentru a fi „drept”. Este o direcție greșită adusă de catolicism, moștenită dintr-un sistem juridic și dintr-o terminologie care au influențat o logică diferită a mântuirii. Mântuirea este prin participarea la acest *„Ca toți să fie una”, și prin admiterea definitivă în această participare universală în Dumnezeu*. De aceea mântuirea nu este un act juridic și nu poate fi văzută cum propun catolicismul și protestantismul fiind o împlinire a lui „să fie”, a acestei unități, pe care încă de aici o primim. Mântuirea este legată de „să fie”, care este un „să fie” al acestui timp, dar și al timpului viitor. Mântuirea este admiterea definitivă în participarea veșnică la unitate.

Mântuirea este definită raportat la acest „să fie”, nu este o absolvire față de acest „să fie”. Raportat la unitate și participare, mântuirea ne cere unitate și participare într-o măsură, dar și o lipsă

a păcatului. Nu există dreptate și justificare raportat la unitate și participare, cumva neputând să fim admiși și să fim în unitate dar și participare, dar fără responsabilitate, fără acțiunea continuă personală.

Justificarea catolică și protestantă anulează din acest *Ca toți să fie una* participarea personală, responsabilitatea. În cazul catolic și protestant ajunge să fie *Toți sunt una, prin declarație și justificare* și nu *Toți sunt una prin participare*. Afirmarea catolică și protestantă schimbă de fapt axioma majoră a existenței participarea. Participăm la unitate ca ființe, ca subiecți, sau suntem obiecte pasive în participare, absolviți, justificați?

Dacă privim mântuirea ca participare la unitate, împlinind ontologia harului, dar și participarea, atunci mântuirea nu poate fi ce propun catolicii și protestanții, un act juridic care nu are de fapt sens raportat la unitate și participare. A fi în unitate și participare este prin păstrarea unității și participării, adică în Biserică, prin har, prin responsabilitate, prin lucrarea Bisericii.

Ce face protestantismul este să aducă o schimbare radicală de paradigmă între teza biblică a mântuirii, care este a iubirii (Dumnezeu este iubire și legea este a iubirii), a unității (în care toți sunt în unitate) într-o teză a convingerii, în care convingerea într-un nume este absolutul în existență. Scriptura arată în iubire-unitate, noțiunile de existență și stare, au în protestantism o antiteză deplină în noțiunea de convingere-gând, noțiune nesuținută și care nu are nici un fundament în teza hristică, fiind de sine, fiind polul absolut al tezei protestante.

Teza biblică a mântuirii este a iubirii-unității, este o teză deplin diferită de cea protestantă a convingerii în numele lui Hristos. Cumva la nivel de dominante mari, axiologia eclesiologică ne arată în mare că avem de a face în mântuirea biblică cu o teză a unei stări existențiale, nu cu o teză a unui gând-convingeri.

Conceptul adus de protestanți pentru mântuire, acela de

mântuire ca „gând-convingere”, nu există în biblie, în care „credința” nu este un gând, ci este o asumare, o stare, este legată de un set larg de noțiuni.

În catehismul catolic găsim: „*Ce este îndreptățirea?* Îndreptățirea este lucrarea prin excelență a iubirii lui Dumnezeu. Este acțiunea milostivă și gratuită a lui Dumnezeu, care șterge păcatele noastre și ne face drepti și sfinți în toată ființa noastră. Aceasta are loc prin harul Duhului Sfânt, care ne-a fost meritat de pătimirea lui Cristos și ne este dăruit prin Botez. Îndreptățirea dă început la răspunsul liber al omului, adică la credința în Cristos și la colaborarea cu harul Duhului Sfânt.”⁹⁸

Teologul protestant Millard J. Erickson spune pentru justificare: „Justificarea și dreptatea judiciară. Pentru ca justificarea să fie înțeleasă este necesar să se priceapă în primul rând conceptul biblic de dreptate, fiindcă justificarea este repunerea individului într-o stare de dreptate. (...) În Vechiul Testament conceptul de dreptate apare adeseori într-un context juridic. Un om drept este cel despre care un judecător a declarat că este lipsit de vină. (...) Noul Testament duce mai departe această perspectivă vetero-testamentară asupra justificării. (...) În Noul Testament justificarea este un act declarativ al lui Dumnezeu prin care, pe baza suficienței morții ispășitoare a lui Cristos, El declară că credincioșii au îndeplinit toate cerințele Legii care se referă la ei. (...) Justificarea ține de declarația că o anumită persoană este dreaptă, la fel cum face un judecător atunci când îl achită pe acuzat.”⁹⁹

„*Sola gratia*, principiu conform căruia mântuirea credinciosului reprezintă exclusiv darul lui Dumnezeu. Omul este „îndreptat” de Hristos prin jertfa Sa răscumpărătoare, având certitudinea

⁹⁸ *Catehismul Bisericii Catolice*, Har și îndreptățire, punctele 2017-2020, <https://www.credinta-catolica.ro/cbc/har-si-indreptatire/#nr2017>.

⁹⁹ Millard J. Erickson, *Teologie creștină*, pp. 824-825.

mântuirii în virtutea alegerii lui de către Dumnezeu datorită iubirii Sale infinite, fără ca omul să contribuie cu ceva personal la mântuirea sa. (...) *Sola fide*, credința ca relație personală, încrezătoare prin care omul acceptă darul iertării lui Dumnezeu în Hristos, fără aspectul învățăturii, al dreptei credințe mântuitoare a Bisericii, este singura mântuitoare, fără fapte, meritele omului exagerate de teoria și practica romano-catolică a indulgențelor. ”¹⁰⁰

Unde este încurcătura aici, legat de *justificare*, în protestantism și catolicism? Justificarea spune că există criterii formale, nepersonale, pentru lege. Aspectul juridic elimină caracterul centrării în om al Legii și ființa Legii-iubirea. Schimbă natura legii, fiind o dreptate a faptelor, mai mult juridică, exterioară omului. Aduce un alt cadru de raportare pentru mântuire, ca dreptate într-o raportare care iese din personalismul uman al Ortodoxiei. Aduce o altă scală de referință pentru raportarea dreptății. Dar caracterul personal al mântuirii este arătat de Hristos în legea „iubirii”, în iubire.

Iubirea nu poate fi adoptată ca un concept juridic sec, neexistând o teologie juridică a iubirii și a normării juridice a iubirii. Legea nu este o lege a exteriorului omului, ci este a interiorului lui, a persoanei – *persoana este iubire, deci judecata este a persoanei, a iubirii, nu este a exteriorului acesteia*. Nu este doar prin ce s-a numărat în afara acestuia, ci este prin ce a ieșit din el, ca expresie a lucrării sale interioare, care este văzută în perspectiva asemănării cu Dumnezeu – despre persoană.

Sunt două scale și contexte diferite în justificarea juridică protestantă și catolică și în mântuirea ortodoxă. Prima este una formală, exterioară, a unor fapte care sunt evaluate în dreptate, tranzacțional - conceptul juridic, tranzacțional. Teologia ortodoxă ne arată mântuirea pe o scală a iubirii, a persoanei. În care trebuie să ne apropiem și să Îl împropriem pe Dumnezeu, prin legea iubiri. În care iubirea devine reperul fundamental, întreaga scală și nu o

¹⁰⁰ Pr. Prof. Gheorghe Petraru, *Teologie Fundamentală...*, pp. 210-211.

mică scală lumească exterioară.

Dreptatea noastră este dreptatea iubirii și nu o dreptate exterioară, fără alții, fără interpersonalism. Este dreptatea participării la nevoia celuilalt. Pe această scală, credința, asumarea lui Dumnezeu este mântuire, dar este prin iubire, prin fapte. Iar credința fără iubire este moartă, nu este nimic din scală. Este la punctul zero. Apostolul Pavel ne arată o scală în descrierile sale, nu ne arată alte modalități de a înțelege credința, faptele, mântuirea.

Dreptatea este a credinței, a iubirii, a faptelor. Scala mântuirii este Dumnezeu, iubirea, legea, faptele, credința. Întreaga scală. Nicidecum o raportare obtuză la o lege înțeleasă ca „lege”, dar nu ca „legea iubirii”. Raportat la iubire, dreptatea are cu totul alt sens și altă judecată. Dacă nu reușești să legi Legea de antropologie, de hristologie, de teologia iubirii, atunci denaturezi sensul Legii, Legea iubirii, Legea asemănării cu Dumnezeu. Legea devine una ruptă de natura ei, de progres, de călăuză în actul fundamental al existenței, iubirea.

Iubirea este participare și împărtășire în ființa sa. Iubirea poate fi numită și participare, poate fi văzută ca participare. Harul nu poate fi peste iubire, peste participarea în sine, nu poate anula iubirea. Harul poate doar să potențeze iubirea, poate doar să potențeze relația Subiectului divin cu subiectul uman, perihoreza, întrepătrunderea, în același chip treimic. Iar harul asta este, o ontologie și o potențare a unității Dumnezeu-om. De aceea, nu poate fi văzut mai mult decât în limitele acestuia. Și nu poate să depășească o graniță care anulează participarea și responsabilitatea.

**CELE DOUĂ CREDINȚE PROTESTANTE, *CREDINȚA
ARESPONSABILĂ (CONVINGEREA) ȘI CREDINȚA BIBLICĂ.*
SILOGISMUL „CREDINȚEI” PROTESTANTE**

Parcurgând textul lucrării lui Karl Barth „*Cunoașterea lui Dumnezeu*”, care este o expunere a doctrinei reformate, pentru subiectul mântuirii se ajunge într-un punct la o eroare de logică, blocantă pentru a continua citirea textului. Am constatat că este o nevoie de a clarifica un aspect primordial legat de aceasta.

În problema mântuirii protestante, în definirea ei cultică, este prezentă o eroare de expunere ascunsă bine în noțiuni neclarificate complet, un *silogism al credinței protestante*. Adaug mai jos o prezentare a propunerii protestante despre mântuire, iar apoi o definiție și clarificare a termenilor, noțiunilor și accepțiunilor acestora. Cred că prezentarea făcută de Karl Barth în doctrina reformată este comună pentru protestantism.

În lucrare găsim câteva afirmații importante pentru discuția despre credință și mântuire:

[1]. „Deoarece *mântuirea* omului prin umilința lui Dumnezeu și înălțarea omului *nu este a noastră înșine, ci e lucrarea lui Dumnezeu*, opera lui Isus Hristos, crucificat și înălțat – prin urmare mântuirea omului – *nu poate fi realizată nici prin actele unui cult și nici prin străduințele unei moralități, ci poate fi primită numai prin credință.*”¹⁰¹

[2]. „*A-l cunoaște pe Dumnezeu înseamnă conform învățaturii reformate, a fi un om nou ce ascultă pe Dumnezeu și prin urmare crede în Isus Hristos ca fiind profetul, preotul și regele în care Dumnezeu Însuși a acționat, acționează și va acționa.*”¹⁰²

¹⁰¹ Karl Barth, *Cunoașterea lui Dumnezeu*, p. 16.

¹⁰² Karl Barth, *Cunoașterea lui Dumnezeu*, p. 17.

[3]. „Regula ce conduce viața creștină, calea mulțumirii și a pocăinței, criteriul binelui și răului constau așadar în *crediința în Isus Hristos*, care ca atare *nu poate exista* fără dragostea pentru Dumnezeu și pentru om, și astfel fără *împlinirea adevărate Legi divine*.”¹⁰³

[4]. „Crezând în Isus Hristos și primind mântuirea realizată doar de El, omul recunoaște credințioșia lui Dumnezeu.”¹⁰⁴

Mai jos redau un rezumat al afirmațiilor de mai sus, a doctrinei reformate pentru mântuire:

1. *Despre ce vorbim în mântuire?* Despre o stare veșnică. Starea veșnică este o stare care, conform protestantismului, nu depinde ca decizie de starea de împlinire a legii, a actelor credinței.
2. *Hristos a efectuat actul de mântuire pentru toți* – acesta există, ca decizie împlinită definitivă, ca toți să fim în starea veșnică, din partea lui Dumnezeu, fără o contribuție personală [1].
3. Toți protestanții se *mântuiesc prin asumare, prin credință*, a stării veșnice, *dar fără actele credinței* [1].
4. *Credința protestantă* este o stare prezentă în împlinire și în asumare a actelor legii [3].
5. *Eroarea de logică este* că credința nu poate exista fără împlinirea legii [3], dar pentru mântuire există credință, însă fără împlinirea legii [1]. Este o eroare de logică nu doar evidentă, ci fără echivoc, poate fi numită joc teologic de cuvinte, credința fiind definită într-un fel, dar anulată ca și corp noțional imediat, în contextul următor, rămânând doar cu titulatura termenului și nimic din noțiunea acoperită de termen. Adică se creează două

¹⁰³ Karl Barth, *Cunoașterea lui Dumnezeu*, p. 19.

¹⁰⁴ Karl Barth, *Cunoașterea lui Dumnezeu*, p. 17.

credințe, una în accepțiunea normală, de credință ca asumare responsabilă a legii, și o altă credință, aresponsabilă. Protestantismul a creat două noțiuni distincte, pe care le utilizează interschimbabil.

6. *Concluzia este:* mântuirea este intrarea într-o stare veșnică, prin credință (adică prin actele legii [3], fără de care nu poate exista), dar fără actele legii [1]. Adică mântuirea protestantă este prin asumare declarativă a stării veșnice, fără nimic din corpul credinței.

Eroarea găsită în această logică este una omniprezentă în discursul protestant. Problema protestantismului este una de noțiuni și terminologie, în acest caz. Pentru *credință* se folosesc interschimbabil două noțiuni, sensuri primare, de aici și confuzia totală a folosirii termenului credință în protestantism. Există două credințe în protestantism, de fapt:

- Există *o credință ca asumare declarativă a stării veșnice* – un corp semantic al credinței ca simplă asumare declarativă în planul mântuirii. Aceasta este *credința mântuitoare protestantă*, care este o simplă asumare declarativă. Este *credința aresponsabilă protestantă*. Aceasta este acoperită de *noțiunea de convingere* și de asumarea declarativă (cum și protestanții confirmă că „trebuie să fii convins în inima ta și vei fi mântuit”, convingerea fiind suficientă pentru mântuire).
- Și mai există *o credință ca stare în asumare a actelor de credință*, în planul legii. Aceasta este *credința legislativă protestantă*. Este credința în accepțiunea normală, noțiunea acceptată de credință.

Dacă credința este o asumare, atunci credința în planul legii este asumarea legii, iar credința mântuitoare nu mai are nimic din asumare, adică are doar un nume, fiind o asumare nulă, a nimic din lege, neputându-se numi credință, nefiind nimic în spatele ei.

Adică nu mai este credință, pentru că nu mai este nimic de asumat din lege. Este golită de responsabilitate și ruptă de lege, de fapt.

În fața actului de mântuire efectuat de Hristos deja este folosită credința ca asumare-declarativă. Iar în fața legii este folosită credința ca stare de asumare. Protestantismul utilizează o eroare de logică, ascunsă într-un sens dual pentru cuvântul credință – un silogism al „credinței” protestante. Eroarea de logică constă în utilizarea greșită a două sensuri-noțiuni pentru credință, în diferite contexte. Eroarea teologică este utilizarea termenului *credință* în mod confuz și crearea a două noțiuni distincte care sunt mascate sub acest termen.

Cele două credințe și noțiuni sunt deplin diferite și nu au nicio legătură una cu alta. Ce numește protestantismul *credință mântuitoare* este o simplă asumare declarativă, este o *credință responsabilă*, care a rupt legea de responsabilitate, este doar o *convingere*. Iar ce este numit *credință legislativă* este credința în sensul corect al cuvântului, de împlinire a legii. Cele două credințe, în protestantism, sunt diferite deplin și nu au legătură între ele, neexistând un liant teologic între ele. Cele două credințe nu sunt același lucru. Tocmai de aici și nevoia protestantismului de a explicita credința în două moduri, o dată în planul legii și o dată în planul mântuirii.

Oricum ar explica protestantismul credința lor, sau oricum ar vrea să explice credința, tot este o problemă când decorporalizezi un termen și o noțiune de corpul ei principal semantic. În fapt, cum poate pretinde protestantismul să aibă o credință, fără „corpul credinței”?

Ce face protestantismul este să rupă cele două planuri, dar să ofere un liant artificial, numit istoric, în teologie, „credință”, dar care în planul mântuirii este decorporalizat, numit tot „credință”, fiind însă simplă asumare declarativă, o convingere. Două noțiuni absolut diferite, una deplină și una decorporalizată deplin, sunt acoperite sub același termen, „credință”, care pare să dea sens

construcției retorice, dar care ascunde două noțiuni diferite în spațiile acestuia.

În fața lui Dumnezeu, în planul mântuirii, este utilizat un termen golit de sens, *care pare să dea sens acesteia, credința*, dar în fapt fiind asumarea declarativă, *credința aresponsabilă*, credincioșii crezând că se mântuiesc prin credință, când propunerea este de mântuire prin asumare declarativă, prin *convingere*. Credința protestantă în fața lui Dumnezeu este asumare declarativă a stării veșnice. Iar credința în fața legii rămâne cu definiția de împlinire a actelor legii.

O consecință este că starea veșnică este total cuprinsă în sine, independentă de om, ruptă de lege și de consecințele acesteia. O altă consecință este că însuși actul intrării în starea veșnică este definit greșit prin asumare declarativă, numită impropriu credință, decizia conform protestanților fiind efectuată deja de Hristos pentru toți, când, de fapt, starea veșnică, în Evanghelie, este ca urmare, consecință a stării prezente a fiecăruia. Actul mântuirii protestante este rupt de realitatea prezentă, aceasta nemaiapărând în decizia de mântuire.

Consecința dramatică este că în protestantism se rupe planul mântuirii de planul împlinirii legii. Legătura dintre acestea, în protestantism, este doar o asumare declarativă a planului mântuirii. Credința din planul legii, ca stare în asumare, nu este aceeași cu credința din planul mântuirii, care este o asumare declarativă. Adică, la fața locului, protestantismul nu are nevoie de un plan al lucrării mântuirii, lucru constatat și ușor de dovedit. Consecințele sunt că, pentru planul legii, protestantismul folosește un discurs pentru împlinire irelevant, și nu are nevoie de nimic de completat ca teologie aici. Adică nu are nevoie de Biserică, de identitate, de fapte, de absolut nimic.

Protestantismul, printr-un termen folosit discreționar, a anulat planul legii. Logica protestantă se rupe în punctul în care mântuirea este prin credință, dar fără actele credinței, iar credința

este a actelor credinței, adică mântuirea este o credință goală – nu mai este credință, este asumare declarativă. Înainte de a merge mai departe cu analiza pentru doctrina mântuirii propusă de protestantism, adaug câteva clarificări despre *ce înseamnă real credința*. Confuzia aceasta a discuției despre mântuire nu ar fi posibilă dacă am avea o definiție corectă a ceea ce numim credință. Fiindcă este o problemă care vine din utilizarea greșită a unor sensuri, problemă care devine eroare de argumentare.

Ce este credința? Credința este legată de următoarele noțiuni: existență, cunoaștere, identitate, asumare, om, responsabilitate, obligație, botez. Credința o legăm de conținutul ei prin Dumnezeu și de conținutul identității religioase. *Credința este o stare de asumare a unei identități și a unei comuniuni, în lucrarea, acțiunea în aceasta, și responsabilitatea pentru acțiunile proprii*. Ca identitate, cât și în comuniune-acțiune. Atât rațională cât și sufletească.

Termenul credință întâlnit în protestantism (și noțiunile din spatele acestuia) este folosit în cu totul alt spirit decât în Ortodoxie. Este folosit o dată în sensul propriu, de stare de asumare, în fața legii [3]. Iar apoi este folosit ca asumare declarativă, eliminând identitatea și comuniunea, doar prin numele lui Hristos [2]. Corpul credinței este inutil, cât timp reduționismul protestant reduce credința la un nume sau orice ai pune acolo, rupt de acțiune-responsabilitate. Protestantismul este o retorică extrem de complexă, care se mișcă în jurul unui singur lucru, mântuirea „*prin credință*”, adică, în accepțiunea protestanților, doar „*prin convingerea că ești mântuit de Iisus*”.

**ALTERAREA ÎN PROTESTANTISM A NOȚIUNILOR BIBLICE
LEGE, CREDINȚĂ, RESPONSABILITATE, MÂNTUIRE.
TERMINOTEOLOGIA**

Pentru a se urmări ușor discuția legată de mântuire în cele trei confesiuni, adaug mai jos un tabel în care arăt principalele puncte în fiecare confesiune.

	<i>Catholicism</i>	<i>Protestantism</i>	<i>Ortodoxie</i>
<i>Legea</i>	Condiție de eficiență	Criteriu de admisie, împlinită prin convingere	Obligație existențială
<i>Harul</i>	Condiție existențială	Condiție unică existențială	Condiție existențială Este o nouă ontologie a desăvârșirii omului
<i>Rolul Harului</i>	Aduce eficiență omului în lucrare	Stare de mântuire	Sinergic lucrării omului
<i>Rolul Omului</i> în mântuire	Subiect parțial activ al mântuirii, harul împlinește mântuirea	Obiect pasiv al mântuirii	Subiect activ al mântuirii
<i>Libertatea</i> <i>Responsabilitatea</i>	Omul este parțial responsabil, Hristos și harul preluând, prin credință, o parte din responsabilitate.	Responsabilitatea personală este anulată	Omul exercită libertatea, fiind în sinergie cu harul, fiind responsabil în fața legii și a ontologiei primite.
<i>Mântuirea</i>	Justificarea-Îndreptățirea Prin dreptatea pe care Hristos și Duhul o sădesc în noi. Prin har, faptele ajutând parțial la sfințire. Mântuirea catolică	Justificarea-Îndreptățirea În baza dreptății lui Hristos, care ne este atribuită. Numai prin har, expresia dreptății și credinței fără fapte (Sola	Mântuirea Prin lege și har ca ajutor. Omul este responsabil în fața legii. Mântuirea ortodoxă este prin credință, în sensul de asumare și

	este prin credință, în sensul de asumare și împlinire a legii.	Gratia). Mântuirea protestantă este prin convingere.	împlinire a legii.
--	--	---	--------------------

Pe scurt, ce se vede în tabelul de mai sus, este o alterare a responsabilității omului, prin mecanismul harului, care ajunge să schimbe omul dintr-o stare a unui subiect într-o stare a unui obiect în existență. Adică noțiunile de stare, subiect, responsabilitate, divinitate, mântuire sunt legate între ele diferit prin *diferite valori ale noțiunii de har și responsabilitate* și diferite poziții ale omului ca obiect sau subiect în existență, care sunt cumva variabilele acestei discuții.

Sunt nenumărate alterări în teza protestantă a mântuirii, venite din alterarea noțiunilor și relațiilor între acestea:

- *Anularea responsabilității* aduce de fapt lipsa necesității împlinirii legii și *anulează axiologia eclesiologică*, cadrul mântuirii.
- Anularea harului ca sinergie și transformarea *harului în absolvitor absolut* duce omul într-o poziție obiectivizată în existență.
- *Credința în convingere-gând.*
- *Legea în ghid.*
- *Responsabilitatea este anulată.*
- *Planul mântuirii este rupt de planul împlinirii legii.*

Protestantismul, prin schimbarea dimensiunilor-valoriilor harului și responsabilității, a distrus raportările maxime existențiale, față de lege și față de poziția în existență. Adică, dacă nu mai există responsabilitate, absolut orice din lege devine inutil, iar dacă harul împlinește orice în existență, omul este doar un obiect pasiv, care doar se atinge de cumva de această stare de „mântuire protestantă”, printr-o atitudine-gând.

Protestantismul păstrează termeni care par legitimi, dar alterează noțiunile în ceva distorsionat. În care Hristos a dat un ghid orientativ protestanților în Evanghelie, prin care doar trebuie să fii convins de Hristos și nu există responsabilitate.

Scriptura are cu totul alte noțiuni pentru mântuire decât cele protestante. Termenii folosiți de protestantism nu sunt acoperiți în mod real de noțiunile protestante nebiblice. Protestantismul folosește o întregă fabrică internă protestantă de alterare a termenilor, a noțiunilor biblice, în cu totul altceva, dorind păstrarea legitimității termenilor, dar anulând noțiunile biblice.

Ce se observă în acest proces protestant de „exegeză”, este o mistificare retorică biblică foarte fină, în care termenii sunt păstrați, pentru a păstra retoric legitimitatea acestora, dar noțiunile, corpul noțional nu mai există, termenul este decorporalizat de noțiunea originală, rămânând ceva inutil. Se face anulare prin retorică sau silogism a unor noțiuni, păstrând termenii biblici, care sunt explicați anulatoriu, în formulări care anulează de fapt noțiunile biblice.

Pe scurt, protestantismul nu are o construcție teologică, folosind noțiunile din biblie, ci aduce o distrugere teologică a noțiunilor biblice, fiind nu o antiteză, ci o retorică anulatorie pentru orice are valoare în biblie. Ortodoxiei îi este dificil în a desface retorică protestantă, în fațada menținută de termeni, dar care ajung să fie cu totul altceva în utilizarea internă protestantă de noțiuni, Ortodoxia necuprinzând precis în argumentarea sa alterările făcute în retorică protestantă. Deoarece, când operezi teologic pe un termen precum „credința” și scoți din el tot ce se poate, atunci alterezi noțiunea din spatele lui. Și rămâi cu o cu totul altă noțiune, în cu totul alt spirit, nicidecum biblic. Ortodoxia nu ar trebui să mai accepte discursurile protestante și să folosească în argumentarea sa noțiunile autentice existente în protestantism.

Desfăcând termenii protestanți și cuprinzându-i corect în noțiunile care să exprime precis noțiunea prezentă în teologia

protestantă, obținem cu totul alte noțiuni și o cu totul altă imagine asupra a ceea ce operează protestantismul ca noțiuni. Și se vede o diferență mare între noțiunile protestante și noțiunile biblice. Mai mult, în retorica protestantă internă apar precis noțiunile lor extrase (ca dovadă a existenței noțiunilor alterate în corpul culturii protestante), ca de exemplu „mântuirea prin convingerea numelui lui Iisus Hristos”, noțiuni care își fac inevitabil loc în discursul protestant. Adică schimbarea noțiunilor este confirmată intern de protestantism prin diferite formulări. Este o tipologie de alterare a argumentului teologic în protestantism, prin alterarea noțiunilor biblice, prin retorică sau silogism.

Protestantismul este o terminoteologie. Terminoteologia este o teologie construită pe termeni istorici, consacrați, folosiți ambiguu în diferite contexte, ruși în mod real de noțiunile și realitățile care ar trebui să îi acopere.

Dacă în biblie scrie „lege” și tu extragi noțiunea drept „ghid” (prin ruperea faptelor de lege, a responsabilității), și dacă scrie „credință” și tu extragi „convingere”, atunci aceasta nu mai este extragere corectă de informație biblică, ci doar abuz asupra exegezei biblice. Este o retorică de alterare, în primul rând, a premiselor informaționale, din care se alterează noțiunile biblice. Se forțează erminii care alterează sensurile corecte și noțiunile. Adică se folosește o antiScriptură (informație inadmisibilă tematic) pentru alterarea noțiunilor fundamentale biblice, pentru a ieși o anti-teză a raporturilor din teologiile istorice.

Din Biblie trebuie extrase corect noțiunile și raporturile între acestea. Și nu ar trebui să fie un exercițiu dificil, deoarece Scriptura este pentru noțiunile fundamentale, constituită din informație directă, care nu ar trebui să aibă incertitudine și echivoc în ea.

Cum ar trebui făcută o argumentare în acest caz al legii, harului, responsabilității, libertății – „biblică”? Ar trebui făcută o

consolidare a noțiunilor fundamentale, cu tot corpul semantic. Adică o consolidare a noțiunii de lege, nu o consolidare a ipotezelor cultice despre ce vrea fiecare cult să înțeleagă în lege. Și apoi văzut cum sunt legate.

Ce propune de fapt protestantismul este o retorică de tipul: legea, harul și responsabilitatea sunt noțiuni omniprezente în Scriptură, în stabilitate noțională și semantică, dar în cazul protestantismului apare o deviație de noțiuni, noțiunea nu mai este ea însăși în accepțiunea protestantă, ci este cu totul altceva. Adică se alterează radical niște noțiuni, în discursul protestant. Se face o diluare a noțiunilor, pentru a se putea scoate responsabilitatea.

Efortul maxim protestant este de anulare a responsabilității din toată schema de argumentare a mântuirii, și din noțiuni, și ruperea legăturii între lege-har și om, prin responsabilitatea omului. Pentru că, anulând responsabilitatea, legea devine un ghid, credința devine convingere și harul devine ceva neimportant, declarativ. Anulând responsabilitatea se anulează totul în Evanghelie, inclusiv noțiunea de lege care devine ghid.

Aceste noțiuni, lege, har, responsabilitate, om, sunt legate între ele prin raporturi, în Scriptură. Protestantismul propune nu o alterare, ci considerarea unui unic raport, în Scriptură, între om și veșnicie, în care omul este „mântuit” prin convingere. Adică prezentul, legea nu mai contează, și astfel se anulează legea, responsabilitatea și omul este legat direct de veșnicie, prin retorică, omul este mântuit prin har și este mutat direct în veșnicie. Astfel se anulează prezentul, legea, acțiunea omului în prezent.

Protestantismul anulează axiologia eclesiologică prin anularea responsabilității și considerarea omului ca fiind lipit prin har și convingere direct de veșnicie. Și nu mai contează nimic din axiologie, cunoașterea, identitatea, comunitatea, unitatea, asumarea, Biserica. Pentru că omul a anulat totul și a păstrat doar un unic raport din axiologie: între har și veșnicie. Se înmulțește întreaga axiologie eclesiologică cu zero și se păstrează un unic raport de

împlinire a axiologiei, prin har și veșnicie.

Ce se întâmplă în analiza relațiilor har, lege, om, responsabilitate este că se lucrează cu noțiuni diferite și cu relații diferite. Protestantismul a alterat și noțiunile, dar și raporturile între acestea. Și efortul teologic este de a găsi alterările făcute în noțiuni și în relații. Pe cât posibil este cuprins în acest exercițiu prezent în lucrare de a evidenția problemele găsite în analiză asupra protestantismului pe acest punct. Aceasta este direcția pentru desfacerea problemei înțelegerii raportului lege, har, responsabilitate, om, divinitate, în protestantism.

Protestantismul are o inconsistență a noțiunilor teologice extrase, raportat la noțiunile biblice. Ce noțiuni consolidează Biblia, nu pot fi regăsite în exercițiul protestant. Când se face o afirmație în protestantism despre un termen, noțiune și un raport, apare întrebarea dacă noțiunea aceea este cea din Scriptură sau este o alta, cu totul diferită, alterată. Când credința este ruptă de asumare și de responsabilitate, fără fapte și responsabilitate, atunci credința biblică mai este credința protestantă? Sau, mai bine zis, ce numește protestantismul credință (fără fapte și responsabilitate), mai este credință sau este convingere-gând-atitudine? Când avem noțiuni teologice extrase din Biblie, în protestantism, sunt acestea identice cu noțiunile Scripturii? În discuția protestantismului exact aici apare o mare problemă, în cum sunt alterate noțiunile biblice primare.

Până nu avem o soluție la terminoteologia protestantă, la soluționarea sistematică și corectă a diferențelor între termeni-noțiuni și la vizibilitate mai mare asupra a ce conține fiecare termen principal al fiecărei confesiuni, nu vom putea realiza analize teologice deplin clare între confesiuni. Lupta în claritatea argumentului teologic în dialogul intercreștin se va duce mult în claritatea noțiunilor folosite, de aceea e important să discutăm și să clarificăm această terminoteologie.

Mai jos am adăugat un tabel în care am încercat să explic

cum un termen precum *Biserica* sau *crediința* sunt păstrate corect în erminie, sau greșit, în câteva dintre noțiunile găsite în termen. Termenul Biserica în tabelul de mai jos este explicat corect, în câteva noțiuni-sensuri asociate, în Ortodoxie. Iar termenul credință ajunge în altă noțiune protestantă decât în cea biblică, de convingere. Tabelul permite crearea unui format de lucru pentru explicarea corectă a noțiunilor folosite în fiecare confesiune pentru un termen. Ar trebui folosit în discuțiile comparative, pentru a vedea ușor unde este diferența între termeni, noțiuni. (Se citește de la dreapta la stânga.)

Realitate existențială	Categorie existențială	Categorie Primară	Noțiune/Sens primar	Termen	Confesiune
Comunitate în comuniune cu divinitatea	Subiect	Mulțime	Comunitate	Biserica	Ortodoxie
Act de legătură cu divinitatea	Act	Lucrare	Comuniune		
Proprietate care arata actul ca întreg	Atribut	Proprietate	Unitate		
Gândul, ideea, atitudinea legată de credința în Hristos	Idee, Gând	Atitudine, mentalitate	Convingere	Credință	Protestantism

În dialogul intercreștin e egal de importantă discuția despre strategia de argumentare pe un punct teologic, nu doar argumentele interne, consecințele teologice. Ortodoxia nu cunoaște astăzi decât un singur stil de argumentare, intern, prin argumente legate de consecințele teologice. Ceea ce este cu adevărat o limitare majoră în argumentare. Ar trebui să analizeze și argumentele externe, legate de formalismul și erorile de argumentare, pentru a putea exprima mai fericit diferențele teologice, într-un format mai clar.

Trebuie să arătăm cumva care sunt noțiunile real cuprinse în fiecare argument. Pentru că ambiguitatea teologică vine din

terminoteologie, care acoperă sub niște termeni diferite noțiuni, fără a-i clarifica deplin. Și teologic trebuie forțată ieșirea din terminoteologie și trebuie promovat lucrul într-o teologie cu noțiuni precise. Formulările teologice în dialogul intercreștin trebuie să aibă noțiuni precise, nu termeni consacrați, care nu ajută deloc în discursul intercreștin. Capcana terminoteologiei trebuie evitată și depășită în dialogul intercreștin. Dialogul intercreștin devine un punct în care trebuie căutate toate aceste puncte deschise, toate slăbiciunile teologice, și clarificate sistematic.

MÂNTUIREA PROTESTANTĂ CA SIMPLĂ CONVINGERE.
PROTESTANTISMUL NU ESTE O CREDINȚĂ, ESTE O
SIMPLĂ INVOCARE A LUI DUMNEZEU

Mântuirea în Evanghelie este arătată într-o axiologie eclesiologică – asumată astfel de Ortodoxie, ca fiind prin împlinirea întregii axiologii, începând cu Cincizecimea. Hristos menționează pentru mântuire: cunoașterea, tainele, comuniunea, modelele de împlinire a participării și altele. Pentru fiecare dimensiune a axiologiei descoperă lucrările și înțelesul acelei dimensiuni pentru ca, asumând corect acea dimensiune, să putem fi în starea existențială descoperită ca veșnică.

Mântuirea protestantă este una prin simplă convingere-gând-atitudine și nu prin credință, pentru că, în fond, este nevoie doar de convingerea că ești mântuit prin Iisus și te mântuiești, nemaifiind nevoie de nimic din lege pentru mântuire. Mântuirea protestantă prin convingere anulează integral legea și o face irelevantă. Protestanții se mântuiesc prin convingerea mântuirii și nu prin credința și respectarea legii. Nici măcar nu se știe ce este această mântuire, putând fi un gând, o atitudine, o convingere. Adică protestantismul nu a reușit să definească la nivel de categorie această mântuire, fiind doar o *credință fără fapte*.

Noțiunea protestantă existentă în credința aresponsabilă este de convingere. Credinciosul protestant nu are nevoie de credință și ce face el nu este de fapt credință. Este doar o convingere personală că se va mântui. Este o cu totul altă stare și cu totul altă noțiune decât noțiunea de credință.

Protestantismul nu mai este o credință în Dumnezeu, este o simplă invocare a lui Dumnezeu, bazată pe convingerea mântuirii, prin numele Lui. Credința aresponsabilă este o simplă invocare a lui Dumnezeu. Iar tot ce spun protestanții despre așa-zisa împlinire a legii nu are niciun efect juridic real, deci se anulează tot ce presupun

ei că lucrează și respectă din lege. Deoarece fiind necesară doar *creștința mântuitoare*, *creștința legislativă este doar decorativă*, nefiind necesară de fapt, fiind prezentată credincioșilor doar pentru a le propune o liniștire a conștiinței că și ei au creștință în fața legii, dar nu este necesară, pentru că există o altă creștință mântuitoare care îi leagă de planul mântuirii.

Protestantismul transformă toată scena judecării și mântuirii umanității într-un nepotrivit al mântuirii prin convingere (de tipul: *stați liniștiți că totul va fi bine cât timp pronunțați numele lui Hristos*). Catolicii și ortodocșii se pregătesc întreaga viață cu un dosar al mântuirii, în care fiecare om așază întreaga sa existență. Protestanții își scriu singuri un certificat de mântuire, prin convingere, pe care îl așază pe masa judecătorului, și merg mai departe, în Împărăția lui Dumnezeu. Aceasta este scena protestantă a mântuirii prin convingere. După protestanți, dacă ești convins de mântuire, atunci ai intrat în Împărăția lui Dumnezeu.

Fondul protestantismului este „mântuirea protestantă prin mărturisirea creștinței” și convingerea profundă în inima ta că ești mântuit, iar prin aceasta se obține mântuirea, adică intrarea în Împărăția lui Dumnezeu. Mântuirea prin convingere este singurul lucru real și palpabil din protestantism, neavând nevoie de nicio acoperire de ceva din lege. Pentru protestanți orice altceva din lege este irelevant.

Protestantismul în sine nu este o creștință pentru că a fost decuplat total de lege. ***Este o simplă invocare a lui Dumnezeu***, o simplă convingere asupra lui Dumnezeu. Fiindcă nu există o asumare formală a legii, a obligațiilor și nici a responsabilităților în fața legii. Pentru protestanți ar trebui folosit termenul de ***mântuire prin simplă convingere*** și nu termenul de mântuire prin creștință.

Hristos a dat o lege, o Evanghelie. ***Creștința și convingerea sunt niveluri diferite de asumare a lui Hristos și a legii. Protestantismul este o simplă convingere despre Hristos, neavând, în fapt, obligații în fața legii.*** Catolicismul și Ortodoxia, în schimb, asumă

integral legea în deplinătate, cu toate efectele ei (chiar dacă în mod diferit).

Mântuirea prin convingere nu există ca metodă de lucru în creștinism. Metoda de mântuire protestantă „*prin credință*” este o metodă de autoconvingere, la nivelul întregului cult, că au ajuns, doar prin convingere foarte puternică, la obținerea stării de mântuire. Prin convingere puternică nu se obține însă starea de împlinire a legii, oricât de puternică ar fi autoconvingerea. Cel care este convins că este bine în fața legii are totuși nevoie de aprobarea judecătorului și de evaluare a propriei stări în fața acestuia.

Protestanții s-au autoconvins că sunt mântuiți, neavând nicio probă pentru acest lucru și nici vreo dovadă istorică pentru mântuirea vreunui protestant, așa cum Hristos ni-L arată pe săracul Lazăr mântuit, și așa cum Biserica Ortodoxă cunoaște pentru credincioșii ei starea lor după trecerea la Domnul. Dumnezeu descoperă familiilor și apropiaților despre cei trecuți în cealaltă lume, pentru a fi ajutați.

Mântuirea prin autoconvingere are o deficiență majoră, nu poate fi validată extern. Deoarece convingerea puternică presupune un atașament emoțional total față de un deziderat pe care nu are cine să îl mai valideze. Validarea este făcută chiar de credincioșii protestanți, iar Judecata de Apoi nu mai are nicio semnificație, deoarece, prin convingere, s-a depășit acel moment al judecății. Mântuirea prin convingere, prin presupunere, asumare doar ca deziderat a lui Dumnezeu, nu există ca metodă de lucru în Scriptură. Protestantismul este o mișcare care a golit tot conținutul juridic al legii, în el rămânând doar convingerea mântuirii și asumarea prin convingere.

Mântuirea prin credință este total diferită de mântuirea prin convingere. Mântuirea prin credință presupune o „credință” în Hristos, adică în totalitatea Evangheliei Lui. Pentru că Hristos ne-a lăsat o lege și nu o stare emoțională. Credința presupune asumarea unei legi. Catolicii și ortodocșii se raportează la o lege când discută

de mântuire, iar termenul corect care trebuie folosit în cazul ambelor culte este de asumare a mântuirii prin credință, indiferent de diferențele între culte.

Credința, în Vechiul Testament, *era o sumă de acte ale credinței*, nu doar o declarație simplă de tipul „cred în Dumnezeu lui Avraam”, evreii având o sumă de obligații în fața legii, de *acte ale credinței (responsabilității-fapte)* care trebuiau împlinite. Credința lui Adam era, la fel, o sumă de acte ale credinței, de ascultare de Dumnezeu. Credința în Noul Testament schimbă comuniunea și actele comuniunii, dar nu și tipologia credinței, care este tot o sumă de acte de credință, similară celei din Vechiul Testament. Adică credința este o sumă de fapte.

Protestantismul a desființat modelul vechi testamentar de asumare a lui Dumnezeu prin *actele credinței*, model stabilit de Dumnezeu Însuși, istoric, și l-a înlocuit cu un model nou, protestant, în care actele credinței sunt irelevante ca premisă a mărturiei împlinirii legii și sunt înlocuite cu o *declarație protestantă a asumării declarative a credinței*. Adică a alterat o noțiune fundamentală a bibliei. Din nou, protestanții ignoră complet modelul vechi testamentar al așezării credinței (prin actele credinței) găsit și în Noul Testament, și creează noi modele și mecanisme, complet în afara istoriei teologice. Model găsit și în Adam. Adam și Vechiul Testament arată o teologie a responsabilității.

Mântuirea protestantă prin convingere anulează complet dreptatea lui Dumnezeu, care nu își mai exercită dreptatea, goliță astfel de sens, protestantismul declarând formal, într-o simplă declarație în fața lui Dumnezeu, că „*îl primește în inima sa*” și că această declarație este o împlinire totală a dreptății și a legii și este suficientă în fața ei. Protestanții echivalează declarația protestantă de bună intenție în fața legii cu împlinirea ei, care este întotdeauna verificată de dreptatea lui Dumnezeu.

Dreptatea lui Dumnezeu este anulată de protestanți, care notifică formal pe Dumnezeu că ei au împlinit dreptatea „*prin*

declarație” și consideră suficient acest lucru în fața Lui și în fața legii. Dreptatea lui Dumnezeu este exprimată prin existența și a unei legi, dar și a unei judecăți transparente, trimise înainte umanității, pentru a fi asumată corect de aceasta și nu pentru a fi anulată prin golirea de sens a legii.

Protestantismul aduce un concept interesant în logica teologică: afilierea verbală și declarativă ca fiind împlinire a Scripturii. Scriptura vorbește despre o stare a existenței, despre un cadru, o structură, o axiologie care definesc această stare și despre lucrarea în această stare ca fiind condiția pentru a rămâne pe veșnicie în starea de mântuire. Mântuirea Scripturii este printr-o stare în care îți asumi deplin întreg contextul. Mântuirea protestantă este una declarativă, în care nu îți asumi nimic, ci doar declari dezideratul obținerii acelei stări.

Mântuirea declarativă prin declarație (afilierea verbală) și mântuirea existențială, ca stare, sunt două abordări deplin opuse, care nu pot avea suport împreună din Scriptură. Mântuirea protestantă ca asumare declarativă a unei stări nu are suport în conceptele Scripturii. Nu există un astfel de concept și noțiune în Scriptură, de afiliere verbală, de declarație pe proprie răspundere. Declarația personală de responsabilitate și asumarea declarativă nu există ca și concepte în Scriptură. Hristos nu a fundamentat nicăieri în Scriptură conceptul de mântuire prin declarație textuală, verbală, afiliere declarativă. Nu există o teologie în Scriptură a declarațiilor juridice personale pe baza Scripturii, în care declarația verbală să fie suport și să înlocuiască o suită de acțiuni pentru care ești responsabil.

Nu există în Scriptură suport pentru anularea responsabilității și înlocuirea ei cu declarația pe proprie răspundere. Teologia protestantă a declarațiilor personale de bună credință și de intenție nu există în Scriptură și nu are fundament. Hristos nu vorbește izolat și rupt pentru mântuire printr-un singur cuvânt, ci prezintă un cadru, o axiologie, o sumă mare de concepte fundamentale

pentru ceea ce numește „viața”, adică sensul și starea în care omul trebuie să fie. Iar acest cadru complet formulat ca o structură, cu scopul unității între umanitate și divinitate elimină deplin posibilitatea apariției unui nou concept de „asumare declarativă”, introdus de protestantism.

CORESPONDENTUL JURIDIC AL MÂNTUIRII PROTESTANTE CA *SIMPLĂ ASUMARE DECLARATIVĂ*, INCOMPATIBIL CU CONCEPTUL BIBLIC DE LEGE

Corespondentul în concepte și juridic al mântuirii protestante este „simplă asumare declarativă” – în fața unei legi nu există conceptul dorit de protestantism numit „credință”, dar fără „credință” - acest concept nu își are corespondent în Scriptură și nu există o teologie de acest fel, plauzibilă.

Protestantismul nu are o dimensiune și cuprindere juridică pertinentă a propriului concept propus pentru mântuire. Deoarece Evanghelia este o lege, este nevoie de o precizare foarte clară a propunerii pentru ce numim mântuire, în fața caracterului juridic al legii. În fața legii există un singur concept juridic legitim ca raportare și împlinire corectă a legii: asumare deplină a legii și responsabilitate, legate de responsabilitatea existentă intrinsec în conceptul de lege.

Dacă în Scriptură există noțiunea de lege, care are intrinsec și direct conceptul de responsabilitate, în corpul semantic, iar protestantismul extrage circumstanțial dintr-o formulare de tipul „credința fără fapte mântuiește” că de fapt nu există responsabilitate, atunci ce face protestantismul este să forțeze circumstanțial un sens, ignorând deplin noțiunile biblice care consolidează și au intrinsec noțiunea de responsabilitate.

Din punct de vedere juridic, ceea ce protestantismul

numește „credință mântuitoare” este de fapt simplă asumare declarativă. Nu există lege care să lucreze cu simplă asumare declarativă, atunci când solicită un act atât de mare precum apartenența la o stare veșnică. Mântuirea prin simplă asumare declarativă, protestantă, și mântuirea prin structură și prin cadrul teologic al existenței sunt două lucrări și conceptualizări diferite ale abordării mântuirii.

Transpunerea clară, juridică, și în concepte a pretențiilor protestante și a teologiei protestante asupra mântuirii arată imposibilitatea mântuirii printr-o astfel de propunere, dar și imposibilitatea ca Scriptura să propună o astfel de eroare teologică, când Scriptura are o stabilitate noțională în noțiunea de lege.

**„CREDE ȘI TE VEI MÂNTUI”, ESTE UN ÎNDEMN LA
NĂDEJDE, NU ESTE O DEFINIRE A MÂNTUIRII. NU ESTE
ÎNTR-UN CONTEXT AXIOLOGIC ECLESIOLOGIC**

Extragerea corectă a conceptului biblic dintr-un pasaj sau fragment este un proces foarte complex, care presupune prezența tuturor premiselor existente din acel pasaj sau fragment pentru a se putea vorbi despre un concept deplin clarificat și înțeles. Protestantismul transformă în mod forțat și eronat pasaje incomplete în concepte și forțează sensurile unor cuvinte ca fiind concepte ale unor fragmente, în mod eronat, neexistând în mod real posibilitatea de a aduce această extragere. Cel mai evident pasaj în care această modalitate forțată de înțelegere este cea a „*crede și te vei mântui*”. În contextul acestui pasaj, credința cerută de Hristos este un concept de *nădejde în Dumnezeu* și cerere de ajutor, soldată cu ajutor imediat. Hristos le spune tuturor, și în alte părți: „*dacă veți avea credință cât un grăunte*”, lucru care îl spune și aici. Formula „*crede și te vei mântui*” este un îndemn la *nădejde, motivațional*, și nu este o poruncă sau un adevăr dogmatic evanghelic.

Diferența dintre aspectul motivațional și un adevăr dogmatic este una crucială în interpretare. Caracterul de îndemn, motivațional, este evident în interpretarea acestui pasaj, și este cu totul altceva decât formulele dogmatice, prezentate de Hristos în alte locuri, în care atât contextul, cât și maniera de enunțare aduc de la Hristos o formulă dogmatică clară, un enunț al unui adevăr fundamental de credință. A muta și a transforma îndemnul la nădejde într-o formulă de sine stătătoare, dogmatică, și care să acopere toată formularea mântuirii și toate condițiile acesteia este o denaturare fundamentală, prin formarea unui alt sens și concept, incorect. În contextul acestui pasaj, omul este într-o situație disperată și Hristos îi adresează un îndemn: „*crede și te vei salva/mântui*”. Adică vei primi ajutor.

Conceptul primar de stăruință în cerere, de nădejde în Dumnezeu este regăsit aici în formula aceasta. Protestanții transformă conceptul de nădejde și formula, din îndemn, în adevăr dogmatic. Extrapolarea conceptului primar de la o situație în care un om avea nevoie de ajutor imediat și avea nevoie de speranță și nădejde în Dumnezeu, care se concretizează într-un ajutor imediat la o extrapolare a unui concept universal de mântuire, de intrare în starea deplină de fericire (care nu este prezentă în acest context și care nu are legătură cu acest context) aduce o denaturare a contextului, de la constatarea rezultatelor credinței în Dumnezeu, concretizate, și a nădejzii, care s-au soldat cu ajutor în problema imediată, care are un context clar precizat. Nu se poate extrapola conceptul de nădejde, ajutor și îndemn în adevăr dogmatic.

Hristos a demarcat clar adevărurile dogmatice de îndemnuri. Poruncile și adevărurile sunt marcate și prefixate de terminologia *poruncă nouă sau adevăr*, pentru a marca în mod fără echivoc ce intra în categoria fundament legislativ. Acest fragment este unul deplin contextual, legat de nădejde, credință, îndemn, dar și de evidențierea ajutorului de la Dumnezeu, atunci când acesta a fost dat. Hristos spune că *Dumnezeu răspunde cererilor: credința ta te-a*

mântuit, te-a salvat din situația descoperită. Asta zice formula respectivă. Protestantismul denaturează conceptele primare și contextul, pentru a transforma în mod abuziv un îndemn într-un adevăr dogmatic, neavând nici contextul, nici formula și nicio posibilitate, în fragment, să facă această extindere.

Protestantismul propune crearea de către Hristos, în afara contextului imediat, a unui nou plan, dogmatic, suprapus direct contextului imediat, care ar trebui să fie și un îndemn la nădejde, dar și un adevăr dogmatic fundamental. Lucru care nu se poate accepta, neexistând posibilitatea de a avea adevăruri dogmatice indirecte, deduse, circumstanțiale, ca plan secundar de înțelegere a unui fragment. Protestantismul nu lucrează în acest pasaj cu planul și contextul de înțelegere natural, direct, ci pretinde un al doilea plan, dogmatic, ascuns, indirect, creat brusc de Hristos, din câteva cuvinte. Protestanții creează un plan de informație indirectă pe care doar ei îl accesează.

Protestantismul îl pune pe Hristos în ipostaza bizară în care vorbește confuz, dual și presară un plan dogmatic din când în când, voalat, un plan confuz, foarte discutabil, ca o consecință indirectă, dedusă, nu ca informație directă, pe care doar protestantismul este capabil să îl recepteze și să îl fabrice. Prezența acestui presupus plan dogmatic indirect, confuz, apărut brusc în discursul lui Hristos, care se ocupa de o problemă de îndemn și nădejde în Dumnezeu și deodată spune tuturor că simpla afiliere declarativă este mântuire, este o eroare teologică. Contextul și situațiile acestea arată că Hristos este în mijlocul mulțimii și le îndeamnă la nădejde în Dumnezeu.

Presupunerea și extrapolarea dogmatică protestantă, care presupune că Hristos pur și simplu aruncă esența mântuirii la întâmplare, oricând, în contexte confuze, în contexte cu mulțimi mari care căutau ajutor imediat în diferite situații, este de neacceptat. Dogmatica mântuirii este relatată de Hristos în fragmente și tipologii extrem de clare de prezentare a acestei teologii. Hristos

crează contexte clare pentru astfel de afirmații care sunt evidențiate ca având caracter dogmatic primar. Afirmația respectivă este legată de context și este una de îndemn la nădejde.

Hristos a legat termenul și sensul contextual de mântuire de „ajutorul în situația respectivă”. Această legare obligă și poziționează înțelegerea referitoare la contextul de nădejde, ajutor și răspuns de la Dumnezeu, cerere, dar și împlinire. Aceste concepte care sunt clare în acel context nu pot fi denaturate, existând o legătură evidentă între ele, dar și o normalitate a înțelegerii lor în contextul respectiv. Formula folosită de Hristos este una de îndemn, de constatare a acestor acțiuni concretizate. Hristos păstrează în continuare, de fiecare dată, prin alte fraze, contextul: să nu mai păcătuiești, rămânând în acest context al situației, al frazei și conceptele contextului. Hristos nu părăsește contextul situațional, de concepte, și rămâne în acesta de fiecare dată.

Marea problema a interpretării protestante este una legată de formalismul legării propozițiilor și de modificarea caracterului afirmațiilor și importanței lor. „*Credința ta te-a mântuit*” este o *formulă biblică de tip consecință, concluzie și rezumat, dependentă, sinteză și îndemn pentru un șir de acțiuni plasat anterior*, în care se vede ajutorul dat de Hristos într-o situație. Arată clar un context de ajutor de la Dumnezeu, în cadrul căruia *credința* îl salvează pe cel ajutat. Protestantismul ia o afirmație de tip consecință și concluzie, dependentă, și o transformă în afirmație primară, de tip fundament al unei construcții teologice și schimbă natura afirmației din consecință (concluzie) a unui context în adevăr dogmatic primar, rupt de contextul respectiv și fundament de construcție pentru întreaga construcție protestantă. Dar mântuirea este definită de Hristos într-un alt context noțional: *viața*, adică viața veșnică, este o noțiune care apare în aceleași fraze cu noțiunile cunoaștere, cale, adevăr, botez, împărțășire, unitate, iubire. Hristos aduce aceste noțiuni explici împreună. Viața veșnică, viața, mântuirea este sprijinită direct de noțiuni găsite în fraze și formulări fără

echivoc. Cuvântul *viață este folosit de Hristos pentru a aduce contextul specific al vieții veșnice – adică arată contextul axiologiei eclesio-logice*. Or, contextele în care Hristos afirmă această mântuire nu conțin cuvântul *viață* și sunt legate de o teologie a ajutorului contextul adus de Dumnezeu. Există deja pentru teologia mântuirii formulări care clarifică precis contextul în care această teologie e adusă.

Protestantismul schimbă caracterul informațiilor teologice (din subordonată în primară, din consecință în independentă), din concluzie dependentă devenind afirmație primară, într-un context. Lucru evident, care nu se poate contesta. *Caracterul de consecință al acestei afirmații* arată în mod indisolubil legătura ei cu contextul situațional în care a fost dată, dar și imposibilitatea de a fi scoasă afirmația din context. Fiind dată de nenumărate ori în contexte similare, cu tipologii similare de acțiune, în care se vede un ajutor și se trage o consecință, se poate concluziona că este vorba despre *o teologie arătată de Hristos, a speranței și nădejzii în Dumnezeu, în diferite situații*.

Caracterul de consecință prin care se limitează contextul afirmației direct la conceptele și situația dată exclude orice posibilitate de generalizare a afirmației la un principiu general de mântuire, care să poată fi extrapolat pentru creștinism, această formulă fiind una concluzivă, circumscrisă unui context, neputând avea un caracter general, universal, de dogmă, caracter pretins de protestantism. Din caracterul de consecință se obține și că este o afirmație subordonată contextului în care a fost dată, dar și că acest lucru exclude orice posibilitate de a fi o afirmație generică, generalizată, care să fie un context în sine - este o expresie a unui context. Caracterul clar al afirmației de consecință, de subordonare, arată imposibilitatea de a putea trata această afirmație ca una cu caracter general, independent. Nu putem folosi această afirmație ruptă de acest context în care a fost dată, pentru a schimba caracterul ei.

Teologia nădejzii și ajutorului în Hristos este teologia din

spatele acestei afirmații, consecințe ale „credinței” și nicidecum o teologie generalizată a mântuirii prin credință. Conceptele care sunt clar evidențiate în aceste contexte sunt *situație majoră de viață, ajutor, nădejde și consecință/concluzie teologică*, arătată de Hristos, care formulează un îndemn și o teologie a îndemnului la credință, la o motivație puternică în asumarea divinității. Această înțelegere este una potrivită și mult mai clară pentru pasajele Evangheliei, unde sunt întâlnite astfel de îndemnuri, decât propunerea protestantă.

10. CINSTIREA MAICII DOMNULUI

Pentru cinstirea Născătoarei de Dumnezeu trebuie pornit de la Scriptură, de la a vedea întâi informația revelată și importanța acesteia în această discuție.

Informație revelată pentru cinstirea Maicii Domnului:

[1] (Isaia 7, 14) „Pentru aceasta Domnul meu vă va da un semn: Iată, **Fecioara va lua în pântece** și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel.”

[2] (Iezechiel 44, 2) „Și mi-a zis Domnul: Poarta aceasta va fi închisă, nu se va deschide și nici un om nu va intra pe ea, căci Domnul Dumnezeu lui Israel a intrat pe ea. De aceea va fi închisă.”

[3] (Lc. 1 26-55) „Iar în a șasea lună a fost trimis îngerul Gavriil de la Dumnezeu, într-o cetate din Galileea, al cărei nume era Nazaret, Către o **fecioară logodită** cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria.

Și **intrând îngerul** la ea, a zis: Bucură-te, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. **Binecuvântată ești tu între femei.** Iar ea, văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui și cugeta în sine: Ce fel de închinăciune poate să fie aceasta?

Și îngerul i-a zis: **Nu te teme, Marie,** căci ai aflat har la Dumnezeu. Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema și Domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, părintele Său. Și va împărăți peste casa lui Iacov în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit.

Și a zis Maria către înger: Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu știu de bărbat? Și răspunzând, îngerul i-a zis: **Duhul Sfânt Se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri;** pentru aceea și Sfântul care Se va naște din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema...

Și a zis Maria: **Iată roaba Domnului.** Fie mie după cuvântul tău! Și îngerul a plecat de la ea.

Și în acele zile, sculându-se Maria, s-a dus în grabă în ținutul

muntos, într-o cetate a seminției lui Iuda. Și a intrat în casa lui Zaharia și a salutat pe Elisabeta. Iar când a auzit **Elisabeta** salutarea Mariei, pruncul a săltat în pântecele ei și Elisabeta s-a umplut de Duh Sfânt,

Și cu glas mare a strigat și a zis: **Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău.** Și de unde mie aceasta, ca să vină la mine **Maica Domnului meu?** Că iată, cum veni la urechile mele glasul salutării tale, pruncul a săltat de bucurie în pântecele meu. Și **fericită este aceea** care a crezut că se vor împlini cele spuse ei de la Domnul.

Și a zis **Maria:** Mărește sufletul meu pe Domnul. Și s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu, Că **a căutat spre smerenia roabei Sale.** Că, **iată, de acum mă vor ferici toate neamurile.** Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic și sfânt este numele Lui.

Și mila Lui în neam și în neam spre cei ce se tem de El. Făcut-a tărie cu brațul Său, risipit-a pe cei mândri în cugetul inimii lor. Coborât-a pe cei puternici de pe tronuri și a înălțat pe cei smeriți, Pe cei flămânzi i-a umplut de bunătați și pe cei bogați i-a scos afară deșerti. A sprijinit pe Israel, slujitorul Său, ca să-Și aducă aminte de mila Sa, Precum a grăit către părinții noștri, lui Avraam și seminției lui, în veac.”

(Lc. 2, 25-27, 33-35) „Și iată era un om în Ierusalim, cu numele Simeon; și omul acesta era drept și temător de Dumnezeu, așteptând mângâierea lui Israel, și Duhul Sfânt era asupra lui. Și lui i se vestise de către Duhul Sfânt că nu va vedea moartea până ce nu va vedea pe Hristosul Domnului. Și din îndemnul Duhului a venit la templu; și când **părinții au adus înăuntru pe Pruncul Iisus**, ca să facă pentru El după obiceiul Legii,...

Iar **Iosif și mama Lui** se mirau de ceea ce se vorbea despre Prunc. Și **i-a binecuvântat Simeon** și a zis către Maria, mama Lui: Iată, Acesta este pus spre căderea și spre ridicarea multora din Israel și ca un semn care va stârni împotriviri.”

(Lc. 2, 48-49) „Și văzându-L, rămaseră uimiți, iar mama Lui a zis către El: Fiule, de ce ne-ai făcut nouă așa? Iată, **tatăl Tău și eu** Te-am căutat îngrijorați. Și El a zis către ei: De ce era să Mă căutați? Oare, nu știați că în cele ale Tatălui Meu trebuie să fiu?”

(In. 2, 1-8) „Și a treia zi s-a făcut nuntă în Cana Galileii și era și mama lui Iisus acolo. Și a fost chemat și Iisus și ucenicii Săi la nuntă. Și

sfârșindu-se vinul, **a zis mama lui Iisus către El: Nu mai au vin.**

A zis ei Iisus: Ce ne privește pe mine și pe tine, femeie? Încă n-a venit ceasul Meu. **Mama Lui a zis** celor ce slujeau: **Faceți orice vă va spune.** Și erau acolo șase vase de piatră, puse pentru curățirea iudeilor, care luau câte două sau trei vedre. **Zis-a lor Iisus: Umpleți vasele cu apă.** Și le-au umplut până sus. Și le-a zis: Scoateți acum și aduceți nunului. Iar ei i-au dus.”

(Lc. 11, 27) „Și când zicea El acestea, **o femeie din mulțime**, ridicând glasul, I-a zis: **Fericit este pântecul** care Te-a purtat și **fericiți sunt sânii** pe care i-ai supt! Iar El a zis: **Așa este**, dar fericiți sunt cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc.”

(In. 19, 25-27) „Și stăteau, lângă crucea lui Iisus, mama Lui și sora mamei Lui, Maria lui Cleopa, și Maria Magdalena. Deci **Iisus, văzând pe mama Sa și pe ucenicul** pe care Îl iubea stând alături, **a zis mamei Sale: Femeie, iată fiul tău!** Apoi **a zis ucenicului: Iată mama ta!** Și din ceasul acela ucenicul a luat-o la sine.”

Sunt câteva pagini de texte ale Scripturii care repetă aceeași idee, cinstirea Născătoarei de Dumnezeu. Nici teologia unității și alte teologii majore nu au în Scriptură atâta conținut precum cel legat de cinstirea Născătoarei de Dumnezeu.

Informație teologică revelată, nerelevantă, legată de cinstirea Maicii Domnului:

În Sfânta Scriptură întâlnim de mai multe ori cuvintele „frații și surorile lui Iisus” (Mt. 13, 55-56; In. 2, 12; 7, 3; Mc. 3, 31-32; 6, 3).

(Mt. 13, 55-56) „Au nu este Acesta fiul teslarului? Au nu se numește mama Lui Maria și **frații Lui: Iacov și Iosif și Simon și Iuda?** Și **surorile Lui** au nu sunt toate la noi? Deci, de unde are El toate acestea?”

(In. 2, 12) „După aceasta S-a coborât în Capernaum El și **mama Sa și frații și ucenicii Săi**, și acolo n-a rămas decât puține zile.”

(In. 7, 3) „Au zis deci către El **frații Lui:** Pleacă de aici și du-Te în Iudeea, pentru ca și ucenicii Tăi să vadă lucrurile pe care Tu le faci.”

(Mc. 6, 3) „Au nu este Acesta teslarul, **fiul Mariei și fratele lui Iacov și al lui Iosi și al lui Iuda și al lui Simon?** Și nu sunt, oare, **surorile Lui** aici la noi? Și se sminteau întru El.”

(Mc. 3, 31-32) „Și au venit **mama Lui și frații Lui** și, stând afară, au trimis la El ca să-L cheme. Iar mulțimea ședea împrejurul Lui. Și I-au zis unii: Iată **mama Ta și frații Tăi și surorile Tale** sunt afară. Te caută.”

Cinstirea, poziția în Biserică, dar și slujirea Maicii Domnului în Biserică sunt cele câteva puncte de clarificat în discuția despre Născătoarea de Dumnezeu. Și toate acestea sunt clar evidențiate și conturate de nenumărate ori în Evanghelie, în puncte clare, în care raporturile, poziționarea și lucrarea sunt clar evidențiate.

Sunt două lucruri de menționat ca fundament pentru cinstirea Maicii Domnului. Raportul de cinstire pe care Hristos îl are față de Fecioara Maria, dar și poziționarea Maicii Domnului, în Scriptură și în Biserică, drept slujitoare a Cuvântului, ca roabă a lui Dumnezeu, peste Apostoli, într-o poziție clară, veșnică de cinstire, poziționări care sunt preluate de întreaga Biserică. În plus, la acestea se adaugă slujirea Maicii Domnului în Biserică, de ajutoare a tuturor celor care sunt sub binecuvântarea lui Dumnezeu, ca la Cana Galileii, pentru care ea cere încontinuu către Hristos ajutor pentru aceștia.

Actul și raportul de cinstire pe care îl săvârșește și îl are Hristos față de mama Sa este preluat de întreaga Biserică identic, egal, neîmpărțit, o cinstire cu mare putere a Fecioarei Maria. *În calitate de profet, Hristos împlinește deplin legea lui Moise, în care se spune clar: cinstește pe părinții tăi (porunca a V-a). Hristos cinstește explicit pe mama sa, ca împlinire și a Legii vechi.* Dar și pentru cinstirea curățeniei Născătoarei de Dumnezeu, lucru preluat integral de întreaga Biserică. Interesant cum *protestantismul încalcă o poruncă a decalogului în necinstirea Maicii Domnului*, uitând că există o poruncă pentru cinstire a părinților pe care însuși Hristos o împlinește explicit în fiecare context în care apare Născătoarea de

Dumnezeu, poruncă preluată și de Biserică, în cinstirea a ceea ce Hristos cinstește. La Cana Galileii împlinește voia acesteia, la cinstirea femeii din popor pentru Fecioara Maria confirmă și consfințește acest lucru, iar pe cruce îngrijește de Născătoarea de Dumnezeu, ca unic Fiu, punându-o sub ocrotirea Apostolului Ioan. Biserica primește aceeași poruncă de a cinsti pe Născătoarea de Dumnezeu, așa cum Hristos împlinește porunca Vechiului Testament.

Cinstirea Maicii Domnului vine și din cinstirea pe care Fiul ei o datorează acesteia prin lege (prin împlinirea poruncii cinstirii părinților) și pe care o exercită în mod real, dar și din ridicarea pe care Fiul o face Fecioarei. Dumnezeu o cinstește pe Fecioara Maria în mod real, explicit în Evanghelie, ca fiind vas ales, Născătoare de Dumnezeu, cea întâia slujitoare a lui Dumnezeu din întreg neamul omenesc. Fecioara Maria are cea mai mare slujire în fața lui Dumnezeu din întreg neamul omenesc, aceea de a fi vas ales, de a purta pe Însuși Dumnezeu în trupul ei, iar curățenia, cinstirea care i se datorează sunt nesfârșite. Dumnezeu s-a pogorât în trup prea ales și prea înfrumusețat, ca fire umană Maica Domnului fiind aleasă și preafrumoasă în purtare și curăție. Un vas ales de Dumnezeu, pentru a se întrupa. Curățenia Maicii Domnului este vrednică doar de a purta un Dumnezeu. Este templul ales al Duhului Sfânt.

„Cinstirea Maicii Domnului vine din cinstirea pe care Scriptura o arată atunci când Arhanghelul Gavriil s-a închinat Fecioarei Maria și i-a zis: *„Bucură-te ceea ce ești plină de har. Domnul este cu tine”* (Luca 1:29) **Cinstirea Maicii Domnului vinde din cinstirea pe care Hristos o arată**, când femeia din popor spune despre Maica Domnului: *„Fericit este pântecul care te-a purtat și sânii pe care i-ai supt.”* Și Domnul încuviințează, zicând: *„Așa este”* (Luca 11:27-28).

Cinstirea Maicii Domnului vine de la Duhul Sfânt, când prin Elisabeta, mama Sfântului Ioan Botezătorul, o binecuvântează îndoit, cu aceste cuvinte: *„Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecului tău. Și de unde mie acesta, ca să vină la*

mine Maica Domnului meu?”, și tot atunci, Duhul Sfânt face prin Fecioara o nouă profeție: „*Iată de acum mă vor ferici toate neamurile, că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic.*” (Luca 1.47-49), profeție împlinită de atunci doar de neamurile ortodoxe, care au primit dimpreună cu adevărata Scriptură și preamărirea Maicii Domnului. Maica Domnului este născătoarea unui fiu omenesc care este Fiul Unul Născut al Tatălui. Fiul Mariei este aceeași persoană cu cea a Fiului lui Dumnezeu și astfel, în virtutea întrupării, Fecioara Maria este cu adevărat „Maica Domnului”. Sfânta Fecioară Maria dimpreună cu Sfântul Ioan Botezătorul sânt încununarea sfințeniei Vechiului Testament și legătura dintre Legământul Vechi și cel Nou. Sfințenia Maicii Domnului vine de la legătura ei cu Hristos. Ea nu este maica dumnezeirii, ci a unui Fiu care este Dumnezeu, pe care Biserica o cinstește ca „*zămislitoare în chip de negrăit a trupului lui Hristos*”. Prin ea, Cel nevăzut Se face văzut, căci Fiul Însuși Și-a luat din Maria firea Sa omenească, prin lucrarea maternității și zămislirii fără de păcat, de la Duhul Sfânt: „*Cuvântul Tatălui cel necuprins, din tine, Născătoare de Dumnezeu, S-a cuprins, întrupându-Se*”. Fecioara s-a născut ca orice om, cu păcatul originar, de care a fost curățită în momentul zămislirii Mântuitorului.”¹⁰⁵

Coborând pe Născătoarea de Dumnezeu în rândul nașterii firești, prin alți presupuși frați, ca în protestantism, Însuși Dumnezeu Hristos este coborât a se întrupa într-o fire care caută doar cele ale lumii acesteia, și transformă actul nașterii unui Dumnezeu într-un act obișnuit în serie, de procreare umană. Actul nașterii altor oameni nu este posibil și nu este îngăduit de Dumnezeu din vasul care naște un Dumnezeu și care este atât de curat și cinstit de Dumnezeu Însuși, neputând purta și Dumnezeu, și oameni plini de păcat, în același timp. Tocmai această curăție în pregătire pentru nașterea unui Dumnezeu o ridică pe Fecioara Maria mult peste orice gând că ar fi putut avea alți copii, fiind cunoscută asceza și

¹⁰⁵ Jerom. Visarion Moldoveanu, *Rătăcirea Pentecostală*, Ed. Vicovia, 2008, pp. 89-90.

educația acesteia.

Un înger se pogoară din cer și îi vorbește Fecioarei Maria, într-un act în care aceasta este în rândul îngerilor. Acel act de *Bunăvestire* nu este unul firesc, ci unul în care întreaga putere cerească, toate puterile cerești sunt față către față, vorbind cu Fecioara Maria, care este ridicată deplin în lumea cealaltă, fiind față către față cu îngerii care îi vorbesc cu mare cinstire. Îngerii recunosc atunci pe Născătoarea de Dumnezeu în rândul lor, prin aceea pogorâre istorică a îngerului Gavriil, față către față, o cinstesc, într-un act istoric de cinstire din partea puterilor cerești, în care Născătoarea de Dumnezeu este cinstită de întregul cer prin mai marele acestora, Arhanghelul Gavriil.

Cinstirea Născătoarei de Dumnezeu din partea Fiului ei și din partea puterilor cerești, *act consfințit de Hristos* când spune „*Așa este*”, în răspunsul la adresarea „*Fericit este pântecul care Te-a purtat și fericiți sunt sânii pe care i-ai supt! Iar El a zis: Așa este*” (Lc. 11, 27-28), răspunzând la cinstirea adusă și de neamul omenesc prin femeia care binecuvântează pântecul fecioarei, este un act moștenit de întreaga Biserică drept act fundamental de cinstire, care se săvârșește în continuu în aceasta. Cât timp Dumnezeu Însuși, Fiul lui Dumnezeu, puterile cerești, întreg cerul, dar și neamul omenesc săvârșesc activ un act de cinstire față de Născătoarea de Dumnezeu, trebuie să aducem aceeași cinstire săvârșită în unanimitate de întreaga creație și consfințită în Scriptură.

Cât timp Născătoarea de Dumnezeu este într-o astfel de cinstire, este imposibil de acceptat orice variantă protestantă asupra existenței altor frați ai Domnului, ca motiv principal pentru desconsiderare și necinstire. Această propunere de desconsiderare și reducere a rolului și cinstirii Născătoarei de Dumnezeu este infirmată de tot cerul, care, din timpul vieții, a cinstit și ridicat pe aceasta în rândul îngerilor, în vederea acestora, în cinstire de către aceștia, ridicată într-o lume în care oamenii numai prin „*fericiți cei curați cu inima*” pot vedea pe Dumnezeu și pe îngeri, curățenia

inimii și cea trupească se întrupează în Născătoarea de Dumnezeu, deplin, conform cuvântului lui Hristos, Născătoarea de Dumnezeu numai în această stare putând să primească și să fie ridicată la aceasta cinstire.

Are curaj cineva să necinstească ceea ce Dumnezeu cinstește? Protestantismul întreg este într-un act profund de hulă față de Fecioara Maria, pe care o necinstește, atunci când noi ar trebui să facem acte de cinstire, asemenea Fiului ei. Întreg cerul o cinstește pe aceasta, deoarece este ridicată de Dumnezeu încă din timpul vieții la curăția îngerilor. Doar având o curăție a îngerilor, dacă putem spune așa, este posibil să nască pe Fiul lui Dumnezeu. Protestantismul săvârșește un act față de Născătoarea de Dumnezeu deplin opus celui pe care Fiul lui Dumnezeu îl face. Iar acest lucru arată că Protestantismul este în opoziție cu Însuși Fiul, într-un act de necinstire a ceea ce Dumnezeu cinstește. Purtarea de grijă și respectul datorat mamei sale se văd și în momentul răstignirii, când Hristos se îngrijește de soarta acesteia, ca dovadă de cinstire și de împlinire deplină a cinstirii datorate maicii sale.

Inversarea protestantă a teologiei istorice față de Născătoarea de Dumnezeu aduce o antiteză profundă și în actul de cinstire săvârșit chiar față de divinitate, deoarece și raporturile față de Dumnezeu și har, față de tot ce este lucrare a lui Dumnezeu sunt inversate. Schimbând teologia, se schimbă și raportul de cinstire care devine unul de necinstire. Astfel, tot ceea ce în teza istorică din Biserica Una era în cinstire, în Protestantism este în necinstire. Dumnezeu Însuși este necinstit prin altă dogmă a Sfintei Treimi, harul și lucrarea Duhului sunt necinstite, ce în Ortodoxie este cinstit și deplin, întreaga construcție a Bisericii și lucrările din Biserică, toate fiind săvârșite sub lucrarea Duhului Sfânt, prin antiteza teologică devin necinstire a lucrării Duhului Sfânt.

Argumentul inversării actului de cinstire teologic istoric prin inversarea teologică și adoptarea unui act de necinstire este un act mare de hulă împotriva lui Dumnezeu și de creare a unei

teologii hulitoare. Cinstirea și necinstirea teologică, găsite în teologiile antitetice, care sunt consecința modului de raportare asupra unei lucrări a Duhului Sfânt, sunt fundamentul teologic al comuniunii cu Dumnezeu sau cu duhurile hulitoare.

Nunta din Cana Galileii descoperă întreaga cinstire a Maicii Domnului pe care Hristos o arată Maicii Sale, moștenită de Biserică. La Cana Galileii, Fecioara Maria cere Fiului ei să săvârșească un act de transformare a apei în vin. Acest lucru descoperă o întreagă teologie a acestui act. Fecioara Maria cere acest act, deoarece acesta a fost săvârșit înainte de Hristos și văzut de ea, o viață întreagă, constatat deja de ea. Hristos a săvârșit întreaga viață astfel de acte de ajutorare, iar mama Sa, cunoscând acest lucru, solicită din nou ca Acesta să ajute și în această situație. Hristos, în pofida voinței sale dumnezeiești exprimate explicit, renunță la propria voință și ascultă de mama sa și *o cinstește public, împlinind acest lucru, transformarea minunată a apei în vin*. Dumnezeu Însuși renunță la propria voință pentru a împlini voința Fecioarei Maria, într-un act istoric de cinstire a acesteia. Maica Domnului întreaga viață a însoțit pe Hristos, pe Dumnezeu Însuși, fiind primul martor al lui Dumnezeu, dar și cea care descoperă și face descoperită puterea acestuia tuturor în Evanghelie.

Este imposibil de crezut că viețuind între îngeri care binevestesc nașterea lui Dumnezeu, Fecioara Maria să fi avut o altă viață decât una de slujire deplină a lui Dumnezeu. Fecioara Maria aduce mărturie în fața îngerului, „*uite roaba lui Dumnezeu*”, misiunea Născătoarei de Dumnezeu pe pământ fiind una clară, de slujire. Dacă Născătoarea de Dumnezeu spune explicit și direct că unica ei misiune este slujirea lui Dumnezeu, cum poate protestantismul să spună alt cuvânt despre o altă viață lumească a acesteia? Este imposibil de contestat cuvântul Scripturii, care subliniază misiunea de slujire pe care îngerii o confirmă și în care toate actele săvârșite confirmă o misiune deplină de slujire a lui Dumnezeu, de dedicare ființială a acestui lucru.

Slujirea Fiului lui Dumnezeu este primul lucru arătat de Scriptură pentru Fecioara Maria. Și nimic în Scriptură nu poate confirma pentru Născătoarea de Dumnezeu altceva decât o misiune de slujire a Acestuia. Prin apropierea desăvârșită a Fecioarei Maria de Dumnezeu Însuși întrupat, este imposibil de găsit o altă cale a vieții pentru ea, în afara uneia a sfințeniei și sfințirii desăvârșite, care depărtează orice posibilitate de a avea o abordare lumească a vieții de către aceasta.

Cine a născut un Dumnezeu este ales de Dumnezeu și păstrat pentru a naște numai Dumnezeu și nimic altceva. Născătoarea de Dumnezeu este într-un plan al voinței divine, arătat în întreaga ei viață. Născătoarea de Dumnezeu este întâia între apostoli. Mai presus de apostoli este Născătoarea de Dumnezeu. Aceasta datorită cinstirii pe care Hristos, prin lege, o dă Născătoarei de Dumnezeu, ca fiind mama a Sa. Și apoi ca prima între apostoli, întreaga ei viață fiind dedicată lui Dumnezeu, fiind lângă Hristos. Născătoarea de Dumnezeu, alături de apostoli, are o misiune nu doar apostolică, ci mai mult decât atât.

Născătoarea de Dumnezeu este așezată în rândul apostolilor, prin gestul făcut de Hristos la Cana Galileii, când, după ce o viață l-a însoțit și a văzut în fiecare clipă puterea sa dumnezeiască, fiind martoră zi de zi la lucrarea lui Dumnezeu lângă ea, fiind zi de zi lângă Hristos, Dumnezeu și om, Născătoarea de Dumnezeu cere, cunoscând puterea Lui, văzută cu siguranță și în alte minuni, să ajute pe cei de la nuntă.

Născătoarea de Dumnezeu are ca misiune de la Dumnezeu exact acest lucru văzut în Cana Galileii. *Ajutătoare a umanității și mijlocitoare.* Scriptura nu se poate fi contrazisă, iar exemplul din Cana Galileii o situează pe Născătoarea de Dumnezeu ca martoră, întreaga ei viață, a minunilor, ca mai mare decât apostolii, prin întreaga ei viață dăruită și martoră, și prin cererile pe care ea le adresează în continuu, nu doar la Cana Galileii, către Hristos.

Ce este Cana Galileii? Un arhetip al lucrării Născătoarei de

Dumnezeu în Biserică, descoperit în Scriptură. Un exemplu primar în care Născătoarea de Dumnezeu solicită de la Hristos ajutor pentru umanitate. Cana Galileii este consfințirea poziției Născătoarei de Dumnezeu în Biserică, printr-un act săvârșit în tipologie, în Biserică. Biserică păstrează pe Născătoarea de Dumnezeu, ea repetând istoria din Cana Galileii pentru fiecare dintre noi. Născătoarea de Dumnezeu ne ajută pe fiecare dintre noi ca în Cana Galileii. Acest exemplu primar este fundamental al lucrării Născătoarei de Dumnezeu în Biserică, nu este doar o întâmplare unică în Scriptură, este lucrarea continuă a acesteia în Biserică. Aceste relatări din Scriptură sunt poziționări teologice clare, arătând raporturi clare între Hristos, lumea îngerilor, Biserică și Născătoarea de Dumnezeu, misiunea și importanța acesteia pentru neamul omenesc.

La Cana Galileii, deși toți Apostolii sunt prezenți, totuși Născătoarea de Dumnezeu este cea care adresează cererea lui Hristos – ea cunoștea cu mult mai bine puterea lui Hristos și înțelegea mult mai puternic mijlocirea în fața Acestuia. În timp ce ceilalți apostoli învață despre puterea lui Hristos, Născătoarea de Dumnezeu o cunoaște desăvârșit, fiind martoră a acesteia în fiecare zi a vieții sale. Născătoarea de Dumnezeu este primul apostol al lui Hristos, cunoscând în toată deplinătatea pe Hristos, nu doar ca Fiu al acesteia, ci și ca teologie, dar și ca Dumnezeu, în toată puterea sa dumnezeiască. Nu există nimeni în istoria Bisericii care să cunoască și să aibă o apropiere față de Hristos mai mare decât Născătoarea de Dumnezeu. Fiind martoră în întreaga ei viață a puterii dumnezeiești, Născătoarea de Dumnezeu viețuiește întreaga ei viață lângă Dumnezeu Însuși, având lângă Dumnezeu o viață așa cum toți cei care trăiesc lângă Dumnezeu o au: în curăție deplină, în sfințenie, în castitate.

Dacă Hristos spune „*fericiți cei curați cu inima căci aceia vor vedea pe Dumnezeu*”, cât de mult trebuie să împlinească Născătoarea de Dumnezeu acest cuvânt, pentru a se învrednici nu de vedere,

ci de slujire ca mamă a lui Dumnezeu. O curăție cerută de Dumnezeu și împlinită de Fecioara Maria în sfințenie, dar și trupește. Născătoarea de Dumnezeu este lângă Dumnezeu, fiind în întregul neam omenesc singura și cea mai apropiată de acesta, nu doar prin parentalitate, ci și prin asceză și dăruire. Născătoarea de Dumnezeu se dăruiește în întregime lui Dumnezeu în fața arhanghelului și dăruiește întreaga ei viață lui Dumnezeu.

Întreaga ei viață este dăruită, arvunită, afierosită lui Dumnezeu în acel moment. Născătoarea de Dumnezeu își dedică viața prin acel cuvânt, și rămâne lângă Fiul lui Dumnezeu, ca martor și apostol, alături de ceilalți. Născătoarea de Dumnezeu apare în întreaga Evanghelie ca fiind mai mult decât apostolii lângă Hristos, nu doar ca mama, ci și ca apostol al lui Hristos. Născătoarea de Dumnezeu este în permanență în mijlocul apostolilor, participând la fel cu aceștia la misiunea Evanghelică a lui Hristos. Este mult mai bună cunosătoare decât apostolii a puterii dumnezeiești a Fiului ei.

Apostolii sunt chemați de Hristos Însuși la această misiune și sunt ridicați la propovăduirea Evangheliei, poate pentru puterea lor de a duce acest lucru. Născătoarea de Dumnezeu este chemată la o slujire mai înaltă, a întregii umanități, de a mijloci pentru umanitate, așa cum a mijlocit în fața Fiului ei în Cana Galileii. Apostolii propovăduiesc, iar Născătoarea de Dumnezeu este în fața întregii umanități, mijlocind pentru ea, în permanență, în fața Fiului ei, ea fiind omniprezentă și în Scriptură, dar și în vecii vecilor în fața Acestuia. Născătoarea de Dumnezeu este în fața Fiului la Cana Galileii, la fel, este prezentă în propovăduire pe Golgota. Ea nu are altă slujire decât cea a Fiului lui Dumnezeu și de ajutorare a neamului omenesc.

Drumul Născătoarei de Dumnezeu arătat în Scriptură este acela de a fi în permanență în fața Fiului și de a cere Acestuia pentru neamul omenesc. Iar Fiul o cinstește și împlinește cererile acesteia. Născătoarea de Dumnezeu este consfințită în slujirea ei, în

Scriptură, prin cuvintele „iată roaba lui Dumnezeu”, fiind nu doar slujitoare a Cuvântului, ci prima între slujitorii Acestuia. Scriptura, spunând, sfințind și consfințind pe vecie cum este Născătoarea de Dumnezeu în fața Fiului și a Bisericii, nu poate fi schimbată prin interpretări greșite cu privire la o posibilă (dar greșită) viață lumească a acesteia. Născătoarea de Dumnezeu este arătată în deplinătatea Scripturii ca fiind slujitoare a lui Dumnezeu, întâia, cea mai apropiată cunoscătoare a Fiului, cinstită de acesta și pururea în fața Lui.

Nu există alt mod de a vedea pe Născătoarea de Dumnezeu folosind Scriptura. Orice altă poziționare (dorită de protestantism) este una care schimbă Scriptura și refuză lucrurile majore legate de Născătoarea de Dumnezeu, preferând discreditarea acesteia prin diferite artificii teologice, adăugate profanator de protestantismul defăimător al Scripturii. Protestantismul anulează cu mare ușurință puncte mari de teologice din Scriptură, invocând sensuri presupuse, derivate (niciodată directe), prin care protestanții presupun că pot anula ceea ce este de o evidență copleșitoare.

Poziția Născătoarea de Dumnezeu în Scriptură este una clară și categorică. Fiul Ei este cel care stabilește clar raporturile față de Născătoarea de Dumnezeu, rolul acesteia, dar și poziția ei față de Biserică și umanitate, ca ajutorătoare și mijlocitoare pentru întreaga Biserică. Acestea sunt întărite de îngeri și de umanitate, în afirmații de cinstire, în care în unanimitate singura poziție a evangheliei față de Născătoarea de Dumnezeu este de cinstire. Hristos, proorocii (mama Sf. Ioan Botezătorul, într-un act profetic de maximă cinstire, în Duhul Sfânt), Soborul Arhanghelilor, umanitatea, cu toții cinstesc pe Născătoarea de Dumnezeu, în afirmații care apar pe tot parcursul Evangheliei. Dacă cineva are vreo îndoială, trebuie să vadă tipologia de afirmații făcute în Scriptură față de Născătoarea de Dumnezeu, de întreg cerul și să vadă că unicul act săvârșit în Scriptură față de Născătoarea de Dumnezeu este mare cinstire, neputând deduce cumva în mod greșit defăimarea

protestantă.

Protestantismul a găsit un singur cuvânt în Scriptură (frații lui Hristos) din care deduce în mod defăimător concluzii insultătoare la adresa Maicii Domnului, refuzând o teologie a unui act de cinstire integral, unitar, universal, pe care Scriptura îl are asupra Maicii Domnului. Născătoarea de Dumnezeu apare lângă Hristos, proroci, îngerii, umanitate, credincioși, apostoli, care cu toții o cinstesc explicit, declarativ, și arată și un rol al acesteia în Biserică și o poziție clară de cinstire. În fața acestei teologii a Scripturii asupra Maicii Domnului propunerea protestantă de a înțelege și desconsidera această teologie pe baza unei folosiri greșite a cuvântului *frați* este arătată ca fiind un act voit de necinstire, de desconsiderare a unei teologii și poziționează din nou protestantismul într-o zonă de propuneri teologice tendențioase, defăimătoare, în care tehnica de argumentare este defăimarea.

În cazul teologiei Născătoarei de Dumnezeu, modul de argumentare folosit de protestantism este *defăimarea*. Născătoarea de Dumnezeu este defăimată pentru a se anula totul în cinstire acesteia. Din nou, protestantismul folosește tehnici de argumentare și retorică distructivă pentru a distruge teologia autentică a Scripturii. Protestantismul nu mai folosește suportul teologic al Scripturii în cazul Născătoarei de Dumnezeu, ci tehnici de retorică și argumentare pentru defăimare, folosește pentru această problemă singurul cuvânt care extrapolat în sens greșit defăimează pe Născătoarea de Dumnezeu.

Născătoarea de Dumnezeu este chemată de Arhanghelul Gavriil într-un act unic pentru umanitate, de maximă cinstire pentru un om și pentru o femeie și de maximă recunoaștere a acesteia, ca fiind vas și templu al lui Dumnezeu pentru o misiune mai mare, de a naște pe Fiul lui Dumnezeu și de a fi Maica Sa, prima lângă El, întreaga Sa viață, prima din întreaga umanitate care stă lângă Fiul lui Dumnezeu. Născătoarea de Dumnezeu, în chemarea Arhanghelului, devine templu al Duhului Sfânt, fiind sfințită,

luminată și rămânând pe vecie astfel, templul care poate în vecie să țină și să dea trup Fiului lui Dumnezeu. Este singurul templu și vas care poate da naștere Fiului lui Dumnezeu, și nimănui altcuiva, vas ales și sfințit, rămas în acest mod lângă Dumnezeu, un vas al luminii, care nu mai cuprinde, nu mai poate cuprinde o altă naștere, cât timp vasul este pregătit pentru Dumnezeu și poate da naștere numai lui Dumnezeu.

Născătoarea de Dumnezeu este cel mai frumos și cel mai curat templu al lui Dumnezeu. Singurul vrednic în lumea asta să poarte pe Dumnezeu. Templul lui Dumnezeu, luminat și curățit, nu mai este vrednic și nici disponibil întinării omenești și păcatului omenesc. Templul, odată sfințit, este atins și acolo sălășluiește Dumnezeu pe vecie. Născătoarea de Dumnezeu este Templul Duhului Sfânt, nu templul pătimirilor trupești.

Născătoarea de Dumnezeu este mai mare decât toți dreptii Vechiului Testament, a căror curăție pălește pe lângă curăția sa. Aceștia au fost temple ale Duhului Sfânt. Iar exemplul curăției acestora pentru purtarea lui Dumnezeu este moștenit și ridicat la desăvârșire de Născătoarea de Dumnezeu. În Născătoarea de Dumnezeu este împlinirea desăvârșită a cuvintelor lui Hristos, *templu al lui Dumnezeu*. Este slujitoarea Cuvântului și poruncii dumnezeiești. Maica Domnului este în cuvântul vestit de arhanghel, dar și într-o poruncă dumnezeiască, pentru care ea este roabă, neîmplinind altceva în viața ei decât ceea ce a vestit arhanghelul. Arhanghelul vestește *misiunea Maicii Domnului pe pământ* față de care aceasta este *slujitoare*. Aceea de a naște pe Hristos și a ajuta umanitatea. Arhanghelul arată darul pe care Născătoarea de Dumnezeu îl primește în Hristos, dar și slujirea pe care aceasta o are față de Dumnezeu. Este o misiune și o încredințare de către Dumnezeu a unei porunci asumate pe viață. Născătoarea de Dumnezeu primește de la arhanghel și o slujire, dar și o vesteire a unei nașteri. O slujire căreia aceasta i se dedică pe viață. Născătoarea de Dumnezeu intră prin cuvântul arhanghelului în slujirea Fiului lui Dumnezeu

și iese din orice slujire a omului și a trupului. Născătoarea de Dumnezeu dăruiește orice are în acel moment lui Dumnezeu, nemaia-vând nimic al ei pentru ea.

Așa cum apostolii sunt chemați la slujire și renunță la tot pentru Dumnezeu, lucru confirmat în Scriptură, identic, Născătoarea de Dumnezeu este chemată de arhanghel să slujească Fiului lui Dumnezeu cu mai mult decât apostolii, dăruind trup acestuia și fiindu-i mamă, într-o apropiere de Acesta pe care niciun apostol nu o va avea vreodată.

Născătoarea de Dumnezeu a fost și este în fiecare zi în fața Tronului lui Dumnezeu, așezat în fața ei în Hristos, și în fiecare zi slujește acestuia. Trebuie să înțelegem viața acesteia ca slujire în fața Tronului lui Dumnezeu, aflat în permanență în fața acesteia, după cum scrie în Scriptură. Născătoarea de Dumnezeu slujește un Dumnezeu în fiecare clipă a vieții acesteia, într-o curățenie umană demnă de un Dumnezeu. Tronul lui Dumnezeu este în fiecare clipă în fața acesteia, și îl slujește cu toată curățenia posibilă din partea unui om, atât trupește, cât și sufletește, dar și în sfințenie. Un om nu poate să slujească în fața tronului lui Dumnezeu fără a fi curat în deplinătate, după cuvântul *fericiți cei curați cu inima, căci aceia vor vedea pe Dumnezeu*. În Hristos este întreaga Treime, slujită de Născătoarea de Dumnezeu continuu, față către față, o viață întreagă.

Născătoarea de Dumnezeu a fost zilnic pe pământ, în fața *Tronului lui Dumnezeu*, în Hristos, lucru pe care arhanghelii și mama profetului, Elisabeta, îl mărturisesc, arătând înălțimea acestei slujiri. Arhanghelul arată că, la fel ca el, și Născătoarea de Dumnezeu va fi în fața Tronului lui Dumnezeu și în cer, în aceeași slujire față către față a Fiului. Iar Născătoarea de Dumnezeu confirmă și mărturisește bucuria acestei slujiri. Există vreunul din dreptii Vechiului Testament sau din apostoli care să fi slujit tronul lui Dumnezeu o viață întreagă? Există cineva, în Scriptură, care să fi slujit pe Dumnezeu precum Născătoarea de Dumnezeu, o viață

întreagă, în fața Acestuia?

Întruparea lui Hristos aduce tronul lui Dumnezeu între oameni. Iar nimeni nu este vrednic să slujească în fața acestuia decât cineva desăvârșit, curat deplin, curățit și plin de Duhul Sfânt. Nici apostolii nu au avut această cinste, de a sta o viață cu Hristos. Însă Născătoarea de Dumnezeu, în slujirea Fiului, ca mamă a acestuia, ajunge să fie lângă apostoli, împlinind și ea, la fel cu ei, o misiune și de apostolat, dar și de mijlocitoare pentru neamul omenesc.

Cinstirea Născătoarei de Dumnezeu este unicul raport evanghelic menționat direct și explicit față de aceasta. Este o informație directă și explicită în omniprezență, dar și dedusă în tipologie. Cinstirea Născătoarei de Dumnezeu este unica informație pertinentă de a fi extrasă din Scriptură ca informație omniprezentă a Scripturii. Și mai mult, din toate evenimentele, se poate vedea explicit, indirect, cinstirea acesteia. Născătoarea de Dumnezeu este cinstită prin poruncă (prin porunca a V-a din lege) de Fiul ei și apoi prin datoria de împlinire în cinstire a iubirii filiale și a iubirii de părinți ca poruncă. Iar apoi de arhanghel și de Elisabeta. Și apoi de femeia care o binecuvântează, peste toate acestea Hristos consfințind istoric această teologie, prin cuvintele care desăvârșesc această teologie, „*așa este*”.

Există atât un vocabular de cinstire, o confirmare de cinstire adusă de Hristos, o prezență a îngerilor, a Sfinților, care toți aduc cinstire, adică o garanție a actului de cinstire prin prezențe cerului. Hristos cinstește explicit pe mama Sa, când ascultă de ea. Și totuși protestantismul în loc să vadă ce e mare cât soarele, preferă să folosească un cuvânt marginal, pentru defăimare, și să deducă dintr-un presupus status familial al Născătoarei de Dumnezeu nu doar un act de lipsă de cinstire, ci mai mult, un act de defăimare.

Născătoarea de Dumnezeu este binecuvântată de puterile cerești, de proorocița Elisabeta, de popor și de Hristos Dumnezeu Însuși, care confirmă binecuvântarea femeii din popor. Iar această de șase ori binecuvântare din partea întregii creații (Arhanghel,

Dreptul Simion, Dreapta Elisabeta, femeia din popor, Hristos, magii), fundament în Biserică, pe care Biserica îl recapitulează, nu poate fi încălcată, fiind o descoperire fundamentală a Evangheliei, printr-o mărturie înșesită, unitară, care nu poate fi contestată, cerul, Dumnezeu și umanitatea cinstind pe Născătoarea de Dumnezeu, într-un act veșnic cunoscut și mărturisit de aceasta ca fiind „și se bucură Duhul meu de Dumnezeu mântuitorul Meu”, o bucurie veșnică a sălășluirii lângă Dumnezeu.

Slujirea în curățenie, întreita binecuvântare, dar și întărirea dată de Hristos Dumnezeu pentru acest act de cinstire, dat de o femeie din popor, sunt fundamentul cinstirii Născătoarei de Dumnezeu. Hristos, când confirmă acest lucru, întărește și consfințește pe vecie actul de cinstire și binecuvântare față de Născătoarea de Dumnezeu. *Hristos* nu doar răspunde pozitiv, ci *consfințește acest act săvârșit de o femeie*, îl aprobă și, mai mult, îl dă ca exemplu. Hristos confirmă slujirea și consfințește cinstirea, la care adaugă că *această cinstire și fericire* este și pentru toți cei care ascultă cuvântul, la fel cu Născătoarea de Dumnezeu. Hristos nu doar lipește răspunsul al doilea de primul, ci arată că așa cum Născătoarea de Dumnezeu, în slujirea ei, este fericită și binecuvântată, și exemplu pentru Biserică, la fel toți cei în slujire curată față de cuvânt vor fi în fericire și binecuvântare, folosind ca referință mărturia Născătoarei de Dumnezeu. *Această lipire a fericirii de ascultare, adusă de Hristos ca răspuns, o leagă pe Născătoarea de Dumnezeu ca slujitoare veșnică a cuvântului, dată de exemplu de Hristos Bisericii.* Dumnezeu leagă pe Născătoarea de Dumnezeu de slujirea deplină a cuvântului și de fericirea veșnică în această slujire. Născătoarea de Dumnezeu nu este doar o mamă, este un exemplu de slujire pentru Biserică.

Pentru Născătoarea de Dumnezeu, Evanghelia menționează câteva pasaje în care toate raporturile asupra acesteia sunt de cinstire și respect deosebit. Evanghelia arată un act continuu de cinstire al acesteia, săvârșit încă din temelii Evangheliei, referință

revelată pentru Biserică. Actul de cinstire al Născătoarei de Dumnezeu din Evanghelie este o referință revelată, primordială, preluat identic de Biserică.

Posibilitatea ca Născătoarea de Dumnezeu să fi avut după Hristos încă cel puțin 6 copii, așa cum consideră protestanții (cel puțin 4 frați și 2 surori, dacă ar fi să considerăm explicit menționarea fraților și surorilor ca fiind frați și surori naturali, cum forțază protestantismul textul), și să fi crescut cel puțin 7 copii minori, toți o dată, toți (conform protestantismului) prezenți în Noul Testament, este o grozăvie teologică protestantă care nu se poate accepta. Mai ales în contextul acesta al Revelației. Așa ceva nu este menționat în Scriptură. Dar sunt menționate detaliat toate faptele legate de creșterea lui Hristos până la 12 ani, iar aici nu apar alți copii minori și nu există nicio mențiune legată de alți copii pe lângă El.

Și apare întrebarea, cum de Iosif la bătrânețe (el dispărând la un moment din relatările biblice), a mai zămislit încă cel puțin 6 copii. Iosif pare scos de protestanți din firescul celorlalte evenimente și persoane biblice, care aleargă toate după mântuirea umanității, iar el este preocupat de creșterea unei familii numeroase la bătrânețe. Această ipoteză protestantă a „fraților și surorilor”, generează un fir narativ biblic paralel Evangheliei, extrem de bogat în evenimente, care completează Evanghelia, într-un nepotrivit deplin cu ce propune Evanghelia pentru mântuirea umanității. Dar până la urmă este propunerea cu care protestanții trăiesc.

Nu pentru aceasta a fost ales de Dumnezeu Iosif, nu pentru a fi în postura de părinte model al unei familii numeroase, ci pentru a sluji unui tron dumnezeiesc, în aceeași curățenie și atitudine ca și Fecioara. Iosif în Scriptură nu este modelul părintelui, neexistând nici urmă de a putea aduce această direcție de discuție, ci este modelul slujitorului tronului dumnezeiesc, la fel ca Născătoarea de Dumnezeu.

Este jignitor ca Iosif să fie așezat în această poziție de

părinte al unei familii numeroase. A fost așezat de Dumnezeu într-o poziție de slujire a unui tron dumnezeiesc, iar de protestanți într-un rol de părinte al unei familii, cu un scop unic, de a avea o familie numeroasă la bătrânețe, sau mai bine zis pentru a defăima. E o antiteză deosebită aici. Protestantismul nu reușește să vadă evidența biblică, și vede doar obsesia unei defăimări.

Consecințele protestante pentru defăimarea propusă legat de Născătoarea de Dumnezeu sunt de neacceptat, fiind cel mult un exagerat protestant al forțării unei înțelegeri defăimătoare, denigratoare. Protestantismul forțează o falsificare teologică imposibil de acceptat în vreo dimensiune, neavând nicio susținere în Scriptură. Scriptura menționează evenimente și acte de cinstire, o lucrare continuă de cinstire, nu are nicio mențiune legată de creșterea a cel puțin 7 copii minori odată. Hristos este menționat ca fiu unic, de nenumărate ori. Protestantismul aduce un argument tendențios și o argumentare prin defăimare, extinzând un cuvânt prin care doresc să anuleze o teologie clară de cinstire.

Dacă lui Iosif, ca bărbat, i s-a spus de către un înger, ca poruncă dumnezeiască unică în istorie adresată vreunui bărbat (niciun bărbat din istorie neauzind aceste cuvinte și netrăind așa ceva) mai putea el să gândească, să atingă fecioara, când aceasta fusese acoperită deplin de harul dumnezeiesc și de un prunc zămislit prin Dumnezeu? Iosif fiind și drept al lui Israel, cu gânduri drepte, ales pentru dreptatea sa, pentru legătura sa cu Dumnezeu, nu pentru obiceiurile lui lumești. Oare mai poate vreun bărbat, în acest status moral și biblic, gândi ceva lumesc despre fecioară? Și i se mai spune direct că el, personal, se va îngriji de „cel care va mântui poporul Israel”, că va avea în fața lui, în casa lui, pe Sfântul, Mântuitorul lui Israel, un tron dumnezeiesc.

De mai multe ori îngerul vine la el și îi vorbește. La zămislire, la fuga în Egipt, la întoarcerea în Nazaret – *și asta din ce știm noi*. I se spune de către un înger că va trăi lângă cel mai mare Sfânt al Israelului, într-un eveniment istoric. Îngerul încredințează lui

Iosif istoric o misiune astfel, misiune consfințită prin alte arătări care stabilesc rolul lui Iosif prin ce i-a zis îngerul. Ce a făcut Arhanghelul Gavriil cu Fecioara Maria, a făcut îngerul cu Iosif. Iosif este ca Fecioara Maria, ajutător proniei divine și descoperit astfel. Și pe el un înger îl călăuzește continuu și este continuu lângă el și lângă prunc. Este practic imposibil de a-l vedea pe Iosif altfel decât pe Fecioara Maria, ca împreună ajutător cu Fecioara la ocrotirea pruncului, într-o legătură tradițională evreiască, creată într-un fel de ajutorare, pentru un timp, pentru a permite o evoluție firească a unui prunc în societatea evreiască.

Alegerea lui Iosif de către Dumnezeu, îl ridică pe Iosif la un nivel moral și de dreptate asemănător Născătoarei de Dumnezeu, fecioara alegerii umanității. Iosif are aceeași feciorie morală ca Fecioara, fiind la fel, fecior în cuget, având o alegere la fel ca Născătoarea de Dumnezeu. Condițiile alegerii lui Iosif sunt asemănătoare cu condițiile alegerii Fecioarei, fiind vorba nu despre drepti, ci cu mult mai mult decât dreptii, fiind vorba despre slujitori direcți ai *tronului dumnezeiesc întrupat în Hristos*, viu în fața lor. Sunt aleși *doi slujitori ai tronului dumnezeiesc în Iosif și Fecioara Maria* care să poată duce această misiune de a sta în fața tronului lui Dumnezeu, de a ocroti un prunc în care este deplin ***un tron dumnezeiesc***. Numai heruvimii și serafimii și cei asemenea cu aceștia în curățenie se pot apropia cu gândul de acest tron. Iar cei aleși pentru o astfel de apropiere sunt în Scriptură încontinuu între îngeri, sunt aleși ca heruvimi umani, ca purtători de curățenie îngerească. Iosif și Născătoarea de Dumnezeu sunt în permanență în fața tronului dumnezeiesc, în Hristos.

Iosif este întrucâtva contrapartea masculină a Fecioarei, pentru a îngriji printr-o experiență de viață solidă pe Hristos-pruncul și Fecioara. Îmbină experiența de viață cu dreptatea și curățenia morală desăvârșită, văzute în Fecioară. Condițiile apropierii de tronul dumnezeiesc, de slujirea acestuia ar trebui să ne ofere o imagine mult mai clară asupra poziției Născătoarei de Dumnezeu și a

dreptului Iosif. *Slujitorii direcți ai tronului dumnezeiesc*. Protestantismul ignoră condițiile alegerii fecioarei, uitând curățenia și frumusețea alegerii sale. Și, la fel, refuză să accepte că și alegerea lui Iosif este una în care se vede și se căuta aceeași curățenie și dreptate în Iosif.

Protestantismul este decredibilizat deplin în retorica împotriva cinstirii Născătoarei de Dumnezeu, deoarece așa numita teologie protestantă este o retorică și un argument de defăimare, de decredibilizare a argumentelor istorice, și evită intenționat orice pasaj neconvenabil, și de fapt întreaga Scriptură, din întreaga Scriptura protestanții folosind un cuvânt și nu o teologie. Aici se vede metodologia de a face teologie protestantă, de folosire a argumentării tendențioase și cu erori de argumentare și nu de folosire a unei teologii complete din Scriptură. Protestantismul alege cuvântul care permite denigrare, îi extinde sensul și pretinde prin acest cuvânt că poate anula restul teologiei Evangheliei. Protestantismul opune *argumentul defăimării* protestante dintr-un cuvânt *argumentului cinstirii* ortodoxe din întreaga Scriptură și consideră că un cuvânt poate demonta nenumărate situații și o tipologie de cinstire.

Este interesant cum protestantismul în acest caz folosește un singur cuvânt și nu întregul text al Scripturii pentru argumentare. Toată argumentarea protestantă stă într-un cuvânt și nu într-o deplinătate a teologiei Scripturii. Iar aceasta arată că protestantismul în fapt este doar o retorică tendențioasă din Scriptură și nu o teologie în sine, având ca scop argumentări prin retorică și erori de argumentare pentru a susține tot felul de invenții teologice. Teologia protestantă a defăimării Născătoarei de Dumnezeu stă într-un cuvânt, iar teologia ortodoxă folosește restul Scripturii. Cât de denigratoare este argumentarea protestantă a acestui punct teologic!

Protestantismul denigreză, prin necinstirea Maicii

Domnului legată de frații presupuși ai lui Hristos, întregul act al nașterii lui Hristos și îl reduce la un exagerat protestant, plasându-l într-o naștere succesivă de prunci. Conform protestantismului, Hristos este doar unul dintre pruncii Maicii Domnului. Apare întrebarea de ce a fost nevoie să fie primul și nu ultimul în această naștere, în acest caz fecioria Maicii Domnului, consfințită și profețită ca naștere din fecioară, în Vechiul Testament, nemaifiind necesară, cât timp Hristos este, conform protestantismului, născut într-o baterie de prunci.

Protestantismul denigrează un act divin unic de naștere, arătat astfel de profeți și de Evanghelie: „*Fecioara va lua în pântece și va naște prunc*”, fecioria fiind una a revelației și păstrată/menționată în revelație (Scriptură), fiind vorba de o pecete lăsată de Dumnezeu pe trupul din care a primit trup Dumnezeu. Dumnezeu pecetluiește trupul Maicii Domnului prin slujirea acesteia, dedicându-l doar Sieși, nemaiputând da naștere altor trupuri. Adică este menționată explicit fecioarei, înainte, fecioria în naștere și fecioria veșnică. Ni se spune direct, explicit, din Scriptură, că Fecioara naște și rămâne Fecioară. Și avem o informație explicită, directă a Scripturii că fecioria Maicii Domnului este una veșnică. Nu mai există o altă informație directă, explicită, care să trateze acest subiect. Trupul Maicii Domnului este un templu pecetluit pe vecie, după naștere, de lumina lui Dumnezeu care se sălășluiește în aceasta. Lumina lui Hristos de pe Tabor este și în Născătoarea de Dumnezeu, prin sălășluirea Fiului, făcând-o *Purtătoare de Dumnezeu și Veșnic Purtătoare de Dumnezeu*, mai mare ca toți dreptii Vechiului Testament, care au purtat pe Dumnezeu, Fecioara fiind în rândul dreptilor prin purtarea aceluiași Dumnezeu, dar într-un chip mult mai mare și într-o slujire mult mai ridicată decât toți aceștia.

Protestantismul trebuie să vadă în Născătoarea de Dumnezeu ceva care întrece fiecare drept al Vechiului Testament, tocmai prin girul adus de purtarea lui Dumnezeu în trup, purtare care este

cu mult mai mult decât au putut duce toți dreptii Vechiului Testament, niciunul neavând parte de descoperire și apropiere de Dumnezeu, precum Fecioara.

Hristosul protestant nu mai are nimic dumnezeiesc în El, chiar și nașterea lui dumnezeiască fiind anulată, transformată într-o naștere în serie, amestecată între altele. Doar Hristosul protestant suferă această defăimare adusă de protestanți propriului lor Hristos. Protestanții și-au creat un Hristos protestant, născut într-o familie care pare că nu avea decât singurul scop crearea de prunci. Și preferă să aibă un astfel de Hristos protestant, născut astfel. Dacă ei doresc și și-au creat un astfel de Hristos, ce putem spune este că Hristosul ortodox este născut din Pururea Fecioara Maria, Născătoarea de Dumnezeu, cinstită de întreaga Biserică pentru cinstea dăruită ei de Fiul Său și pentru ajutorarea adusă continuu Bisericii. Hristosul ortodox nu este precum cel protestant.

Ce propune protestantismul în Hristos, în frații trupești aduși Acestuia, este o interpretare derizorie, în care Hristos își ia toți frații și surorile mai mici cu Sine, în unele locuri unde merge, ajungând un frate mai mare cu cel puțin 6 frați și surori după Sine, aceștia nefiind la vârsta la care să îl urmeze în astfel de acțiuni. Dacă Hristos avea 30 de ani la începutul propovăduirii, atunci frații și surorile (în viziunea protestantă) ar fi trebuit să fie foarte tineri, o adunare de tineri și adolescenți care apare din când în când alături de mama lor. Imposibil de acceptat această imagine protestantă a lui Hristos, în care Hristos este însoțit de un grup mare de adolescenți și tineri care ar fi, după protestanți, frații și surorile lui. Și nu este relatată astfel de Scriptură.

Hristosul protestant este adus într-un derizoriu în care este fratele mai mare într-o familie foarte numeroasă, în care Iosif nu mai este, și ar trebui, conform legii, să își sprijine mama și frații, iar El este la propovăduit, uitând de responsabilitatea de susținere a familiei numeroase din care face parte. Și Hristosul protestant pleacă la propovăduire însoțit de o adunare de adolescenți și tineri.

Iar Fecioara Maria îl însoțește la propovăduit, când acasă are o familie numeroasă de îngrijit.

Un argument fundamental al imposibilității existenței unor frați și surori este că ***Hristos Însuși nu îi menționează ca informație directă, explicită.***

Hristos însuși aduce o menționare explicită a familiei sale lumești, ***a statusului Său familial*** – aduce o teologie despre familia Sa pământească. Cumva este una din primele dimensiuni la care trebuie să ne uităm teologic pentru a valida această afirmație. Nu recunoaște și nu precizează că ar avea frați, nu recunoaște pe niciunul dintre aceștia, ignorând deplin, conform protestantismului, propria familie. Iar această necunoaștere din partea lui Hristos a propriei Sale familii, în varianta propusă de protestantism, familie directă, naturală, este un argument explicit în care avem o informație directă, explicită, de la Hristos, cum că nu este posibil să fi avut real frați și surori și că termenul de „frați și surori” este unul generic, pentru a arăta rudenia. Și Hristos are grijă de fiecare dată când este precizat greșit statusul Său familial să îl corecteze: în templu spune clar că Iosif nu este tatăl Său, când este întrebat despre frați și surori spune cine sunt aceștia, pe cruce are grijă de Născătoarea de Dumnezeu, fiind singurul fiu al acesteia.

Avem de la Hristos Însuși o informație explicită pe această temă, legată de starea lui familială, când, pe cruce, își încredințează mama unui străin (Apostolului Ioan, care nu era parte din familie), pentru a împlini porunca cinstirii părinților. Avem informație explicită, directă, de la Hristos Însuși, asupra acestei situații. Poziționarea familială pe care Hristos o face în cuvintele Sale este explicită: nu are frați, și menționează explicit o situație în care își împlinește obligația legală de a avea grijă de mama Sa, în crucificarea Sa. Față de Născătoarea de Dumnezeu, menționează un unic fiu, când este pe cruce, după ce Apostolul Ioan este încredințat acesteia ca fiu, folosind un singular care arată că va fi unicul fiu al acesteia,

în continuare. Față de Iosif menționează în templu cine este Tatăl Său, față de Născătoarea de Dumnezeu o menționează drept mamă, iar pe cruce ne arată cum din poziția de unic Fiu, se îngrijește de părinții Săi, pentru a primi ajutor și cinstire, pentru împlinirea poruncii legii. Adică Hristos precizează în toate dimensiunile care este statusul Său familial. ***Este cumva cea mai clară și corectă poziționare pe subiect, făcută chiar de Hristos în afirmații explicite.***

Există o poruncă în lege care clarifică dacă Hristos a avut frați sau nu. Porunca cinstirii părinților trebuie înțeleasă ca o poruncă a îngrijirii de părinți. Hristos, dacă ar fi avut frați, ar fi fost eliberat de această poruncă, datorită existenței acelor frați care ar fi avut grijă de mama Sa. Singurul mod în care Hristos avea obligație în fața legii pentru această poruncă era dacă era singurul fiu. În acest caz, El, pe cruce, împlinește obligația legii de a avea grijă de mama Sa, fiind singurul fiu al acesteia, fiind singurul care putea să o sprijine. Este o poruncă în lege sprijinirea părinților, mai ales că Fecioara Maria era singură, fără ajutorul lui Iosif. Pe cruce, Hristos se îngrijește de mama Sa, să fie luată în grijă de un Apostol. Existența acestei obligații și porunci în lege clarifică de ce Hristos se îngrijește cu atâta considerație de mama Sa. Ca împlinire desăvârșită a legii. Dacă ar fi avut frați și surori, atunci formula folosită de Hristos ar fi trebuit să fie alta, și să o lase pe Fecioara Maria în grija acestora, mai ales că obligația aceasta, conform legii, revine familiei. Hristos nu putea schimba legea, ci trebuia să o împlinească, altfel ar fi fost călcător de lege.

Noțiunile de fiu, unicitate, legate de mama Sa, sunt aduse de Hristos pe cruce, când spune că Născătoarea de Dumnezeu primește un alt fiu în locul Său. Ce căutăm sunt aceste două noțiuni și informații venite în acestea, noțiunea de fiu și noțiunea de unicitate, aduse explicit de Hristos într-un context, pentru mama Sa. Sunt singurele informații care îndeplinesc acel criteriu de a conține explicit noțiunile necesare pentru discuție, noțiunea de fiu și de

unicitate, legate de mama Sa, dar și spuse de Hristos. Hristos folosește pe cruce un singular, *fiul*, pentru a arăta că există un singur fiu, și nu o familie.

De ce protestantismul ridică atât de puternic discuția despre presupusa căsătorie a Maicii Domnului, decât ca să o defăimeze? Ce fel de teologie este aceasta care caută păcatul altuia, care inventează păcate, căutând ceva ce nu există? Chiar în teologie, protestantismul a ajuns să verifice starea familială a celor din Scriptură, să o caute în Scriptură pentru a vedea dacă îi cinstește? Așa își construiește cinstirea protestantismul, verificând statusul în căsnicie în Scriptură pentru cei pe care îi cinstește? Este acesta tiparul și teologia Scripturii pentru cinstire? Verifica Scriptura starea familială a tuturor celor din Scriptură și apoi decide pentru cinstirea lor? Și pentru ceilalți din Scriptură, cum face protestantismul, pentru că nu are suport pentru o astfel de abordare? De ce aplică doar aici acest „argument de status familial” și în alte părți nu vede acest lucru?

În creștinism, nu am fost învățați să căutăm păcatele altora pentru a-i defăima. În Ortodoxie nu se practică așa ceva. Din păcate, protestantismul nu știe decât să se uite la păcatele altora și să defăimeze. Extinzând argumentul protestant pentru necinstirea altora, pe baza căsătoriei și a unui status familial, la toți cei din Scriptură, ajungem cu o Scriptură defăimată total, în care cu toții au păcătuit și nu trebuie cinstiți, pentru argumentul statusului familial. Protestantismul, prin această abordare, defăimează pe toți din Scriptură care și-au dus viața în căsnicie binecuvântată, pe drepti, pe sfinți, pe proroci, pe apostoli, dintre care au fost mulți căsătoriți – întreg Vechiul Testament, de fapt. Și toți aceștia intră în aceeași categorie, a celor cu viață familială, care, la fel ca Născătoarea de Dumnezeu, nu sunt relevanți teologic în protestantism, deoarece nu respectă condiția protestantă de cinstire, bazată pe căsătorie și presupusa viață în căsătorie. Foarte grea imaginea adusă de protestantism Scripturii și celor afectați prin extinderea logicii

protestante asupra Născătoarei de Dumnezeu celor din același context vechi testamentar.

De ce protestanții văd doar ce este aparent rău, ce pare rău, dar nu văd ce este bine? De ce își imaginează un rău și o defăimare, în loc să asume o curăție și o cinste? De ce nu pot ieși din acest mod de a vedea și căuta doar rele, și nu pot găsi cele bune? De ce au găsit un singur cuvânt care aduce numai discuții rele, dar paginile scrise pentru cinstire nu sunt văzute de protestanți? Este o orbire protestantă deplină în fața nenumăratelor pagini de cinstire, o vedere a unui singur cuvânt care aduce o ipoteză necinstire indirectă, dar o ignorare a nenumăratelor pagini despre cinstirea Născătoarei de Dumnezeu.

Ce propune protestantismul a fi dedus indirect din două cuvinte, „frații” și „surorile”, adică o poveste cu o deplină necredibilitate, în care apare o poveste necredibilă a unei familii numeroase, este în dezacord cu informația directă biblică pentru subiect. Nu se poate accepta acest fir narativ suplimentar, dedus indirect de protestanți.

Pe scurt, protestantismul ignoră informația biblică directă, explicită, informație într-o evidență cantitativă mare cât un munte, ignoră toate tipurile de argumente existente legate de cinstirea Născătoarei de Dumnezeu (informație directă, tipologie, informație cantitativă, prezență lângă tronul dumnezeiesc, prezență lângă persoanele biblice importante ale mântuirii neamului omenesc, statusul familial explicat de Hristos, imposibilitatea acceptării unui fir narativ a unor frați și surori), un fel de ignorare a unui munte uriaș de dovezi de cinstire, pe care protestantismul nu poate să îl vadă deoarece se uită la un cuvânt-bârfă, care aparent aduce Născătoarei de Dumnezeu o lipsire de această cinstire. Ar trebui să întoarcă privirea și la argumentele care există de fapt în Scriptură, la muntele de cinstire adus de Scriptură Născătoarei de Dumnezeu, și să accepte că atunci când în Scriptură scrie „binecuvântată ești tu între femei”, și când Scriptura repetă în nenumărate locuri

această frază, atunci și ei ar trebui să facă ce spune Scriptura și nu ce spun pastorii care defăimează pe Născătoarea de Dumnezeu.

Strategie de argumentare. Pentru a avea o claritate mai mare la nivelul argumentării, adaug și un tabel cu strategia diferită de argumentare în protestantism și Ortodoxie.

Protestantism

Premise informaționale:

1. Informație forțată semantic și contextual, necoroborată (pare directă, dar este de fapt forțată semantic și contextual, necoroborată), găsită într-o formulare izolată
2. Ignorare orice informație directă pe subiect (Ortodoxă)
3. Refuz absolut al coroborării pentru claritate contextuală
4. Ignorare categorii argumente, în tipologie, în omniprezență, contextuală.

Tipologii argument

1. Argument de defăimare, secundar, indirect, de ordin doi
2. Refuzul coroborării întregii informații pe subiect
3. Ignorare orice alt argument.

Ortodoxie

Premise informaționale:

1. Informație directă, explicită, coroborată (cinstirea explicită, „binecuvântată ești tu între femei”, „roaba Domnului”, din Vechiul Testament, altele)
2. Informație cantitativă (prezentă în tot parcursul

Scripturii)

3. Consecințe directe, indirecte, coroborare informație.

Tipologii argument

1. Argumentul direct, explicit, primar, de ordin unu - informație directă, coroborată în unitate
2. Consolidare argument direct prin informație cantitativă
3. Consolidare argument în tipologie (toate persoanele noului testament cinstesc pe Născătoarea de Dumnezeu, îngeri, profeți, Hristos)
4. Consolidare argument în autoritate (persoanele care cinstesc pe Născătoarea de Dumnezeu sunt îngeri, Hristos, profeți)
5. Argument direct, explicit, compus, al statusului familial adus de Hristos
6. Argumentul obligației cinstirii Născătoarei de Dumnezeu, a părinților, venit din împlinirea Legii de către Hristos
7. Argumentul cinstirii și slujirii unui tron dumnezeiesc în Hristos, de către Fecioara Maria și Iosif
8. Argumentul menționării explicite a Născătoarei de Dumnezeu ca „*roabă*” a Domnului, și a rolului de „*protector*” avut de Iosif, venit din călăuzirea indirectă de către înger a acestuia pentru protejarea pruncului
9. Argumentul neviabilității unei căsătorii cu cel puțin 7 copii minori și a prezenței unei familii numeroase ieșite toată la popovăduit, alături de Hristos
10. Argumentul neviabilității unui fir narativ și a consecințelor bizare și nepotrivite a existenței mai multor frați și surori
11. Altele.

Este suficient să arunci o privire pe strategia diferită de argumentare, pentru a înțelege abordarea radical diferită între Ortodoxie și protestantism, dar și antiteza adusă de protestantism Ortodoxiei pe acest punct. Protestantismul ignoră informația biblică directă, explicită, cantitativă, pe subiect, și forțează un singur pasaj, pentru a extrapola un argument de defăimare. Cred că pentru cinstirea Născătoarei de Dumnezeu, Scriptura aduce cea mai largă categorie de argumente posibile și tipuri de informații, fiind un exercițiu larg intern Scripturii de argumentare.

Concluzii. Teologia ortodoxă spune: „Cinstirea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu e mai presus de a tuturor sfinților și de a Heruvimilor și Serafimilor. Într-adevăr, ca Maică, ea e mult mai apropiată de Fiul ei decât sunt sfinții, „prieteni” Lui. Dogmatica a stabilit trei puncte principale privitoare la Maica Domnului, toate în legătură cu Dumnezeirea Mântuitorului: calitatea ei de Născătoare de Dumnezeu, pururea fecioria ei și cinstirea mai presus de a tuturor creaturilor văzute și nevăzute.”¹⁰⁶

„În chip minunat, Scriptura este cea care ne învață cum să o numim pe Fecioara Maria: „Și s-a umplut de Duh Sfânt Elisabeta și a strigat cu mare glas și a zis: *Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecei tale. Și de unde mie aceasta, ca să vină la mine **Maica Domnului** meu?*” Luca 1,41-43. Iar pentru cei care vor să deosebească adevărul de minciună și credința de necredință, Duhul Sfânt ne lasă prin Fecioara Maria o profeție uimitoare: „*Căci, iată, de-acum mă vor ferici toate neamurile*” Luca 1.49.”¹⁰⁷

Maica Domnului este înconjurată în Evanghelie de cele mai mari personalități ale Scripturii și cinstită direct, explicit și în tipologie, aceasta fiind unica informație directă, explicită și în tipologie. Doar astfel apare *Maica Domnului în Evanghelie*, și nu

¹⁰⁶ Prof. N. Chițescu, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, Vol. 2, p. 148.

¹⁰⁷ Ierom. Visarion Moldoveanu, *Rătăcirea Penticostală*, p. 94.

există nicio scenă în care să nu apară alături de sfinți, profeți, drepți, îngeri, magi, apostoli, fiind de fiecare dată peste aceștia în cinstire și cinstită explicit și în tipologie. Este uimitor că toți cei care se întâlnesc cu Născătoarea de Dumnezeu, aproape în fiecare imagine apărută, în fiecare situație din Evanghelie, ajung să o cinstească în mare bucurie, o bucurie și uimire a întregii Scripturi în fața Născătoarei de Dumnezeu. Aproape fiecare scenă în care apare Născătoarea de Dumnezeu este una de cinstire a acesteia. Nu există așa ceva în Scriptură față de altcineva.

Născătoarea de Dumnezeu este cu adevărat *preafericită de toți din Scriptură, de fiecare dată când cineva se întâlnește cu ea*, anunțând și vestind Bisericii preamărirea acesteia. Și la fel face și Biserica, cinstind-o de fiecare dată, la fel cum au făcut-o toți cei din Scriptură, la fiecare întâlnire cu aceasta. Prin acestea este arătată peste orice drept și sfânt al Vechiului și Noului Testament, niciunul neavând o asemenea putere, cinstire și recunoaștere din partea umanității și cerului.

Nimeni dintre sfinți și drepți nu primește atâta cinstire precum Născătoarea de Dumnezeu în Scriptură. Născătoarea de Dumnezeu este într-o zonă și ridicare unică și specială de cinstire, de care nimeni în Scriptură nu se apropie. Nicio personalitate a Scripturii nu primește atâta cinstire și binecuvântare precum Născătoarea de Dumnezeu. Și există un act continuu săvârșit de tipologie arătată de cinstire față de aceasta, preluat și continuat de Biserică în acest mod, ca în Scriptură.

11. CINSTIREA ICOANELOR

Trebuie să înțelegem poruncile din Vechiul Testament, a neidolatriei, dar și în Noul Testament, ființa Duhului Adevărului, ca asumare de către om a adevărului și a identității divinității. Nu are legătură cu icoanele sau cu alte obiecte prin care Dumnezeu și divinitatea sunt cinstite, ci are legătură, în special, cu identitatea adevărată a lui Dumnezeu. Un idol este un vițel de aur, cum este arătat în Scriptură, nu o reprezentare a chipului lui Hristos, care este o imagine simbolică, și este normal să fie cinstită, așa cum fiecare își amintește de cei dragi prin fotografii, prin imagini.

Problema idolatriei nu are de-a face cu cinstirea lui Dumnezeu în icoane. Protestanții nu fac diferența între stabilirea corectă în icoane a identității teologice a lui Dumnezeu și a informației teologice din icoană și cinstirea lui în materie, falsificând învățătura ortodoxă și afirmând că ortodocșii creează, în materie, alte divinități, numite de protestanți idoli.

Legitimitatea cinstirii în materie a lui Dumnezeu este dată în Vechiul Testament, în chivotul și templul Vechiului Testament, *în care cinstirea era transferată din materie către Dumnezeu. În materie (chivot, templu, reprezentări sfinte ale îngerilor) erau cele despre Dumnezeu care identificau unic și erau în legătură cu unicul Dumnezeu (având cele despre Dumnezeu), și nu cu alți idoli, identități teologice divine, însuși harul Lui sfințind materia, făcând-o vrednică de cinstire. Materia este acoperită, atinsă și sfințită de Acesta, Dumnezeu fiind și în materie, prin sfințirea acesteia. Dumnezeu a legitimat (templul Vechiului Testament), dar a și instituit ca practică cinstirea Lui și în materie. Protestanții nu numai că nu aduc această cinstire, dar o și combat, în mod greșit. Ca o consecință a acestui fapt, protestantismul este în ilegalitate de practică a celor lăsate de Dumnezeu. Protestantismul combate ce este lăsat de Însuși Dumnezeu, istoric, ca practică, și nu practică ce Dumnezeu Însuși a instituit. Tot ce este legat de cinstirea divinității în icoane este de fapt o*

teologie a identității divinității, cuprinsă și în forme vizuale.

„Dacă icoanele sunt atât de importante, cum de nu le găsim în Scriptură? De fapt le găsim în Scriptură - și încă în multe locuri! Observați cât de frecvente erau ele în Cort și apoi în Templu. Existau imagini de heruvimi: pe chivot (Ieșire 25.18), pe perdelele din Cort (Ieșire 26.1), pe perdeaua din Sfânta Sfintelor (Ieșire 26.31), doi heruvimi în Locul Sfânt (I Împărați 6.23), pe pereți (I Împărați 6.29), pe uși (I Împărați 6.32), pe alte lucrături din Templu (I Împărați 7.29,36). Existau deci icoane încotro îți întorceai ochii.

Chiar dacă admitem că icoanele sunt un fel de Scriptură, unde era scris evreilor să le venereze? Scriptura poruncea evreilor să se închine înaintea chivotului, care avea pe el imaginea a doi heruvimi. În Psalmul 99.5, se poruncește: *„Înălțați pe Domnul Dumnezeul nostru și vă închinați înaintea așternutului picioarelor Lui, căci este Sfânt!”*. Să observăm că aici cuvântul „închinare” este același cu cel folosit în Exod 20.5, unde ni se poruncește să nu ne închinăm la idoli. Ce este *„așternutul picioarelor Lui”*? În I Paralipomena 28.8, David folosește această expresie referindu-se la Chivotul Legământului. Psalmul 99 (98 în Septuaginta) începe cu imaginea Domnului care *„șade pe heruvimi”* (98.1) și sfârșește cu îndemnul de a ne închina pe muntele Lui cel Sfânt - ceea ce întărește faptul că în acest context se referă la Chivotul Legământului. Această frază re apare în Psalmul 131.7, unde este precedată de: *„Iată am auzit de chivotul legii; în Efrata l-am găsit, în țarina lui Iaar. Intra-vom în locașurile Lui, închina-ne-vom la locul unde au stat picioarele Lui”* și este urmată de chemarea *„Scoală-Te Doamne, întru odihna Ta, Tu și Chivotul sfințirii Tale!”* Este interesant că această expresie este folosită în slujba din biserică referitor la Cruce și legătura nu este întâmplătoare - pentru că pe Chivot, între heruvimi, se afla capacul ispășirii, peste care era stropit sângele jertfelor pentru păcatele poporului

(Ieșire 25.22, Levitic 16.15).”¹⁰⁸

Actul de sărutare a icoanei nu este o recunoaștere ca zeitate nouă a lemnului, așa cum afirmă protestanții, este doar cinstire factuală a lui Dumnezeu, prin ce avem la îndemână în materie și afectivitate față de tot ce este legat de Dumnezeu. Așa cum cineva, când îi sărută pe cei dragi, nu se presupune că se închină lor ca zeități sau divinitate, și nici că le acordă acest atribut, nici noi, ortodocșii, când cinstim icoanele, nu le transformăm în identități divine și nu ne închinăm lor (lemnului), ci realizăm un act de cinstire a divinității, a lui Dumnezeu, însă în materie și prin materie, act cu totul centrat pe divinitate, dar prin materie, pentru că noi suntem și materie, și în materie.

În cazul cinstirii icoanelor, protestanții nu fac diferența între problema identității teologice, actul cinstirii divinității din identitate, care sunt distincte, separate în sine, deși apar în același context. Discuția despre cinstire aduce noțiunile de identitate, Persoană, cinstire, materie, împreună, și acestea trebuie corect relaționate între ele, nu cum forțează protestanții erori în înțelegerea ortodoxă. Protestanții transformă neînțelegerea problemei cinstirii într-o problemă de identitate teologică, folosind o retorică și o argumentare neștiințifice și neteologice. Aceeași metodă de argumentare o găsim în multe alte probleme și retorici protestante, în care se amestecă noțiuni și se face transfer de consecințe între ele, obținându-se rezultate după dorința lor.

Protestanții afirmă că *o icoană este un idol* datorită reprezentării de imagini și imposibilității închinării folosind mijloace materiale. Afirmatia este o eroare intenționată pentru că:

1. *Identitatea teologică a divinității* reprezentate în icoană este divinitatea creștină. Identitățile menționate în Scriptură

¹⁰⁸ Ierom. Visarion Moldoveanu, Bogdan Mateciuc, *Ereziile Apusului, Despre Protestantism și ispitele raționalismului creștin*, Vol. 2, Ed. Vicovia, Bacău, 2007, pp. 259-260.

- pentru idoli nu sunt legate de Dumnezeu și produc cu adevărat idolatrie, acte de închinare către dumnezeu străin. Icoanele aduc pe om la Dumnezeu, într-o formă unică și facilitează cinstirea corectă.
2. Raportarea și poziționarea față de divinitatea cuprinsă în identitate sunt de cinstire.
 3. *Cinstirea* față de divinitate se face prin diferite forme asupra divinității din identitatea teologică și prin icoane. Ortodoxia afirmă: „Această prezență este asigurată de binecuvântarea icoanei, care *stabilește o legătură între icoană și prototipul său, între ce e înfățișat și înfățișarea lui.*”¹⁰⁹
 4. *Materia* cuprinde cele despre divinitate și este atinsă, sfințită de aceasta, acoperită de harul divin, cinstirea divinității primind legitimitate în materie, în care Însuși Dumnezeu și cele despre El sălășluiesc.
 5. *Icoana* (care prezintă omului identitatea divină, într-un mod pe care omul îl poate înțelege) trebuie respectată, conținând cele despre Dumnezeu; însă avem față de ea și un raport real de cinstire în sine, ca materie care poartă pe Dumnezeu, harul Său, fiind sfințită de har prin atingere de Acesta, fiind materie sfințită, cinstind pe Dumnezeu Însuși în materia pe care El o sfințește și în care este. „Icoanele au fost definite ca locul unei prezențe harice; pe când Euharistia este însăși această prezență, icoana este locul ocupat de o prezență, dar în chip haric.”¹¹⁰
 6. *Necinstind icoana*, protestanții îl necinstesc pe Dumnezeu Însuși pentru că icoana este un depozit vizual al celor despre Dumnezeu, este informație cuprinsă vizual despre divinitate, dar este și păstrătoare a harului Acestuia, a Lui.

¹⁰⁹ Prof. N. Chițescu, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, Vol. 2, p. 151.

¹¹⁰ Prof. N. Chițescu, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, Vol. 2, p. 151.

Se forțează în acest caz de către protestanți cinstirea materiei lemnului (de către ortodocși) și nu cinstirea divinității creștine în sine, dar și crearea unei noi identități teologice a lemnului, protestanții falsificând identitatea recunoscută de ortodocși și inventând una nouă, a lemnului, pentru a putea argumenta crearea unui „idol”, falsificând, prin retorică, identitatea recunoscută de ortodocși. De fapt nici nu există vreun idol legat de icoană, pentru că Ortodoxia nu aduce vreo identitate nouă legată de icoană, pentru a putea vorbi de idoli.

Reprezentările divinității în materie, ale lui Hristos întrupat, sunt și posibile, și de dorit, iar acestea ne ajută în actul de cinstire, pentru că văzul este principalul organ de simț și cel mai important al omului. În Hristos este o primă icoană a lui Dumnezeu, primind și văzând cu toții pe Dumnezeu Însuși. Extrapolarea icoanei la sensul de „idol” este o inducere intenționată în eroare de către protestantism a propriilor credincioși, falsificând învățătura ortodoxă. Protestantii falsifică învățătura ortodoxă asupra închinării la icoane.

Ce este o icoană? O icoană este informație vizuală despre Dumnezeu, despre Scriptură. Este cuvântul lui Dumnezeu, pictat. Este sfințită prin harul lui Dumnezeu. Scriptura este informație textuală, icoana este una vizuală. Icoana este un mecanism vizual, diferit, de cuprindere a informației sacre. Ambele sunt legate de Dumnezeu și exprimă identic același lucru - sunt aceeași informație (identitate teologică, cuprindere de informație). Și sunt folosite egal, în acte de cinstire, dar și teologice, atât asupra Scripturii cât și asupra icoanei. Ortodoxia afirmă: „Izvorul icoanelor este identic cu acela al învățăturii dogmatice, adică Descoperirea dumnezeiască și, adeseori, revelațiile particulare.”¹¹¹

O icoană este un instrument teologic vizual, necesar. O icoană este unirea vizuală între materie și cuvântul lui Dumnezeu, între materie și informație, pentru bucuria și fericirea tuturor

¹¹¹ Prof. N. Chițescu, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, Vol. 2, p. 152.

credincioșilor. ***Este pentru sădirea și scrierea mai ușoară în mintea omului a celor despre Dumnezeu.*** Este pentru a primi bucuria celor viitoare, celor dumnezeiești, și prin lumina ochilor, unul din darurile cele mai mari primite de om. Este pentru ca bucuria Cuvântului lui Dumnezeu să fie deplină, și pentru minte, și pentru suflet, și pentru lumina ochilor. Este pentru sădirea cuvântului în suflet, prin intermediul ochilor. Este pentru a sădi în suflet tot ceea ce o imagine reușește să sădească, iar cuvântul scris nu reușește deplin. Este pentru a transmite mai puternic informația din Scriptură omului, pe toate canalele deschise de Dumnezeu în firea omului. Este pentru a folosi tot ce ne-a dat Dumnezeu pentru a-l privi: rațiune, simțire, auz și văz. Este pentru ca văzul să desăvârșească în suflet tot ceea ce auzul și mintea au primit din textul scris și transformat în imagini. Și cu atât mai mult este necesară pentru Scriptură, pentru ca aceasta să fie sădită deplin în sufletul omului: „În sfârșit, sfintele icoane își legitimează rostul lor prin nevoia de concret a omului, ființa trupească și sufletească, în același timp.”¹¹²

De ce le cinstim pe amândouă (icoana și Scriptura)? Datorită informației sacre prezentate în amândouă. Datorită conținutului evanghelic despre Dumnezeu. Aceeași informație din Scriptură este prezentă vizual, în icoane. Icoana nu poate fi ruptă de semnificația ei care vine din informația cuprinsă. Icoana ajunge să fie la fel precum este Cuvântul lui Dumnezeu, cuprinzând Chipul acestuia, identitatea acestuia, cele despre El, aceeași informație pe care o avem în textul sacru. În Biblie. Este o altă formă a Bibliei, în care informația este exprimată vizual, pentru ca omul să vadă și să înțeleagă mult mai ușor sacrul și divinul. Este Biblia pictată.

Ortodocșii, având icoane în permanență alături de ei, poartă informația Scripturii și chipul lui Hristos cu ei. Ortodocșii au și ei Scriptura în permanență cu ei, în icoane, și asta cu mult mai mult decât protestanții. Ceea ce protestanții invocă legat de Scriptură, Ortodoxia a adoptat istoric, în icoane, care sunt fragmente de

¹¹² Prof. N. Chițescu, *Teologia Dogmatică și Simbolică*, Vol. 2, p. 153.

Scriptură transpuse vizual (pe care ortodocșii le țin în permanență cu ei, încă de la începutul creștinismului).

Definirea idolului este prin raportare la identitatea teologică și nu atât la reprezentarea în materie. *Identitatea teologică a divinității* este principalul lucru care *dă autenticitate închinării și actului de cinstire*. Cinstirea este eminentemente un act al minții, de poziționare față de cineva. Cinstirea în materie a divinității este îndreptată către divinitate, mintea căutând divinitatea și nu materia, în acest act, și asumându-și cinstirea față de divinitate, iar materia fiind asumată ca material, mijloc în cinstire. Pericolul înțelegerii greșite a unei icoane, existent istoric, prevenit istoric de Dumnezeu, nu există astăzi, ca să putem adopta aceeași discuție despre prevenirea înțelegerii greșite a icoanelor. Dumnezeu arată pentru fiecare timp o măsură corectă a lucrurilor, iar astăzi trebuie să asumăm măsura corectă a unei icoane, prin înțelesul și folosul ei deplin și nu prin posibilitatea de abuz existentă istoric, care în creștinism nu a existat.

Protestanții sunt exact în greșeala pe care o condamnă. Comuniunea protestantă cu alte duhuri poate fi asumată unei *idolatrii teologice* prin înșelare și este condamnată explicit în porunci: *să nu ai alt Dumnezeu* (adică să nu fii în comuniune cu alt dumnezeu și cu o identitate teologică greșită). Pentru că nu declarația personală (protestantă) asupra existenței lui Dumnezeu, ci comuniunea în sine cu duhurile protestante este corpul comuniunii și al credinței protestante. Iar legitimitatea cultului vine din legitimitatea comuniunii, care legitimează și teologia.

Idolul este legat de identitate și de comuniune nelegitime. Dacă protestanții cred că un idol este doar o statuie sau o icoană, înseamnă că s-au depărtat de înțelesul conceptului. Orice nu are identitatea lui Dumnezeu și este și o comuniune cu alte duhuri este, în sine, de o gravitate deosebită, condamnată de Dumnezeu în mod explicit și nu neapărat un idol ca obiect material. Explicațiile simpliste, protestante, asupra idolilor ca statui și icoane sunt nepotrivite, în cel mai bun caz. Ei sunt deplin în greșeala pe care o condamnă, într-o

greșeală de o gravitate deosebită. O greșeală istorică, la care nu sunt atenți, o cădere istorică din comuniune (moștenită din catolicism) și intrare într-o altă comuniune, nelegitimă, prin modificarea deplină a identității teologice istorice a divinității. Problema protestanților este că ei se închină acestei alte comuniuni.

Este foarte important de explicat în sine teologia duhurilor, de ce apar duhurile, care este motivația apariției lor atât de puternică în anumite culte. Dumnezeu este, în timpul istoriei, întotdeauna prezent, viu, iar teza teologică autentică are obligatoriu proprietatea de a fi istorică, de a fi în istorie, oricare teză ar fi (catolică sau ortodoxă). Protestantismul este creat ca o antiteză istorică, ca un protest deplin față de teza teologică istorică. Protestantismul este o antiteză istorică a creștinismului.

Ieșirile grave din identitate sunt condamnate întotdeauna în teologie și în Evanghelie de Hristos, ca fiind *hulă sau blasfemie*. Aceasta este o ieșire gravă din identitate, care aduce o condamnare în sine, este o hulă împotriva Duhului Sfânt; dar, în același timp, aduce drept consecință alipirea de duhurile hulitoare, care sunt duhurile ce blasfemiază și hulesc pe Dumnezeu. Acestea primesc pe oricine se alipește lucrării lor. Din acest motiv, teza protestantă, creată ca o teză antitetică tezei istorice teologice creștine față de teza teologică a Dumnezeului istoric, ajunge să fie un mijloc deplin de alipire de duhurile care hulesc pe Dumnezeu. Ruperea de Dumnezeu, dar și invocarea, chemarea acestor duhuri, prin *blasfemie*, este motivul pentru care protestantismul are o mistică antitetică celei istorice ortodoxe și este în sine o antiteză a creștinismului istoric, din toate punctele de vedere.

12. CONTRIBUȚIA ÎN COMUNITATE. ZECIUALA

Adaug un tabel care arată punctele principale în discuția despre contribuția în comunitate și problemele în dialogul inter-confesional.

Noțiunile și conceptele în discuție: participare, model de participare, model normat, model situațional, prescrierea participării în noul și vechiul testament.
Punctele de subliniat în discuția despre contribuția în comunitate: <ol style="list-style-type: none">1. Conceptul de <i>participare</i> legat de un model de participare2. Modele de participare în comunitate, vechi testamentar, <i>normat</i>, și nou testamentar, hristic, <i>situațional</i>3. Ce model aplicăm în Legea iubirii4. De unde vine dificultatea de asumare a acestui concept.5. Fundamentarea biblică6. Integrarea în sistemul teologic ortodox și asimilarea în Biserică.¹¹³
Obiecții/probleme în dialog: <ol style="list-style-type: none">1. Ignorarea existenței conceptului de participare situațională în noul testament2. Forțarea autorității vechiului testament, datorită invocării prezenței unei norme explicite, și neînțelegerea modelului nou testamentar.

¹¹³ Cum a fost problematizată de Sfinții Părinți, istoric, în ordinea istorică, la nivel de noțiune, concept. Normarea în Sinoade, sau altfel, în Biserică, a subiectului. Integrarea și omniprezența în unitate, în imutabilitate și transcendență a conceptului în Biserică, drept adevăr veșnic, imutabil, ca dogmă. Dogmatizarea pentru concept.

1. *Conceptul de participare.* Participarea este fundamentală în orice lege. Ca exemplu inițial, în legea veche, este normată într-un procent, exemplu pedagogic de participare și mecanismul pe care acea comunitate îl putea duce – un mecanism sustenabil al comunității evreiești. Dar participarea nu este un mecanism fix, normat, ci un mecanism situațional. Fiecare situație are nevoie de o participare într-o măsură care nu poate fi normată fix. Viața are nevoie de o fundamentare a unui principiu de participare (generic), nu de o normă fixă pentru venituri, de o taxă. De aceea, de la Hristos avem *modelul samarinean de participare* și nu taxa samarineană. Avem un principiu și nu o taxă. Este un principiu fundamental în întreaga comuniune pe care se zidește comuniunea – participă lângă ceilalți în toate ale lor, folosind nevoia contextuală.

Participarea în comuniune prin normă-taxă nu este ceea ce Hristos a spus și nu este ce trebuie să facem în viață. Hristos nu a dat nici cel mai mic exemplu despre taxare, pentru a fi folosit acest model. Nu există suport de la Hristos pentru a gândi acest lucru. Din contra, toate pildele sunt identic în aceeași idee, de folosire a conștiinței, de analiză situațională, toate pildele aduc responsabilitatea individuală în fața fiecărei situații și nu o obligație normată de participare.

Normarea este cu totul altceva decât conștiința în lucrare în iubire față de ceilalți. Viața este un exercițiu de comuniune, nu de reglementare a unui impozit comunional. Între noi nu ne ajutăm normat în 10%. Nu întinzi mâna celuilalt doar 10%. Dragostea interumană, ca extindere a participării normate (cum este asumată în protestantism), nu poate fi cuprinsă în norma de 10%. Hristos a dat două exemple fundamentale pentru participare, cel samarinean și cel lazarcic, în care obligă și fundamentează participarea în nevoia contextuală, și nu norma. Hristos desființează discuția despre normă și arată folosirea conștiinței în fiecare situație.

2. *Modele de participare în comunitate, vechi testamentar, normat, și nou testamentar, hristic, situațional.* Legea care specifica o normă de contribuție în Vechiul Testament este înlocuită, în Noul Testament, cu libertatea conștiinței, corect educate, în iubire, presupunând comuniune, participare, împărtășire, nu atât reglementate ca în modelul vechi, ci lăsate la libertatea conștiinței fiecărui credincios. În Noul Testament, se specifică doar limitele și principiile lucrărilor comuniunii, pentru ca fiecare să poată lucra atât cât poate. Acest lucru desființează prescripțiile Vechiului Testament de tipul zeciuială, care sunt înlocuite cu o lucrare liberă a conștiinței, în care fiecare participă după putere.

Această libertate a conștiinței și a participării este cea judecată la judecata finală, pentru că este o expresie a asumării de fiecare a iubirii. Iubirea nu se asumă prin norme și nu poate fi normată, neavând limite, de aceea limita de zece procente (10%) de participare la comunitate (exercițiul inițial de participare la viața comunității) este necreștinească și ilegală în Noul Testament, în care fiecare, în libertatea de conștiință, participă după cum poate în comunitate. La începutul creștinismului se participa deplin, împărțind averile, iar apoi, în istorie, fiecare după putință.

Mecanismele găsite în protestantism, care impun astfel de limite artificiale de participare la viața comunității, sunt excluse de logica Noului Testament, fiind contrare libertății de conștiință, dar și exprimării libere a iubirii. Deoarece împiedică lucrarea iubirii prin posibilitatea de a da cui dorești și de a aduce situațiilor de viață contribuția ta, fiind obligat, de fiecare dată, de o normă stabilită să îți aduci aportul și contribuția într-o singură direcție, către cult, nema-iaivând posibilitatea, resursele, de a contribui în altă parte.

3. *Ce model aplicăm în Legea iubirii.* Aportul și contribuția reglementate procentual în Vechiul Testament, ca *exemplu de participare normat*, ce trebuia asumat și învățat (și ca exemplu pedagogic inițial, ca mecanism necesar, util comunității, dar și ca fundament

al înțelegerii participării arătate unui popor care atât putea duce), sunt înlocuite în Noul Testament cu un *principiu de aport și contribuție prin conștiință*, în funcție de situație, mult mai pretabil unei culturi universale, care nu mai este localizată și care are nevoie de alte reguli de participare. Acest principiu este *reglementat și specificat în pildele samarineanului milostiv și a săracului Lazăr*, care apreciază situația și își aduce aportul proporțional, după propria conștiință, nu aduce un aport reglementat, care ar fi fost inutil în acea situație. În Vechiul Testament, contribuțiile erau date reglementat, pentru o comunitate și cultură localizate, care putea adopta și păstra aceste principii, utile comunității, fiind date unei întregi comunități.

Aportul normat și aportul prin conștiință-situațional sunt două mecanisme distincte, care nu au aceleași premise. Primul a fost aplicat unei comunități care învăța ce este participarea și care avea nevoie de acest mecanism. Iar al doilea este dat unei comunități universale, care nu poate funcționa prin aport normat (este și o bază educațională), comunitate care are mare nevoie de aport situațional. Și dacă privim cum au fost ele date și cum au fost schimbate, înțelegem clar că au fost date pentru folosul fiecărei comunități în parte, distinct, fiind diferite.

Confesiunile care impun astăzi astfel de reglementări de aport împovăraător și forțat (10% din venituri, precum unele confesiuni protestante), invocând diferite prescripții vechi testamentare, sunt în afara înțelegerii corecte a mecanismelor Scripturii, dar și a logicii omenеști de contribuție și aport în comunitate. Comunitatea socială are deja stabilite mecanisme de participare normate (taxe), iar comunitatea creștină trebuie să stabilească în mod corect limite de participare, conform nevoilor și posibilităților credincioșilor, ținând cont de acestea.

Din păcate, mulți credincioși din diferite confesiuni acceptă prescripțiile date de autoritățile cultice ca fiind „magice, divine” sau date de un „mistic autoritativ”, primind nenumărate citate în sprijinul justificării acestui tip de aport. Aceștia nu înțeleg mecanismele

Scripturii, care propun comunității un grad de contribuție conform unei logici foarte bine așezate de Dumnezeu Însuși, și îl reglementează în diferite moduri și le asumă pe negândite pe cele ale cultului, acestea fiind acoperite de nenumărate exemple și citate, pentru a abuza de credincioși și a-i determina la un comportament și limite de contribuție nefuncționale, dar și în afara Scripturii. Iubirea nu poate fi normată în 10%. A învăța participarea, da, începe cu o propunere inițială, în care înveți să faci bine și apoi îl faci după propria conștiință. Binele se face după propria conștiință, unul face mai puțin, unul își dăruiește întreaga avere, cel sărac dăruiește un singur bănuț, el fiind cel care, în fapt, are nevoie de ajutor.

Dacă se stabilesc limite de participare de către comunitate, pentru folosul comunității, trebuie acceptate și stabilite de întreaga comunitate, după posibilitatea fiecăruia și nevoile comunității, dar nu prin normare justificată incorect.

În Vechiul Testament, este stipulată o limită de participare, o normă, dar nu iubirea deplină. În Noul Testament, omul este învățat conform principiului participării și iubirea, dar și metoda de asumare a participării, în modelul samarinean, în care analiza distinctă a fiecărei situații și participarea conform situației, folosind conștiința și nu norma legii, este modul corect de analiză, abordare și participare situațională. În Noul Testament este exclusă complet participarea normată și nu există ca mecanism nicio practică, nicio mențiune ca practică a comunității, Noul Testament înlocuiește deplin ca teologie, concept și practică mecanismul vechi testamentar specific unei comunități, aducând ca teologie și practică un nou concept de aport situațional, practica nou testamentară.

În pilda samarineanului vedem o normă a legii aplicată de către cleric și de un levit care trec pe lângă o situație de viață, dar nu vor să participe, deoarece norma îi oprea aparent (cel căzut fiind de altă lege). Samarineanul, folosindu-și conștiința, participă la acea situație, conform nevoii, acesta fiind modelul corect de participare la situațiile din jur. Și Hristos ne arată că rigiditatea vechii legi și

rigiditatea în general nu sunt pretabile în viață, că viața este o participare situațională flexibilă și proporțională și nu se poate împlini într-o normă fixă. Hristos anulează, în modelul samarinean, modul incorect de a gândi rigid și arată diferența între cele două paradigme. Iar protestantismul, neînțelegând participarea, rămâne blocat într-un mod rigid de participare, necuprinzând esența învățaturii lui Hristos.

Acest model exclude modul fix de a gândi o situație, un mod combătut în comportamentul preotului și levitului. Hristos combate un mod rigid de a privi o situație, nu doar arată o nevoie de participare. În pilda bogatului nemilostiv se vede o altă cerință de aplicare a participării, în care, deși nu este o situație presantă de viață, totuși trebuie aplicată o minimă participare pentru a nu transforma situația într-una gravă.

Normarea participării și contribuției se poate face prin mecanisme fixe sau prin conștiință; iar conștiința corect educată este mecanismul natural, dar și cel corect de rezolvare a situațiilor de viață, de aceea este explicat simbolic de către Hristos, care arată de nenumărate ori participarea, folosirea conștiinței, aplicarea corectă a unei limite de participare și alte situații în care sunt sesizate diferite cazuri și contexte de participare, fiecare cu un nivel diferit de contribuție, toate având în comun același lucru, participarea, conștiința, limitele de participare.

Hristos aduce în creștinism un concept extrem de important, *folosirea conștiinței și analiza situațională*, și îl arată ca primordial în actul creștin care se judecă prin conștiința fiecăruia, adică aprecierea fiecărei situații. Hristos arată pentru absolut fiecare model evanghelic folosirea conștiinței și judecarea acelei situații folosind conștiința, dar și judecarea fiecăruia pentru că și-a folosit capul, logica proprie, discernământul, judecându-l când a căutat tot felul de scuze nerelevante. Acest lucru este o dimensiune și o informație clară în fiecare pildă. Conștiința este un dar al lui Dumnezeu, care trebuie folosit și asumat corect, iar omul nu se poate ascunde de

responsabilitatea lucrării în conștiință.

Teologia este întotdeauna a participării conștiente și libere, nu a participării normate. Iar prima, în mod normal ar trebui să aibă, și la nivelul ființei umane, rezultate mai bune, omul fiind liber să decidă contextual cât mai bine și nu constrâns în participare. Adoptând modelul vechi testamentar de contribuție, protestantismul refuză să lucreze, din Noul Testament, cele două modele de contribuție, samarinean și lazaric, și împiedică comunitatea protestantă să lucreze corect învățătura arătată de Hristos, credincioșii nemaiputând să ajute și să contribuie acolo unde este nevoie. Nu poți pasa propria responsabilitate a lucrării conștiinței, adică a evaluării corecte a fiecărei situații, în spatele unei norme. Această scuză este explicit combătută în Evanghelie, în mai multe modele în care participanții caută astfel de scuze.

4. *De ce avem dificultatea de asumare a acestui concept?* Deoarece conceptul de participare situațională (din modele de participare lazaric și al samarineanului milostiv) nu este explicat corect de către Ortodoxie ca fiind model situațional de participare, care se ocupă exact de normarea aceleiași probleme pe care Vechiul Testament o adresa în normă. În Noul Testament avem două pilde pentru participare, pilde care ne arată fiecare o situație diferită, una a unei situații deosebite de viață, nevoia de participare situațională în nevoile mari ale vieții, și una a unei nevoi de participare în situațiile comune, mărunte aparent ale vieții. Nu se explică deplin ce presupune de fapt în noua lege acest model de participare, nu se explică deplin conceptul de participare situațională și nu se arată cum acest model suprascrie și este o lege nouă față de legea Vechiului Testament.

Fundamentarea biblică ar trebui să extragă corect noțiunile și conceptele pentru această discuție, pentru a putea dezbate autentic acest subiect, nu pentru a arunca sentințe biblice pentru justificarea unei variante sau a alteia. Pentru că opoziția aici este între

normă și situație, concepte legate de participare, care trebuie extrase precis din fundamentarea biblică, pentru a fi preluate în discursul de comunicare și argumentare.

În momentul în care vezi în disputele pe un subiect diferite fraze și citate biblice, argumente, noțiuni, concepte, e clar că nu s-au înțeles conceptele și că se folosește „autoritatea neînțeleasă” a Scripturii, un citat, dar nu conceptul autentic pe care Scriptura îl conține – e vorba de confuzii păstrate printr-un nivel de citate folosit pentru silogisme. Scriptura este pentru a așeza o autoritate peste niște realități, concepte de viață, este pentru a explica niște situații de viață, nu este pentru a inventa dintr-o autoritate biblică niște reguli greșite de viață. Conceptele și noțiunile dintr-o problemă trebuie enumerate precis, pentru a nu se ajunge la un amestec de fundamentare biblică, extragere de noțiuni și concepte, argumentare.

Teologia ortodoxă are nevoie de o dezambiguizare generală în primul rând, adică o refacere a tezelor pentru claritate, la nivel de noțiuni, concepte și problematizare. În care conceptele și fiecare lucru din fiecare teză să fie exprimat mai clar. Iar peste acestea să se așeze disciplinat fundamentarea biblică. Fără această ajustare generală nu se poate de fapt dialoga. Fiecare teză ar trebui să aibă o parte distinctă de problematizare a noțiunilor și conceptelor.

5. *Fundamentarea biblică.* Am încercat să separ partea de problematizare de partea de fundamentare biblică, pentru a avea claritate mai mare în argumentare. Dacă se amestecă problematizarea cu fundamentarea biblică, atunci conceptele și noțiunile nu sunt clar extrase și se încurcă procesul de problematizare.

Întotdeauna când noțiunile biblice se distorsionează se ajunge într-o opoziție a unor concepte și la alte idei și teze existențiale. În momentul în care structurezi argumentarea separat de fundamentarea biblică a conceptelor, se obține cred un format mai

clar de expunere a argumentului și de prezentare a opozițiilor care apar în argumente.

Pentru fundamentarea biblică a subiectului nu adaug nimic, deoarece cred că este clară la nivel de concepte ale participării, ale modelului vechi testamentar și nou testamentar, dar și a nevoii de a alege prioritar modelul nou testamentar, dificultatea fiind înțelegerea modelului nou testamentar, dar și a precedenței acestuia față de cel vechi testamentar.

6. *Integrarea în sistemul teologic ortodox.* Nu este adăugată pentru acest subiect.

7. *Concluzii.* Zeciuiala face parte din teologia participării, teologie care este reglementată explicit, dar diferit în Vechiul și Noul Testament, în Noul Testament în mai multe modele, samarinean, lazaric, în care participarea situațională, prin conștiință *este legea Noului Testament, care desființează zeciuiala Vechiului Testament.*

Degeaba se invocă zeciuiala Vechiului Testament, dacă nu s-a înțeles de ce a fost dată așa și cum participarea are o nouă normare în Noul Testament. Și se folosesc referințe greșite, neînțelegând completitudinea modelului Noului Testament, dar și importanța de a fi utilizat așa cum a fost dat, pentru a nu fi denaturat prin propuneri importate greșit din vechea lege, din vechiul model de comuniune dat poporului evreu. Și arată că nu cunosc cum se folosesc în mod corect Vechiul și Noul Testament.

Apare o întrebare: ce se schimbă în pildele Noului Testament față de contribuția în Vechiul Testament? Răspunsul este: modul și modelul în care gândim și lucrăm participarea.

O prezentare precisă a asumării corecte a zeciuielii o găsim în continuare în următorul articol: „Zeciuiala reprezintă un concept din Vechiul Testament. Oferirea zeciuielii era o cerință a legii, prin

care toți evreii trebuia să ofere 10% din tot ceea ce câștigau, aducându-l în Tabernacol / Templu (Levitic 27:30; Numeri 18:26; Deuteronom 14:24; 2 Cronici 31:5). Unele persoane înțeleg zeciuiala Vechiului Testament ca pe o metodă de taxare cu scopul de a asigura resurse pentru preoții și leviții care se ocupau cu jertfele. Noul Testament nu poruncește nicăieri și nici chiar nu recomandă creștinilor să se supună unui sistem legalist de zeciuială. Apostolul Pavel spune totuși că toți creștinii trebuie să pună deoparte o cotă din veniturile lor pentru a susține biserica (1 Corinteni 16:1-2).

Noul Testament nu precizează nicăieri un anumit procent din venituri care ar trebui pus deoparte, însă se spune că acesta trebuie să fie „după câștigul” fiecăruia (1 Corinteni 16:2). Bisericele creștine au preluat în esență valoarea de 10% de la zeciuiala Vechiului Testament și au luat-o în considerare ca valoarea „minim recomandată” în ceea ce privește darurile aduse de creștini. Cu toate acestea, creștinii nu trebuie să se simtă obligați să dăruiască zeciuială întotdeauna. Ei trebuie să dăruiască *în măsura posibilităților* [după conștiință, situație-context și posibilități], „după câștigul” fiecăruia. Uneori aceasta poate însemna că pot dărui mai mult decât a zecea parte, alteori mai puțin. Totul depinde de posibilitatea credinciosului și de nevoile bisericii. Fiecare creștin trebuie să se roage stăruitor și să ceară înțelepciune de la Dumnezeu în privința participării la darurile aduse Domnului și/sau a cât anume să dăruiască (Iacov 1:5). „Fiecare să dea după cum a hotărât în inima lui: nu cu părere de rău sau de silă, căci pe cine dă cu bucurie, îl iubește Dumnezeu” (2 Corinteni 9:7).”¹¹⁴

Penticostalii sunt un exemplu de stabilire incorectă a limitelor și prescripțiilor în cult, adoptând prescripții normate de către cult, în mod exagerat, fără contribuție prin conștiință. Dar și alte confesiuni aduc dezechilibre, precum regimul vegetarian în confesiunea adventistă și nenumărate alte prescripții care sunt greșite

¹¹⁴ Articol online, *Ce spune Biblia despre zeciuială*, <https://www.gotquestions.org/Romana/Crestin-zeciuiala.html>.

(neconsumarea de alcool), starea naturală a omului fiind în echilibru. Omul trebuie să exerseze lucrarea într-o stare de echilibru și măsură a lucrurilor, și nu exagerarea. Iar măsura lucrurilor este să te poți bucura de micile plăceri ale vieții, așa cum se vede la Cana Galileii, dar cu măsură. Un pahar de vin este o bucurie, dar ce este peste poate duce la exagerare. Măsura în viață este să poți face puțin din fiecare și să te bucuri în limitele arătate, nu să renunți la viață. Lipsa confesiunilor protestante de adoptare a unui echilibru arată lucrarea lor în afara înțelegerii Scripturii și a echilibrului uman natural.

13. CRITERIUL *OPȚIONALITĂȚII* SCRIPTURII.

SUFICIENTUL ȘI NE-NECESARUL SCRIPTURII ÎN PROTESTANTISM

Aceste expresii, „suficient” și „necesitar”, apar foarte des în retorica protestantă, în care se anulează în discurs foarte ușor, prin diferite expresii specifice, caracterul de relevanță al informației teologice. Expresiile sunt parte din retorica protestantă. Le adaug aici deoarece le-am întâlnit des în discursul protestant.

Mecanismele suficientului și necesarului în fapt sunt mecanisme de ignorare a informației biblice, adică de alterare a informației Scripturii. Pe scurt, protestanții decid prin ei înșiși să nu folosească în diferite cazuri informația Scripturii. În „suficient” și „nu este nevoie” protestantismul introduce un *criteriu al opționalității Scripturii*, în care Scriptura devine opțională. Adică protestantismul ajunge să declare Scriptura opțională folosind un criteriu de opționalitate propriu, adăugat retoric, pe care credincioșii îl ignoră și îl consideră natural, fiind în cultura retorică protestantă, nefiind contestat intern.

Întregul protestantism aplică foarte des logica „suficientului”, pe tiparul „*este suficient să crezi...*”. *Suficientul protestant* este o condiție minimă sau niciuna, dispusă discreționar de confesiunile protestante oriunde au considerat necesar, pentru a modifica *necesarul (obligativitatea, relevanța informației teologice)* legii. Orice lege se interpretează întotdeauna prin formularea „este necesar să”, care indică obligativitatea celor din lege, venind din caracterul juridic, acest lucru cerându-L și Hristos pentru împlinirea celor spuse de El.

Protestanții au anulat, *prin adăugarea unui singur cuvânt* și adoptarea lui la nivelul întregii mișcări, sensul obligativității legii. Tot ce a fost *necesar* în lege, deci obligatoriu, protestanții au înlocuit cu o formulă de tipul „*este suficient să*”. *Necesarul* a devenit, în protestantism, *suficient* și tot ce nu este suficient în protestantism, nu trebuie făcut. Această rațiune a excluderii prin retorică a împlinirii legii, prin adoptarea unui minim de împlinire a legii, a suficientului, duce la anularea aproape în totalitate a obligativității legii pentru protestanți.

Pentru protestanți, formularea mântuirii se reduce la: *este suficient să ai convingerea că ești mântuit*, punând o singură condiție minimalistă, convingerea mântuirii. Este important de menționat acest aspect al *suficientului protestant*, opus total necesarului și obligativității împlinirii legii, pentru că suficientul este așezat în lista clară de principii de construcție protestantă. Pentru ortodocși și catolici, mântuirea este prin necesarul complet al credinței, adică respectarea în integralitate a legii, a Evangheliei.

Un singur cuvânt adoptat de mișcarea protestantă, cu mare ușurință, în toată retorica ei, a desființat întreaga lege. Protestanții au creat în lege un nivel minimalist de împlinire a ei, *suficientul protestant de (ne)împlinire a legii*, creat discreționar, suficient, care nu are vreun conținut în sine (pentru cei care cunosc protestantismul) decât „convingerea mântuirii”. În fapt, cuvântul este expresia unui principiu al minimului, adoptat greșit printr-o retorică neînțeleasă de credincioșii protestanți, care nu realizează consecințele și

implicațiile retoricii complexe protestante.

O expresie folosită de protestanți și similară cu „*suficientul*” este „*nu este nevoie*”, tot un nivel de împlinire a legii, adăugat discreționar de protestanți peste lege. Pentru multe prevederi din lege protestanții spun „nu este nevoie să”, adică ei nu consideră necesar și nu împlinesc acel pasaj, scoțându-l din lege. Hristos nu a spus nicăieri că există aceste două niveluri minimaliste, „suficient” și „nu este nevoie” de împlinire a Legii. El a spus clar că „lege nouă dau vouă”, adică un tot, o lege, care trebuie îndeplinită.

„Suficientul” și „nu este nevoie” sunt inovații protestante care, prin retorică, elimină ușor din lege tot ce nu este dorit. Protestanții adăugă peste tot „*este suficient să*” sau „*nu este nevoie să*”, realizând o anulare rapidă a legii, prin adăugarea unei expresii trecute cu vederea de credincioșii protestanți, expresii puse înainte de tot ce a spus Hristos, aparent inofensive, dar care anulează tot ce a spus Acesta.

De ce protestanții au nevoie de acest *suficient*? Pentru că altfel ar trebui să își alinieze întreaga învățătură la lege, iar ei nu pot să facă acest lucru; de aceea au adoptat acest nivel minimalist de împlinire a ei, pentru a nu fi nevoiți să dea socoteală în fața propriilor credincioși pentru neîmplinirea legii. Explicația protestantă a lui „nu este nevoie” este una illogică, pentru că *Scriptura nu se împlinește pe baza necesității împlinirii acesteia, înțelese greșit de om, ci pe baza datului de către Dumnezeu*.

Ce a zis Hristos, Dumnezeu este și necesar, și obligatoriu, și nicidecum suficient sau nenecesar. Legea se împlinește pe baza a ce este dat (în lege) și nu pe baza a ce se consideră necesar. *Suficientul* și *nu este nevoie* poziționează omul într-o așezare arogantă în fața Creatorului, omul îi spune Creatorului că „*nu este nevoie*” să împlinească toate cele spuse de El și că „*este suficient*” să împlinească doar ceea ce decide el că trebuie împlinit. Omul decide astfel să nu împlinească tot ce Creatorul a dat, adăugând în fața cuvintelor Lui pe „suficient” și „nu este nevoie”, echivalente cu înmulțirea cu zero a

cuvintelor Creatorului; o modalitate protestantă foarte eficientă de anulare, prin retorică, a orice nu convine, prin adăugarea de prefixe de anulare, „suficientul” și „nu este nevoie”.

Mai există o consecință a „suficientului” și a lui „nu este nevoie” protestant. S-a modificat efectiv textul Scripturii prin adăugarea *suficientului* și a lui *nu este nevoie* în fața învățăturilor, modificându-se astfel sensul și împlinirea acestora. Fiecare învățătură din Scriptură primește de la protestanți, acolo unde lor le este folositor, „suficient” sau „nu este nevoie”, aceștia adăugând peste tot în Scriptură propria lor modificare.

Aceste mecanisme ale *suficientului* și ale lui *nu este nevoie* sunt condamnate explicit în Scriptură, unde se spune clar că oricui va scoate sau va adăuga vreun cuvânt îi va fi scoasă partea lui din pomul vieții, protestanții nefiind atenți la jocul de cuvinte moștenit din Tradiția lor și fiind exact în cuvintele lui Hristos; ei înlătură, anulează legea prin adăugare. Unde scrie în Scriptură „este suficient” și „nu este nevoie” ca fiind mecanisme de înțelegere a legii?

Suficientul protestant este o concluzie greșită a expresiei „crezi și te vei mântui”, ei concluzionează că „este suficient” (să crezi) și aplică suficientul și nenecesarul în toată Scriptura, în mod greșit, într-o ilegalitate totală a extinderii unei concluzii (greșite) și a unui argument.

14. *ANTISCRIPTURA PROTESTANTĂ*

Ce se observă în cele trei argumentări din capitolele anterioare, pentru Taine, pentru structura organizațională a Bisericii, dar și pentru cinstirea Născătoarei de Dumnezeu, este că protestantismul folosește în mod greșit informația teologică, ignorând ce este scris în Scriptură relevant, cât timp în altă parte se găsește altceva cu care pot construi prin retorică. Textul Scripturii este în protestantismul unul rupt de caracterul de revelație, protestantismul anulând deplin câteva categorii principale de attribute, importanța și condițiile existențiale ale informației, relevanța (tematică și contextuală).

O analiză pertinentă pentru orice argumentare trebuie întâi să vadă attributele informațiilor folosite. Denaturând și ignorând aceste attribute, în argumentările pe orice temă, protestantismul obține o nouă Scriptură, denaturată deplin. Operând și ignorând relevanța tematică a informației, protestantismul se poziționează într-o aroganță disprețuitoare față de un text care este „divin” și în care relevanța tematică a informației este primul lucru de considerat, noi neavând dreptul de a folosi discreționar orice pasaj oricând, oriunde, în orice temă dorim.

Dacă este să ne uităm la cum se construiește argumentul logic creștin, Protestantismul anulează premisele informaționale corecte. La nivel de argumentare, protestantismul, pentru a obține o antiteză, a inversat premisele informaționale folosite. Găsind diferite informații în diferite locuri și anulând caracterul de relevanță al informației din Scriptură, protestantismul folosește discreționar orice informație pentru a construi teze în diferite direcții.

Pentru a construi un argument logic creștin pentru o teză este nevoie de informație relevantă pentru subiect, adică o informație admisibilă pentru tema respectivă. Protestantismul anulează atât admisibilitatea informației, dar și anulează, pentru puținele

texte utilizate corect, relevanța anumitor informații. Una dintre problemele istorice fundament pentru construcția ortodoxă este admisibilitatea informației teologice în teze. Ortodoxia, pentru fiecare temă, în primul rând a fundamentat istoric informația corectă de utilizat pentru temă. Astăzi nu mai este atât de evident acest lucru, ca prim demers în construirea argumentului teologic, dar acest lucru a fost primul lucru făcut în istorie de Ortodoxie. Și acest lucru se observă chiar în construirea temelor care aduc nenumărate fundamente informaționale din multiple locuri din Scriptură, dovedind că pentru tezele ortodoxe s-au selectat în timp nenumărate informații în mod corect.

Este interesant că protestantismul, legat de Născătoarea de Dumnezeu, nu menționează niciunul dintre evenimentele majore directe și niciunul din enunțurile de cinstire către aceasta făcute de Hristos, de Arhanghel și de femeia din popor, de Elisabeta, afirmații directe și acte clare de cinstire și tipologie de cinstire pentru Biserică. Dar alege tendențios un singur cuvânt, „frații”, care, extrapolat tendențios ca sens aduce necinstire și defăimare. Strategia de argumentare protestantă este una evidentă, de demontare a teologiei cinstirii, printr-un *argument de decredibilizare și defăimare – adică denigrarea Născătoarei de Dumnezeu*.

Nemenționarea a nimic din actele legitime de cinstire și alegerea acestui argument de defăimare arată cum protestantismul își construiește teologia, în mod defăimător, evitând evenimentele legitime din Scriptură și extrapolând sensuri tendențioase, dorite să anuleze legitimul. Argumentarea tendențioasă este folosită în protestantism pentru a anula teologia legitimă evidentă, actele, și concluziile legitime. Chiar și falsul argument protestant al defăimării tot nu reușește să anuleze cinstirea Maicii Domnului, neavând nimic de a face cu teologia cinstirii, ci cel mult presupunând că, în propunerea protestantă, Născătoarea de Dumnezeu a mai născut și alți copii. Dar cinstirea ei nu este invalidată de protestantism, care rămâne în istorie cu un act de defăimare și de decredibilizare,

nerușind să demonstreze că Născătoarea de Dumnezeu nu este cinstită în Scriptură. Toate figurile principale al Evangheliei cinstesc explicit, implicit, dar și în tipologie pe Născătoarea de Dumnezeu. Iar protestantismul are curajul să spună că nu există o teologie a cinstirii, și apoi inventează printr-o logică tendențioasă frați și surori naturali și un comportament lumesc, deducând tendențios o poziționare incorectă a Născătoarei de Dumnezeu care se presupune că nu ar merita astfel de cinstire.

Inventarea acestei retorici în teologie, pentru decredibilizarea Născătoarei de Dumnezeu este o tipologie protestantă teologică care aplică aceeași metodologie teologică peste tot în Scriptură, alege un cuvânt, îl extrapolează în sensuri, ignoră teologia și evenimentele directe, informația directă, care permit extragerea corectă a informației teologice și a raporturilor și actelor relevante, și apoi pretinde anularea evenimentelor și a actelor legitime, prin ignorare, abuz teologic, extrapolare tendențioasă de sens. Protestantismul este o defăimare a tezei istorice. Argumentul adus de protestantism pentru defăimarea Născătoarei de Dumnezeu este același tip de argument folosit pentru nenumărate alte teze. Protestantismul defăimează teza istorică prin alte propuneri.

Se văd clar elementele cheie ale teologiei protestante care operează în permanență în aceste dimensiuni de ignorare a informației și a evenimentelor primare, de alegere și extrapolare de sensuri tendențioase și operare cu deducere incorectă de sensuri teologice, de neacceptat, ce anulează alte părți majore din Scriptură. Multe argumentări teologice protestante sunt create pe această tipologie.

Protestantismul a pus în funcțiune o metodologie teologică clară de ignorare a evenimentelor relevante, din care se face extragerea corectă a informației teologice, și apoi folosirea tendențioasă de pasaje cu sensuri extrapolate și deducerea incorectă, nesituațională, de concluzii la discreția interpretatorului. În felul acesta, Scriptura, în protestantism, este ignorată deplin (în informația

relevantă), protestantismul nelucrând cu o Scriptură, ci cu citatele tendențioase, nerelevante situațional ale acesteia, alese special, lucrând cu un set redus, tendențios din Scriptură, cu care defăimează teologia istorică, folosind Scriptura în stil protestant, păstrând doar nivelul Scripturii care poate fi folosit în mod tendențios sau care anulează caracterul relevant al informației teologice primare.

Protestantismul folosește din Scriptură doar un nivel redus, în care se poate lucra în mod tendențios, creând un nivel protestant în text, ce nu mai are nimic din relevantul actual al informației teologice revelate. Protestantismul ignoră Scriptura în evenimentele și informația majore, ignoră extragerea corectă a informației teologice din evenimentele majore, păstrează un nivel minim de citate pentru propria retorică falsificatoare a Scripturii, ajungându-se la o operare într-o AntiScriptură. *Protestantismul nu folosește Scriptura, ci folosește AntiScriptura*, acel nivel redus de afirmații modificabile ușor și informația căreia i s-a scos caracterul de relevanță.

Procesul de extragere de informație din Scriptură trebuie să fie unul extrem de precis. Informația revelată are câteva puncte majore în care revelația este activă în puterea maximă:

- Conținutul efectiv de informație, evenimente, acte și rapoarte – informația directă, explicită.
- Caracterul de relevanță și importanță a acestor acte și informații pentru anumite teme.
- Alte atribute care nu trebuie pierdute, relaționarea între informații, coroborarea cu alte informații din alte părți.

A pierde aceste puncte în procesul de extragere de informație teologică înseamnă pierderea revelației.

Protestantismul a pierdut Revelația în propriul exercițiu pe textul Scripturii. A pierdut caracteristicile importante ale informației teologice revelate și a rămas cu un text decorporalizat de grosul

informațional direct, explicit, relevant.

Cum a ajuns protestantismul într-o antiteză? Printr-o antirevelație, printr-o antiScriptură, prin antiinformație. Acest proces de pierdere de informație aduce după sine o antirevelație. Aduce exact opusul de semnificații față de textul dat. Pentru că protestantismul renunță la relevanță, semnificație, și păstrează puțin din istoria evenimentelor.

Protestantismul a anulat Revelația în propriul exercițiu. Revelația este o descoperire nu a unui text, nu doar a unei informații, ci a unei stări existențiale care este asumată, expusă într-o informație clară, primordială. Protestantismul anulează posibilitatea existenței unei stări existențiale pe care umanitatea o cunoaște începând cu Hristos și față de care este în asumare istorică. Ce a descoperit Hristos nu este o revelație doar textuală, ci este o revelație existențială, cuprinsă într-o formă primară. Cum poate protestantismul să nu vadă cât de multă informație este nefolosită de ei, ignorată în teze lor?

Protestantismul păstrează un șir de evenimente din Scriptură fără informația relevantă asociată, semnificația, relaționarea lor. Păstrează din istoria evenimentelor Scripturii, dar fără nimic din importanța revelată a informației. Și ajunge cu o antiScriptură, în care tot ce era relevant nu mai este în noua formă decorporalizată de informații, a Scripturii. De aceea, protestantismul este despre nimic, doar despre un nume, despre un text, anulând totul din Scriptură, planul mântuirii, planul legii, decorporalizând informația revelată, anulând tot ce este important. Iar o istorie de evenimente nu poate fi un text sacru, fără relevanța acestora.

Lipsa de respect a protestantismul față de textul Scripturii se vede în absența a nenumărate informații fundamentale din Scriptură, în logica protestantă. Protestantismul nu respectă *Cuvântul lui Dumnezeu*, folosindu-l într-un discreționar nepăsător, în care anulează tot ce este dat revelat, lucru nepermis în Scriptură. Protestantismul disprețuiește Scriptura în integralitatea ei,

folosind-o ca pe orice text, anulând și operând în Scriptură de parcă ar fi o carte obișnuită. Protestantismul nu este o cale a Cuvântului lui Dumnezeu, este o cale care face ce dorește, în opoziție cu sacrul textului, de care se folosește, cale care se ascunde bine sub acest nume, defăimând calea adevărată, istorică a Cuvântului din această nouă poziție, defăimând informația teologică primară a logicii evanghelice, prin neutilizarea discreționară a acesteia.

Discursul protestant este despre o istorie a mântuirii deja împlinită, efectuată de Hristos, în care umanitatea plutește cumva, purtată de Hristos în veșnicie, agățată de veșnicie printr-un cuvânt, „credință”, fără niciun fel de contribuție. O umanitate văzută diferit, pe care Hristos o poartă în spate, ca un fel de sarcină-parazit, care nu face nimic, ci doar este purtată, printr-un sacrificiu suprem. Hristos este un model de purtare a crucii, a responsabilității individuale în fața veșniciei, nu este un absolvitor universal față de veșnicie. Crucea pe care fiecare trebuie să o purtăm dispare în protestantism, responsabilitatea și efortul personal dispar, legea dispare, dispare totul. Adică în protestantism, a dispărut responsabilitatea, crucea fiecăruia în fața existenței, a legii. Și rămâne un cuvânt prin care omul este lipit de veșnicie. Un singur cuvânt leagă protestantismul de veșnicie.

Responsabilitate hristică evanghelică, în simbolul și modelul crucii, în modelul sacrificiului personal pentru ceilalți și pentru împlinirea legii, este preluată în Biserică în responsabilitatea individuală, în împlinirea Legii. Responsabilitatea hristică în „împlinirea Legii”, în modelul hristic de „împlinire a faptelor Legii”, model preluat de creștinism de la Hristos, care a împlinit faptele Legii, fiind responsabil în fața Legii, este preluată de întreaga Biserică.

Retorica protestantă arată în mod fără echivoc lipsa masivă în protestantism a informației teologice relevante, de fundamentare. Scriptura nu este doar despre un nume și doar despre o carte. Este despre un corp informațional revelat, care nu mai este utilizat de protestantism. De aceea protestantismul a reușit să ajungă la

mântuirea prin asumare declarativă, neavând nimic din informația teologică, nimic din credință, care este un nimic neasumat, doar o declarație personală.

Lipsa de informație relevantă din Scriptură, coroborată cu folosirea de termeni alterați (ex. termenul credință, biserica invizibilă-biserica adevărată și vizibilă) sunt două mecanisme în care se construiește o retorică protestantă specifică, pentru anularea tezelor istorice. Acestea sunt mecanismele de retorică principale prin care protestantismul și-a construit discursiv nenumăratele propuneri.

Acestea arată în mod clar că este o problemă atât la nivelul informațional, cât și la nivelul metodologiei teologice de analiză. Pe scurt, protestantismul nu are nicio metodologie de analiză teologică, iar informația nu este accesată corect, ci într-un haotic teologic. Protestantismul a reușit istoric să ajungă la mii de variante de propuneri, pentru că accesează aleatoriu informația teologică, nu sistematizat. Și, la fel, prin terminologia confuză a reușit să construiască propuneri în toate direcțiile, neexistând obligația ca orice propunere să fie responsabilă pentru sine în fața legii. Spre deosebire de Ortodoxie și catolicism, care, deși au divergențe, acestea sunt punctuale și există o direcționalitate clară teologică în utilizarea aceleiași informației, dar și în pașii pentru dezvoltarea tezelor, venită din punctul de utilizare proprie a informației revelate, premisă a argumentelor teologice și a extragerii corecte a atributelor. *Cheia succesului interpretării biblice stă în/pleacă din considerarea corectă a relevanței informației, în admisibilitatea informației pentru o teză.*

Protestantismul evită analiza teologică detaliată, la nivel informațional. Nu am găsit în protestantism o detaliere informațională, un proces corect de extragere a informației teologice. Tot ce am găsit este un proces de eludare a analizei informaționale, proces în care se preiau pasaje întregi și nu se menționează informația relevantă prezentă pentru subiect în Scriptură, cum este folosită, nu se precizează raporturile existente, concluziile pentru informația

directă, ci se emit direct sentințe și concluzii teologice. Am găsit sentințe și concluzii teologice și nu analiză informațională.

Protestantismul nu are o enumerare, în primul rând, a informației prezente în Scriptură pe o temă. Și nu clasifică informația în funcție de importanță și relevanță, de caracterul direct și explicit, de caracterul de definiție al informației, funcție de atributele acesteia – evident, acest pas ar arăta cât de puțin sau deloc folosește protestantismului Scriptura. În acest mod protestantismul eludează deplin toată informația teologică relevantă, atributele acesteia, ajungând să fie deplin în afara informației teologice din care se pot trage concluzii corect din Scriptură. Protestantismul nu este în Scriptură, în informația deplină a acesteia. Neutilizând informația, atributele și relevanța acestora, protestantismul denaturează deplin nivelul informațional legitim pentru fiecare teză.

De ce protestantismul are alte concluzii teologice total opuse celor istorice? Pentru că primul pas făcut în crearea antitezei protestante este denaturarea și alterarea nivelului informațional al Scripturii, care este prezent în text (ca opțiune între nenumăratele opțiuni de selectare și utilizare a informației teologice, prezente în *nivelul textului*), dar prin diferite tehnici nu este folosit în *nivelul asumat*. Iar tehnicile sunt simple, eludarea caracteristicilor principale ale informației, relevanța, sensul, atributele, importanța. Protestantismul a anulat informația teologică revelată, relevantă și a creat o antiinformație, rezultată din această anulare, o antiinformație din care se creează o antiteză, concluzii opuse. Au creat o antiScriptură în Scriptură.

Protestantismul nu este o teologie, este o retorică anulatorie. Nu construiește pe baza informației teologice din Scriptură o teză teologică, ci neagă concluziile teologice istorice, creând istoric un nivel informațional care să permită o alterare a concluziilor, și apoi operând doar în acest nivel. Întreg protestantismul este ancorat istoric în acest nivel informațional și îl folosește în integralitate, uitând de corpul relevant al informației Scripturii. Astfel,

protestantismul nu va face decât să meargă pe o singură cale în care rămâne în antiScriptură.

Modalitatea prin care protestantismul a ajuns în antiteză teologică este prin alterarea informației teologice revelate. Aici trebuie căutată problema protestantismului, în metodologia de analiză teologică textuală, în selectarea premiselor informaționale. Pentru că nu ai cum să tragi o concluzie opusă, greșită, decât din informație teologică utilizată greșit și din informație teologică opusă. Ca să aduci un argument teologic corect, trebuie ca premisele informaționale să fie corecte. Punctul de plecare al greșelilor teologice, dar și al întregului protestantism, stă în premisele informaționale greșite.

Protestanții au denaturat nivelul informațional al Scripturii, prin diferite tehnici. Acesta este veriga slabă a protestantismului care se demonstrează ușor într-o analiză a metodologiei de selectare, de analiză și de utilizare a informației teologice. Nimeni nu poate ajunge în poziția protestantismului decât printr-o antiteză informațională a Scripturii. Iar aceasta este un act de denaturare și distrugere a Scripturii, comis de protestantism ca primă acțiune a revoltei protestante. Protestantismul nu a căutat recuperarea creștinismului, ci a căutat să creeze o antiteză catolică.

Protestantismul este o antiteză, nu o căutare legitimă creștină. Aceasta se vede în anularea informației teologice revelate relevante. Și primul pas al protestantismului a fost să distrugă Scriptura – tot ce a fost relevant în Scriptură.

Nivelul informațional biblic folosit este subiectul cel mai important în analiza protestantismului, prin care se arată că mișcarea nu este o teologie, ci o retorică. Utilizează retorica și nu teologia, și nu poate în niciun fel să ajungă la concluzii corecte, pertinente, cât timp folosește altceva decât Scriptura. Iar nivelul informațional este punctul în care teologia începe.

Protestantismul este fundamentat în altceva decât în

Scriptură-Revelație. Ce folosește teologic protestantismul nu este Scriptura-Revelația. De aici și imposibilitatea ca protestantismul să aibă vreodată o concluzie autentică teologică, neavând fundamentul analizei teologice, informația relevantă revelată. Și imposibilitatea de a considera vreo virgulă din protestantism de a fi corectă. Pentru că nivelul selectat din Scriptură nu poate fi în mod real numit „Scriptura”, nefiind relevant pentru tematicile pe care se fac analize. Chiar dacă este din Scriptură, nu este Scriptura, informația corect selectată pe fiecare temă, revelată, relevantă, care te călăuzește spre realitatea cuprinsă de Scriptură.

Informația revelată are ca stâlp fundamental folosirea acesteia prin atributul ei maxim, relevanța în admisibilitatea tematică. Relevanța unei informații, a unui act menționat, este principala caracteristică de extras dintr-un text biblic. Pentru că relevanța (contextuală) ne arată actele, raporturile ca fiind ontologice, importante, ființiale sau condiții existențiale, directe, explicite (menționând foarte pe scurt puține dintre atributele care ar trebui puse aici). Iar antiScriptura protestantă, acel nivel redus de informații care permite doar un set restrâns de concluzii teologice, este o diversiune retorică pentru a fabrica un discurs istoric anticatolic. Teza istorică (ortodoxă și catolică) și antiteza teologică (protestantă) sunt o confruntare între admisibilitate și inadmisibilitate, între relevant și distorsionabil-irelevant.

AntiScriptura este cea mai mare durere protestantă. Pentru că, visând la Scriptură, ei folosesc o antiScriptură, într-o neatenție apocaliptică în care o mișcare întregă vede o Scriptură și folosește o antiScriptură. Îngerul fals de lumină despre care vorbește Hristos pozează în Scriptura însăși, fiind ascuns în antiScriptură. Cât de vizibil este în acest punct, în care antiScriptura este numită Scriptură, în care diavolul este numit înger.

Protestantismul folosește antiScriptura, acoperită în copertele Scripturii, și merge pe drumul antiScripturii, visând la Scriptură. Protestantismul este o cale a antiScripturii, pe care un cult

întreg o consideră dumnezeul revelat, încurcând divinitatea cu îngerii de lumină falși, ascunși în antiScriptură, în actul teologic opus actului de cinstire și revelației. Pentru că antiScriptura aduce în mod clar necinstire, hulă și blasfemie.

Cum poate protestantismul să ajungă la Dumnezeu prin antiScriptură? Nu poate și nu va ajunge niciodată. Dar, cu siguranță, va ajunge unde este cel care a creat antiScriptura. Pentru că aceasta este creată, nu este un dat revelat. Ce om are puterea să creeze o antiScriptură întreagă? Folosirea Scripturii te duce în rai. Iar folosirea antiScripturii te duce în iad. AntiScriptura nu poate duce în alt loc. AntiScriptura este o cale a ei, care nu poate fi a lui Dumnezeu. Protestantismul este o cale, și nu o teologie. Este o cale a antiScripturii care te duce în iad.

Care este ispita diavolului în cazul antiScripturii? Să îndepărteze credincioșii de Scriptură. Și cum a făcut aceasta? A îndepărtat creștinismul de informația relevantă, a ales alte texte irelevante, a creat o antiScriptură, care pare autentică, fiind din Scriptură, dar nemaifiind nimic din aceasta și, mai rău, fiind opusul acesteia. AntiScriptura este o îndepărtare masivă de conținutul revelat de informație, de atributele relevante ale informației teologice.

AntiScriptura este o depărtare vizibilă de adevărul Scripturii. Și apoi diavolul a ales o formulă care să gireze că totul este în regulă, pentru ca credincioșii să nu bănuiască dar nici să nu se îngrijoreze cumva, formula „Cuvântul lui Dumnezeu”, care girează oricui că are dreptate și că este pe calea cea bună. În fond, dacă este „Cuvântul lui Dumnezeu”, mai poate cineva greși? Cât de greșit este să gândești astfel. Și antiScriptura este minciună pură raportat la revelația autentic înțeleasă, falsul pur, diavolul însuși care depărtează credincioșii de adevăr.

Protestantismul nu mai are mai nimic din informația revelată relevantă. Tot ce are este pentru o antiteză hulitoare. Iar acest lucru este o informație cantitativă, observabilă cu mare ușurință.

Cât de simplu a adus diavolul o ispită în Biserică, chiar prin textul Scripturii, din care se îndepărtează de ce este relevant credincioșii – de adevăr. Protestanții lucrează acum deplin în afară a ce este Scriptura, în afara informației Scripturii. Doresc să fie un creștinism construit în afara informației relevante a Scripturii. Cât de mare este înșelarea aici, ascunsă chiar în Scriptură, în fața tuturor, purtând aparent pecetea Scripturii, dar având chipul hulirii în care Scriptura este inversată deplin! Protestantismul este îndepărtarea istorică de adevăr adusă de diavol în creștinism.

Foarte interesant este că nivelul informațional corect utilizat din Scriptură este cel care arată și procentual legitimitatea unui cult, pentru că din acesta se pot trage concluzii pertinente. În acest caz, protestantismul are o legitimitate nulă, neexistând nicio bază de informație corect utilizată din Scriptură pe teme majore.

Cât de mult pretinde protestantismul legitimitate din Scriptură, iar evidența factuală este că utilizează o antiScriptură! Cât de mare este abisul teologic în care sunt scufundați prin antiScriptură, cât de grav este actul de necinstire rezultat din utilizarea antiScripturii! Un act cutremurător, în care antiScriptura este folosită pentru o nouă dorită teologie, care ajunge să fie cu totul altceva. Gravitatea actului utilizării antiScripturii de către protestantism nu poate fi cuprinsă în cuvinte. Este o evidență a unei căderi abisale a unei comunități. A unei căderi în ceva ce este cu totul rupt de Dumnezeu. Cum se poate prezenta protestantismul în fața lui Dumnezeu, cu antiScriptura în mână? Pentru că ei nu au Scriptura în mână, ci antiScriptura. Acea Scriptură inversată în nivelul alterat de informație asumată.

Protestantismul, în exercițiul lui istoric de anulare a tezei istorice ortodoxe, alterează informația teologică a Scripturii prin două mecanisme principale, acela al creării de informații false din diferite pasaje și prin anularea relevanței informației teologice primare. Protestantismul a creat în Scriptură o antiScriptură, în care operează în continuu, pretinzând că folosește Scriptura, când de

fapt folosește antiScriptura. Antidogma (prezentă în protestantism) este dovada acestui nivel de antiScriptură creat și folosit de protestantism în text.

Protestantismul folosește antiScriptura, acea selecție din Scriptură care a putut fi modificată pentru a fi folosită împotriva teologiei istorice și folosită ca antiteologie. Protestantismul nu are ca fundament Scriptura, ci antiScriptura, acea noua invenție protestantă. Protestantismul trăiește și lucrează doar în antiScriptură, în acel mecanism protestant în care Scriptura însăși a fost transformată în antiScriptură, printr-un mecanism teologic incorect. Protestantismul nu are nicio legitimitate în creștinism, pentru că nu folosește Scriptura, așa cum pretinde.

Văzând concluziile protestante referitoare la Născătoarea de Dumnezeu, m-am întrebat cum de s-a putut ajunge la acestea, în fața unei astfel de evidențe informaționale din Scriptură. Iar concluzia a fost imediată: *se ignoră informația revelată directă explicită și se folosește o informație atent selectată pentru un scop de defăimare.* Aceasta nu poate fi numită teologie, ci este o tehnică retorică de anulare prin defăimare.

O informație vizibilă universal în Scriptură, în Vechiul și Noul Testament, legată de cinstirea Născătoarei de Dumnezeu, este ignorată, act nepermis în teologie față de o informație revelată, care prin caracterul de revelație intră în categoria de informație primordială, existențială a Bisericii, nesuportând acest mod de *a ignora datul revelat informațional, direct, explicit, primordial pentru diferite teme.*

Protestantismul ignoră Scriptura, în componenta ei fundamentală legată de Născătoarea de Dumnezeu. Și pe temele fundamentale face la fel. Sunt cel puțin 10 pasaje fundamentale legate de Născătoarea de Dumnezeu, adăugate mai sus. Din acestea, protestantismul nu folosește niciunul, dar folosește în schimb un

singur cuvânt tendențios, pentru a invoca o pretinsă decredibilizare a Fecioarei Maria. Este de neacceptat ca aceste 10 locuri fundamentale din Scriptură să nu apară în teologia protestantă, însă să apară un loc marginal, în care extrapolarea unui sens tendențios înlocuiește informația primară și raporturile primare din celelalte 10 locuri. Argumentul de defăimare protestant este presupus a anula argumentul de cinstire evanghelic. Fiindcă Evanghelia și Scriptura aduc fără echivoc un argument de cinstire pentru Născătoarea de Dumnezeu.

AntiScriptura protestantă (așa trebuie denumită informația folosită de protestanți în teza lor) este cu totul altceva decât Scriptura istorică (pentru teologiile istorice). Protestantismul nu are scriptura ca fundament teologic, ci antiScriptura - secțiunea informațională nerelevantă și produsă din Scriptură aleasă pentru combaterea istoriei. Protestantismul trâmbițează în teologie despre Scriptură, pe care nu o folosește, folosind antiScriptura. Nivelul clar tendențios folosit din Scriptură confirmă existența unei antiScripturi protestante, folosirea acesteia în locul Scripturii.

Protestantismul nu este creștinism, neavând Scriptura în integralitate ca fundament, ci este anticreștinism, prin folosirea antiScripturii. Protestantismul nu este teologie. Este o metodologie/retorică de argumentare, puternică, din Scriptură, este doar un discurs teologic atât de înșelător și complex, încât este dificil de demontat, alunecos, practic invizibil ochiului neatent.

Doar un retor sau cineva cu experiență în argumentare, sau cineva care are experiență în desfacerea unor silogisme, poate observa aceste artificii de retorică-argument-silogism, pe care ochiul teologic neantrenat nu le va observa și cuprinde-indica precis în forma lor greșită – iar Ortodoxia, neavând experiență în aceste instrumente, nu reușește să aducă o desfacere pertinentă a retoricilor protestante, și nici să le formuleze explicit.

Protestantismul este un discurs înșelător, doar o retorică, imposibil de acceptat. Este un anticreștinism pictat drept

creștinism, care cu mare putere strigă numele lui Hristos și Scriptura, fiind un act de profund de necinstire împotriva lui Dumnezeu. Demontarea retoricii și mecanismelor teologice false protestante este primul lucru de făcut în discursul cu protestantismul. Invocata lucrare protestantă numai din Biblie este una deplin falsă. Protestantismul nu lucrează în Biblie, ci lucrează în anti-Biblie, în antiScriptură, în acel nivel al Scripturii care poate fi folosit pentru a construi o antiteză teologică.

Protestantismul folosește antiScriptura protestantă. De aici și teologia anticreștină și teologia antitetică, protestanții având altă Scriptură, o antiScriptură și nu Scriptura istorică. Pentru că în Scriptură, protestanții au creat și ales o antiScriptură în care ei lucrează, în permanență. Mult pretinsa realizare protestantă este o antirealizare, protestantismul pretinzând istoric că folosește Scriptura, când de fapt folosește antiScriptura. De aici și imposibilitatea de unire, de unitate, de convergență protestantă, aceștia neavând nimic din Scriptură, fiind deplin în altă dimensiune, a antiScripturii.

Scriptura, în protestantism, nu este un suport informațional teologic autentic, ci este un suport retoric argumentativ, din care se extrag pasaje pentru argumentarea unei antiteze. În protestantism nu se regăsește informația teologică primară biblică, specifică temelor fundamentale, ci sunt regăsite doar mici pasaje justificative pentru o cale protestantă. Natura utilizării Scripturii, în protestantism, nu este ca informație teologică în completitudine ci, este pentru selectare discreționară de pasaje, aleatoriu, pentru o retorică anulatorie. Protestantismul este creat ca prim pas al unei antiteze informaționale în Scriptură.

De ce protestantismul este complet diferit de teza istorică creștină? Datorită selectării diferite din Scriptură a informației pentru construirea tezei. *Protestantismul este o cale, nu o teologie.* Este o cale antitetică celei creștine, istorice, celei a raiului, deschisă tuturor celor care nu sunt suficient de atenți în ale teologiei, încât

să înțeleagă că ascultarea de Biserica Una, Ortodoxă, este totul, în aceasta fiind teologia una a mântuirii.

Prima afirmație a protestantismului, în orice direcție, este „calea teologică istorică nu este validă”. De aici pornește protestantismul. Nu de la Scriptură. ***Teza protestantă nu e construită peste Scriptură ci peste afirmația fundamentală protestantă, că „teza teologică creștină istorică nu este validă”.*** Iar Scriptura este adaptată pentru a împlini teza protestantă fundamentală, a antitezei protestante față de creștinismul istoric.

Cine urmează această cale protestantă unde ajunge? Fiindcă protestantismul este o cale și nu o teologie. Credincioșii protestanți oare unde ajung pe această cale? Răspunsul este simplu: toți credincioșii care urmează antiteza teologică istorică, acest act profund de necinstire împotriva lui Dumnezeu, vor ajunge acolo unde este cel ce sălășluiește în această cale anticreștină.

Protestanții se separă deplin de Scriptură, de grosul informației teologice relevante și rămân în antiScriptură, ignorând deplin corpul relevant informațional. Într-o evidență teologică de necontestat, protestanții promovează în istorie antiScriptura, acoperită cu copertele Scripturii, propunând eronat că au o Scriptură în mână, care este în fapt o antiScriptură.

Teologia ortodoxă are deplină înțelegerea Scripturii, care este cu totul altceva decât ce propune protestantismul. Ortodoxia folosește în mod real și corect Scriptura, nu precum protestantismul, antiScriptura. Ortodoxia folosește fiecare informație a Scripturii în mod propriu, folosind toată informația primară și extrage corect informația teologică din parcursul întregii Scripturi, pe care o depozitează în Tradiție.

Analizând argumentarea teologică protestantă pe câteva teme la nivel de modalitate de acces a informației și a tipologiei de informație folosită, nu am găsit informația teologică primară

relevantă, specifică, care trebuie să apară. Cel puțin ca informație, fiind un necesar al acelor teme. Dar am găsit în fiecare caz doar câteva cuvinte, o metodologie de extrapolare și alegere discreționară de sensuri, care nu au legătură cu contextul situațional, și un refuz, și o ignorare permanentă a informației teologice primare, relevante, sau ignorarea caracterului de relevanță.

Protestantismul nu are nimic din informația teologică primară, fundamentală, din temele Scripturii, ci doar o scurtă selecție de texte justificative pe fiecare punct propus, temele în protestantismul nefiind tratate în completitudinea informației teologice disponibile în Scriptură. Din informația teologică primară fundamentală pe fiecare temă, protestantismul folosește zero procente. Nimic din ce este relevant pe o temă nu este regăsit în tratarea protestanților.

Protestantismul ocolește informația teologică relevantă pe teme și folosește ce este nerelevant pentru context, ce se poate distorsiona ușor sau care anulează relevanța informației. Acesta este nivelul de informație din Scriptură folosit de protestantism. Protestantismul folosește nivelul distorsionabil de informație, care se poate rupe din context și extrapola tendențios. O analiză completă, detaliată a tipologiei de argumentare protestantă, ținând cont de relevanța informației pe fiecare temă, natura informației teologice și posibilitatea ei de a fi denaturată ca sens, ar arăta fără echivoc cele de mai sus. Protestantismul este o teza a retoricii folosind antiScriptura. Protestantismul este o retorică foarte complexă folosind antiScriptura. Nu poate fi văzut ca o teologie creștină, lipsindu-i informația teologică relevantă pe fiecare temă.

Protestantismul nu are nimic de a face cu grosul informației teologice relevante al Scripturii. Dar protestantismul are legătură cu retorica din antiScriptură, textele și afirmațiile protestante din Scriptură folosite fiind, în mod fără echivoc, un suport teologic biblic pentru o retorică neclară, neputând fi acceptat la nivel de informație teologică drept relevante pe teme. La nivel de

metodologie de selecție a informației teologice, protestantismul este arătat doar ca retorică incorectă, nu teologie fundamentată în relevant.

Tipologia de informație folosită de protestantism în discursul teologic este informație neclară, nerelevantă și imposibil de acceptat pentru concluzii teologice pertinente. Este informație indirectă, forțată. Protestantismul folosește o retorică și nicidecum informație teologică relevantă. Astăzi, teologia nu se mai poate face în acest mod. Protestantismul nu integrează informația teologică din Scriptură, ci operează prin selecție părtinitoare, evitând asumarea informației teologice care nu convine. Filtrează informația teologică relevantă în argumentările protestante și nu o folosește. Folosește filtrarea informației teologice, eliminarea informației relevante. Teologia protestantă este construită prin extrapolare incorectă de sensuri și prin folosirea afirmațiilor teologice din Scriptură care permit așa ceva, prin filtrarea și eliminarea totală a caracterelor clare (relevanță) a întregii informații teologice – se distorsionează masiv informația teologică a scripturii prin diferite tehnici. Toate textele menționate în protestantism sunt alese în această tipologie clară.

Dovada prezentată a acestei tipologii este teologia incorectă protestantă asupra cinstirii Născătoarei de Dumnezeu, o teologie care în protestantism constă într-un singur cuvânt, evitând cele peste 10 mențiuni relevante ale textului Scripturii pe subiect. Eliminarea informației relevante și păstrarea unui singur cuvânt care, prin extrapolare de sens, permite denigrare și defăimare este o metodologie tipică protestantă, aplicată în toate argumentările protestante, care sunt construite ca antiteză, pe același tipar.

Protestanții fac același excurs biblic și pentru asumarea declarativă a credinței, unde păstrează doar câteva cuvinte și evită în integralitate afirmațiile relevante din cele 4 Evanghelii, renunțând la întreaga axiologie arătată pentru mântuire. La fel pentru nenumărate teme fundamentale, unde protestantismul păstrează câteva

afirmații nerelevante și neconclusive, nelegate de temă, și apoi construiește prin extrapolare tendențioasă argumentări incorecte.

Punând față către față informația teologică din Scriptură folosită de Ortodoxie și cea protestantă, pe câteva teme, se vede clar ca protestantismul aduce doar câteva cuvinte, iar Ortodoxia construiește un cadru teologic prin informație teologică relevantă, consolidând teologic o temă, nu doar aruncând puține cuvinte și citate pentru un discurs teologic marginal. Ortodoxia consolidează în Tradiție tratarea din Scriptură a temelor.

Tradiția este exact această tratare consolidată din întreaga Scriptură a tuturor temelor, având ca fundament integral Scriptura, fiind o consolidare a temelor acesteia, canonică, pentru asumare de către întreaga comunitate. Importanța Tradiției în viața Bisericii, ca mecanism primordial de consolidare a temelor și informației biblice, pentru asumarea comunității, este una evidentă și arată că acest mecanism este unul legitim, propriu, natural, pe care protestantismul încearcă nereușit să îl copieze. Existența unei tradiții protestante pune în imposibilitate protestantismul să combată acest mecanism natural al Bisericii, de asumare consolidată a informației Scripturii, și obligă protestantismul la a preciza corect raportul între Tradiție și Scriptură. Tradiția este Scriptura, într-o consolidare a informației, pentru asumare. Tradiția nu iese din limitele Scripturii și nu este altceva decât Scriptura, în exercițiul corect de asumare.

„Protestantismul este doar o lume care pur și simplu o neagă pe alta. Dacă scoți cealaltă lume pe care o neagă, protestantismul va muri, deoarece toată viața lui constă în negație.”¹¹⁵ Teologia protestantă este construită prin negație, prin negarea concluziilor teologice istorice, folosind diferite pasaje și sensuri extrapolate greșit. Metodologia teologică protestantă nu este una pozitivă, de construire pe baza informației teologice relevante, ci una negativ-retorică, de

¹¹⁵ Alexei Khomiakov, *On the Western Confessions of Faith*.

construire retorică, în opoziție cu informația teologică relevantă, care este eliminată ca prim pas (evident, fiind istorică și ortodoxă), după care protestantismul folosește sensuri marginale, care nu trebuie să se potrivească pe cele istorice. Metodologia protestantă este una negativă, o metodologie de negare a informației teologice relevante și a concluziilor teologice istorice.

Este atât de greu în teologie să descoperi diavolul. Se ascunde bine în spatele numelui lui Hristos și aruncă cu Scriptura, cu numele acestuia, cu tot ce poate din textul sfânt, protestantismul nevăzând că acestea toate sunt inversate, întoarse pe dos. Protestantismul este un dorit creștinism, dar întors pe dos, care nu are legătură cu creștinismul, oricât ar încerca acesta să invoce așa ceva. Protestantismul nu vede diavolul ascuns în Scriptura folosită pe dos, nu vede diavolul în comuniunea nelegitimă, în antidogmă și nici în neadevărul continuu produs. Protestantismul nu poate găsi pe Dumnezeu în spatele perdelei de lumină falsă aruncată de diavol. Pentru că îngerul protestant de lumină așa lucrează, fluturând numele lui Hristos, a scripturii, care par de o legitimitate de necontestat pentru creduli, însă în spate flutură aripile diavolului, ascuns în spatele tuturor acestor false lumini din protestantism.

Aceste false lumini teologice, îngeri de lumină, care teologic par adevărul și credibilitatea autentică, sunt diavolul însuși în lucrare. Protestantismul nu poate separa ce este al diavolului de ce este al lui Dumnezeu. Pentru a face așa ceva, trebuie să vadă clar că sunt o antiteză deplină a ce este în istorie, în toate dimensiunile: *antiScriptură, anticomuniune, antiunitate, dezbinare în creștinism*. Protestantismul are un înger de lumină în fața lui, bine mascat în spatele numelui lui Hristos și a autorității Scripturii, care aruncă din spatele acestora toate antidogmele și dogmele posibile, cât timp protestanții nu mai sunt în calea istorică a divinității și sunt în noua cale antitetică teologiei istorice. Cât de greu este să poți discerne această falsă lumină!

Îngerul de lumină înșală încontinuu pe toți cei care, fără

experiență în lupta din existență între duhuri, fără experiență în a înțelege tenebrosul duh care luptă cu umanitatea, îl urmează, pierzându-se pe sine din cauză că duhul flutură numele lui Hristos și Scriptura, luminând în mod fals o cale spre iad presărată cu numele lui Dumnezeu, hulit în antidogma neînțeleasă, terminându-se în gura iadului, în locul veșnic al hulei. Cât de mare este înșelarea în care calea către iad este luminată de o falsă lumină: a Scripturii aparente în fața credincioșilor, a antiScripturii ca fond al înșelării!

Îngerul de lumină este văzut în identitatea protestantă, una inexistentă în fapt, un înger care nu are nevoie de nimic teologic, ci de credincioși care să îl urmeze în calea protestantă a nimicului, în calea luminii false a îngerului de lumină protestant. Îngerul protestant de lumină se vede în lipsa lui de identitate teologică. Îngerii întunericului nu au și nu vor avea niciodată o identitate, și tot ce au nevoie pentru a pescui este autoritatea lui Hristos și o cale antitețică, de blasfemie, construită cu mare atenție, timp de secole.

Hulirea este identitatea diavolului. Iar protestantismul are identitatea blasfemiei, într-o cale a hulirii, într-o teologie a unei căi (Sola AntiScriptura, *Calea AntiScripturii*), nu într-o teologie a adevărului (Dreapta Credință, Ortodoxia). Protestantismul este o cale și nu o teologie. O cale a hulei, a blasfemiei, a diavolului. Iar neatenția credincioșilor la adevărul căii aduce prinderea acestora în mrejele îngerilor falși de lumină, ale numelui lui Hristos și ale Scripturii, în spatele cărora flutură duhurile întunecate.

Blasfemia protestantă are o identitate clară. Identitatea autentică protestantă se vede în actul de necinstire a teologiei istorice, act care aduce identitatea diavolului, descoperită clar teologic. Diavolul este hulitor și tatăl hulei. Aceasta este identitatea lui.

Foarte interesant că protestantismul proclamă Sola Scriptura, când aceasta este de fapt ***Sola AntiScriptura – Calea AntiScripturii***. Ce numește protestantismul Sola Scriptura este un principiu și o lucrare de anulare deplină a Scripturii, o cale profund

în afara Scripturii. Pentru că protestantismul are antiScriptura ca fundament și lucrează doar în această cale. Un insucces istoric marcat cu o formulă de legitimare, acoperită de o cale a antiScripturii.

Cât de încrezători sunt protestanții în propria cale și cât de greu este să accepte că în spatele Scripturii și a numelui lui Hristos, prin antiteza teologică, este de fapt diavolul. Dar aceasta este realitatea teologică. Protestanții nu văd îngerul întunericului care se acoperă cu numele lui Hristos și cu numele Scripturii (fiind doar numele, nu și conținutul acesteia), ei neputând să deslușească diavolul care își acoperă tot întunericul hulei cu citate din Scriptură, ocupând mințile protestante cu textul Scripturii, nelăsându-le acestora timp să înțeleagă că folosesc pe dos textul, că au o antiScriptură și că săvârșesc un act de necinstire și de hulă.

Protestantismul este o cale a înșelării, care încearcă să o acopere bine cu un nume sfânt și cu o carte sfântă, fără ca propriii credincioși să vadă că sub acest nume și sub aceste text, prin actul de hulă săvârșit, este o groapă a iadului, deschisă, acoperită cu o pseudolumină, neînțeleasă corect de protestantism. A cui este calea protestantă? Cum găsim duhul care apare în protestantism? Prin faptul că nu are identitate, hulește, nu este istoric, prin faptul că singur se maschează, se ascunde și nu are nimic din prezență, ci se ascunde în spatele unui nume și a unui text sacru. Cât timp oamenii blasfemiază pe Dumnezeu, într-un act teologic de necinstire, diavolul nu se teme nici de Scriptură, nici de numele lui Hristos. Blasfemia este lucrarea lui, iar antiteza teologică istorică protestantă este marea de foc a diavolului în care îi trage pe toți cei care hulesc. Sunt două direcții și teze teologice creștine majore: cea istorică și cea protestantă. Teza ortodoxă și catolică au în mare aceeași direcționalitate la nivel de Scriptură, fiind o teză istorică (cu direcționare teologică similară). Teza protestantă este o antiteză a ambelor propuneri. Iar o antiteză a tezei istorice este în mod obligatoriu un act de necinstire. Dumnezeu este întotdeauna în istorie, într-una din tezele istorice.

Ar trebui spus tuturor protestanților: se uită într-o zonă greșită a Scripturii, cu informație nerelevantă teologic pentru temele acesteia, zonă care îi depărtează integral pe toți de adevărul și de conținutul autentic al Scripturii. ***Evident că prima lucrare a diavolului este să îndepărteze de adevăr și să distorsioneze adevărul și relevanța, îndepărtare care este caracteristica primară a teologiei protestante în accesarea informației teologice.***

Adevărul este ascuns în relevanța tematică și contextuală. Oare cum de a omis protestantismul să verifice utilizarea corectă a informației teologice? Diavolul a reușit să amăgească și să rupă teologic de corpul informațional revelat, de adevăr, o mare parte a teologiei, care este ruptă și separată de adevăr. Protestanții pot să vadă că, din punct de vedere teologic, nu accesează informația teologică revelată, relevantă, care este corpul și conținutul real al Scripturii și că se uită (și mintea lor este prinsă și ținută) în zone tendențioase ale Scripturii, că nu au un exercițiu teologic corect, relevant. Analizând zona de informație teologică a Scripturii la care ei se uită, pot să tragă singuri o concluzie, că nu accesează informația teologică primară, relevantă, explicită, directă, și astfel nu sunt real în Scriptură.

Apare o întrebare fundamentală către protestantism, cum de informația directă, explicită, grosul informației Scripturii (90%), nu apare în premisele protestante pentru argumente, ci doar informație forțată contextual și semantic, indirectă? Nu se uită că informația premisă în argumentele lor nu are un caracter de informație directă, explicită, contextuală, coroborată, ci este doar o informație forțată sau consecință indirectă, presupunere? Nu se uită că de fapt la nivel de comunicare interumană ei neagă că Scriptura ar fi comunicată în mod direct și creează o Scriptură comunicată într-un mod strâmb, complet împotriva tuturor comunicărilor interumane din orice timp? Că tipologia de informație premisă folosită în argumente este una indirectă sau forțată?

Teologii protestanți să constate singuri, pe fiecare temă,

nivelul complet de informație pentru aceasta (pot să verifice orice abordare ortodoxă în completitudine, care pune imediat la dispoziție toate sursele pe subiect), nivelul de informație pe care ei îl utilizează, și să tragă singuri concluzia dacă există o singură temă în care folosesc informația teologică relevantă. Și cine i-a îndepărtat pe protestanți de Adevăr, de Scriptură? Pentru că ei cu adevărat sunt în afara Scripturii și în afara adevărului. *Protestantismul este rupt de Scriptură, de nivelul corect informațional al acesteia.*

Protestantismul utilizează informație nerelevantă pe teme-contextual. Prezentarea unor citate din Scriptură nu este egală cu extragerea și utilizarea unor informații corecte pe subiect, din Scriptură, tematic. Ortodoxia angrenează toate mecanismele de extragere completă a întregii informații pe fiecare temă (informație, atribute, relevanță, context) și utilizează informație clară și relevantă, dar și integrată din întreaga Scriptură. Lipsa informației teologice în completitudinea Scripturii arată că protestantismul ignoră Scriptura ca întreg și ce este relevant pe fiecare temă. Protestantismul, în nivelul lui de referințe biblice, este arătat că menționează numai o foarte mică parte din Scriptură, exact ce este nerelevant pe subiectele tratate, doar pentru legitimarea antitezei și nu pentru completitudine informațională pe fiecare subiect.

În nicio analiză protestantă nu găsești mai mult decât câteva citate pentru argumentare și nu menționarea locurilor legitime, unde este prezentată în mod real informație relevantă pe subiectul respectiv. Am putea numi acest lucru *captivitatea autorității generalizate*, în care nu se mai discerne de fapt autoritatea reală tematică, distrusă și acoperită de autoritatea generalizată protestantă ce permite suprascrierea și înlocuirea, distorsionarea autorității reale tematice a informației. Protestantismul este într-o captivitate din care nu poate ieși. A reușit să distrugă principalul mecanism de extragere corectă a informației teologice, relevanța. O captivitate de logică, în care nu văd distrugerea pe care o fac în Scriptură, în numele „Cuvântului lui Dumnezeu”.

Modul în care protestantismul accesează informația teologică și tipul de informație utilizat arată faptul că protestantismul nu utilizează Scriptura, în nivelul relevant de informație, și că utilizează doar un subset ales prin negare a informației relevante. În fapt, primul pas al mișcării protestante a fost de creare a antiinformației teologice. Adică de a anula relevanța și de a fabrica un nivel de antiinformație teologică în care să poată opera teologic. Scriptura nu e prezentă în protestantism, ci doar un subset mic de citate de retorică antitetică, un nivel de retorică din citate, care anulează argumentativ tezele istorice. Un nivel de premise pentru argumentarea antitetică protestantă. Protestantismul nu are nevoie de Scriptură, ci de premise pentru argumentare. Protestantismul are nevoie de puțin din Scriptură pentru retorica proprie, pentru construirea opoziției teologice a tezei teologice istorice ortodoxe și catolice. Protestantismul, din punct de vedere teologic, este o antiteză teologică și nu este teologie pozitivă, construită pe completitudine informațională. Lucru care descalifică protestantismul din orice pretenție de a fi o opțiune teologică a creștinismului.

Completitudinea informației la nivelul tratării unei teme teologice nu este regăsită în protestantism în teologie, ceea ce scoate protestantismul din orice posibilitate de a avea tratate în mod corect temele teologice. În lipsa informației teologice relevante, protestantismul rămâne nu cu o teologie, ci cu un discurs, cu o retorică protestantă antitetică. Protestantismul este o dezbatere teologică argumentativă antitetică și nu este în mod propriu o teologie, prin acest aspect al neutilizării corespunzătoare a informației teologice. În discursul împotriva propunerilor protestante, Ortodoxia trebuie să insiste pe evidențierea acestor tehnici incorecte teologice și pe evidențierea incorectitudinii mecanismelor teologice și de acces la informație, să sublinieze ce este relevant pe fiecare temă și cum protestantismul iese pe fiecare temă din informația relevantă și rămâne doar cu puține citate. Protestanții pot să vadă că sunt într-o zonă de umbră teologică și nu într-o zonă de lumină informațională relevantă, teologică.

15. TEZA TEOLOGICĂ PROTESTANTĂ, ANTITEZĂ A ACTULUI ISTORIC TEOLOGIC DE CINSTIRE A DIVINITĂȚII

A lua poziție împotriva unui act legitim, a unui adevăr, atunci când acesta este adevărul ca identitate, ajunge să fie hulă și blasfemie. Protestantismul ia poziție puternică împotriva învățăturilor teologiei istorice, a Bisericii istorice, a harului, o poziție care duce protestantismul într-un act opus celui de cinstire:

„Noi susținem că semnele, criteriile și caracteristicile sigure prin care mireasa neprihănită a lui Isus Hristos se deosebește de *desfrânata necurată, biserica falsă*, nu sunt nici vechimea, titlurile asumate, succesiunea apostolică sau o anumită locație și nici numărul celor care aprobă o erezie.... Însă care este scopul și cu ce credință săvârșesc preoții catolici Liturghia... Doctrina aceasta reprezintă o *blasfemie față de Isus Hristos* căci socotește că unica Sa jertfă dată o dată pentru sfințirea tuturor celor ce vor fi sfințiți (Evrei 9,27-28; 10,14), nu este suficientă. *Noi condamnăm în mod ferm această idee, o detestăm și o respingem.*”¹¹⁶

Teologia antitetica protestantă, construită ca antiteză a teologiei istorice, aduce după sine o consecință gravă deosebită în plan duhovnicesc pentru că este o antiteză a teologiei istorice, deci și a identității divinității, care este în permanență regăsită în istorie (sau în catolicism, sau în Ortodoxie, dacă este doar să enumerăm posibilitățile istorice). O astfel de teologie aduce cu sine o antiteză a identității divinității, creată prin această teologie. Iar această antiteza a identității are drept consecință o comuniune nu cu divinitatea, ci o comuniune cu duhurile care sunt deplin lucrătoare în permanență în astfel de construcții – ca și consecință a actului de necinstire a divinității și a teologiei hulitoare. Antiteza tezei teologice istorice creștine aduce cu sine comuniunea cu duhurile care

¹¹⁶ Karl Barth, *Cunoașterea lui Dumnezeu*, p. 41, p. 48.

crează această antiteză, deoarece duhurile rele sunt cele răspunzătoare de acest mod antitetic de a face teologie, de a inversa teza istorică, într-un mod ireversibil.

Protestantismul lucrează cu o antiteză a identității divinității (care întotdeauna este în istorie) care are drept consecință comuniunea cu duhurile care creează această teologie, cu duhurile întunericului. Evidența acestei constatări este arătată de mistica total diferită și de manifestările protestante considerate harismatice, care nu pot fi regăsite în teza istorică și care, în schimb, sunt confirmate de teza istorică teologică ca fiind de la duhurile întunericului. Din punct de vedere logic, teologia adevărului și teologia minciunii din Evanghelie arată acest mod de lucru în identitate, dar și venirea minciunii, a opusului adevărului, a antitezei adevărului de la duhurile răutății, care sunt numite duhurile minciunii, antiteza adevărului, această opoziție deplină fiind confirmată în Evanghelie și fiind baza acestei teologii și logici teologice.

Aceste două abordări teologice, teologia istorică și teologia protestantă, antitetică teologiei istorice, sunt o mărturie vizibilă a prezenței adevărului și neadevărului, în teologie. Adevărul este în mod clar o lucrare istorică. Adevărul și minciuna (antiteza adevărului) sunt lucrările unui Duh și a unor duhuri diferite. Protestantismul este într-o capcană teologică ireversibilă, în care doar cu numele lui Hristos se încearcă acoperirea și legitimarea unei antiteze teologice ce nu poate fi susținută în niciun fel prin argumentele identității și argumentul istoriei (prezența identității și a divinității în istorie). Consecința este că protestantismul, printr-o construcție pentru care nu s-a observat modul clar antitetic de realizare, este într-o asumare a unei antiidentități și a unei anticomuniuni, a unei comuniuni cu duhurile care se opun adevărului, identității și istoriei.

Protestanții sunt prinși în această capcană teologică, într-o mistificare deplină a adevărului și într-o comuniune nelegitimă. Asumarea în orice formă a oricui din protestantism este o asumare

într-o măsură mai mică sau mai mare a acestui mod antitetic de a face teologie. În protestantism este greu să trasezi o limită între confesiuni. Prin asumarea acestui mod de lucru antitetic, prin principiile Sola, întreg protestantismul poate fi considerat că lucrează identic, într-un mod antitetic. Mai mult, teologia ortodoxă arată că și o mică abatere din identitate este erezie, dar și lipsire de mântuire. Însă atunci când fundamentezi printr-un set de principii neevangelice, prin sola-uri o construcție antitetică, cu siguranță, întreaga structură, în deplinătatea ei, este una greșită.

Protestanții și-au asumat o comuniune cu duhuri pe care nu le cunosc deplin în lucrare, prin teologia antitetică protestantă. Protestantismul nu are o teologie clară și curată a duhurilor cu care lucrează, nu cunoaște și nu știe cărui duh se închină și cărui duh slujește. Duhurile regăsite în protestantism nu sunt arătate, descoperite deplin, cunoscute de credincioși, ci se ascund și sunt deplin ascunse în mistica lor, neexistând o teologie viabilă a duhurilor, ci doar mențiuni ocazionale de voci, vise, vedenii.

Absența istorică a unei teologii unitare a duhurilor, a unor ființe care se descoperă unitar în identitate și manifestare, dar și prezența acestui mod ascuns de lucrare a duhurilor, de ascundere a identității, de manifestări doar ocazionale pentru impresionare și atragere în noi căi aduce ca unică concluzie că protestantismul este în comuniune clară cu duhuri care nu sunt Duhul Sfânt, și care se ascund și se opun Duhului Sfânt, teologiei istorice.

Protestantismul întreg este într-o cădere teologică abisală. Prin inversarea identității, au schimbat duhurile comuniunii și au intrat într-o greșeală de comuniune, în comuniune cu alte duhuri. Comuniunea cu alte duhuri este cea mai mare durere pentru orice ființă umană. Și se realizează prin slujire la idoli, care sunt duhuri, lucru condamnat explicit în Vechiul Testament, tocmai pentru acest argument al slujirii incorecte a diavolului. Mai mult, atunci când se mărturisește o antiteză teologică a identității, se intră deplin în comuniune cu aceste duhuri, prin mărturia de credință

antitetică adusă de protestantism. Comuniunea cu alte duhuri, în protestantism, nu este o împlinire, este o consecință directă a modului antitetic de a face teologie.

Nu există o altă mișcare religioasă care să facă acest lucru, care să aducă acest mod antitetic de a face teologie, de a aduce o propunere, antiteză a adevărului, deplin în neadevăr. Propunerea protestantă este una total în neadevăr, mai ales în ceea ce privește ființa dumnezeiască, harul și toate cele legate de cele sfinte. Adunând toate la un loc, rezultă o mărturie de credință antitetică adevărului, harului și identității divinității, care se poate numi anticreștinism și mărturie antihristică, exact prin aceste argumente. Fiind antiteză, este egală cu un act de necinstire, de hulă și blasfemie. Chiar dacă protestantismul se consideră creștinism, de fapt teologia îl poziționează ca fiind anticreștinism.

Credincioșii protestanți nu văd această comuniune nelegitimă în care sunt, care este ascunsă și le este ascunsă în spatele unei retorici puternice și a numelui lui Hristos. Însă numele lui Hristos nu poate înlocui adevărul teologic ce ar trebui să fie regăsit odată cu numele acestuia, și nu se poate substitui unei teologii întregi care ar trebui să fie prezente, dar nu este. Numele lui Hristos nu schimbă neadevărul teologic din teologia protestantă, nici antiteza teologică protestantă. Protestantismul nu poate susține o antiteză teologică doar prin legitimitatea numelui lui Hristos și prin invocarea faptului ca a găsit nenumărate variante de a se legitima din Scriptură.

Cărui duh te închini și cărui duh slujești este arătat direct de modalitatea în care teologia este construită. Teologia identității oferă răspunsul clar și corect la această întrebare. Iar orice nu este construit în teologia identității este sau cădere din identitate, ca în catholicism, sau intrare în comuniune nelegitimă, ca în protestantism. Teologia identității arată în mod clar duhul, mistica, corectitudinea exercițiului creștin.

Credincioșii protestanți suferă una din cele mai mari dureri

duhovnicești din această comuniune nelegitimă în care intră prin mărturia lor de credință antitetică, dar și printr-un botez în această mărturie. Din neatenție, credincioșii protestanți nu verifică proprietatea teologiei protestante de a fi o teologie a identității și își asumă o antiteză a teologiei identității (în special cea dogmatică). Protestantismul vine cu această durere a asumării unei mărturii de credință greșite și a unei comuniuni greșite, iar credincioșii protestanți intră într-o comuniune greșită, care nu se poate ierta în veacul veacului, fiind antiteză a Adevărului și condamnată de Hristos ca fiind împotriva Duhului Sfânt. Antiteza teologică a adevărului și asumarea acesteia ca stare de fapt și ca mărturie de credință plasează protestanții într-o stare împotriva Duhului Sfânt.

Durerea credincioșilor protestanți este una veșnică. Deoarece starea în care au intrat este una veșnică, în care au asumat o antiteză a Adevărului și sunt într-o stare împotriva Duhului Sfânt, o stare teologică de opoziție, dar și una de comuniune cu alte duhuri. Durerea fiecărui credincios protestant vine din această comuniune, care este condamnată veșnic, fiind bazată pe o mărturie de credință asumată liber de fiecare credincios, mărturie antitetică tezei teologice istorice, deci și identității teologice istorice a divinității. Toți teologii protestanți pun accent pe Scriptură, uitând ce este mai important: identitatea și comuniunea, și relevanța informației teologice. Protestantismul rămâne deschis și în afara celor mai importante teme ale Scripturii: teologia identității și teologia comuniunii.

La ce ar trebui să se uite un credincios protestant în cultul, în mișcarea lui proprie, în primul rând? La teologia identității, istorică - teologia se asumă ca un tot, ca un întreg, unitar, istoric. Teologia nu este o simplă suită de afirmații regăsite în Scriptură sau pentru care se găsesc pasaje în Scriptură care să confirme o propunere. Teologia corectă aduce o stare în care comunitatea creștina este istorică. Iar apoi trebuie să se uite la mărturia istorică a cultului și să înțeleagă foarte clar care este mărturia corectă a

comuniunii și care este mărturia greșită a comuniunii. Credincioșii protestanți nu primesc ca bagaj de cunoștințe absolut nimic din bagajul obligatoriu teologic ce ar trebui să fie prezent în fiecare credincios, regăsit la toți credincioșii ortodocși.

Credinciosul protestant primește doar o Scriptură în mână, și apoi tehnici de a regăsi în Scriptură diferite pasaje și contexte pentru a se justifica din Scriptură. Din păcate, credinciosului protestant nu i se explică faptul că se asumă o identitate, un întreg, un tot și că acesta este întotdeauna istoric, în istorie, așa cum divinitatea este prezentă permanent în istorie. Credinciosului protestant nu i se explică nimic din ce este comuniunea cu Dumnezeu, cum ar trebui să fie aceasta și ce presupune lucrarea autentică a harului. Credinciosul protestant nu primește în mod real decât un bagaj de citate și de tehnici prin care să evite o logică sănătoasă asupra identității și comuniunii.

Credinciosul protestant primește doar un context limitat de argumentare pe text din Scriptură, și nu înțelege ce trebuie făcut cu textul Scripturii și la ce folosește acesta. Credincioșii protestanți nu cunosc în mod clar ce presupune asumarea Scripturii și comuniunea, neavând un reper teologic și niciun context în care să vadă și să înțeleagă acest lucru. Iar lipsa discuției despre identitate și despre comuniune autentică lasă fiecare credincios într-o capcană a textului Scripturii, fără structurile principale teologice și lucrările principale care ar trebui să fie regăsite. Asumarea credinței ca un tot, ca un întreg și comuniunea istorică, sunt o mărturie istorică clară a comuniunii, unitară.

Protestantismul este o gravă abatere creștină, din cauza inversării identității, care are drept consecință căderea unei întregi comunități în comuniune nelegitimă. Protestantismul este forma finală de cădere a creștinismului, prin ieșirea deplină din identitate și prin inversarea acesteia, iar căderea aduce cu sine și comuniunea greșită. Catholicismul este o dramă, prin ieșirea în multe puncte din identitate și prin rupere și ieșire din comuniune. Protestantismul

este o cădere finală, prin inversarea deplină a ceea ce este identitatea.

Durerea cea mai mare este dusă de credințioșii protestanți, care văd Scriptura, dar nu regăsesc identitatea și comuniunea, neștiind cum să le caute, nefiind învățați și fiind alungați de la acestea, primind doar Scriptura și fiind combătută teologia identității, dar și comuniunea bazată pe identitatea. Credințioșii protestanți primesc un bagaj antitetic, în care mecanismele de logică teologică de bază, comuniunea și identitatea, sunt schimbate și înlocuite cu mecanisme de legitimare și de lucrare în afara identității. Protestanții sunt transformați în soldați împotriva adevărului, învățați să utilizeze retorica, argumentul infailibil (dar greșit) de girare a afirmațiilor prin autoritatea bibliei.

Durerea credințioșilor protestanți vine din comuniunea greșită în care sunt. Pentru că omul nu poate trăi în mod corect într-o astfel de stare. Omul nu poate trăi într-o comuniune cu alte duhuri, comuniunea stăpânindu-i întreaga viață, pierzându-și astfel întreaga viață, crezând ca are o viață, dar având doar o comuniune nelegitimă. O astfel de comuniune incorectă aduce omului un dezechilibru profund față de așezarea lui lăsată de Dumnezeu, dezechilibru care nu este văzut, dar este ascuns în această comuniune.

Omul stăpânit de această comuniune nu mai este stăpân lui însuși și, deși umblă zi și noapte pe stradă, crezând că propovăduiește numele lui Hristos, el este plimbat, neavând odihnă, mișcat de duhuri, de duhurile care mișcă omul în astfel de comuniune – de ce protestanții nu au odihnă zi și noapte? O astfel de comuniune este o pierdere a vieții, se renunță la viață și se primește o stăpânire din partea altor duhuri. Iar credinciosul nu observă, fiind împins și ținut în continuu cu capul în Scriptură, tocmai pentru a nu observa că este în afara identității și comuniunii.

Capcana Scripturii, în protestantism, este păstrarea credințioșilor puternic legați de autoritatea Scripturii, fără să vadă însă

absența mecanismelor teologice fundamentale și nici a comuniunii legitime. Folosindu-se autoritatea Scripturii și păstrând credințioșii protestanți în permanență într-un transfer de autoritate pe care cultele protestante îl fac de la Scriptură, aceștia merg pe un drum greșit, în care, în continuu, li se spune că „este din Scriptură”. Capcana protestantă este transferul de autoritate de la Scriptură și folosirea greșită a acestei legitimări și proprietăți pentru a da crezare și legitimare oricărei acțiuni a cultului.

Iar credincioșii nu văd această capcană, nu înțeleg că ei lucrează cu nivelul semantic și nu cu nivelul de infailibilitate, sunt lipiți în permanență de această autoritate și nu pot să se desprindă de propunerile cultului, neavând bagajul de cunoștințe necesar pentru a avea o părere critică asupra propunerilor cultice. Capcana protestantă este blocarea fiecărui credincios în autoritatea Scripturii, folosită greșit de către confesiuni, care doresc să înlocuiască și substituie teologia identității, pe care confesiunile nu o pot avea, fiind nevoite să renunțe la aceasta în favoarea unui mod simplist de argumentare și legitimare din Scriptură. Înlocuirea teologiei identității cu modul simplist de argumentare din Scriptură și cu autoritatea Scripturii este o capcană teologică majoră, pe care mulți, din neatenție, nu o sesizează și rămân în ea, iar aceasta îi scoate din viața veșnică alături de Dumnezeu.

O mărturie foarte interesantă este adusă de un neoprotestant baptist care, prin propria lui experiență, găsită într-o scrisoare trimisă teologului rus Andrei Kuraev: „Stimate Părinte Andrei!... Poate că vă veți mira că vă scrie un baptist cu un stagiul de douăzeci de ani, predicator... Totul a început în clipa când am aflat de asasinarea celor trei călugări de la Pustia Optina în ziua de Paști,... iar apoi de uciderea părintelui Aleksandr Men. Apoi aveau să urmeze profanări de cruci, de sanctuare, inscripții injurioase pe pereții bisericilor. Toate acestea m-au făcut să cred că duhurile răului au început să se simtă strâmtorate *sub cer*, acolo unde le este locul, încât caută acum să vină și să-și facă de cap cu o furie de

neînchipuit printre oameni, vizându-i în primul rând pe cei care li se împotrivesc. *Iar furia lor nu se îndreaptă asupra protestanților, ci asupra ortodocșilor, înseamnă că aceștia le stau în cale, împotrivindu-se puterilor întinericului*, făcându-le să nu-și ducă răul până la capăt. Apoi am făcut un drum până la Iaroslavl, am intrat în Biserica cu hramul Sfânta Icoană „Fiodorovskaia” a Maicii Domnului. Ceva mai târziu am fost la Lavra Sfânta Treime de la Serghiev. Toate acestea mi-au lăsat urme adânci în suflet. *Am început să citez literatură ortodoxă*, pentru ca, în cele din urmă, să mă întreb: unde să fie adevărul: în Ortodoxie sau în protestantism?”¹¹⁷ Este o abordare proprie, văzând lupta duhovnicească adusă de satana ortodocșilor și Ortodoxiei.

Înlocuind identitatea cu greșeala teologică, justificată prin autoritatea Scripturii, se înlocuiește comuniunea autentică cu anticomuniunea. Iar credincioșii rămân stăpâniți toată viața de această comuniune greșită, nesesizând această eroare de abordare teologică și această substituție care s-a făcut în timp, între identitate și autoritate. Identitatea a fost înlocuită cu autoritatea și cu mecanisme de retorică de a folosi autoritatea în propriul folos, autoritatea Scripturii a înlocuit adevărul și identitatea.

Credincioșii nu înțeleg și nu fac diferența între identitate, autoritate, adevăr și retorică, între câteva mecanisme folosite la un loc în logica teologică, le amestecă și, discreționar, le aplică unde doresc. De aici rezultă o abordare teologică discreționară, în care nu se mai face teologie, ci se lucrează discreționar, pe baza autorității Scripturii, noi propuneri, se creează noi culte și se ajunge la căderi din ce în ce mai grave și mai mari. Adevăr-identitate, Scriptură-autoritate, acestea sunt paradigmele de lucru ortodoxe și protestante diferite, opuse, fiecare cu o abordare deplin opusă celeilalte. Abordarea ortodoxă este singura deplină, deoarece integrează adevărul pe baza Scripturii, într-o identitate, având autoritatea

¹¹⁷ Diac. Andrei Kuraev, *Provocările Ecumenismului*, Editura Sofia, București, 2006, p. 192.

adevărului deplin în identitate, într-un mod unitar de asumare a adevărului.

Cu ce rămân în fapt protestanții din acest exercițiu dorit creștin, din Scriptură? Cu nimic. Pentru că protestanții nu ajung la starea dată de Dumnezeu, ca o identitate de asumare a existenței. Protestanții nu asumă o viață, asumă, în diferite forme, doar un text, rămânând exact în afara propunerii fundamentale a textului Scripturii, de a asuma Viața, o identitate corectă de asumare de fiecare a existenței.

Protestantismul este o antiteză teologică a istoriei divinității. Dumnezeu este într-o prezență continuă în istorie, ca prezență reală, dar și ca prezență teologică, și nu poate fi anulat acest argument al existenței și al prezenței, în niciun fel. „*A fi*”-ul din istorie al divinității este o expresie a înțelegerii și asumării identității, a stării omului lângă Dumnezeu, într-o identitate de asumare. Umanitatea asumă istoric o identitate. Iar cultele care au modificări, ieșiri, noi propuneri de identitate, modificând modelul de comuniune istoric, alterând identitatea, propunând noi modele deplin ieșite din istorie, sunt evidente, prin acest argument al prezenței în istorie și al identității scoase din orice posibilitate de a fi de la Dumnezeu.

Continuitatea pretinsă de unele culte este anulată de un argument major, acela al modificării radicale în identitate a modelului de comuniune, a dimensiunilor comuniunii în modele nestructurate, care schimbă deplin echilibrul comuniunii și propun alte principii, neviabile, lucrări ce nu sunt bazate pe principii corecte. Ieșirea din identitate, în sensul de ieșire din modelul de comuniune creștin (în exercițiul ortodox) este o alterare a modelului de comuniune de referință, complet, axiologic, care este asumat de întreaga umanitate, voluntar sau involuntar, ca model de comuniune de comportament (social) viabil, ale cărui principii sunt deja intrate în conștiința umanității, validând propunerea creștin-ortodoxă. Propunerea creștină în exercițiul ortodox este regăsită în

conștiința universală a umanității.

16. PROTESTANTISMUL, ANTITEZĂ CREȘTINĂ

Credința protestantă este o scuză existențială și egal, un anti-creștinism. Protestanții cred că s-au pocăit, că Scriptura este unicul suport teologic pentru mântuire și că numele lui Dumnezeu i-a salvat. Și că prin acest simplism teologic au rezolvat problema mântuirii, a înțelegerii existenței și asumării acesteia. Nici măcar de Hristos și de Treime nu mai au nevoie în această simplificare, ci doar de un nume și de o convingere a numelui.

Protestantismul nu sesizează eroarea prezentă chiar în formula proprie teologică „*mântuire prin nume*”, acest termen, nume, înlocuind tot și fiind o greșeală teologică, în care persoana este înlocuită cu numele acesteia. Hristos nu mai există în protestantism, ci este doar un cuvânt, numele Lui, care a înlocuit persoana. Hristos este înlocuit cu un cuvânt, în protestantism. Protestantismul nu are o credință, are un cuvânt pe care îl divinizează, fiind un fel de idolatrie textuală în care textul înlocuiește persoana. Din această formulare protestantă se deduce că protestantismul este rupt de divinitate și repetă un cuvânt rupt de persoană. Înlocuirea în teologia protestantă a unei teologii a sensului existenței doar cu titulatura acelei teologii, prin folosirea unui cuvânt și nu a realității din spate, nu va aduce nimănui din protestantism ceea ce corpul teologiei sensului împlinit, în exercițiul creștin-ortodox, aduce fiecărui credincios, mântuirea. Corpul arătat de teologia sensului nu va fi niciodată accesibil protestantismului, care va rămâne doar cu titulatura teologiei și cu nimic din sensul acesteia.

Implicația mântuirii protestante printr-un nume este că, în fapt, comuniunea cu divinitatea este instanțiată unidirecțional, doar prin nume, nefiind necesar Hristos în această comuniune pe

care protestanții o au oricând, oriunde, în orice condiții, cât timp numele lui Hristos este prezent. Această consecință anulează cunoașterea-identitatea ca premisă pentru comuniune, cunoașterea fiind limitată la un nume, iar identitatea la fel, rămânând un nume prin care toate se împlinesc. Absurdul acestor consecințe teologice este de necontestat. Mântuirea prin nume anulează cunoașterea, identitatea, tot ceea ce Hristos propune în axiologia eclesiologică. Mântuirea prin nume anulează necesitatea prezenței lui Hristos, care poate să nu mai apară deloc, numele Lui fiind suficient. Protestantismul, în exces de zel, dorind să anuleze teologia istorică, anulează afirmații primordiale evanghelice din axiologia eclesiologică.

Protestantismul este o abordare teologică simplistă, în care credincioșii sunt stimulați să meargă singuri prin tainele Scripturii și să considere că orice i se pare fiecăruia este teologie și de la Dumnezeu. Rupând Scriptura de identitate, protestantismul distruge viața alături de Dumnezeu, descoperită și trăită de umanitate începând cu acel moment, ca identitate asumată pas cu pas.

Dumnezeu înseamnă comuniune în iubire: comunitate, comuniune în iubire și unitate. Acesta este cadrul relației cu El, iar alte premise ale comuniunii sunt adevărul, lumina și toate condițiile spuse de Hristos pentru a fi compatibili cu starea comunității unite în iubire și cu Dumnezeu. Deși toți protestanții încearcă să fie „creștini”, sensul și înțelegerea corectă exclud orice relativism al înțelegerii, exclus de Hristos, dar și de Apostol. Hristos nu se asumă în forme diferite, ci într-una singură.

Protestanții nu se mântuiesc. Protestantismul este o anti-teză care are drept consecință un act de hulă, de necinstire. Este imposibil de spus în protestantism unde începe actul de hulă și unde se sfârșește. Hulind teza istorică și lumina lui Dumnezeu prezentă în istorie, protestantismul deja hulește Biserica lui Dumnezeu, care este în istorie, în timp. Acest act este unul împotriva Duhului Sfânt. Este o hulire a existenței veșnice, a luminii veșnice a

lui Dumnezeu. Este greu de considerat o mântuire în protestantism, cât timp este evident un act teologic negativ exercitat de protestantism asupra Duhului Sfânt. Este o faptă de viață cu consecințe în cealaltă viață.

Teologia nu este doar un simplu discurs despre Hristos, așa cum mulți consideră. De la un punct încolo, asumarea poziției împotriva harului în lucrarea, a adevărului, a Bisericii este o poziție de necinstire, un act de hulă veșnic. Deși teologic pare doar un detaliu tehnic, realitatea este că actul de necinstire adus lui Dumnezeu este primul între toate păcatele existente, de neiertat în vecii vecilor, de o importanță covârșitoare. Teologia protestantă nici măcar nu discută faptul că este o teologie antitetică tezei istorice, și nu înțelege aceste consecințe din punct de vedere al unei antiteze a tezei harice din istorie, din timp.

Protestantismul este o teologie antitetică tezei istorice a actului universal al mântuirii. Și nu înțelege că acest lucru este o hulire a luminii lui Dumnezeu. Cât timp ești într-o antiteză a mântuirii universale, nu poți, sub nicio formă, nu a pretinde, ci a avea nimic din ceea ce este în sine actul de mântuire universal. Lumina lui Dumnezeu este o prezență istorică, într-o teologie istorică asumată, într-un cult întemeiat de apostoli. Protestantismul nu numai că are o teologie antitetică, ci are o lucrare deplină în afara actului universal al mântuirii.

Mântuirea este o compatibilitate cu veșnicia și primirea veșniciei. Protestanții nu se mântuiesc fiindcă nu sunt lipiți de dumnezeire, de ceea ce este veșnicia, prin lumina lui Dumnezeu. Tai-nelile lipesc omul de veșnicie, de lumina veșnică, și nu sunt doar ritualuri cu puțin sens, ci sunt direct legate de împlinirea actului existențial în veșnicie, o lucrare continuă în care omul se lipește de energia și lumina veșnică. După judecată, el rămâne alături de Cel cu care este unit, prin lumina Sa. Evanghelia are un set de informații cu caracter existențial. Nivelul de importanță al afirmațiilor Evangheliei este unul care poate fi numit *caracter existențial*.

Pentru că actele menționate nu sunt comemorări istorice, ci sunt acte de importanță existențială. De aceea Hristos arată afirmativ importanța existențială, dar și prin interzicere, caracterul existențial pentru multe lucrări.

Teologia importanței afirmațiilor din Evanghelie este printr-un set clar de cuvinte și de formule folosit de Hristos pentru acest caracter și prin formele afirmativă și negativă în care sunt formulate. Tainele sunt primele în care Hristos folosește caracterul existențial pentru ființa umană a unor acte. Hristos ridică tainele peste orice lucrare. Orice lucrare personală are o limită de împlinire, fiind importantă. Tainele nu sunt doar importante (necesare), sunt condiții existențiale, peste absolut orice lucrare posibilă. Orice lucru am săvârșit în deplinătatea lui, întreaga credință de am împlini-o, nu poate fi asimilat ca un act care să împlinească și să se ridice la nivelul de condiție existențială. Pocăința, credința sunt nule în afara tainelor autentice. Pocăința și credința sunt lucrări importante, cu o măsură a lor, dar care, dacă nu sunt împlinite alături de taine, sunt nule. Tainele dau valoare întregii construcții creștine.

Neavând taine și desconsiderând ființa tainelor, protestanții rămân în afara actului existențial veșnic și sunt excluși din actul mântuirii. Hulind acest act împlinit în Biserica istorică, ei hulesc actul primordial, ființial al omului, unirea cu Dumnezeu, dumnezeirea și veșnicia, și se transformă în hulitori ai luminii veșnice. Hulitori ai realității existențiale care trebuie asumată, a înseși luminii veșnice. Dumnezeu este lumină, iar pentru a fi veșnic, și omul trebuie să fie lumină, prin taina luminii lucrată încontinuu de Dumnezeu în tainele Bisericii, care aduc omul în lumină. Taina luminii este planul mântuirii omului, fără de care veșnicia nu este împlinită. Locașul lui Dumnezeu este în lumină și nimeni din afara luminii nu intră în lumină. Aceasta este nașterea din nou, arătată de Hristos întregii Biserici drept condiție existențială fundamentată într-o serie de lucrări care aduc omului veșnicia.

Există o lumină veșnică descoperită de Hristos umanității. Această lumină este lângă umanitate, cu umanitatea, aducând umanitatea în veșnicie. Lumina lui Hristos este cu umanitatea de la pogorârea Duhului Sfânt. Iar aceasta este o constantă a istoriei. Umanitatea, în identitatea una, este în lumina lui Hristos din acel moment. Aceasta este lumina veșnicie, descoperită umanității, pe care din acel moment istoric umanitatea o cunoaște și o primește conștient ca arvună. Protestantismul ignoră cel mai important eveniment teologic al istoriei, Pogorârea Duhului Sfânt, adică pogorârea luminii dumnezeiești și îmbrăcarea umanității în lumina lui Hristos.

Umanitatea este îmbrățișată de Dumnezeu și îmbrăcată în haină de lumină, pe care o poartă în identitatea acestuia. În haina veșniciei. Umanitatea a primit o haină a veșniciei și o poartă către veșnicie. Aceeași haină de lumină veșnică, ce va străluci desăvârșit în veșnicie, este purtată de umanitate începând cu Pogorârea Duhului Sfânt. Începând cu Pogorârea Duhului Sfânt umanitatea vede lumina veșnică. Veșnicia. Protestantismul ignoră evenimentul esențial al umanității, deschiderea veșniciei în lumina lui Dumnezeu începând cu Pogorârea Duhului Sfânt. Și încearcă să anuleze o realitate existențială, aceea a existenței unei căi către veșnicie, deoarece nu cunoaște ce este veșnicia – lumina lui Dumnezeu, împărtășită de la venirea lui Hristos. Cincizecimea este împărtășită începând cu acel moment istoric fiecăruia dintre noi, în istorie, în timp, în Biserică. Fiecare primim Cincizecimea activă, prin tainele Bisericii. Doar în Biserica Una.

Tainele sunt Taina veșniciei. Este irrelevant discursul protestant despre taine sau dacă protestanții vor considera adoptarea unor taine. Relevant este unde este împlinită taina luminii cu adevărat, în care cult taina luminii aduce continuu omul lângă Dumnezeu și în veșnicie. Un cult istoric împlinește această taină și are o teologie care subliniază acest lucru.

Protestantismul nici măcar în legea naturală nu poate fi

socotit, fiindcă antiteza îl plasează într-o cădere chiar și din această lege. Protestanții au denaturat și legea, dar și cinstirea lui Dumnezeu, fiind într-o cădere deplină din orice act al mântuirii, din orice posibilitate de mântuire, în cădere și din legea naturală, și din raportul față de Dumnezeu, care i-ar plasa în poziția de a fi în această lege. Sunt chiar în afara legii naturale ce le-ar putea aduce mântuirea. Mai mult, sunt în necinstire față de Dumnezeu, care îi și condamnă prin hulă împotriva Duhului Sfânt.

Protestantismul, cu mare entuziasm, își declară creștinismul, neavând însă nimic din acesta decât numele lui Hristos. Filiația în creștinism este prin păstrarea logicii comuniunii, dar și a teologiei primare a Bisericii. Ortodoxia este creștinism. Catolicismul ar putea fi considerat creștinism, pentru că păstrează corect împlinirea legii iubirii, deși nu ține corect teologia creștină. Protestantismul nu mai este creștinism. Ruptura de identitatea creștină este atât de mare și radicală, antitetică, încât nu se poate nici măcar gândi o apropiere sau unitate în vreun fel, prin existența unui fundament comun. Protestantismul nu are nimic comun cu Ortodoxia și catolicismul. Este altceva, este anticreștinism, neavând nici măcar teologia iubirii.

Este imposibil să consideri protestantismul ca fiind creștinism, pentru că nu poate fi văzut ca o instanță a iubirii. Creștinismul înseamnă iubire. Protestantismul aduce dezbinare în familii, rupe familiile, dar și creștinismul întreg, în numele „creștinismului protestant”. O familie și creștinii nu pot fi ruși în numele creștinismului. Hristos este iubire, iar iubirea nu rupe, iubirea unește. Prin smerenie, pace și răbdare. Protestantismul, în numele „iubirii protestante”, rupe, desparte familii, comunități întregi, rupe creștinismul. Hristos nu desparte familii, și nici creștinismul, cum fac protestanții, în numele Lui. Protestantismul are practici disruptive, ce nu pot fi ancorate într-o practică de echilibru, a unui echilibru în iubire; acest lucru îl descalifică de la a fi o mișcare a echilibrului și iubirii.

Întregul protestantism este în sine o colecție mare de

paradoxuri, pentru că fiecare afirmație majoră a protestantismului este un paradox, un lucru complet neverosimil, care nu se poate, sub nicio formă, explica nici din Scriptură și nici logic, într-o logică a bunului-simț. *Protestantismul este un paradox creștin*, în loc să fie un adevăr creștin. Un paradox *în care neadevărul este adevăr*.

Este imposibil să vezi protestantismul drept creștinism, deoarece acesta nu este o instanță a iubirii și nici a unității, ci dezbinare și rupere continuă. *Creștinismul este ceea ce ar face Hristos* și ce facem noi, luându-L pe El drept model. Sub nicio formă protestantismul nu poate fi gândit și acceptat ca lucrare a lui Hristos și nici ca lucrare extinsă a lui Hristos.

Pretinsul Hristos protestant se rupe pe sine în părți, face mici comunități care lucrează în izolare, neștiind una de alta, se rupe iar pe sine și tot așa, se fragmentează pe sine la nesfârșit, rupând familiile, cu un singur scop, de a face noi comunități, niciodată suficiente, fiind mulțumit că acestea îi poartă numele, dar nu identitatea și lucrarea. Hristosul adevărat nu rupe familiile, cum o face protestantismul, în numele lui Hristos.

Este calea creștină istorică chiar atât de rea în ochii protestantismului, încât să fie atât de agresivi în prozelitismul lor? Oare nu văd că exact ce acuză în creștinismul istoric, ei ajung să fie de 10 ori mai rău, prin distrugerea și fragmentarea creștinismului? Este această fragmentare creștinism, când creștinismul pleacă de la unitate? Și cum pot să construiască unitatea, când principiile protestante aduc doar fragmentare și, intern, ei nu au capacitate nici comunională, nici de unitate? Dacă ei nu pot susține intern unitatea, cum pretind că pot aduce unitate în creștinism? O unitate în stil protestant? Creștinismul este o teză a unității prin identitate, lucru pe care protestantismul l-a desființat prin Sola-urile propuse.

Protestantismul instanțiază un pretins Hristos, cu o lucrare de rupere, care dezbină, care rupe continuu comunitatea, un Hristos protestant, care se interpretează numai din text, fără prezența Lui, interzis în comunitate și înlocuit cu propriile lui cuvinte. Se ajunge

la un paradox în care, deși conducătorul comunității este Viu, acesta nu mai are dreptul să vorbească, pentru că o comunitate întreagă l-a înlocuit cu cuvintele Sale, considerate suficiente pentru ghidarea comunității.

În permanență diavolul ridică omul împotriva omului, creștinul împotriva creștinului. Dar, mai ales, omoară sufletul, pentru că moartea sufletească este singura care are importanță. Moartea sufletului (prin minciună) este obiectivul lui principal, și nicidecum moartea trupească. Toată lucrarea lui o vezi în nenumăratele abateri de la calea construită în timp, cea istorică, după cuvântul lui Hristos, în „proroci mincinoși”, abateri ce presupun o corupere a sufletului întâi, o lucrare a diavolului ascunsă bine sub numele creștinismului, așa cum ne arată Hristos în cuvântul „Doamne, Doamne” spus de El pentru a prezenta dinainte o problemă istorică a Bisericii. Dacă diavolul își face lucrarea, atunci, cu siguranță, ar trebui să găsim și lucrarea lui de înșelare și de cădere a umanității prin înșelare, în timpul istoriei. Existența unei antiteze în creștinism arată prezența diavolului, în forma neadevărului, care are atât de multe fețe, cât de multe neadevăruri pot exista. Adevărul nu poate avea fețele protestante, acestea fiind ale neadevărului.

Hristos ne avertizează, de la început, să fim atenți la cei careucid sufletul, și nu trupul, deci de suflet trebuie să avem întâi grijă, prin adevărul în care trebuie să fim, în permanență. Fiindcă sufletul se ucide prin lipsirea de adevăr și lumină, care se face prin minciună, prin neadevăr. Diavolul ucide în permanență creștinismul prin neadevăr, împilând pseudocreștinismul împotriva creștinismului; pseudocreștinii săvârșesc ucidere de suflet, mult mai gravă decât cea trupească, pentru că este veșnică. Avem obligația să condamnăm erezia și neadevărul, dar și uciderea sufletelor creștine și să nu tăcem în fața lor.

Dacă protestantismul ar avea doar mici modificări față de istoria creștinismului, am putea zice că este o cale creștină cu modificări, fără comuniune. Întregul protestantism este o revoltă, în toate

dimensiunile, față de ceea ce este în sine creștinismul, prin: neprezența în istorie, lipsa de unitate, neasumarea unei identități proprii teologice, modelul de comuniune nou instanțiat și diferit de cel istoric, mărturia unei comuniuni cu duhuri care au alte manifestări decât cel din cultul istoric, ortodox, anularea practicilor evanghelice ale împărtășirii și a altor practici evanghelice (tratate ca simboluri), lipsa reală a descoperirii taborice în lumină a lui Dumnezeu față de credincioși (neprezentă istoric în cult), lipsa mărturiei reale a ascezei și a progresului duhovnicesc și înlocuirea acestora cu manifestări de „revărsare”.

Toate aceste puncte opuse creștinismului ortodox, creștinismului istoric, dar și celui catolic, scot protestantismul din posibilitatea reală de a fi creștinism și în comuniune cu Duhul lui Dumnezeu, și îl plasează în ceea ce numim comuniune cu alte duhuri și opus al creștinismului. Hula împotriva Duhului, un act teologic împotriva, oprește de la mântuire mai mult decât orice din protestantism. Protestantismul este descalificat ca teologie prin caracterul antitetic deplin al întregii mișcări și teologii, care îl poziționează în opoziție cu orice este dat istoric de Dumnezeu și cu orice Dumnezeu este istoric. Aduce și poziționează protestantismul într-o rupere istorică ce nu se poate recupera. *Ieșirea din istorie le va aduce protestanților și ieșirea deplină din istoria mântuirii*, Dumnezeu fiind întotdeauna prezent în timp, iar ruperea acestora de istoria teologică în timp, în continuitate, nesesizată de aceștia, le va aduce ruperea definitivă de Dumnezeu în veșnicie.

Întreaga teologie protestantă este nulă, fiindcă nu este ancorată în revelație. La nivel de premise ale argumentului teologic, protestantismul este în antiScriptură. Nu poți construi o teologie din antiScriptură și orice produs al lucrului în antiScriptură, în informația nerelevantă tematic sau ignorată ca relevanță, este nul. Primul pas de unde începe teologia este la nivelul premiselor. Iar Protestantismul a anulat toate premisele informaționale legitime ale revelației și lucrează cu totul alte premise.

Protestantismul este un act teologic de revoltă concretizat într-o teologie antitetică și hulitoare a lucrării harului. Întreaga teologie protestantă hulește teologia harului autentică și denigrează toată lucrarea harului în istorie, sub acoperământul lui Dumnezeu. Păcatul împotriva Duhului Sfânt săvârșit de protestantism este hulirea lucrării Duhului Sfânt.

Protestantismul este o antiteză creștină creată dintr-un protest greșit istoric. Un nou dorit creștinism, antitetic creștinismului însuși, cu un nou Hristos, antitetic Hristosului adevărat.

III. UNITATEA CREȘTINĂ

„Unde nu este Dumnezeu-Omul, acolo nu este Biserică; iar unde nu este Biserică, acolo nu există Euharistie. În afara acestora, totul este erezie, nebiserică, antibiserică, pseudobiserică.”¹¹⁸

Sfântul Iustin Popovici

1. UNITATEA CREȘTINĂ ÎN IDENTITATEA UNICĂ, ÎN ORTODOXIE

Ce s-ar putea spune credincioșilor protestanți pentru credință? Că Scriptura, dacă nu este utilizată corect pe fiecare temă, ajunge să fie o antiScriptură. Că pot să vadă singuri faptul că informația pe care o utilizează nu este cea corectă și că există nenumărate alte locuri care sunt mai potrivite pentru diferite teme.¹¹⁹ Că mântuirea invocată de protestanți nu poate fi atât de simplistă, doar un nume. Că Tainele, atingerea în chip nevăzut de lumina lui Dumnezeu sau în chip văzut de cei care ajung la o comuniune deplin conștientizată, ca în Ortodoxie, sunt o lucrare continuă a atingerii de lumina lui Dumnezeu. Că fără acestea nu este Dumnezeu aici și în veșnicie. Că sunt într-o „*Tradiție și Cale a Anti-Scripturii*”. Că le este frică de răspunsul pe care îl pot găsi în Scriptura reală. Că se nasc din nou în antiScriptură și nu mai cercetează ce este corect în Scriptură. Că nu cunosc de fapt Scriptura în puterea ei.

¹¹⁸ Sfântul Iustin Popovici, *Biserica Ortodoxă și Ecumenismul*.

¹¹⁹ De ce nu vine aici Ortodoxia în sprijinul protestanților, cu un ghid comparativ de utilizare corectă a informației din Scriptură pe câteva teme fundamentale? În care să puncteze relevantul pe fiecare temă, dar și antiScriptura protestantă? În care să arate exact această antiteză vizibilă la o prezentare largă a subiectului?

Că Protestantismul este Tradiția și Calea AntiScripturii și Ortodoxia în Tradiție are chiar Scriptura, în unitate și identitate.

Protestantismul este despre antiScriptură. Despre a crede unei căi care este acoperită de numele lui Dumnezeu, dar care duce în iad, hulind Creatorul. Transformă Scriptura în scară către iad. Protestantismul s-a coborât prin antiScriptură în iad. AntiScriptura este scara protestanților către iad, așa cum Scriptura este scara ortodoxă către rai. De ce protestanții au altă scară și altă Scriptură? Și dacă au altă scară, cred că vor ajunge în același loc? De ce protestantismul nu are nevoie pentru mântuire decât de un nume? Fiindcă nu mai au Scriptura. AntiScriptura a anulat tot ce era corect pentru mântuire.

Protestanții ajung în mântuirea prin anularea Scripturii, prin nimicul antiScripturii. *Cum pot credincioșii protestanți să nu fie atenți că, ținând Scriptura în mână, dar uitându-se în partea protestantă, merg în iad cu antiScriptura în mână? Pentru că ajung în hulire a Duhului Sfânt.*

Câtă durere poate fi împărtășită de comunitatea protestantă prin această nevedere corectă a Scripturii! Și cum poți să taci în fața unei comunități întregi, care se prăbușește în abisul hulei de Dumnezeu? Și cum poți să nu strigi și să spui: *Oprțiți-vă!* Pentru că antiScriptura este lucrarea hulei, împlinită prin ruperea credincioșilor de Scriptură, prin crearea unei antiScripturi și prin crearea *Căii AntiScripturii, Sola AntiScriptura*. O cale sigură a iadului, o cale sigură a hulei, în care căderea este asigurată prin păcatul veșnic al hulei, adus de inversarea și ruperea de Scriptură.

Cine ar lăsa teologic o comunitate într-o astfel de cădere? Cine ar avea sufletul să nu spună, cel puțin: *Fiți atenți la cum folosiți Scriptura, pentru că nu o folosiți corect și oprțiți-vă din căderea prin antiScriptură!* Oprțiți-vă și cercetați singuri că tot ce numiți Scriptura este din partea antiScripturii, care nu vă aduce corect revelația, adică informația relevantă tematic, ci doar antirevelația, antiteza revelației și căderea din revelație. Protestantismul trebuie

să se oprească din căderea abisală, și să se întoarcă la Scriptură, la Ortodoxie.

Scriptura este informație care aduce omul lângă Dumnezeu. De aceea Scriptura este un fundament pentru o identitate, pentru o unitate care are o identitate unică istorică. Creștinismul nu se poate uni decât în identitatea unică pe care Scriptura o aduce începând cu Cincizecimea. Cincizecimea ne aduce o credință care este egal un adevăr, un adevăr dogmatic-imutabil, un adevăr în raport cu Persoana, o identitate, un adevăr veșnic și transcendent. Credința este adevăr din adevăr, cincizecimică, imutabilă-dogmatică, transcendentă, veșnică, o identitate, aduce harul. Ortodoxia este singura confesiune care are o credință în deplinătatea atributelor credinței. Ortodoxia este singura care are o Scriptură care este împlinită de o Tradiție, pentru a avea o credință-identitate, în deplinătatea atributelor credinței.

Protestantismul trebuie să se întoarcă la acea Scriptură împlinită într-o credință-identitate, care aduce o unitate în identitatea unică, cincizecimică. Protestantismul trebuie să se întoarcă la Ortodoxie pentru a avea comuniune cu Dumnezeu.

2. URMĂTORII PAȘI TEOLOGICI ÎN ORTODOXIE CU PRIVIRE LA DIALOGUL CU PROTESTANȚII

Protestantismul a distrus teologic tot ce a găsit în creștinismul catolic: Scriptura, în antiScriptură; Biserica, în lipsa necesității Bisericii și în antiBiserică; Tainele și sacrul în lipsa de necesitate a sacrului. Protestantismul a distrus creștinismul în interpretarea proprie. Trebuie creată o poziție teologică ecumenică clară a protestantismului față de unitate pentru a se putea arăta cum trebuie aceasta recuperată de către protestanți.

Pentru a se vedea ușor raportul și poziția ecumenică a Ortodoxiei față de protestantism am pus într-un tabel toate informațiile

principale între Ortodoxie și protestantism.

	Ortodoxie	Protestantism	Raport
Revelația	Păstrată corect din Scriptură	AntiScriptura	Antiteză
Har	Sinergic, Omul este subiect	Absolvitor, Obiectivizează omul	Antiteză
Responsabilitatea	Păstrată, Legată de lege	Anulată	Antiteză
Legea	Păstrată (Scriptură-Tradiție)	Ghid orientativ (Prin anularea responsabilității)	Antiteză
Credință/Concept	Credință, În sensul biblic	Convingere, Prin denaturarea noțiunii	Antiteză
Biserică	Primordială mântuirii	Nu e necesară	Antiteză
Taine	Primordiale mântuirii	Simbolice, Nu sunt necesare	Antiteză
Structura organizațională	Primordială mântuirii	Nu e necesară	Antiteză
Axiologia eclesiologică	Primordială mântuirii	Anulată (Prin anularea responsabilității)	Antiteză
Principii existențiale	Axiologia eclesiologică	Sola-uri, Anulare axiologie	Antiteză
Unitate	Cincizecimică, istorică, în Biserică	Ruptă de unitatea Cincizecimică	Antiteză
Mântuirea/ Concept	Iubire-Stare	Gând-Convingere	Antiteză
Mântuirea/ Lucrare	În Biserică	Biserica Nu e necesară	Antiteză
Identitate teologică	Fundamentală pentru comuniune	Nu e necesară, Nu există Tradiție	Antiteză
Imutabilitate credință (structură dogmatică)	Da, În dogmă	Nu, Combate dogma	Antiteză
Atributele credinței	Sunt împlinite, Obligatorii	Nu sunt împlinite, Nu sunt necesare	Antiteză

Poziția teologică ortodoxă față de protestantism, care trebuie asumată ecumenic, este:

1. ***Protestantismul este o antiteză creștină***, creată în afara unității, separată de unitate în toate dimensiunile. Aceasta este prima afirmație care trebuie făcută pentru protestantism.
2. ***Antiteza creștină*** este creată ***în toate dimensiunile teologice***:
 - i. AntiScriptură*
 - ii. Antiteză a unui act de cunoaștere în Tradiție*
 - iii. Mecanisme teologice care permit crearea unei antiteze teologice, prin retorică și antiScriptură*
 - iv. Antiteză a cadrului de mântuire istoric, găsit în axiologia eclesiologică, prin anularea responsabilității, și prin considerarea harului ca fiind absolvitor general.*
 - v. Analizarea Sola-urilor ca noi principii existențiale, care înlocuiesc axiologia eclesiologică a Bisericii, și creează un cadru existențial denaturat, diferit de cel hristic.*
 - vi. Antiteză teologică, în majoritatea teologiilor, folosind AntiScriptura.*
 - vii. Antiteză asupra actului de comuniune istoric al divinității (a întregului fond creștin, în catolicism sau Ortodoxie).*
 - viii. Antiteză a actului de comuniune eclesiologică, a actului de comuniune harică, în care protestantismul are o cu totul altă tipologie de comuniune harică.*
3. ***Protestantismul trebuie să recupereze integral unitatea istorică, neavând nici un punct de plecare de la care să poată fi considerat în apropierea unității.***

Protestantismul este ceva incompatibil cu unitatea creștină, fiind o antiteză creștină. Ortodoxia ar trebui să folosească precis această poziție în dialogul cu protestanții, aceasta fiind în fapt

mesajul autentic de comunicat protestanților de către ortodocși.

Teologia ortodoxă trebuie să facă un efort de adunare în jurul unor poziții clare, în jurul unor informații care trebuie transmise cât mai corect posibil, în acest dialog. Trebuie altă abordare în Ortodoxie pe subiectul protestantismului, în a contura argumentele majore, care sunt listate anterior.

Concluzia analizei volumului este: protestantismul este creat în afara Unității Bisericii, este o antiteză creștină și trebuie să asume integral experiența Unității Bisericii, în Ortodoxie, în unitatea izvorâtă din Cincizecime, care împlinește deplin credința în toate atributele acesteia, pentru păstrarea comuniunii-unității.

IV. ECUMENISMUL ORTODOX NUA ÎNCEPUT ÎNCĂ ÎN MOD AUTENTIC

1. STAREA TEOLOGICĂ ACTUALĂ A ECUMENISMULUI

Ecumenismul de astăzi este doar la un început teologic la nivelul direcțiilor mari. Iar lucrările sunt un audit dar și o contribuție în direcțiile care ar fi trebuit consolidate. Mai jos este un rezumat pentru înțelegerea stării curente a Ortodoxiei în Ecumenism:

1. *Poziția ecumenică.* Nu există o poziție ecumenică asumată și recapitulată asupra poziției altor confesiuni față de unitatea creștină, cu o analiză detaliată pentru acest subiect al unității creștine.
2. *Teologia ecumenică pentru unitatea creștină.* Nu există o teologie unitară pentru unitatea creștină, ci doar ceva disipat în întreaga teologie ortodoxă, nestructurat, fără o coeziune pentru această inițiativă - la un nivel de complexitate precum cel al Ecumenismului nu se poate lucra astfel și nici nu va duce nicăieri o astfel de abordare. Trebuie o teologie ecumenică pe acest subiect.
3. *Filioque.* După sute de ani în aceeași direcție, trebuie altă abordare. Dacă sute de ani nu s-a rezolvat prin direcția curentă această problemă, fiind un dialog larg, cu siguranță că trebuie făcută o evaluare a abordării teologice, a direcțiilor și strategiei de soluționare. Trebuie întâi un audit al abordării pe Filioque, nu o continuare teologică în care nenumărați teologi parcurg același drum fără a verifica o cale. Zeci de mii de teologi și

milenii de discuții impun o discuție despre abordarea diferită a subiectului. Sunt date cantitative care impun o discuție largă asupra a cum se abordează corect discuția despre Filioque. Filioque nu e un subiect oarecare teologic, e ceva distinct, e ceva discutat pe larg în istorie. Trebuie schimbată în mod evident abordarea pe subiect. Prima discuție despre Filioque este despre abordare¹²⁰.

4. *Primat*. Pentru primat nu avem o teză autentică în dialog, suntem încă la început. Trebuie construită întâi teza primatului. E o teză pe care e nevoie și de expertiză externă de structură organizațională și management, pentru care se reinventează astăzi teologic (ineficient dar și ambiguu) ce există deja în alte științe, neexistând bibliografie din domeniu în tezele pe subiect și nici o abordare specifică – de aici și tergiversarea unor discuții eficiente. Astăzi nu se poate discuta autentic nicio teză pentru primat, pentru că nu au un fundament din domeniu și nici nu pot exprima autentic ce înseamnă primatul ca și concept. Pentru primat discursurile teologice de astăzi sunt ineficiente și mult prea la început. Trebuie văzut cum teologia trebuie să trateze această problemă din perspectiva celor care au abordat științific domeniul.

5. *Teologia harului*. Doar repetăm teologiile istorice aici,

¹²⁰ Teologia merge astăzi unidirecțional, în direcția demonstrării ca întreg a tezei, doar prin consecințe teologice. De ce catolicii nu spun nimic despre procesul de dogmatizare al Filioque și de ce în teza teologului romano-catolic Sicienski nu este deschisă această discuție? Mai există și alte direcții de explorat teologic, care pot aduce rezultate. Pentru Filioque este nevoie și de o fragmentare a tezei, și demonstrat punctual, imposibilitatea vizibilă a nenumărate subpuncte din teză, pentru a se putea demonstra în acest fel imposibilitatea generală a tezei. Trebuie o atenție exagerată pe fiecare subpunct al tezei, până se va demonstra inadmisibilitatea ca întreg.

fără a rezolva punctul real în discuție, (sursa) informația diferită despre har (creat/necreat) și identificarea unde s-a făcut denaturarea acestei informații, de unde se extrage diferit informația despre har, dar și cum sunt construite cele două argumente, ortodox și catolic. La fel, pe teologia harului trebuie desfăcut deplin silogismul catolic cu privire la poziția simplității divinității, extinsă greșit.

6. *Comuniune și credință.* În eclesiologie trebuie explicată mai precis legătura între credință și comuniune, folosind atributele credinței, și o axiologie eclesiologică, pentru legătura comunitate, comuniune, unitate, identitate, credință, Cincizecime.
7. *Raportul față de unitatea creștină a altor confesiuni.* Pentru unitate nu avem pentru dialog exprimat un raport față de unitate al altor confesiuni și o poziție ecumenică recapitulată pentru astăzi.
8. *Mărturia harului și a comuniunii.* Pentru mărturia harului și a comuniunii trebuie o analiză comparativă, cu exemple, pentru a arăta precis cele două tipologii de comuniune existente în confesiuni.
9. *AntiScriptura și antiteza protestantă.* Față de protestanți nu a fost încă identificată problema principală, antiScriptura și poziția de antiteză venită din aceasta. De aici trebuia pornit, nu de la discuții marginale, interne, pe diferite subiecte. Cu protestantismul subiectul principal este antiScriptura și poziția de antiteză. La fel și legat de nenumăratele probleme din terminoteologie, care sunt specifice acestui dialog. Ce se discută astăzi cu protestantismul în Ecumenism, când nici măcar poziția ecumenică și baza teologică a antiScripturii nu există? Aici ajungem dacă nu avem o poziție în dialog și principalele argumente asumate ecumenic – cumva este

capcana maximă în care Ortodoxia nu trebuie să intre în dialog cu protestantismul, o polemică pe citate biblice, și trebuie să evite pe cât poate acest mod de a „dialoga”. Ortodoxia ar trebui să se retragă din discuțiile cu protestanții, nefiind încă în poziția în care să le aducă încă sistematic, pentru unitatea creștină, trebuind întâi să își stabilească poziția și teologia – iar volumul curent arată nenumărate puncte majore deschise-ambigue în teologia ortodoxă, față de protestantism, care impun această abordare, și nenumărate puncte de consolidat în contraargumentarea ortodoxă¹²¹.

10. *Clarificări necesar de adus intern teologiei ortodoxe*. Există un potențial de clarificare care poate fi adus intern teologiei ortodoxe, analizelor și comunicărilor ortodoxe, care nu a fost adus încă și care este neexplorat în Ecumenism. Ortodoxia mizează pe un playback teologic continuu în dialog, dar nu sesizează nimic din propriul potențial pe care îl poate împlini la nivel de comunicare, analiză și discurs teologic. Forța brută a unui dialog și playbackul teologic al teologiei-ideilor istorice nu sunt

¹²¹ Din punctul meu de vedere trebuie o altă abordare și în dialogul cu protestanții. Pentru că nu putem ajunge în polemică pe citate și în discuție într-o terminoteologie, ci trebuie să purtăm o discuție la nivelul axiologiei eclesiologice și într-o teologie cu noțiuni și concepte mai clare. Cu protestanții nu vom discuta atât consecințe interne teologice pe diferite teme, ci probleme de formalism de argumentare, pentru că ei acolo au problema structurală. Vom discuta noțiunile alterate, antiScriptura, consecințele majore venite din acestea la nivelul noțiunilor din discuție. Vom discuta problema structurală protestantă, antiteza, în diferite spețe, în antiScriptură. Protestantismul va fi pentru Ortodoxie o adunare puternică în jurul unui formalism de argumentare și de corectitudine a premiselor informaționale, nu atât în consecințele teologice. Noi contestăm punctul de plecare în protestantism și caracterul de antiteză. Ne trebuie o schemă mai clară pentru dialogul cu protestantismul. Dacă doar vom dialoga, fără această poziție-schemă de argumentare, nu ajungem nicăieri.

instrumentele care să poată rezolva problemele teologice din dialogul interconfesional și rezistența confesională teologică. Ar fi trebuit în instituție să existe o responsabilitate pentru acest punct, să se aducă și să se urmărească între principalele obiective și cu mare celeritate, problemele interne ale teologiei ortodoxe, dar și progresul și evoluția teologică pe acest subiect, și rezolvarea-corectarea lor în Biserică. Lucrările semnalează câteva din problemele găsite, și direcții de soluționare ale acestora. O listă a ambiguităților de comunicare din toate teologiile și a altor probleme interne, era necesar să fi fost făcută și adusă de instituție. Astăzi trebuie revizuită și corectată teologia ortodoxă în punctele neclare sau ambigue ale acesteia. Ar trebui adus un scurt ghid de actualizare al teologiei ortodoxe, care să explice mai precis punctele care au nevoie de claritate mai mare și soluțiile acestora. Mai rău este că nu sunt observate deloc aceste necesități interne teologice. Cumva Ortodoxia a pierdut spiritul de observație și evoluție internă.

Trebuia în ultimii 100 de ani:

1. Să se găsească problema sistemică și soluția convergenței creștine, fiind evident nevoie de o articulare mai precisă a acestora – *problema (în comunicare, în argument, de poziționare și logistică)*.
2. Să se aducă un audit autentic al acestei probleme, o poziție și teologie, o evoluție către o teologie universală, o cale de fapt pentru unitatea creștină - *soluția*.
3. S-a mers într-o inerție istorică, cumva inerția fiind soluția actuală ortodoxă pentru unitatea creștină.

Pe scurt, Ortodoxia e într-o zonă de pornire în discuția despre unitatea creștină, nicidecum într-o zonă de progres, sau cu vreo avansare în vreo direcție. O analiză critică și responsabilă asupra a unde este Ortodoxia în Ecumenism este necesară.

Aceasta nu este o cale a unității creștine. Cu așa ceva nu se poate construi unitatea creștină. De aici și lipsa totală a progresului creștinismului pe subiect. ***Ecumenismul ortodox nu a început încă în mod autentic.***

2. NECESITATEA UNEI TEZE A UNITĂȚII CREȘTINE, SUSȚINUTĂ ÎN BISERICĂ

Din punctul meu de vedere, unitatea creștină este o problemă mult mai complexă decât una de Sinod Ecumenic, la nivel teologic, la nivel logistic, la nivel de abordare – și Ecumenismul este dovada factuală, prin lipsa unor rezultate după 100 de ani. Și totuși în Biserică se rezolvă această problemă în particular, în circuit închis, fără integrare. Cine apucă astfel de probleme și le rezolvă în izolare, nu va face nimic - mai rău, pe această problemă va aduce un blocaj nedeterminat ca timp, adică va face un rău incalculabil Bisericii și întregii creștinătăți. De aceea este nevoie de o discuție largă pentru soluția acestei probleme.

Se încearcă în unitatea creștină ceva ce s-a încercat 1.000 de ani, se încearcă ceva ce a avut dificultăți nenumărate. Este o încercare de depășire a unei ape despărțitoare interconfesionale foarte largi, printr-un pod teologic și logistic extrem de lung, care are nevoie de mai multe componente pentru a fi viabil. Iar încercarea de a construi în inerție o punte până la alte confesiuni, pentru ca acestea să se întoarcă la Ortodoxie nu a funcționat istoric. Până nu va veni un arhitect teolog care să spună care sunt aceste componente a acestui pod de întoarcere la Ortodoxie, nu se va construi acest pod al unității-reîntoarcerii în Ortodoxie.

Fără o teză aprofundată asupra unității creștine, susținută în fața întregii teologii și a Bisericii, adusă din Ortodoxie, degeaba mergem în direcția unității creștine, fiind un subiect mult prea complex, pentru a fi abordat la întâmplare sau dezorganizat, folosind diferitele mențiuni din diferite texte – care sunt astăzi insuficiente și neorganizate. Până nu va exista această discuție internă despre poziția și statusul teologic al Ortodoxiei față de unitatea creștină nu avem ce să căutăm în dialog.

Trebuie cineva să vină și să facă o restructurare în teologia

ortodoxă, înainte de un dialog pentru unitate, să așeze deplin premisele de poziție, comunicare, argumentare, structurare a argumentului pentru unitatea creștină, rezolvarea dificultăților istorice între confesiuni, logistică – un program de pregătire a teologiei ortodoxe pentru unitatea creștină. Altfel nu avem un fond structurat, curat, ușor de înțeles și asumat în dialog. Și vom avea doar o direcție, înainte, dar nu o soluție internă. Pentru că Ortodoxia tot are nevoie de o evoluție.

Ca să vorbim pe înțelesul tuturor, pentru unitatea creștină, trebuie să facă cineva ordine în teologia ortodoxă la nivel de poziție, argument, claritate, comunicare, probleme existente, logistică, viitor. Pentru un manager e simplu de înțeles această problemă, fiind cumva activitatea lui zilnică. Fiind atât de răspândită problema în teologie, este dificil de văzut, fără să așterni pe hârtie o listă lungă de probleme găsite, fără un audit larg. Un manager ar fi așternut întâi lista de probleme pe hârtie și apoi ar fi văzut direcțiile de soluționare - lucrările sunt o lungă listă de probleme (adăugată pe scurt anterior), din care se pot extrage și concluzii cu privire la direcțiile de soluționare.

Ortodoxia ar trebui să urmărească o consolidare în aceste câteva direcții, pe care trebuie să le identifice mai precis printr-o analiză internă mai largă. Teologia ortodoxă este la un nivel de complexitate foarte larg astăzi, un sistem teologic care păstrează niște probleme interne legate de formalismul de comunicare și argumentare, de poziție, nu însă de conținut și metodologie, probleme care trebuiesc adresate înainte de a intra într-un dialog universal pentru claritate. Teologia ortodoxă trebuie să facă acest pas către un sistem teologic universal.

3. FUNDAȚIA DISCUȚIEI DESPRE UNITATEA CREȘTINĂ

Lucrările, ca întreg, sunt fundația discuției despre unitatea creștină. Sunt poziția de pornire a Bisericii în acest dialog. Aduc pentru protestanți poziția ecumenică, punctul autentic de plecare în dezbateri, antiScriptura, caracterul de antiteză, desfacerea principalelor probleme găsite la nivel de concepte, noțiuni, alterare retorică – adică o deblocare a principalelor probleme găsite în discuția cu protestantismul. Iar pentru catolici aduc o analiză în mai multe dimensiuni a principalelor probleme, pentru filioque o nouă direcție și o nouă propunere de abordare, pentru primat o nouă teză, pentru teologia harului o analiză a argumentelor catolic și protestant și desfacerea silogismului prezent în teza catolică, raportul față de unitate, poziția ecumenică. Mărturia harului și a comuniunii, dar și o parte de eclesiologie, sunt tratate distinct, în alte două lucrări, pentru catolicism și protestantism. Pentru partea de soluționare internă, lucrările semnaleză câteva probleme găsite în teologia ortodoxă și aduc direcții dar și încercări de rezolvare. Pentru partea de logică a dialogului, lucrările propun o logică gestionată altfel de Ortodoxie. Sunt și un audit care trebuia adus pentru a începe această discuție despre unitatea creștină.

Unitatea creștină este o problemă de o magnitudine istorică, cu implicații uriașe la nivel de comunitate, fiind vorba despre un număr mare de oameni, de întreaga umanitate, în fața căreia o direcție și o soluție viabilă sunt principala discuție – inerția istorică a unui dialog fără progres nu este o soluție. Orice limitări ar avea lucrările, trebuie considerate în acest context (și asumate pentru corectare ulterioară), în care este mult mai importantă deblocarea discuției despre unitatea creștină, decât amânarea pentru a avea un proiect perfect, dar peste câțiva ani sau niciodată. Un proiect vital și de magnitudine nu poate fi amânat ani de zile sau la nesfârșit pentru câteva probleme care pot fi corectate pe parcurs și sunt

asumate la început, datorită unor dependențe externe – fiind vorba de o parcurgere largă a teologiei, care poate fi cu probleme într-o încercare de problematizare în acest context.

Nu cred că pe această problemă a unității creștine se poate aduce o abordare tipică teologică, cred că o abordare managerială este mai potrivită, în care direcția-soluția este cu mult mai importantă în discuție decât câteva detalii teologice – problema depășește ca și complexitate o optică a unor detalii. Primul pas în discuția despre unitatea creștină este această soluție și direcție. Un proiect cu imperfecțiuni este cu mult mai important pentru umanitate decât niciunul. Deschide o discuție și totul poate fi perfectat de Biserică – suntem un *toți* nu un *unul*. Pentru un manager este cu mult mai importantă o soluție astăzi, pentru umanitate, decât ceva perfect peste ani de zile sau niciodată. O imperfecțiune poate fi corectată, dar lipsa unui proiect nu – ca să fie ceva imperfect întâi trebuie să fie. Trebuie măsurată atent nevoie de a ajuta câteva miliarde de oameni, prin deblocarea discuției despre unitatea creștină, față de nevoia de a avea o corectitudine tehnică, care se poate obține ulterior. Un manager nu poate să blocheze unitatea creștină sperând la perfecțiunea unui proiect – umanitatea are nevoie de Biserică acum, nu mâine. Ar trebui să vedem valoarea prin contribuția adusă, nu prin limitările asumate. Dacă proiectul este o direcție viabilă pentru unitatea creștină, atunci trebuie analizat din această perspectivă și judecat din perspectiva contribuției, și nu a limitărilor. E corect la nivel de proiect sau la nivel de detaliu? Valoarea unui proiect este dacă își împlinește obiectivul. Dacă lucrările deschid o cale pentru unitatea creștină, atunci valoarea lor este la nivelul obiectivului, nu la nivelul limitărilor. Pentru cei care așteaptă mântuirea, *astăzi* și *acum* sunt mai importante decât imperfectul tehnic care nu are sens într-o discuție despre direcție – iar cei care sunt blocați în perfectul tehnic nu vor aduce niciodată unitatea creștină, ci doar blocaje tehnice. Cartea este o abordare de management aplicat în teologie pe problema unității creștine.

4. ECUMENISMUL INTERN ȘI EVOLUȚIA INTERNĂ A ORTODOXIEI

Mesajul clar al celor 1.000 de ani de dialog milenar și al ultimilor 100 de ani din Ecumenism este că mai trebuie ceva și că lipsește ceva. Până nu se vor găsi întrebările fundamentale legate de cum aducem unitatea creștină, nu se va găsi o soluție. Și întrebările sunt:

1. Ce este unitatea?
2. De ce este atâta dificultate într-un dialog, cel puțin milenar? Ce este blocat, ce este nevoie, ce este greșit sistemic?
3. Care sunt diferențele punctuale și care sunt dificultățile, cum se pot rezolva mai clar?

Discuția despre unitate trebuia să plece de la o listă de întrebări sistematice, fiind probleme istorice milenare. O problemă milenară nu o adresezi printr-o direcție „înainte”, ci printr-o întrebare și o soluție.

Problematizarea acestui fundament de direcție este capitală pentru a nu se merge înainte fără baza de problematizare necesară. „Înainte” nu e o soluție, e o direcție. După un mileniu, ar trebui să se întrebe cineva în Ortodoxie dacă e bine ce facem, dacă putem corecta și ce trebuie corectat - iar Stăniloae și Meyendorff (cum am menționat în alt volum) asta au făcut, s-au întrebat ce e de făcut, au văzut că mai e nevoie de ceva, cumva dovedindu-se și gânditori profunzi ai problemei. Sunt mulți care ridică exact această discuție, ce trebuie făcut de fapt. Trebuie un răspuns de soluție autentic la această întrebare. Care stă tot *în teologie și teologi*, cum zice Paisie Aghioritul - dar cum? Pentru că trebuie să punem cap la coadă ce au zis aceștia care s-au întrebat cum să mergem înainte.

Ar trebui să stăm să gândim întâi tot acest mileniu. Ar fi un prim pas înțelept. Ar fi mai înțelept decât un „înainte”, bazat pe

certitudinea că Ortodoxia e dreaptă, dar nu completă. Biasul de logică e cel care ne ține captivi într-o direcție. Dreptatea nu e egală cu claritatea și cu completitudinea.

După un mileniu de dialog ar trebui să ne oprim și să ne întrebăm ***Cum mergem înainte pentru unitate?*** E o întrebare a sobornicității, istorică. Dacă atâți de mulți *teologi* au încercat sute de ani pe o cale istorică rezolvarea problemei unității creștine, adică paradigma teologilor pregătiți pentru dialog, dacă s-a încercat paradigma *dialogului* pentru soluționare, atunci cu siguranță ar trebui să ne uităm la ce a rămas, la paradigma *evoluției interne*. Ar trebui să ne uităm și la paradigmele de soluționare, care e cea potrivită în acest caz, care nu a fost explorată istoric suficient.

Soluția este una tehnică – întrebarea este care e soluția teologică-tehnică la această problemă? Răspunsul este clar, trebuie un criteriu de claritate-completitudine mai mare. Iar acum că avem obiectivul-strategia, putem trece la logistică, la tactici de a implementa acest obiectiv.

Sistemul teologic ortodox trebuie să evolueze pe câteva dimensiuni înainte de a putea fi sustenabil deplin universal. Este ***argumentul zero pentru oprirea Ecumenismului*** și pentru adoptarea unei căi interne, a unui ***Ecumenism intern***, fiind nevoie și la nivel de dialog de o altă abordare. Nu confruntarea, ci evoluția, ridicarea la poziția corectă teologică, este cea care va aduce Ortodoxiei calitatea de sistem teologic universal.

Dacă există această dificultate în dialog, de unde este ea? De la o lipsă în sistemul teologic, care trebuie compensată astăzi. E nevoie și de un stil teologic dedicat pentru unitatea creștină, pentru argumentare și comunicare, care trebuie format în Biserică – o evoluție a stilului existent în Biserică.

Soluția la 1.000 de ani de dialog cu catolicii și 500 cu protestanții, plus accentul din ultima sută de ani din Ecumenism, nu este în a repeta din nou cei 1.000 de ani mai intens, ci este în

evoluția internă – rata de progres în dialog ne arată că trebuie altceva, nu continuare la o rată de progres nesustenabilă. Pentru a se aduce unitatea creștină trebuie să se rezolve conceptual dificultatea sistemică a acestui mileniu de dialog. Și aceasta stă în poziția sistemului teologic ortodox raportat la diferența față de unde trebuie să fie pentru a răspunde cerințelor de poziție, comunicare și argumentare¹²².

Ne trebuie un instrument mult mai puternic de comunicare și argumentare. Fondul de idei și de formulări al Ortodoxiei este unul istoric, prea vechi pentru a putea fi asumat universal cu ușurință, mai ales unde există diferențe interconfesionale. Nu poți comunica cu cineva din acest secol și mai ales pe probleme cu dificultăți, dacă folosești un limbaj și formulări de acum câteva secole și milenii – e un alt dialect/limbă. Pentru protestanți și catolici ar trebui teze dedicate în dialog. Până tezele ortodoxe nu vor împlini deplin cerințele de claritate, argumentare, poziționare, de comunicare în toate dimensiunile, nu putem de fapt fi referința de facto a creștinismului. Nu prin dialog convingem, ci prin claritate.

Astăzi tezele ortodoxe sunt aduse după priceperea fiecărui teolog, neexistând un standard. În lucrările pentru protestantism și catolicism am încercat să aduc câteva idei legate de organizarea mai bună a tezelor, de comunicare, de problematizare, de structurare a strategiei de argumentare, de identificare a dificultăților, care să ajute la construirea unui format mai bun pentru tezele ortodoxe.

Ecumenismul intern, progresul intern ortodox, ar fi adus un

¹²² Iar aici putem avea o problemă, în care Ortodoxia nu poate fi transformată într-o lecție de argumentare sau de comunicare. Trebuie punctual să adresăm niște dificultăți, fără a altera spiritul ortodox. De aceea istoric Ortodoxia nu a mers într-o direcție a unui formalism exagerat, ci a avut grijă de corectitudinea conținutului mai întâi. Discernământul este necesar și în această discuție despre argumentare și comunicare. Aceste instrumente nu trebuie să afecteze spiritul de viață în Hristos, existent în teologia ortodoxă, ci ar trebui să sprijine unde e cazul argumentul ortodox.

progres pe ansamblu al Ecumenismului. 100 de ani de lipsă de progres în Ecumenism confirmă cele spuse mai sus, pentru că progresul intern ar fi adus progres în Ecumenism. Rezistența teologică și instituțională a altor confesiuni trebuie adresată cumva. Rezistența confesională teologică istorică nu va fi depășită decât prin claritate, nu prin dialog – dialogul nu are puterea de a suplini ce nu există deplin intern. Soluția actuală a Ecumenismului e greșită.

E unitatea creștină o problemă internă sau de logică a comunicării teologice? Dialogul-comunicarea și progresul-claritatea sunt paradigmele soluționării unității. Dacă s-a încercat prin logică a dialogului să se rezolve atâta timp, poate e nevoie de altceva. Avem nu doar Ecumenismul drept exemplu pentru dialog, ci un mileniu întreg. Unitatea creștină e o problemă a unui mileniu întreg, nu doar a ultimei sute de ani. Nu putem gândi doar izolat în contextul Ecumenismului. Ultima sută de ani e o mărturie deplină că nu se poate pe această cale fără ceva suplimentar.

Trebuie analizată și paradigma unității prin claritate, nu doar calea istorică a forței brute a unui dialog. Ar trebui să căutăm intern unitatea creștină, nu în afară. Primul lucru de care are nevoie Ortodoxia pe subiect este de o perspectivă pentru unitatea creștină. Ar trebui discutată această perspectivă a unității creștine cu toată Biserica. O discuție cu circuit închis, care crede că soluția unei probleme complexe este în expertiza academică, internă argumentului teologic, și nu în plenitudinea Bisericii, nu va face decât să îngroape orice posibilitate de a aduce la viață această direcție.

Trebuie înțeles acest criteriu al convergenței prin claritate. Soluția tehnică nu este în teologi, care de la ei nu pot aduce ceea ce trebuie să fie intrinsec și parte din teologie. Iar aici e greșit să se meargă pe ideea „teologilor pregătiți” pentru dialog, care nu pot produce de la ei această claritate care trebuie să fie una intrinsecă – chiar și genialitatea teologică nu poate compensa pe întreg ceea ce trebuie să fie sistemic. Pentru că ei adoptă un sistem teologic și

o cultură teologică de comunicare și argumentare, nu o soluție parțială, și nu pot genera doar din fondul de idei indicele de claritate necesar acesteia. Instituția e mai responsabilă de progresul teologic sistematic, decât teologii de succesul punctual al dezbaterilor, fără progresul sistematic care trebuia asigurat de instituție.

Cunoașterea bună a fondului de idei teologic nu e egală cu un indice mai mare de claritate teologică în comunicare. Soluția este în teologie și în actualizarea acesteia pe ansamblu, care să corespundă unui indicator global mai mare de claritate, claritate pe care teologii să o asume și să o poată comunica universal într-un dialog, care trebuie adusă sistematic, pornind de undeva. Nu comunicăm doar idei în dialog, ci și un grad-indice de claritate, o cultură mai mult sau mai puțin clară de comunicare și argumentare. Trebuie să existe în teologia ortodoxă o tranziție la un nivel de claritate mai mare, tranziție care trebuie să înceapă de undeva.

Dacă cineva demonstrează soluția de claritate suplimentară ca fiind cea autentică pentru convergență, și cea curentă ca fiind blocată, atunci Ecumenismul actual nu e viabil și nici nu a fost vreodată. Ecumenismul e o logistică teologică, nu o soluție teologică. Nu e vorba doar de o dispută teologică punctuală, precum cele istorice, cum s-a procedat până acum, e vorba despre o discuție pe întreg a sistemelor teologice creștine, unde nu mai putem adopta discuții punctuale, precum am făcut istoric – obiectivul actual e prea complex pentru a rămâne doar într-un cadru istoric de dialog. Nu se poate proceda punctual, ca pe fiecare problemă istorică, unde nu au existat nici acolo mari succese. Până la urmă tot cel ce își scrie tezele mai clar va aduce convergența ca întreg și tot aici ajungem.

Și totuși teologia ortodoxă de ce nu convinge și în scris, și mizează mai mult pe dialog? De ce teologii cred că dialogul va aduce mai mult decât ceva ce nu poate fi exprimat mai fericit și pe îndelete în scris în acest context? Undeva e o fractură de logică aici între favorizarea unei paradigme și ignorarea a orice altceva.

Cred că lucrările aduc suficient de multe puncte deschise în teologie care trebuiau să fie adresate, care alcătuiesc o soluție sistemică, o nouă direcție în teologie, impun un nou stil teologic, și consolidează acest argument al unității creștine prin claritate mai mare, adusă de Ortodoxie. Soluția propusă poate fi validată conceptual, dar și într-un program pilot.

O discuție despre un creștinism unic, stabil, va fi tot despre claritate. Tot aici ajungem cu discuția, la a avea mai mare claritate. Nu la a convinge punctual, istoric, pe câteva probleme, ci la a convinge stabil pentru întreaga istorie a umanității. Peste câteva zeci de ani, dacă nu avem claritate astăzi, tot va ieși cineva să conteste din nou totul, dacă nu va înțelege ceva. Și cei care nu participă la dialog ce vor face, va fi doar o convergență instituțională, dar nu și a credincioșilor? Nu tot la aceeași discuție ajungem, în care trebuie o soluție pentru toți, universală, care să fie acceptată universal? Nu vor contesta ei din nou totul? Tot acolo ajungem. Cumva soluția adoptată trebuie să fie una universală, nu doar inter-instituții.

Sutele de ani de confruntare între confesiuni, fără o soluție, arată că există o problemă sistemică - această stare de confruntare va fi în continuare purtată în istorie, până nu se va rezolva problema de la mijlocul acestei stări. Cumva nu confruntarea mai mare este soluția la divergențele interconfesionale, ci altceva.

De ce soluția clarității mai mari în teologie e observată greu din interior? Datorită unei percepții interne greșite asupra clarității și completitudinii depline a comunicărilor și argumentului ortodox. După ce te obișnuiești în comunicarea ortodoxă, ți se pare un limbaj natural, o argumentare corectă. Dar de fapt este un limbaj specific, mai vechi, mai greoi, care are nevoie de actualizare și de un argument mai bun pentru a se susține deplin în fața unor contraargumentări. Mai are nevoie de completări, față de alte tradiții și culturi confesionale, a unor alte limbaje și culturi teologice. Această problemă de cultură de comunicare și argumentare este

văzută ușor din exterior, din afara sferei teologice, din culturi cu alte cerințe de comunicare.

Am găsit la un moment dat o remarcă a unui teolog catolic legată de înțelegerea teologiei ortodoxe, care mi-a atras atenția. Spunea că este dificil să înțelegi unele exprimări și idei și nu se înțelege ce se dorește să se comunice pe anumite subiecte în Ortodoxie – un mesaj legat de o ambiguitate mare a teologiei ortodoxe. A găsi astfel de remarci aduse explicit de alte confesiuni, de teologi cu experiență, este ceva care nu doar că trebuie să ne atragă atenția, ci care ne arată că în acest context unde discutăm despre claritate și înțelegere, trebuie să avem o altă abordare și ne obligă la altceva teologic. Oricum, ceva e în neregulă aici. Nici noi nu suntem atenți când ni se atrage atenția pe diferite subiecte și mergem înainte crezând că totul e în regulă.

Înțelegerea e legată de claritate-completitudine. Discuțiile incomplete nu pot aduce înțelegere. Semnalele cu privire la nevoia de claritate vin din multe părți, dar sunt ignorate sistematic. Sunt o problemă deschisă, pe care nu o adresează nimeni. Dacă există vizibil câteva probleme atunci ar trebui să ne atragă atenția punctual. Dacă există semnale largi pe acest subiect, atunci ar trebui să avem o atenție sporită și o analiză completă a teologiei pe acest subiect.

Teologia ortodoxă nu a fost gândită pentru o nevoie externă de dovedire. A păstrat intern suficient încât să fie corect ca și conținut, pentru un exercițiu liturgic și de viață, dar nu în exerciții largi de argumentare și comunicare. Ortodoxia nu este un exercițiu de argumentare și de elocvență, ci este un exercițiu de corectitudine suficientă pentru exercițiul de viață al Bisericii. Dar aici este nevoie astăzi de o completare care să ajute în direcția de comunicare exterioară mai bună.

Problema sistemică a protestantismului este în antiteza informațională de la care pornesc, peste care se așază o retorică și un argument de credibilitate. Problema catolicismului este în metoda

teologică greșită, ruptă de unitate și plină de silogisme, nevăzute ochiului neatent (teologia neavând expertiză exact în domeniul pe care îl folosește continuu, argumentarea, retorica și logica, dorind să facă argumentare dar fără un suport autentic pentru acest lucru), fiind captivați de ceea ce lor li se pare clar, dar care e greșit metodologic și argumentativ¹²³. Iar problema Ortodoxiei este într-un grad de claritate neatins încă pentru a asigura claritatea necesară argumentului și comunicărilor. În mare aici trebuie să lucrăm, la evidenția aceste probleme sistemice legate de informație, claritate, comunicare, argumentare. Pornim de la aceeași informație, undeva se încurcă teologic lucrurile, în argumentare sau în comunicare. Iar aici trebuie să adoptăm mecanisme corecte pentru soluționare, legate de argumentare și comunicare – adică urmărirea argumentului prin argumentare formală, un format mai clar de prezentare, și urmărirea noțiunilor și conceptelor în expunere, în comunicare.

Astăzi se păstrează în Ortodoxie un conformism al unei tradiții teologice de comunicare și argumentare. Conformismul la o tradiție istorică și la o cultură teologică de comunicare este o

¹²³ Față de catolici trebuie evidențiate continuu în discurs exact ce a zis Sfântul Grigorie Palama, existența silogismelor, erorilor în argument și desfacerea acestora, până vor asuma această stare de fapt a teologiei/metodologiei catolice. Trebuie explicate atât consecințele teologice, dar și erorile de metodă și argument, care este posibil să fie asumate mai ușor – se vor aduna de la un punct încolo și vor constitui un argument ortodox asupra metodologiei greșite catolice, care este unul din obiectivele majore ale dialogului. (Ar trebui stabilită o listă clară a obiectivelor teologice ale unui dialog, discutarea metodologiei și punctarea în discurs a metodologiei diferite, fiind între primele obiective ale oricărei comunicări.) Tot aici trebuie să ajungem, să demonstrăm lipsa erorilor din argumentul ortodox, și prezența acestora în argumentul catolic. Sfântul Grigorie Palama menționează: „Acum să vedem fiecare învățătură pe care o propovăduiesc și *ce silogisme* sau *cuvinte* sau *cugetări* scripturistice folosesc [adică argumentarea], sau mai bine zis răstălmăcesc, prin care au căzut de la mărturisirea de credință cea grăită de Dumnezeu și predate de către Părinți.” (Sfântul Grigorie Palama, Opera completă, Volumul I, p. 189)

problemă sau blocaj când devine dăunător propriului adevăr. Conceptele, ideile și argumentările din formulările istorice trebuie exprimate astăzi mai bine, altfel. Putem avea astăzi o altfel de teologie, fără termenii consacrați? Doar cu noțiunile și conceptele primare? Aici trebuie de fapt să ajungem, să putem articula corect conceptele și ideile primare teologice. De aceea am insistat legat de axiologia eclesiologică și axiologia comuniunii și a ființei umane (care sunt de fapt doar enumerări ale noțiunilor și conceptelor primare din discuție), pentru că de fapt Hristos în acest mod a formulat teologia Sa, folosind noțiuni-concepte primare - nu termeni. În terminoteologie nu se va putea susține o teologie universală. Hristos nu a folosit termenul *biserică* în teza Sa, dar ne-a arătat o eclesiologie hristică, altfel – comunicarea hristică are niște parametri preciși la nivel de concepte, noțiuni, tehnici de comunicare, pentru a nu produce o ambiguitate milenară, stil și claritate care trebuie considerate corect în contextul discuției despre o comunicare teologică universală. Într-o logică teologică de tipul „să se schimbe totul să fie mai clar, dar să nu se schimbe nimic”, a unui conformism absolut la un stil istoric de comunicare, nu la un adevăr, nu se va putea aduce nici un mic progres.

Fără claritatea necesară, Ecumenismul actual aruncă întreaga creștinătate într-o criză generală, în care se adoptă și se promovează o soluție falsă. Nu numai că nu va putea fi schimbată când Ortodoxia va veni cu soluția autentică, ci va și lupta cu soluția ortodoxă.

Ecumenismul actual va fi principala problemă și adversar al unității în Ortodoxie. Ortodoxia trebuie să își protejeze poziția sa, din care să poată aduce creștinismului o soluție autentică, nu să se coboare într-o acceptare universală a unui creștinism fără identitate. Ortodoxia trebuie să fie conservativă legat de unitatea creștină, altfel riscă să piardă întregul creștinism într-un Ecumenism care propune exact antiteza soluției ortodoxe. Ce va face Ortodoxia dacă va găsi o soluție internă pentru unitatea creștină, opusă și

pentru care Ecumenismul actual e o problemă? Deja se zăresc începuturile unității în Ortodoxie. Ce vom face cu Ecumenismul?

Astăzi, o problematizare autentică pe o temă este cu mult mai mult decât un text teologic plin de referințe, o recapitulare de informație bibliografică, dar care nu înțelege cum se construiește un argument pe acel subiect, care sunt necesitățile interne de argumentare, cum ar trebui acel lucru să arate ca argument. Un fond de idei de 50% existent în teologie pe un subiect, repetat prin referințe teologice bogate care au impresia că aduc 100% din datele pe subiect, este tot un 50%, dar într-o teză excepțional de bine documentată, din fondul curent, cu o problematizare incompletă. Discuțiile teologice interconfesionale care apar pe diferite subiecte nu apar pe teze care au 100% claritate și completitudine. Cumva teologii merg greșit, doar istoric, în direcția soluționării tezelor, considerând că studiul academic mai profund al fondului istoric de idei va aduce o soluție, când de fapt e nevoie de progres. Același 50% istoric de idei, cuprins cu referințe bogate, va fi tot 50%, și nu 80%. Dacă apar discuții teologice într-o teză, interconfesionale, e clar că este o lipsă la nivel structural, la nivel de idei majore, de problematizare. Trebuie lăsate referințele deoparte și începută problematizarea mai largă în aceste subiecte, pentru că fondul curent de idei, referințele curente, nu vor rezolva astfel de probleme cu diferențe largi interconfesionale, neavând deplin ce este necesar în teze. Neclaritatea și discuțiile interconfesionale sunt deopotrivă lipsuri teologice în multe direcții. Și unde se vede cel mai bine procentul lipsă dintr-o teză? În existența unor discuții interconfesionale largi pe subiect. Trebuie o atenție sistemică la detalii teologice, la informații cantitative, dar și la procesul teologic, unde sunt ne-numărate puncte de îmbunătățit. Cumva se caută greșit soluția clarității în neclaritatea (claritatea parțială) existentă deja. Ce trebuie înțeles din fondul curent de idei este ce este neclar și ce trebuie completat, clarificat, nu ce trebuie recapitulat într-un dialog.

Ecumenismul are o soluție de proces și nu atât de detalii

teologic, tehnică. Nu este o soluție teologică de fapt. Necesitatea direcției clarității și evoluției ca sistem teologic, putea fi văzută de oricine. O minte limpede și neimplicată atât de tare teologic ar fi văzut mai ușor din altă perspectivă ce nevoie avea problema unității creștine. Într-o dezbatere și discuție largă asupra problemei „*de ce nu ne înțelegem cu catolicii și protestanții*”, cu alții care nu sunt atât de implicați teologic, ar fi apărut cu siguranță direcția-soluția – a fost căutată unidirecțional, în detalii teologice, și nu sistemice și de proces.

Cumva teologia nu are puterea de a fi atentă la aspectele sistemice și de proces. Soluția a fost totdeauna în Biserică, la îndemână. Trebuia doar deschidere, sobornicitate și fermitate în împlinirea ei. Prin sobornicitate oricum se ajungea cu mult înainte într-un punct mult mai înaintat. Într-o discuție mai largă s-ar fi găsit o direcție care să fi fost elaborată – era suficientă doar direcția. Cei care lucrează cu procesul rigidizat intern teologic ortodox e posibil să nu o fi văzut niciodată. Aici era nevoie de contestarea status-quo-ului intern teologic ortodox, ceea ce se făcea mult mai ușor din exterior, de cei care ar fi văzut mai ușor această direcție. Până acum doar s-a păzit un status-quo teologic intern, rigidizat, nu s-a adus nici o soluție în discuția despre unitatea creștină.

Ar trebui văzut unde în Biserică trebuiau să fie luate în considerare toate aceste probleme și rezolvate, pentru că este nevoie de o altă abordare și de cineva care să poată aduce soluții Ortodoxiei. Dacă în forurile teologice nu se înțelege ce nevoi are teologia ortodoxă și unde este aceasta în acest moment, atunci trebuie schimbări majore pentru a putea asigura soluții teologiei ortodoxe, care să aducă unitatea creștină dar și un statut de teologie universală.

Atenția teologică trebuie să fie internă un timp, pentru a putea aduce Ortodoxia într-o poziție corectă de teologie universală, capabilă să fie adoptată ca standard teologic de facto, ca informație, corectitudine, dogmă, metodologie de a face teologie. Nu vom fi o teologie universală printr-un dialog, ci printr-un

sistem teologic care să aibă puterea de a se dovedi ca întreg, ca sustenabil. Trebuie să arătăm universal egal dogmele, dar și sistemul teologic, cum e construit. Pentru că teologii vor avea nevoie de un reper și să înțeleagă cum și ce are intern acest sistem teologic ortodox, care poate genera corectitudine, care poate genera dogme corecte, în care se poate avea încredere, că abordarea ortodoxă e corectă – trebuie să generăm o încredere generală. Scopul secundar al unei argumentări e ca metoda și sistemul să fie înțeles, să demonstrăm încredere în abordarea ortodoxă. Corect este să ne dovedim în toate dimensiunile, fără îndoială, pentru a nu se contesta de cineva vreodată unitatea.

Forurile teologice au în fapt acest obiectiv să asigure pe ansamblu o tranziție și progres al teologiei ortodoxe. Astăzi forurile teologice trebuie să alcătuiască un program care să fie primul obiectiv teologic al acestora pentru rezolvarea problemelor teologiei ortodoxe legate de unitatea creștină și de nevoia ca teologia ortodoxă să fie o teologie universală. (Iar răspunsul la întrebarea *Ce se pune acolo?* este: 1. Rezolvarea problemelor menționate, 2. O teologie a Ortodoxiei pentru unitatea creștină, ca sistem teologic corect, în care să explicăm cum e creată teologia ortodoxă - informație, dogmă, unitate, identitate, Sinod/Sinoade Ecumenice, Tradiție, argumentare, comunicare, exemple la nivel de sistem teologic – 3. Un ghid de evoluție a teologiei folosind analizele pe diferite probleme, 4. Nevoile unei teologii universale, și altele care ar trebui să fie parte dintr-un astfel de program).

Dacă unitatea creștină este rezultatul Ecumenismului intern, acel document de la Sinodul din Creta cu privire la Ecumenism este un document greșit, necuprinzând abordarea necesară Bisericii pe subiect, ci doar patimile instituționale cu privire la temă. E un document care direcționează greșit Biserica, neavând problematizarea necesară în spate.

5. CATEDRALA TEOLOGICĂ A MÂNTUIRII NEAMURILOR. UN PLAN DE PROIECT PENTRU PROIECTUL UNITĂȚII CREȘTINE

Un proiect al *Catedralei teologice a mântuirii neamurilor*, cu un prim draft sau primă versiune, este ceva capital pentru mântuirea umanității. Ar trebui tratat cu mare discernământ un astfel de proiect, pentru că poate deschide o discuție autentică despre unitatea creștină. În acest caz, limitările acestuia vor fi corectate de Biserică, considerând o contribuție care poate fi unică și istorică, în temelia așezată de aceasta. Astăzi Ortodoxia are nevoie de un astfel de proiect. Și dacă proiectul curent al Ecumenismului este greșit, unde se va ajunge?

Ecumenismul este o problemă nu doar teologică, ci și de proces pe ansamblu, de progresare în această discuție pentru unitatea creștină, unde o contribuție mare este cea de management, care nu a fost corect definită într-un plan ortodox pentru unitatea creștină. O discuție în Ecumenism axată doar pe contribuția teologică este una obtuză. Refuză să vadă componenta de management necesară să fie împlinită, care va ajuta pe probleme, blocaje, urmărire atentă și temporală a procesului de unitate. Și va avea limitări nenumărate la nivel de abordare, rezultate, dar și la nivel de progres, riscând să blocheze complet discuția despre unitatea creștină pe termen nelimitat.

O problemă atât de complexă nu poate fi tratată doar la nivel teologic. Teologia încearcă să rezolve o problemă atât de complexă, la nivel de organizații foarte largi, mondiale, ignorând deplin componenta organizațională și de proces a acestei inițiative. Nu se poate ieși din sfera teologică, văzându-se doar orizontul teologic al problemei. Biserica este o organizație mare, care trebuie să adopte procedurile eficiente ale organizațiilor mari, pe diferite subiecte. Proceduri care țin de procese și organizație, și nu

doar de teologie. Inerția organizațională nu e un de facto care să fie mutat în istorie.

Orice manager, dacă găsește o problemă, nu o va lăsa neadresată și va insista până va fi adresată. Va păzi fezabilitatea și viabilitatea oricărui proiect. Este o componentă vitală a inițiativelor mari. Nici o organizație largă nu execută inițiative mari altfel. De ce sunt atât de multe scăpări în Ecumenism și în teologie? Pentru că nu a fost cineva dedicat, cu experiență, cu mentalitate specifică de identificare și rezolvare a problemelor sistemice.

Din punctul meu de vedere, teologii nu vor putea să aducă unitatea creștină, în starea curentă teologică și în lipsa unui ajutor adițional exterior. Unitatea creștină în Ortodoxie este un proiect care nu are astăzi nici urmă de fezabilitate și nici de progres. E nevoie de o optică dedicată adițională pe subiect, organizațională și a unui manager, care să identifice precis problemele din proces și să găsească soluții sistemice, dar și să aducă un plan viabil de unitate. Din punctul meu de vedere este o problemă de o complexitate greu de cuprins, în nenumărate direcții, pentru care trebuie o abordare excepțional de structurată – subiect al unui management de program larg.

Unitatea creștină se va face cu un proiect (adus de un teolog arhitect al soluției), cu un manager (execuție), și cu teologi care să ajute. Ca analogie, exact la fel ca o catedrală. Pentru Ecumenism nu există un plan adus de Ortodoxie, deși este o suită largă de activități, probleme, obiective de îndeplinit – nu este nimic care să poată fi evaluat. De aceea am alcătuit un scurt plan, adăugat mai jos.

Plan proiect pentru Unitatea Creștină

Faza 1. Evaluare, poziționare și pregătire – 2 ani

Activități:

1. Este nevoie de o teologie și poziție fundament de pornire (teologică, ecleziologică, poziționare) pentru unitatea creștină – adusă în mare în lucrările mele
2. Adunare Biserică și împlinire sobornicitate pe poziția unității creștine și adresarea subiectului
3. Adresare pregătire necesară pentru comunicare teze:
 - i. Audit probleme în dialogul interconfesional – listă probleme în dialog, dificultăți, soluții
 - ii. Adresare probleme de poziție, sistemice, de argumentare, comunicare
 - iii. Consolidare teze și pregătire teze pentru dialog
 - iv. Program pentru evoluția teologiei Ortodoxie
4. Pregătire teologie pentru dialog, unitate creștină, program intern.

Note:

1. Din punctul meu de vedere programul ortodox pentru unitatea creștină ar trebui să aducă un set de 30 de documente, lucrate și publicate de Ortodoxie, care să conțină:
 - i. Definirea unității și o *teologie a unității* în Ortodoxie.
 - ii. O *eclesiologie* axată pe axiologia ecleziologică și pe atributele credinței și care să arate precis cum este actul unității în ființa lui, axată pe legătura comuniune-credință, adică o soluție ortodoxă la problema (inter)comuniunii.
 - iii. Analize ale *raporturilor față de unitate* ale protestanților și catolicilor.
 - iv. Poziția și *argumentul dominant* față de catolici și

protestanți

- v. Diferite *teze punctuale* din dialogul cu catolicii și protestanții, într-un format istoric de claritate mult mai mare (format care trebuie stabilit).
 - vi. Prezentarea *sistemului teologic ortodox*, la nivel de metodă teologică, în care să se arate cum unitatea este asigurată, cum este asigurată corectitudinea argumentului. (Dogmă, sinodalitate, sobornicitate, informație, plenitudine, unitate istorică și în toate dimensiunile, altele). Diferențe față de sistemul catolic și protestat.
 - vii. Un document care să aducă o *parte de argumentare, logică și retorică*, aplicată la teologie, cu 20-30 de exemple practice, (document aplicat, nu o teorie inutilă care ar rătăci teologii într-o direcție greșită) care să fie referință tuturor confesiunilor pentru diferite probleme de argumentare, punct de plecare pentru autoverificare confesională universală a tezelor.
2. O expunere a credinței ortodoxe pe ansamblu în acest format, ar ajuta la o sistematizare în înțelegerea universală a acesteia, ar potența o discuție structurată, ar fi cu totul altă abordare a unui dialog. *Elocvența și problematizarea teologică clară sunt paradigma de soluționare a unității creștine*, nu o justificarea în stil bibliografic larg și nici confruntarea unor fonduri teologice istorice. Ce se comunică în acest dialog trebuie să fie gândit altfel ca expunere, într-un alt format, mai clar, pentru asimilare mai ușoară de confesiuni. Nu avem nevoie de texte academice, ci de texte altfel, de problematizare și expunere curată a unor noțiuni și concepte. Unitatea creștină nu va fi o confruntare a unor texte academice ci un exercițiu de elocvență teologică maximă, exerciții de problematizare largă clară pe diferite subiecte. Cred că este nevoie de crearea unui stil teologic dedicat pentru dialog.
 3. Un astfel de set de teze vor genera o evoluție teologică și o școală teologică ortodoxă care vor sprijini adițional Ortodoxia în dialog.

Faza 2. Dialog și comunicare a tezelor, evaluare rezultate – 3 ani

Activități:

1. Distribuire teze pe mai multe canale
2. Comunicare/dialog cu confesiunile creștine, într-un program ortodox de dialog.

Note:

1. Dacă în decurs de 3 ani de zile nu sunt semnale depline cu privire la claritatea tezelor, asumarea lor, atunci trebuie o reevaluare internă. Ar trebui ca în scurt timp după reevaluarea acestora și publicare, să existe semnale cu privire la tezele ortodoxe. Iar în această perioadă să se obțină o decizie asupra unității în Ortodoxie, în diferite confesiuni, o invitație la dialog a confesiunilor în format ortodox, conferințe pe diferite subiecte din programul ortodox. Dacă în 3 ani de zile alte confesiuni nu sunt convinse de Ortodoxie ceva e greșit intern.
2. Pentru cei care cred că este o estimare optimistă trebuie să se înțeleagă că problema clarității este de tipul este sau nu. Dacă este (claritate peste 70% de exemplu), se vor mișca lucrurile repede. Dacă nu este, nu se va întâmpla nimic. Această perioadă este pentru ca informația să fie distribuită, discutată de alte confesiuni, nu este atât de legată de evoluția tezelor, dialog. Este o perioadă de asimilare universală, nu este atât pentru Ortodoxie, cât pentru confesiuni, să recepteze și să asimileze această informație. Dialogul ar trebui să ajute puțin în comunicare nu în claritate, dacă există neînțelegeri punctuale, dar nu să fie factorul de depășire a necesității intrinseci de claritate. Trebuie fluidizat de fapt dialogul, care e acum extrem de înțepenit în ceva interior Ortodoxiei, la care Ortodoxia nu e atentă și nu rezolvă.

Faza 3. Dialog pentru unire și primire confesiuni în Ortodoxie – 5 ani

Activități:

1. Discutare unire în Ortodoxie, primire confesiuni în Ortodoxie

Note:

1. Dacă poziția din dialog este bună, unitatea și discuțiile pentru unitatea cu catolicii nu ar trebui să dureze mai mult de 5 ani.
2. Pentru protestanți cred că nu va dura atât de mult.

Observații referitoare la proiect:

1. La acest nivel al discuției este suficientă doar o organizare pe faze a proiectului, a enumerării fazelor acestuia și a principalelor obiective/activități, dar și un cadru temporal orientativ, care însă trebuie să aibă niște elemente de fezabilitate.
2. Dacă sunt depășite termenele acestea sau dacă sunt abateri mari, ceva este greșit (intern) și trebuie reevaluat unde este problema.
3. Acest plan ar trebui asumat cum este și nu adaptat și schimbat pentru a se potrivi după mentalitatea Ecumenismului. Ecumenismul nu este o soluție-proiect ci o inerție, nu va fi niciodată un cadru autentic pentru unitatea creștină.
4. Unitatea creștină este exclusiv în curtea Ortodoxiei. Trebuie să fim critici cu noi, altfel nu vom face nimic în acest sens. Protestanții și catolicii nu pot aduce nimic aici, și nu vor contribui cu absolut nimic în discuție. Sunt în poziția de a fi corecți, nu de a contribui.
5. Ecumenismul ortodox ar trebui să se organizeze într-un *Program ortodox de dialog interconfesional pentru unitatea creștină*. Ortodoxia poate susține acest efort al unității creștine. Problema pe care o are astăzi Ortodoxia pe acest subiect este inexistența unui audit responsabil și a unei organizări pe subiect.
6. Următoarele puncte sunt în mare adresate în lucrare. Sunt cumva lista mare de activități într-un program ortodox de dialog. Am adăugat și unde consider că ar trebui să fie preluate în Ortodoxie:
 1. Lucrarea aduce un *proiect de unitate* un program ce trebuie preluat de conducătorii acestei inițiative din BO.
 2. La nivel de *abordare ecumenică* aduce o poziție, care trebuie preluată și adusă de ierarhie, dezvoltată, fiind în mare o

responsabilitate ierarhică.

3. La nivel de *progres teologic sistematic* aduce o contribuție care trebuie preluată și adusă de foruri teologice.
4. *Soluționarea dificultăților* în Filioque, primat, teologia harului, altele, contribuție care trebuie adusă de foruri teologice.
5. *Soluționare probleme* legate de misiune și de abordarea unității creștine, legată de argumentul ortodox pentru unitate, și rezolvarea mai clară a diferitelor puncte din dialogul cu protestanții - contribuție care trebuie adusă de foruri teologice.
6. *Un audit global* asupra ecumenismului, legat de unitatea creștină - întreaga teologie.
7. O discuție largă pentru o teologie a unității creștine, pentru o poziție a Ortodoxie în dialog - întreaga Biserică.
7. Este necesară o discuție largă pe tema unui proiect pentru unitatea creștină, dar și contribuții din Biserică, o critică asupra proiectului curent, la nivel de direcții. Într-o dezbateră largă asupra proiectului de unitate creștină, cu siguranță că atunci când sunt câteva proiecte prezente pe masa Bisericii, se va vedea direcția corectă pe subiect, și se va merge într-o direcție corectă.

Acestea sunt direcțiile mari de consolidat, dar și responsabilitatea pentru fiecare.

6. UNITATEA CREȘTINĂ, SAU CĂLĂTORUL CĂZUT DE ASTĂZI, DIN PILDA SAMARINEANULUI MILOSTIV

Unitatea creștină este astăzi în poziția celui căzut din pilda samarineanului milostiv, așteptând milă. Iar Ortodoxia trece nepăsătoare pe lângă cel căzut, pe care îl vede, dar pe care nu vrea să îl ajute. Un ajutor autentic ar fi cel al Ecumenismului intern, al

acestui efort de clarificare. Ortodoxia ar trebui să mai și facă ce predică.

Astăzi unitatea creștină este unul dintre subiectele puțin prioritare ale Bisericii, care vorbește despre un dialog pasiv, dar nu despre claritate și nu despre un efort intern de clarificare al tezelor. Pare o nepăsare ucigătoare, pentru că vorbim de câteva miliarde de oameni care așteaptă mântuirea de la teologi care au alte ocupații, mai importante decât mântuirea umanității - dar cui îi mai pasă astăzi de mântuirea tuturor? Comparat cu efortul sutelor de studii doctorale, susținut astăzi în Biserică, ar fi interesant de cunoscut care este abordarea pentru Ecumenismul intern, cumva eforturile teologice trebuind întotdeauna să fie direcționate corect, pentru prioritățile reale de mântuire. Acest efort nu poate fi mai bine direcționat?

Întreaga Biserică este într-o efervescență a studiilor academice, în timp ce miliarde de oameni așteaptă să fie scrise niște teze mai clar, să le poată înțelege. Eu aș tăia timp de doi ani de zile absolut orice abatere teologică de la direcția de unitate creștină, pentru a nu mai exista împrăștiere și pentru ca această direcție să fie sprijinită în mod autentic, nu pe fugă, sau în pauze. Ar fi mai plăcută această soluție în fața lui Hristos, chiar dacă nu ar fi dorită de toți din motive lumești – până la urmă responsabilitatea o avem față de veșnicie. Ar fi o soluție responsabilă față de Hristos, Biserică și creștinismul însetat după Hristos. Dacă altfel nu se poate să discutăm despre unitatea creștină, ajungem să discutăm despre astfel de soluții. Dacă în 2-3 ani se produce o teză de doctorat, cu siguranță că se poate îmbunătăți și o teză ortodoxă pe alte subiecte, dacă există o atenție pe acest lucru. Cumva am uitat tocmai de îmbunătățirea tezelor de bază ale Ortodoxiei și ne ocupăm de cu totul altceva. Ar fi interesant ca efervescența să fie preluată și în Ecumenismul intern, în consolidarea tezelor ortodoxe.

Unele lucruri trebuie ținute, altele trebuie împlinite. Trebuie adoptate altfel de soluții pentru a rezolva în timp util acest lucru.

Astăzi trebuie să împlinim corect unitatea creștină – restul este irrelevant. Contribuția teologică pentru orice în afara unității creștine, în acest moment, nu are atât de mare valoare și poate aștepta un timp – aproapele este mult mai important decât titlurile academice. Poate o astfel de măsură ar atrage cu adevărat atenția pe subiect și ar permite celor care nu au niciodată timp de nimic, să aibă timp de aproapele lor care îl așteaptă pe Hristos. Unii țin pe lumea asta mai mult la cele lumești, alții la aproapele și Hristos. Sunt curios ce răspuns va fi dat lui Hristos legat de amânarea acestui lucru. Teologii sunt puși de Hristos pentru mântuirea altora nu pentru cariere academice de succes. Undeva pe drumul acesta al teologiei, astăzi este pierdut Hristos și sensul a ce se face în teologie de fapt.

Soluțiile cu jumătate de măsură nu funcționează niciodată. De aceea compromisul nu a făcut niciodată parte din abordarea Bisericii pentru rezolvarea problemelor. Unitatea creștină nu e un subiect de adresat între diferite pauze. Creștinismul întreg așteaptă Ortodoxia să scrie niște teze, și Ortodoxia ce face? Chiar nu putem fi responsabili aici?

Dacă la o catedrală lucrează sute și mii de oameni pentru a crea ceva frumos și folositor, pentru întreaga istorie a neamului, cu un proiect, și se investesc atâți de mulți bani pentru a o ridica, apare întrebarea: care este investiția teologică ortodoxă într-un program ortodox de dialog pentru unitatea creștină? Ar trebui să primească o investiție cel puțin echivalentă, la nivel teologic. Și va aduce nu un singur popor într-un templu al lui Dumnezeu, ci toate popoarele creștine în templul Adevărului. Cu adevărat trebuie o tratare identică, pentru a obține rezultate la fel. Și va fi una din cele mai mari realizări ale istoriei teologiei. Ferice de cel care va construi această catedrală teologică a mântuirii neamurilor. Mare cinste va avea cel ce va face aceasta, în toate timpurile.

7. CONCLUZII

În momentul în care pe masa Bisericii este un proiect pentru unitatea creștină, ar trebui tratat în spiritul în care a fost scris, de a aduce o soluție pentru unitatea creștină. Teologia propusă în toate aceste lucrări, Ecumenismul ortodox intern și programul ortodox de dialog, sunt cu adevărat în adevăratul spirit ortodox. Pentru cei care așteaptă mântuirea, un proiect pentru unitatea creștină e o bucurie universală, dacă Biserica îl confirmă.

Concluziile lucrărilor aduse pentru proiectul unității creștine sunt:

1. *Trebuie adus un proiect viabil pentru unitatea creștină. Un proiect adus pentru unitatea creștină, singurul structurat în 100 de ani sau mai mult, este o valoare în Biserică, chiar dacă are limitări.*
2. *De abia acum începe discuția autentică despre unitatea creștină în Ortodoxie.*
3. *Ortodoxia trebuie să discute în sobornicitate cum așază această cale a unui dialog ortodox ancorat în ființa Bisericii pentru a aduce corect o cale a unității creștine.*

Pe acest subiect nimeni nu are voie să tacă, și este mare păcat să taci, când puținul adus poate fi primit și răsări roade în Biserică!

***Spre Slava lui Dumnezeu,
și pentru mântuirea tuturor creștinilor!***

BIBLIOGRAFIE

1. *Sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie*, Editura Institutul Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2010
2. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006
3. *Psaltirea Proorocului și Împăratului David*, Editura Doxologia, Iași, 2010
4. Arhiepiscopia Romano-Catolică de București, *Catehismul Bisericii Catolice*, Partea Întâi, Ediția a III-a, București, 2003
5. Alexei Khomiakov, *On the Western Confessions of Faith*
6. Alexei Khomiakov, *L'Église latine et le protestantisme au point de vue de l'Église d'Orient*, Éditeur Xenia, 2006
7. Alexei. S. Homiakov, *Biserica este una*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004
8. Alister McGrath, *Doctrina justificării*, Editura LOGOS, Cluj-Napoca, 2006
9. Ángel Manuel Rodríguez, Editor, *Mesajul, misiunea și unitatea Bisericii*, Editura Viață și Sănătate, Pantelimon, 2016 (Teologie adventă)
10. Andrei Kuraev, Diac., *Provocările Ecumenismului*, Editura Sofia, București, 2006
11. Boris Bobrinsky, Pr. Prof. Dr., *Taina Bisericii*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004
12. Bruce Milne, *Cunoaște Adevărul. Manual de Doctrină Creștină*, Editura Făclia, Oradea, 2006
13. Constantin Făgețean, Trad., *Viața și nevoințele celui între sfinți Părintelui nostru Grigorie Palama, Arhiepiscopul Thessalonicului*, Editura Egu-
menița, Galați, 2006
14. Doina-Olga Ștefănescu, Sorin Costreie, Adrian Miroiu, *Logică și Argumentare, Manual pentru clasa a IX-a*, Ed. a 4-a, Humanitas Educațional, București, 2002
15. Dumitru Stăniloae, Trad., *Filocalia*, Vol. 7, Editura EIBMOB, 2013
16. Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau Restaurarea Omului*, Opere Complete, IV, Editura BASILICA, București, 2013
17. Dumitru Stăniloae, Pr. Prof., *Noțiunea dogmei*
18. Dumitru Stăniloae, Pr. Prof., *Natura sinodicității*, Revista Studii Teologice, nr 9-10/1977

19. Emanuel Banu, *Har și libertate în învățătura ortodoxă*, <https://www.crestinortodox.ro/dogmatica/dogma/har-libertate-invatatura-ortodoxa-68957.html>
20. Floyd H. Barackman, *Teologie creștină practică*, Editura Multimedia, Arad, 2003
21. Floyd H. Barackman, *Cunoaște adevărul. Manual de Doctrină Creștină*, Ediția a doua, Editura Universității Emanuel din Oradea, Oradea, 2006. (Teologie baptistă)
22. Gheorghe Petraru, Pr. Prof., *Ortodoxie și Prozelitism*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, 2000
23. Gheorghe Petraru, Pr. Dr., *Teologie fundamentală și Misionară. Ecumenism*, Editura Performantica, Iași, 2006
24. Grigorie Palama, Sfântul, *Opera completă*, Volumul I, Editura Patristică 2005
25. Iustin Popovici, Sfântul, *Biserica Ortodoxă și Ecumenismul*, Mănăstirea Sfinții Arhangheli – Petru Vodă, 2002
26. Jean Calvin, *Institutio Christianae Religionis*, Învățătura Religiei Creștine, Vol. 1, 2, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2003
27. Jean-Claude Larchet, *Ce este Teologia? Noțiuni de metodologie în practica și în predarea Teologiei Ortodoxe*, Editura BASILICA, București, 2021
28. Karl Barth, *Cunoașterea lui Dumnezeu*, Editura Herald, București, 2011
29. Karl Barth, *Dogmatica Bisericii*, Editura Herald, București, 2008
30. Leo Scheffczyk, *Dogmatica catolică, Vol. 1 Fundamentele dogmei*, Editura Sapientia, Iași 2010, pp. 136-137
31. Lutheran World Federation and Catholic Church, *Joint Declaration on the Doctrine of Justification*, <http://www.christianunity.va/content/unicristiani/en/dialoghi/sezione-occidentale/luterani/dialogo/documenti-di-dialogo/1999-dichiarazione-congiunta-sulla-dottrina-della-justificazione/en.html>
32. Martyn Lloyd-Jones, *Mari Doctrina ale Bibliei - Biserica și Lucrurile de pe urmă*, Vol. 3, Editura Făclia, Oradea, 2003
33. Mihai Sârbu, *Sola Fide I: protestanți vs catolici despre doctrina îndreptării*, <https://mihaisarbu.wordpress.com/2010/07/05/sola-fide-i-protestanti-vs-catolici-despre-doctrina-indreptarii/>
34. Millard J. Erickson, *Teologie creștină*, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2020

35. Nectarie de Eghina, Sfântul, *De ce Papa și supușii lui S-au despărțit de Biserica lui Hristos*, Editura Evanghelistos, București, 2011
36. N. Chițescu, Isidor Todoran, I. Petreună, *Teologie Dogmatică și Simbolică*, Vol. 1 Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2004
37. N. Chițescu, Isidor Todoran, I. Petreună, *Teologie Dogmatică și Simbolică*, Vol. 2, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2005
38. Paul Evdokimov, *Prezența Duhului Sfânt în Tradiția Ortodoxă*, Editura Anastasia, 1995
39. Paul Enns, *Manual teologic*, Editura Casa Cărții, Oradea, 2005
40. R. A. Torrey, *Prezența și lucrarea Duhului Sfânt*, Editura Casa Cărții, 2006
41. Roger. E. Olson, *The Journey of Modern Theology From Reconstruction to Deconstruction*, InterVarsity Press, 2013
42. Ștefan Buchiu, Coord. Pr. Prof. Dr., *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, Vol. I, Editura Basilica, București, 2017
43. Ștefan Buchiu, Pr. Prof. Dr., Cristian Tufan, Diac. Drd., *Metode de cercetare în Teologia Dogmatică*, Editura Sigma, București, 2009
44. Tomița Ciulei, *Logică, Argumentare și Retorică, De la rațiunea teoretică la rațiunea practică în discursul public (ediția revăzută)*, Lumen, Iași, 2014.
45. Trandafir Șandru, *Dogmatica Bisericii lui Dumnezeu Apostolice Penticostale*, Editura Metanoia, Oradea, 2017
46. Visarion Moldoveanu, Ierom., *Graiuri ortodoxe, Învățăturile Sfinților Părinți asupra ecumenismului*, Ediție electronică, Thessalonica – Greece, 2007
47. Visarion Moldoveanu, Ierom., Bogdan Mateciuc, Mihai Oară, *Rătăcirea Baptistă*, Ediție electronică, Bacău, 2011
48. Visarion Moldoveanu, Ierom., *Rătăcirea Penticostală*, Ed. Vicovia, 2008
49. Visarion Moldoveanu, Ierom., Bogdan Mateciuc, *Ereziile Apusului, Despre Protestantism și ispătele raționalismului creștin*, Vol. II, Ed. Vicovia, Bacău, 2007
50. William W. Menzies, Stanley M. Horton, *Doctrina Biblice – O perspectivă penticostală*, LIFE PUBLISHERS ROMANIA, Oradea, 1999
51. *New Catholic Encyclopedia*, Second Edition, Vol. 6, 10, 11, Gale Publishing.

